

Regeringens proposition 1997/98:42

Prop.1997/98:42
Bilaga 1

Schengensamarbetet

Prop.
1997/98:42

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 december 1997

Thage G Peterson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna Sveriges anslutning till Schengensamarbetet, dvs. tillträda det s.k. Schengenavtalet, den s.k. Schengenkonventionen och ett tilläggsprotokoll till denna samt samarbetsavtalet mellan Schengenstaterna å ena sidan och Norge och Island å den andra. Vidare föreslås att riksdagen godkänner en av regeringen avgiven förklaring till Schengenkonventionen om tillämpning av bestämmelserna om fortsatt förföljande över landgräns av misstänkta personer i vissa fall från en grannstat in på svenskt territorium, och att Sverige skall avge en förklaring om huvudprincipen om hinderverkan av brottmålsdomar som meddelats i Schengenstaterna.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Ärendet och dess beredning	6
3	Allmänt om Schengensamarbetet	8
3.1	Schengensamarbetets bakgrund	8
3.2	Vägen till medlemskap i Schengensamarbetet	9
3.2.1	Schengenavtalet och Schengenkonventionen...	9
3.2.2	Sveriges anslutningsavtal och slutakten	10
3.2.3	Samarbetsavtal med Norge och Island.....	11
3.2.4	Förberedelsearbete i Sverige	11
3.3	Schengensamarbetet och andra internationella åtaganden m.m.....	12
3.3.1	Europeiska Unionen (EU)	12
3.3.2	Amsterdamfördraget.....	14
3.3.3	Den nordiska passunionen.....	16
4	Schengensamarbetets huvudsakliga innehåll	16
4.1	Inledning	16
4.2	Fri rörlighet för personer.....	17
4.3	Yttre gränskontroll	17
4.4	Asylfrågor.....	19
4.5	Polisiärt och rättsligt samarbete	19
4.5.1	Allmänt om det polisiära och rättsliga samarbetet.....	19
4.5.2	Polissamarbete.....	19
4.5.3	Inbördes rättshjälp i brottmål	23
4.5.4	Non bis in idem (icke två gånger för samma sak)	24
4.5.5	Utlämning	25
4.5.6	Överförande av straffverkställighet.....	26
4.5.7	Narkotika	27
4.5.8	Skjutvapen och ammunition	27
4.6	Schengens informationssystem (SIS)	28
4.6.1	SIS – hur är systemet utformat?	28
4.6.2	Vad SIS får innehålla	29
4.6.3	Fördelning av kostnaderna för SIS.....	31
4.7	Integritetsfrågor.....	31
4.7.1	Skydd för personuppgifter i allmänhet.....	31
4.7.2	Skydd för personuppgifter i SIS.....	31
4.7.3	Skydd för andra personuppgifter än sådana som registrerats i SIS.....	33
4.8	Schengensamarbetets organisation.....	34
4.9	Schengens regelverk.....	34
4.9.1	Vad är Schengens regelverk?	34
4.9.2	Schengens regelverk och demokratin.....	36
5	Närmare om yttre gränskontroll.....	38

5.1	Allmänt om den yttre gränskontrollen.....	38	Prop.
5.1.1	Schengenreglerna i korthet	38	
5.1.2	Jämförelse mellan Schengenavtalets regler och de svenska	38	
5.1.3	Gränskontrollens resurser	40	
5.1.4	Gränskontrollens kvalitet.....	41	
5.1.5	Behov av åtgärder i allmänhet.....	42	
5.2	Stationär och rörlig gränsbevakning.....	43	
5.2.1	Underlagsmaterialet.....	43	
5.2.2	Stationär gränsbevakning.....	43	
5.2.3	Rörlig gränsbevakning	47	
5.3	Kontrollverksamhet inne i landet	50	
5.4	Samverkan mellan myndigheterna	52	
6	Anslutning till Schengensamarbetet	55	
6.1	Tillträde till Schengenkonventionen	55	
6.2	Tillträde till protokoll av den 24 juni 1997	59	
6.3	Svenska förklaringar	60	
7	Närmare om Schengenkonventionens artiklar	61	
7.1	Kapitlets disposition.....	61	
7.2	Avd. I Definitioner (artikel 1).....	61	
7.3	Avd. II Om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet.....	61	
7.3.1	Passerandet av de inre gränserna (artikel 2)..	62	
7.3.2	Passerandet av de yttre gränserna (artikel 3–8)	63	
7.3.3	Viseringar (artiklarna 9–18)	66	
7.3.4	Villkor för utlänningars rörelsefrihet (artiklarna 19–24).....	71	
7.3.5	Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärlista (artikel 25).....	74	
7.3.6	Följdåtgärder (artiklarna 26–27).....	75	
7.3.7	Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan (artiklarna 28–38).....	76	
7.4	Avd. III Polis och säkerhet	77	
7.4.1	Polisiärt samarbete (artiklarna 39–47).....	78	
7.4.2	Inbördes rättshjälp i brottmål (artiklarna 48–53)	88	
7.4.3	Principen ”Non bis in idem” – icke två gånger i samma sak (artiklarna 54–58)	91	
7.4.4	Utlämning (artiklarna 59–66).....	95	
7.4.5	Överförande av verkställighet av brottmålsdom (artiklarna 67–69).....	99	
7.4.6	Narkotika (artiklarna 70–76)	100	
7.4.7	Skjutvapen och ammunition (artiklarna 77–91)	103	
7.5	Avd IV Schengens informationssystem.....	106	
7.5.1	Inrättande, utnyttjande och användning av Schengens informationssystem (artiklarna 92–101).....	106	

7.5.2	Skydd för personuppgifter och säkerhet för uppgifter i Schengens informationssystem (artiklarna 102–118)	116	Prop.
7.5.3	Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem (artikel 119)	126	
7.6	Avd. V Transport av och rörlighet för varor (artiklarna 120–125).....	126	
7.7	Avd. VI Skydd av personuppgifter (artiklarna 126–130)	127	
7.8	Avd. VII Verkställande kommittén (artiklarna 131–133)	131	
7.9	Avd. VIII Slutbestämmelser (artiklarna 134–142).....	132	
8	Ekonomiska konsekvenser	133	
8.1	Investeringskostnader	133	
8.2	Personalkostnader.....	134	
8.3	Regeringens bedömning	135	

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 december 1997266

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner avtalet om Sveriges anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknat i Schengen den 19 juni 1990, samt slutakten till avtalet (avsnitt 6.1)
2. godkänner protokollet om Sveriges regerings anslutning till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna undertecknat i Schengen den 14 juni 1985 (avsnitt 6.1)
3. godkänner tilläggsprotokollet av den 24 juni 1997 (avsnitt 6.2)
4. avger en förklaring enligt artikel 55 i Schengenkonventionen, med innehållet att Sverige i vissa avseenden inte skall vara bundet av huvudprincipen om hinderverkan av brottmålsdomar som meddelats i Schengenstaterna (avsnitt 6.3)
5. godkänner regeringens förklaring enligt artikel 41 i Schengenkonventionen (avsnitt 6.3)
6. godkänner samarbetsavtalet mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken, Republiken Österrike, Konungariket Danmark, Republiken Finland och Konungariket Sverige, som är avtalslutande parter i Schengenavtalet och Schengenkonventionen, och Republiken Island och Konungariket Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna (avsnitt 6.1).

I Utrikesdepartementets promemoria Sveriges anslutning till Schengensamarbetet (Ds 1997:38) behandlas frågan om Sveriges tillträde till Schengenavtalet från 1985, Schengenavtalets tillämpningskonvention från 1990 och de anslutningsinstrument till avtalen som har upprättats för senare tillkommande medlemmar i samarbetet samt Islands och Norges samarbetsavtal. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig hos Justitiedepartementet (dnr Ju97/2472). Fullständiga texter finns av Schengenavtalet från 1985 i *bilaga 2*, av Schengenavtalets tillämpningskonvention från 1990 i *bilaga 3*, av Sveriges anslutningsavtal i *bilaga 4* av protokollet om Sveriges anslutning till Schengensamarbetet i *bilaga 5* samt av samarbetsavtalet mellan å ena sidan Schengenstaterna och å den andra Island och Norge i *bilaga 6*.

Genom ett tilläggsprotokoll av den 24 juni 1997 har artiklarna 40–41 samt 65 i Schengenavtalets tillämpningskonvention ändrats. Tilläggsprotokollet finns i *bilaga 7*. De berörda myndigheterna, dvs. Rikspolisstyrelsen, Generaltullstyrelsen och Kustbevakningen, har under hand beretts tillfälle yttra sig samt inte haft några invändningar mot ändringarna.

Statskontoret har i promemorian Schengenavtalets konsekvenser för yttre gränskontroll, flygplatser, SIS och SIRENE, dnr 62/97–5, gjort en bedömning av bl.a. den yttre gränskontrollen. En sammanfattning av Statskontorets studie finns i *bilaga 8*. Riksrevisionsverket (RRV) har på regeringens uppdrag avgivit rapporten Schengenavtalet Konsekvenser för gränskontrollmyndigheterna, som utgjort underlag för regeringens överväganden rörande den yttre gränskontrollen. Sammanfattningen av RRV:s rapport finns i *bilaga 9*. Underhandskontakter har skett med de berörda myndigheterna i detta ärende. I avsnitt 5.1 redovisas myndigheternas synpunkter, vilka i huvudsak arbetats in i slutversionen av RRV:s rapport men också framförts under hand i detta ärende.

I denna proposition föreslår regeringen att riksdagen skall godkänna avtalet om Sveriges anslutning till Schengenkonventionen och de andra rättsakter som krävs för att Sverige skall kunna ansluta sig till Schengensamarbetet. Regeringen lägger dock här inte fram förslag till lagstiftning om genomförandet av åtagandena. Däremot lämnas en utförlig beskrivning av på vilka sätt konventionens bestämmelser ställer krav på lagändringar. Orsaken till det valda tillvägagångssättet är att processen med att hämta in riksdagens ställningstagande och eventuella godkännande av överenskommelserna annars skulle behöva skjutas upp. Detta vore av olika skäl olyckligt anser regeringen, främst med tanke på Amsterdamfördraget och de förhandlingar som på EU-nivå skall föras med Island och Norge med anledning av Schengensamarbetets införlivande i EU. Härtill kommer att en stor del av lagstiftningsåtgärderna kommer att genomföras i andra lagstiftningsprojekt medan lagstiftningsåtgärder som är mer specifika för Schengensamarbetet kommer att genomföras separat.

Prop.

3.1 Schengensamarbetets bakgrund

Den fria rörligheten för personer är en av grundstenarna i EG:s regelverk för den inre marknaden, tillsammans med den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital. Den har i huvudsak förverkligats vad gäller den gemensamma arbetsmarknaden, fri etableringsrätt, erkännande av utbildningar m.m. Däremot har kontrollen av personer vid gränserna inte avskaffats och EU har således ännu inte blivit "ett område utan gränser", med fri rörlighet för personer, som den skulle ha blivit enligt ändringar i Romfördraget som gjordes genom Europeiska enhetsakten 1986.

En viktig orsak till att den fria rörligheten för personer inte har förverkligats helt är att det samarbete avseende bl.a. det rättsliga och polisiära området (s.k. kompensatoriska åtgärder), som är en förutsättning för att kontrollerna skall kunna avvecklas vid de inre gränserna, ännu inte har genomförts fullt ut. Det gäller bl.a. regler för en enhetlig kontroll av de gemensamma yttre gränserna samt samarbete för brottsbekämpning. Vidare finns en oenighet mellan EU:s stater angående huruvida den fria rörligheten skall vara förbehållen endast medborgare i medlemsländerna eller omfatta även andra länders medborgare när de väl passerat kontrollen vid yttre gräns. Förhandlingar pågår om en konvention om yttre gränskontroll, men det är oklart när arbetet kan avslutas.

I syfte att påskynda förverkligandet av den fria rörligheten för personer i Romfördragets anda ingick Frankrike, Tyskland och Beneluxstaterna år 1985 ett avtal om att successivt avveckla personkontrollerna vid de gemensamma gränserna och att utveckla det polisiära och rättsliga samarbetet mellan staterna. Avtalet, som är ett separat mellanstatligt avtal utanför EG, ingicks i gränsstaten Schengen i Luxemburg och benämns därför Schengenavtalet.

År 1990 undertecknades tillämpningskonventionen till Schengenavtalet, med bestämmelser om praktiska åtgärder för att genomföra avvecklingen av gränskontrollerna vid de inre gränserna samt övriga samarbetsåtgärder. Det är denna tillämpningskonvention, i fortsättningen kallad Schengenkonventionen, som innehåller de viktigaste reglerna för samarbetet. Schengenkonventionen började tillämpas och gränskontrollerna upphörde den 26 mars 1995 mellan sju av de EU-länder som då hade anslutit sig till Schengenavtalet.

EG:s regelverk har bitvis tagit över Schengenkonventionens bestämmelser, det gäller exempelvis fri rörlighet för varor. Det ligger i linje med Schengenkonventionens regel om att dess bestämmelser endast skall tillämpas i den mån de är förenliga med gemenskapsrätten.

Varje stat som är medlem i EU har rätt att delta i Schengensamarbetet. De länder som i dag deltar i det aktiva samarbetet är Tyskland, Frankrike och Beneluxstaterna (dvs. de fem grundarstaterna) samt Portugal och Spanien. Danmark, Finland, Grekland, Italien, Sverige och Österrike har undertecknat avtal om anslutning till samarbetet och sitter med i de beslutande organen. Italien och Österrike avses bli operativa medlemmar av Schengensamarbetet från och med 1998. Island och Norge, som inte är medlemmar i EU och därför formellt inte kan fullt ut ansluta sig till avtalen, har träffat särskilda samarbetsavtal för att anknyta sig till Schengensamarbetet.

Tillträde till Schengensamarbetet kan sägas vara indelat i olika skeden. En blivande medlemsstat som ansökt om tillträde till Schengensamarbetet erbjuds i första skedet observatörskap. Staten har då rätt att delta i beredningsprocessen inför beslut i den Verkställande kommittén och olika organ, men saknar beslutanderätt. Den skyldighet som åvilar staten i det skedet är att erlægga en begränsad avgift som avser kostnader för drift av sekretariatet, varav en stor del kan hänföras till tolk- och översättningsservice. I det andra skedet, sedan anslutningsavtalet undertecknats, har staten även rätt att delta fullt ut i besluten. Norge och Island har en särlösning som innebär att de deltar i alla förberedelser men inte i själva besluten. För att staten slutligen skall kunna delta praktiskt och operativt i samarbetet krävs att dess anslutningsavtal – eller för Norges och Islands del samarbetsavtalet – har ratificerats och att Verkställande kommittén har fattat ett särskilt beslut om att avskaffa personkontrollerna vid de inre gränserna mot staten och att denna kan delta i det operativa samarbetet. De viktigaste förutsättningarna för ett sådant beslut är

- att den yttre gränskontrollen är anordnad i enlighet med Schengenkonventionens krav,
- att systemet för persontrafiken på flygplatserna uppfyller Schengenkonventionens krav,
- att Schengenkonventionens bestämmelser om narkotika iakttas,
- att Schengens informationssystem (SIS) är infört samt
- att bestämmelserna i fråga om skydd för personuppgifter iakttas.

3.2.1 Schengenavtalet och Schengenkonventionen

I Schengenavtalet uttalar staterna sin avsikt att avskaffa personkontroller vid de gemensamma gränserna. Avtalet innehåller bestämmelser om åtgärder som på kort och på lång sikt skall främja den fria rörligheten för personer mellan Schengenstaterna.

Schengenkonventionens artiklar innehåller, som nämnts, bestämmelser om praktiska åtgärder för att fullt ut genomföra Schengenavtalets syfte. Bestämmelserna gäller bl.a. polissamarbete och rättsligt samarbete, dataskydd, samarbete om narkotikabekämpning, harmoniserad viseringspolitik och enhetliga yttre gränskontroller. Till

konventionen är även kopplad en slutakt, ett protokoll och och en Prop.
gemensam förklaring av ministrar och statssekreterare.

Slutakten innehåller bl.a. en gemensam förklaring i anslutning till artikel 139 som är grundläggande för den prövning som skall ske inför operativt medlemskap. Av förklaringen framgår att Schengenstaterna redan före konventionens ikraftträdande skall underrätta varandra om alla omständigheter av betydelse för de frågor som avses i konventionen och att konventionen inte skall träda i kraft förrän villkoren för dess tillämpning är uppfyllda i alla berörda medlemsstater och bevakningen av de yttre gränserna är genomförd.

I förklaringen av ministrar och statssekreterare framgår bl.a. att Schengenstaterna särskilt skall bemöda sig om en harmonisering av arbetsmetoderna för kontroll och bevakning av gränserna i samband med genomförandet av Schengenkonventionens enhetliga principer för yttre gränskontroll. Vidare nämns utarbetandet av en gemensam handbok för tjänstemän med uppgift att bevaka gränserna.

3.2.2 Sveriges anslutningsavtal och slutakten

I juni 1995 ansökte Sverige och Finland om anslutning till Schengensamarbetet, med förbehåll för att den nordiska passfriheten måste bevaras. Det villkoret accepterades av Schengenstaterna som en utgångspunkt för förhandlingarna. Även Norge och Island gjorde samtidigt klart att de var angelägna om en nära anknytning till Schengensamarbetet och begärde därför ett samarbetsavtal med Schengenstaterna. Sverige gjorde därutöver ett särskilt förbehåll för att de s.k. kompensatoriska åtgärderna måste vara genomförda fullt ut i samtliga Schengenländer samt fungera tillfredsställande. Sverige underströk särskilt att kravet på säkerhet och kontroll vad gäller narkotika måste kunna tillgodoses.

Den 1 maj 1996 beviljades Sverige och övriga nordiska länder observatörskap i Schengensamarbetet. Avtalet om Sveriges anslutning till Schengensamarbetet undertecknades den 19 december 1996. Genom det avtalet ansluter sig Sverige till 1990 års tillämpningskonvention (Schengenkonventionen). Samtidigt undertecknades anslutningsavtal för Danmark och Finland samt samarbetsavtal med Island och Norge, se nedan. Danmark och Norge har redan under sommaren 1997 ratificerat sina respektive avtal.

I anslutningsavtalet anges – förutom att Sverige ansluter sig till Schengenkonventionen – de svenska tjänstemän, myndigheter och departement som skall utföra vissa uppgifter som anges i Schengenkonventionen. I anslutningsavtalet finns också en bestämmelse om att anslutningsavtalet inte skall utgöra hinder för samarbetet inom ramen för den nordiska passunionen i den mån detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av anslutningsavtalet.

I slutakten antar Sverige den slutakt, det protokoll och den gemensamma förklaring av ministrar och statssekreterare till artikel 139 som undertecknades i samband med Schengenkonventionen samt

övriga förklaringar (se avsnitt 3.2.1). I en gemensam förklaring anges att avtalsparterna redan före anslutningsavtalets ikraftträdande skall under-
rätta varandra om alla omständigheter av betydelse för de frågor som
avses i Schengenkonventionen och för ikraftträdandet av anslutnings-
avtalet. Vidare framgår att Sverige beaktar anslutningsavtalen för övriga
stater som anslutit sig till Schengensamarbetet efter Schengenavtalets
och Schengenkonventionens undertecknande, däribland Danmark och
Finland. Prop.

Sedan anslutningsavtalet undertecknades deltar Sverige i besluten i
Schengensamarbetets Verkställande kommitté och i alla organ som är
underställda Verkställande kommittén. Men för att Sverige skall kunna
delta full ut i samarbetet krävs, i enlighet med förklaringen till artikel
139 (se avsnitt 3.2.1), att Sverige och de andra Schengenstaterna vidtar
sådana förberedelseåtgärder att de tidigare nämnda villkoren för
operativt medlemskap kan uppfyllas. Först när det har skett kommer
Sverige, efter beslut av Verkställande kommittén, att få tillfälle att
också delta praktiskt och operativt i samarbetet.

3.2.3 Samarbetsavtal med Norge och Island

För att Norge och Island, som inte är medlemmar i EU, skall kunna delta
i Schengensamarbetet har ett särskilt samarbetsavtal ingåtts mellan
dessa stater å ena sidan och Schengenstaterna inklusive Sverige å den
andra. Avtalet reglerar Norges och Islands ställning bl.a. på det sätt att
länderna får delta i alla förberedelser men inte i själva besluten. I avtalet
föreskrivs dock en särskild beslutsprocedur som innebär att ett av
Verkställande kommittén fattat beslut, sedan Norge och Island har
anslutit sig till det, ger upphov till ömsesidiga rättigheter och
förpliktelser för Norge och Island å ena sidan och Schengenländerna å
den andra. Frågan om uppsägning av samarbetsavtalet regleras också.

3.2.4 Förberedelsearbete i Sverige

Sedan riksdagen – som föreslås i denna proposition – har godkänt
Sveriges anslutning till Schengensamarbetet, kan övriga nödvändiga
förberedelseåtgärder påbörjas. Dessa innefattar främst nödvändiga
lagstiftningsåtgärder, ombyggnader av flygplatser och åtgärder med
avseende på gränskontrollen. En del har redan påbörjats, bl.a.
projekteringsåtgärder för uppbyggnaden av SIS. Målsättningen är att
samtliga åtgärder skall vara slutförda, i sådan tid att Verkställande
kommittén kan fatta beslut om att alla konventionskrav är uppfyllda och
att Sverige kan inträda fullt ut i samarbetet under år 2000. En annan
viktig målsättning är att alla nordiska länder skall kunna inträda
samtidigt som operativa medlemmar.

3.3.1 Europeiska Unionen (EU)

Den fria rörligheten för personer är, som nämnts, en av grundstenarna i EG:s regelverk för den inre marknaden. I och med att Unionsfördraget ingicks i Maastricht fördes samarbetet mellan medlemsstaterna i rättsliga och inrikes frågor in under fördragets avdelning om rättsliga och inrikes frågor (avdelning VI), den s.k. tredje pelaren. Samarbetet gäller bl.a.

- asylpolitik,
- regler för människors passage av medlemsstaternas yttre gränser och för kontrollförfaranden i samband med det,
- invandringspolitiken och politiken gentemot medborgare i tredje land i vissa avseenden,
- bekämpning av narkotikamissbruk,
- straffrättsligt samarbete,
- tullsamarbete samt
- polissamarbete.

Samarbetet inom tredje pelaren är mellanstatligt och ligger alltså utanför gemenskapsrätten och det överstatliga beslutsfattandet. Syftet med tredje pelar-samarbetet är att främja EU:s mål och framför allt den fria rörligheten för personer. Tredje pelarsamarbetet bygger till stor del på mellanstatliga konventioner. De viktigaste är Europolkonventionen och Dublinkonventionen (se nedan). Medlemsstaterna kan, i de konventioner som antas inom ramen för tredje pelaren, överenskomma att EG-domstolen skall vara behörig att tolka konventionernas bestämmelser och avgöra tvister om deras tillämpning.

Vissa frågor som i dag sorterar under tredje pelaren kommer i och med Amsterdamfördragets ikraftträdande att föras över till första pelaren, se nedan i avsnitt 3.5.

I samband med förhandlingarna om medlemskap i EU förklarade Sverige sig berett att acceptera regelverket beträffande personers fria rörlighet och Unionsfördragets artiklar om samarbete i rättsliga och inrikes frågor. Vi förklarade också att vi önskar medverka till att förverkliga den fria rörligheten för personer enligt EG-fördragets artikel 7 a. Samtidigt gjordes två förbehåll; personkontrollerna vid de inre gränserna kan avvecklas först när samarbetet i rättsliga och inrikes frågor är på plats och då endast på villkor att den nordiska passunionen kan bevaras. Sverige har alltså i sak accepterat ett samarbete på unionsnivå av det slag som trätt i kraft mellan de EU-länder som medverkar i Schengensamarbetet.

En viktig beståndsdel i EU:s polissamarbete är Europol, den europeiska polisbyrån. Den upprättas genom Europolkonventionen som undertecknades i Bryssel i juli 1995. Europol skall ägna sig åt att bekämpa organiserad internationell kriminalitet av allvarligt slag, främst narkotikahandel men även annan grov kriminalitet som exempelvis människohandel, den brottslighet som är förknippad med illegala immigrationsnätverk och penningtvätt som hänger samman med dessa brott samt längre fram också terrorism.

Europolns främsta uppgift är att fungera som kriminalunderrättelseorgan för EU:s medlemsstater. Europol kan också, under vissa noggrant reglerade former, utbyta information och underrättelser med andra stater och organisationer samt med andra EU-organ.

Man kan utgå ifrån att Europolkonventionen kommer att vara ratificerad av alla länder omkring årsskiftet 1997/98. Riksdagen har godkänt konventionen (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98:JuU2, rskr. 1997/98:22). Målsättningen är att organisationen skall vara operativt verksam i mitten av år 1998. Det finns en föregångare till Europol, Europolns narkotikaenhet (ENE) som upprättats i avvaktan på att Europolkonventionen skall träda i kraft.

Dublinkonventionen

Dublinkonventionen reglerar vilken stat som är ansvarig för prövningen av en ansökan om asyl som framställts i en av medlemsstaterna i EU. Konventionen trädde i kraft mellan de ursprungliga staterna den 1 september 1997.

Sverige har i och med sin anslutning till EU förbundit sig att ansluta sig till Dublinkonventionen. Riksdagen har under våren 1997 godkänt och ratificerat Dublinkonventionen (prop. 1996/97:87, bet. 1996/97:SfU16, rskr. 1996/97:248). I förhållande till Sverige gäller Dublinkonventionen sedan den 1 oktober 1997. Dublinkonventionens regler ersätter Schengenkonventionens bestämmelser om asyl, se vidare nedan avsnitt 4.4.

Tullsamarbete

Tullsamarbetet var under lång tid, jämte den gemensamma jordbrukspolitiken, basen för EG:s verksamhet. År 1967 befästes tullsamarbetet i de delar som låg utanför gemenskapsrätten i en konvention om ömsesidigt bistånd mellan tullmyndigheterna, den s.k. Neapel-konventionen. Den är föremål för översyn, varvid man bl.a. överväger regler om gränsöverskridande operativt samarbete i former som till stor del påminner om Schengenkonventionens bestämmelser om polissamarbete. Dessa kommer att flyta in i den s.k. Neapel II-konventionen som kommer att undertecknas inom en snar framtid. Vidare finns en förordning (EG) nr 515/97, som innehåller regler om administrativt samarbete mellan tullmyndigheter och regler för ett datoriserat tullinformationssystem.

Förordningen kompletteras av konventionen om användande av informationsteknologi för tulländamål, den s.k. CIS-konventionen. Riksdagen har godkänt regeringens förslag att Sverige tillträder CIS-konventionen samt antagit en ny lag om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet (prop. 1997/98:11, bet. 1997/98:SkU8, rskr. 1997/98:74.) Prop.

Tullsamarbetet inom tredje pelaren är mycket praktiskt inriktat, med inslag av gemensamma operationer, och det innefattar ett väl utarbetat informationsutbyte.

Sverige har vidare träffat ett stort antal bilaterala tullsamarbetsavtal som ger tullmyndigheterna möjligheter till snabbt utländskt bistånd både inom och utom EU-området. Här kan också nämnas att Sverige deltar i World Customs Organization (WCO, tidigare Customs Cooperation Council, CCC).

Samarbete mot narkotika

Inom EU förekommer samarbete mot narkotika i flera sammanhang. Horisontella narkotikagruppen inrättades våren 1997 som ett övergripande organ direkt underställt rådet. Gruppens uppgift är att samordna narkotikafrågorna inom EU och bereda ärenden som berör mer än en pelare, dvs. både gemenskapsrätten och det mellanstatliga samarbetet inom EU, eller som annars lämpligen bör handläggas av gruppen.

Inom tredje pelararbetsgruppen Narkotika och Organiserad brottslighet behandlas två huvudfrågor, nämligen narkotikabekämpning och bekämpning av organiserad grov brottslighet.

3.3.2 Amsterdamfördraget

Genom Amsterdamfördraget förändras strukturen för samarbetet inom EU såtillvida att delar av de områden som i dag ligger under tredje pelaren kommer att läggas under första pelaren. Det gäller bl.a. bestämmelser om yttre gränskontroll, fri rörlighet för personer, asyl och invandring. Asylrättsliga frågor kommer således till stor del att omfattas av EG-rätten. Inom det mellanstatliga samarbetet inom EU:s tredje pelare har arbetet med invandrings- och asylfrågor dock redan lett fram till överenskommelser vars innehåll delvis motsvarar de åtgärder som avses i Amsterdamfördraget.

Kvar i tredje pelaren blir straffrättsligt samarbete och polissamarbete, för förebyggande och bekämpning av brott. Inom ramen för tredje pelararbetet skall EU:s medlemsstater också förebygga och bekämpa rasism och främlingsfientlighet.

Vidare skall, enligt ett särskilt protokoll som genom Amsterdamfördraget fogas till Unionsfördraget och EG-fördraget, Schengensamarbetet införlivas med EU. Det innebär att detta samarbete kommer att äga rum i den vanliga EU-strukturen, dvs. under medverkan av alla EU:s institutioner enligt de regler som gäller för den tredje pelaren, vad

gäller det polisiära och rättsliga samarbetet. I frågor om asyl, invandring och gränskontroll gäller gemenskapsrättsliga regler. Prop.

Tekniskt införlivas Schengenregelverket med EU genom att protokollet medger att de nuvarande Schengenstaterna fortsätter sitt samarbete på de områden som Schengenregelverket omfattar i form av ett s.k. närmare samarbete inom EU:s institutionella och rättsliga ramar. Från den tidpunkt då protokollet träder i kraft blir EG:s regler omedelbart gällande för Schengenstaterna. Rådet, i en sammansättning av representanter för Schengenstaternas regeringar, ersätter Verkställande kommittén. Det blir alltså denna rådskonstellation som enhälligt beslutar om när en medlemsstat fullt ut skall få delta i det operativa samarbetet. Rådet skall också besluta om var inom EU:s rättsliga struktur olika delar av Schengenregelverket hör hemma, dvs. vilka bestämmelser i Schengenregelverket som skall hänföras till första respektive tredje pelaren.

Protokollet innehåller vidare bestämmelser som, tillsammans med vissa bestämmelser i ett särskilt protokoll om Danmarks ställning, gör det möjligt att säkerställa att den nordiska passfriheten kan bibehållas inom ramen för det bredare europeiska samarbetet. Detta noterades särskilt och med uppskattning av Europeiska rådet i slutsatserna från Amsterdammötet.

Bestämmelserna innebär i korthet följande. Danmark har ställt sig utanför den överföring av samsarbetsområden från tredje till första pelaren som Amsterdampfödraget innebär. Danmark bibehåller därför samma rättigheter och skyldigheter i förhållande till övriga Schengenstater som tidigare när det gäller de delar av Schengenregelverket som förs över till första pelaren. Det betyder att Danmark i dessa delar behåller den mellanstatliga relation som Schengensamarbetet innebär. När det gäller nya beslut som medlemsstaterna kommer att anta inom första pelaren skall Danmark inom sex månader besluta huruvida man skall genomföra dem i sin nationella lagstiftning.

Med Norge och Island skall samsarbetsavtal förhandlas fram på grundval av de nuvarande samsarbetsavtalen med Schengenstaterna. Särskilda avtal skall också slutas med Norge och Island för att reglera förhållandet till Storbritannien och Irland inom de delar av Schengensamarbetet där dessa stater kan komma att delta.

EU:s medlemsstater uttalade i en gemensam förklaring i samband med Amsterdampfödraget att de var eniga om att vidta alla nödvändiga åtgärder för att avtalen med Norge och Island skall kunna träda i kraft samtidigt med Amsterdampfödraget. Arbetet inom EU med att förbereda avtalen pågår. Den samlade nordiska strävan är att avtalen skall kunna slutas så snart som möjligt.

För en närmare presentation av Amsterdampfödraget hänvisas till departementspromemorian Amsterdampfödraget EU:s regeringskonferens 1996–1997 (Ds 1997:64).

3.3.3 Den nordiska passunionen

Prop.

Mellan de nordiska länderna uppnåddes fri rörlighet för personer redan för drygt fyrtio år sedan. Danmark, Finland, Norge och Sverige undertecknade 1954 ett protokoll om att inte längre ställa upp krav på pass och uppehållstillstånd för medborgare i dessa länder vid vistelse i annat nordiskt land än hemlandet. År 1957 ingick staterna den nordiska passkontrollöverenskommelsen (PÖK). Island anslöt sig till 1954 års protokoll år 1955 och till PÖK år 1965. Dessa avtal utgör den nordiska passunionen, som bl.a. innebär att nordiska medborgare kan resa fritt mellan de nordiska länderna utan att behöva medföra pass vid passage av inre gräns. Upphållstillstånd krävs inte heller för nordiska medborgare vid stadigvarande vistelse i ett annat nordiskt land.

Icke-nordiska medborgare behöver i princip inte visa upp pass vid passage av en gräns mellan nordiska länder, men är skyldiga att medföra pass eller annan reselegitimation. Stickprovskontroller får utföras vid de inre nordiska gränserna.

Samtliga nordiska länder är angelägna om att slå vakt om den nordiska passfriheten. Att inte samtliga nordiska länder är medlemmar i EU innebär en komplikation i förhållande till Schengensamarbetet, eftersom detta är utformat för EU-länder. Danmark har, i anslutning till förhandlingarna om EU:s yttre gränskonvention, gjort en förklaring som innebär att ingen yttre gräns i konventionens mening får upprättas mellan de nordiska länderna, dvs. att den nordiska passunionen måste bestå även om inte samtliga nordiska länder skulle ansluta sig till EG. Sverige, Finland och Norge gjorde motsvarande förklaringar i samband med förhandlingar om medlemskap i EU. Norge och Island har slutit särskilda samarbetsavtal med Schengenstaterna för att anknyta sig till Schengensamarbetet, för att den nordiska passfriheten skall bevaras.

4 Schengensamarbetets huvudsakliga innehåll

4.1 Inledning

Schengensamarbetet kan sägas innefatta två grundtankar, som är starkt sammanlänkade med varandra. Den första är den fria rörligheten för personer, i den betydelsen att personkontrollerna vid nationsgränserna mellan Schengenstater – inre gräns – skall upphöra. Den andra grundtanken, som delvis aktualiseras av den fria rörligheten för personer, är att kampen skall stärkas mot internationell kriminalitet och mot sådan invandring som är illegal.

Den första grundtanken, personers fria rörlighet, berörs i avsnitt 4.2. För att den fria rörligheten för personer inte som en önskad bieffekt skall bli till hjälp för den internationella brottsligheten innefattar Schengensamarbetet ett antal olika s.k. kompensatoriska åtgärder. Dessa tar sig i uttryck i konventionens regler om yttre gränskontroll som

behandlas i avsnitt 4.3, samt i reglerna om polisiärt och rättsligt samarbete som behandlas i avsnitt 4.5. Ett hjälpmedel i dessa sammanhang är dataregistret Schengens informationssystem, SIS, som presenteras i avsnitt 4.6. Samarbetet – främst inom ramen för SIS – aktualiserar även integritetsfrågor; dessa behandlas i avsnitt 4.7. I slutet av kapitlet behandlas kortfattat Schengensamarbetets organisation, avsnitt 4.8, och Schengens regelverk, avsnitt 4.9. Schengensamarbetet har tidigare även innefattat asylfrågor, avsnitt 4.4.

I kapitel 7 lämnas en utförligare redogörelse för konventionens bestämmelser och för dessas förhållande till svensk rätt.

4.2 Fri rörlighet för personer

En av grundstenarna i EG:s regelverk är den fria rörligheten för personer. Schengensamarbetet innebär att Schengenstaterna har infört gemensamma regler som syftar till att medge fri rörlighet för personer inom Schengenområdet på det sätt som är målsättningen inom EG. I konventionens inledning slås den grundläggande principen fast, att de inre gränserna får passeras överallt utan att någon personkontroll genomförs. Med inre gräns avses Schengenstaternas gemensamma landgränser samt deras flygplatser respektive hamnar för reguljära färjeförbindelser, när det sker trafik till och från andra Schengenländer. För såväl medborgare i Schengenstaterna och övriga EU-stater som för tredjelandsmedborgare gäller att de, väl inne på Schengenstaternas territorium, fritt kan röra sig inom Schengenområdet. För en tredjelandsmedborgare innebär det rätt att röra sig fritt inom Schengenområdet under högst tre månader under en tidsperiod om sex månader eller, om vederbörande är viseringspliktig, under den tid hans eller hennes visering gäller. Schengenkonventionen behandlar inte frågor som rör möjligheterna för en medborgare i en Schengenstat eller en annan stat att bosätta sig och arbeta i en annan Schengenstat. Inom dessa områden gäller EG-rätten, EES-avtalet och nationella bestämmelser.

I Schengenkonventionen finns bestämmelser som behandlar avskaffandet av personkontroller vid de inre gränserna och personers rörlighet, särskilda bestämmelser som reglerar passerandet av inre och yttre gränser, viseringar, villkor för utlänningars rörelsefrihet, gemensamma bestämmelser om visering samt bestämmelser om inresa.

4.3 Yttre gränskontroll

Yttre gränser i Schengenkonventionens mening är alla Schengenstaters land- och sjögränser samt flygplatser och hamnar som enligt konventionen inte räknas som inre gräns. Frågor om passerande av de yttre gränserna regleras i artikel 3–8 i Schengenkonventionen.

De yttre gränserna får i princip passeras endast vid särskilda gränsövergångsställen och under fastställda öppettider. Schengenstaterna har

åtagit sig att införa påföljder mot otillåtet passerande av yttre gräns. Vid yttre gräns skall vissa kontroller genomföras, både vid inresa och vid utresa. Prop.

För flygpassagerare finns särskilda regler om när kontrollen vid yttre gräns skall äga rum. Flygpassagerare som kommer från tredje land för att fortsätta med flyg inom Schengenområdet på ankomstflygplatsen skall underkastas personkontroll och kontroll av handbagage. Den som skall flyga till tredje land underkastas personkontroll och kontroll av handbagage på den flygplats varifrån utresan från Schengenområdet sker, oavsett om resan påbörjats på annan plats i området.

Personkontroll vid inresa skall göras för att kontrollera att personen uppfyller kraven för att komma in i Schengenområdet, nämligen att han eller hon innehar godtagbara resehandlingar, i förekommande fall har visering samt har tillräckliga medel för sitt uppehälle. Inom Schengensamarbetet finns även en spärlista över personer som skall vägras inresa. Den inresande får heller inte anses utgöra en risk för den allmänna ordningen, statens säkerhet eller någon av Schengenstaternas internationella förbindelser. Kontrollen skall därför ta sikte även på detta, vilket tillförsäkras genom att sökning i SIS-registret skall ske.

Undantag från ett eller flera av dessa krav på den inresande kan göras av en stat som finner det nödvändigt av humanitära skäl, i eget intresse eller på grund av internationella förpliktelser. Inresetillståndet begränsas då till att avse enbart det berörda landet. I sådana fall skall de övriga Schengenstaterna underrättas.

Genomresa skall medges en medborgare i tredje land, om vederbörande har uppehållstillstånd eller visering utfärdad av ett annat Schengenland. Förekommer han eller hon på den gemensamma spärlistan kan detta utgöra hinder mot genomresa.

Rent praktiskt skall kontrollen genomföras enligt gemensamma principer, inom ramen för respektive stats egna lagar och med hänsyn till de övriga staternas intressen. Schengenkonventionen har även regler om individuell kontroll av resedokument för att fastställa identiteten hos alla inresande personer och om att särskild uppmärksamhet därvid skall ägnas hot mot den inre säkerheten och allmänna ordningen. Utlänningar skall underkastas en mera noggrann kontroll än medborgare i en EU-stat. Beträffande en utlänning skall därför i princip alltid kontroll ske i SIS.

Med hänsyn till Schengenstaternas inre säkerhet och ordning skall personkontroll även äga rum vid utresa, s.k. utresekontroll. Sådan kontroll skall utföras för alla utresande men, i likhet med inresekontrollen, vara noggrannare vad gäller utlänningar, dvs. personer som inte är medborgare i någon av EU:s medlemsstater.

Utöver de ovan berörda stationära gränskontrollerna skall Schengenstaterna bevaka de yttre gränserna mellan gränsövergångsställena med rörliga enheter, vilket för svenskt vidkommande till stor del blir till sjöss.

Sedan Dublinkonventionen trätt i kraft – den 1 september 1997 för de ursprungliga undertecknarna, den 1 oktober 1997 för Sverige och Österrike samt den 1 januari 1998 för Finland – har dess regler tagit över Schengenkonventionens regler om asyl. Asylreglerna i Schengenkonventionen har därigenom upphört att gälla och behandlas inte vidare här.

4.5 Polisiärt och rättsligt samarbete

4.5.1 Allmänt om det polisiära och rättsliga samarbetet

Det polisiära och rättsliga samarbetet är en del av de s.k. kompensatoriska åtgärder som syftar till att kunna avskaffa personkontrollen vid de inre gränserna. Samarbetet har emellertid också ett egenvärde i det att samarbetet mellan medlemsländernas myndigheter fördjupas och förstärks. Schengenkonventionens bestämmelser om polissamarbetet är inriktat på att förebygga och utreda brott och avser såväl informationsutbyte som operativ samverkan. Polissamarbetet behandlas i avsnitt 4.5.2. Det rättsliga samarbetet omfattar frågor om inbördes rättshjälp i brottmål, tillämpningen av principen ”non bis in idem” (inte två gånger för samma sak), utlämning, överförande av verkställighet av brottmålsdom samt bekämpande av brottslighet som avser narkotika och vapen. Det rättsliga samarbetet behandlas i avsnitt 4.5.3 t.o.m. 4.5.8.

4.5.2 Polissamarbete

Polissamarbetet inom Schengenområdet är, som nämnts, uppbyggt kring informationsutbyte och operativ samverkan mellan ländernas polismyndigheter. Inledningsvis behandlas frågor om informationsutbyte, därefter frågor om operativ samverkan. Sist i avsnittet berörs hotellkontroll inom Schengensamarbetet.

Informationsutbyte

Informationsutbyte regleras i artiklarna 39 och 46–47 i Schengenkonventionen. I artikel 39 behandlas polisiärt samarbete i allmänhet och Schengenstaterna förbinder sig att låta sina polismyndigheter direkt bistå varandra i syfte att förhindra och upptäcka brott. Det förutsätter dock att staternas nationella lagstiftning inte förbehåller rättsliga myndigheter rätten att avge en framställning om bistånd. En framställning enligt konventionen får inte innefatta en begäran om att mottagaren skall vidta tvångsåtgärder. Tyngdpunkten i samarbetet kommer därför att ligga i informationsutbytet. Skriftlig information som, efter en framställning, har lämnats från ett land till ett annat får

inte användas som bevismaterial med mindre det land som lämnat uppgiften har lämnat sitt samtycke. Prop.

Framställning om informationsutbyte skall som huvudregel ske mellan centrala organ, för Sveriges del Rikspolisstyrelsen. Men i brådskande fall finns det möjlighet till direktkontakt mellan myndigheter.

Schengenstater med gemensam landgräns kan träffa längre gående bilaterala avtal. Övriga medlemsländer skall hållas underrättade om sådana avtal.

I särskilda fall får varje Schengenstat enligt sin egen nationella lagstiftning förmedla uppgifter till en annan Schengenstat utan föregående begäran.

Som nyss sagts handlar det emellertid inte alltid om att en stat sänder information till en annan. Det finns också möjlighet att genom bilaterala avtal placera personal hos en annan stats myndigheter s.k. sambandsmän. Dessas uppgifter är stödjande och rådgivande; sambandsmännen får inte utöva självständiga polisiära uppgifter. Schengenstaterna kan komma överens om att en sambandsman som är placerad i ett land skall företräda flera Schengenländers intressen.

Operativt samarbete

Det direkta operativa samarbetet regleras i artikel 40–45. Det omfattar fortsatt övervakning över gräns och fortsatt förföljande över gräns. Reglerna om fortsatt övervakning och förföljande föranleder bestämmelser om polismännens rättsliga ställning respektive skadestånd. Det operativa samarbetet innehåller också regler om bl.a. radiokommunikation. Vidare finns regler om hotellkontroll i brottsbekämpande syfte.

Fortsatt övervakning över gräns

Den situation som aktualiserar fortsatt övervakning, är att polisen i en Schengenstat som ett led i en pågående polisundersökning övervakar (skuggar) en person som är misstänkt för ett brott av viss svårhetsgrad, och den personen ger sig in på en annan Schengenstats (mottagande stat) territorium. Under förutsättningar som anges i Schengenkonventionen får de polismän som utför övervakningen fortsätta att göra det även på den mottagande statens område.

Enligt huvudregeln skall samtycke till fortsatt övervakning in på den mottagande statens territorium inhämtas i förväg, innan gränsen överskrids. Begäran skall ställas till en av varje land särskilt utsedd centralmyndighet, för vår del Rikspolisstyrelsen. Vid fara i dröjsmål kan dock övervakningen fortsätta över gränsen till mottagande stat utan föregående samtycke. I sådana fall skall mottagande stat kontaktas senast i samband med gränsöverskridandet. Om tillstånd till övervakningen inte ges inom fem timmar skall operationen avbrytas.

All övervakning in på en annan stats territorium skall ske med iakttagande av den statens lagar och de övriga villkor som mottagande stats myndigheter ställer upp. De övervakande polismännen får inte gripa eller omhänderta den övervakade på den mottagande statens område. De får medföra sina tjänstevapen om inte den mottagande staten har förbjudit det, men vapen får bara användas i nödvärn.

Fortsatt övervakning kan ske med överskridande av alla typer av gräns. Häri skiljer sig institutet i ett väsentligt avseende från fortsatt förföljande (se nedan) som bara får ske över en landgräns. Detta innebär teoretiskt att polismän och i vissa fall tulltjänstemän från alla Schengenstater skulle kunna utöva övervakning här i landet, exempelvis genom att följa efter en person som anländer hit med flyg.

Varje Schengenstat skall anmäla vilka slags tjänstemän som har behörighet att genomföra fortsatt övervakning in på en annan Schengenstats territorium. För svensk del har anmälts polismän, tulltjänstemän när de har polisiära befogenheter samt tjänstemän vid Kustbevakningen i samband med övervakning till sjöss. Denna förklaring har tagits in i det svenska anslutningsavtalet.

Fortsatt förföljande

Fortsatt förföljande över gräns är ett mer ingripande förfarande än övervakning. En Schengenstats polismän får i vissa fall förfölja en flyende gärningsman över gränsen in till en grannstat som är ansluten till Schengensamarbetet. Det huvudsakliga syftet med förföljandet skall vara att säkerställa ett utlämningsförfarande till den Schengenstat varifrån förföljandet upptogs.

För att fortsatt förföljande skall bli aktuellt krävs att den flyende antingen har tagits på bar gärning för något av vissa brott eller för medhjälp till sådant brott, eller har rymt från häkte eller fängelse.

Enligt huvudregeln får förföljande ske först efter samtycke från den mottagande staten. Dock får det ske utan samtycke om de förföljande inte hinner eller inte kan inhämta föregående samtycke. Den mottagande staten skall underrättas om förföljandet senast i samband med att gränsen passeras. Den mottagande staten har alltid rätt att när som helst beordra att det fortsatta förföljandet på dess territorium avbryts. Den har rätt att meddela instruktioner som de förföljande polismännen skall lyda. Vidare skall allt förföljande in på ett annat lands territorium ske med iakttagande av den mottagande statens lagar och de övriga villkor som landet ställer upp i enlighet med konventionens bestämmelser.

Fortsatt förföljande får endast ske över landgräns.

Om det är tillåtet för de efterföljande polismännen att gripa den flyende på den mottagande statens område, får den gripne endast skyddsvisiteras och föremål omhändertas. Den gripne får beläggas med handfängsel under transport och skall genast överlämnas till den mottagande statens myndigheter.

Den mottagande staten är också skyldig att på begäran av de förföljande polismännen gripa den flyende för att kvarhålla denne eller fastställa dennes identitet. Prop.

Svensk förklaring till artikel 41

En Schengenstat har valmöjligheter i tre avseenden när det gäller fortsatt förföljande inom dess territorium. Sålunda kan Schengenstaten välja att inte låta de förföljande polismännen att gripa den flyende på sitt territorium eller att låta de förföljande göra detta för att kunna överlämna den flyende till den mottagande statens polismyndigheter. Vidare öppnas möjligheten att välja mellan att begränsa rätten till förföljande till ett visst område eller i tiden och att inte ställa upp några begränsningar med avseende på tid eller rum. Slutligen kan Schengenstaterna avseende vilka brott som kan föranleda förföljande över gränsen, välja antingen en brottskatalog som finns intagen i artikel 41 eller sådana brott som kan föranleda utlämning. Dessa val skall tillkännages i en förklaring i samband med att en stat undertecknar Schengenkonventionen.

Regeringen har i en särskild förklaring tagit ställning för att tillåta förföljelse för brott som kan föranleda utlämning, att inte ställa upp några begränsningar i tid och rum för förföljandet samt att förföljande tjänstemän skall få gripa den flyende. Norges och Finlands regeringar har avgivit förklaringar av samma innebörd som den svenska. En utförligare redogörelse för dessa frågor finns nedan i avsnitt 7.4.1. Texten till den svenska förklaringen finns i *bilaga 10*.

När Öresundsbron har färdigställts kommer Sverige att ha landgräns även mot Danmark. Den svenska och den danska regeringen avser att återkomma till frågan om det gränsöverskridande samarbetet innan bron färdigställs.

Gemensamma bestämmelser

De tjänstemän som befinner sig på en annan stats territorium för att genomföra fortsatt övervakning eller förföljande enligt ovan skall likställas med mottagande stats tjänstemän om de begår brott eller utsätts för brott.

För skador som uppkommit i samband med genomförande av fortsatt övervakning eller förföljande finns särskilda regler om skadestånd m.m.

Kommunikation

Schengenstaterna skall, särskilt i gränstrakterna, upprätta direkta tele- och radioförbindelser för att underlätta polis- och tullsamarbetet. Avsikten med detta är bl.a. att i rätt tid kunna vidarebefordra information när det gäller övervakning och förföljande över gränserna.

Vidare skall Schengenstaterna undersöka möjligheterna till ytterligare fördjupning av sambands- och kommunikationskanalerna exempelvis

genom att använda sambandsmän, inrätta gemensamma förbindelsenät för polis- och tullmyndigheterna på ömse sidor om gränsen samt samordna upphandling av kommunikationsutrustning för att kunna inrätta standardiserade och kompatibla kommunikationssystem. Prop.

Hotellkontroll

För att kunna användas som ett hjälpmedel i Schengensamarbetet, skall medlemsstaterna säkerställa att s.k. hotellkontroll kan ske. Den innebär att hotellinnehavare, pensionatsinnehavare och innehavare av campingplatser skall se till att alla utländska gäster fyller i ett registreringskort och styrker sin identitet. Med utländska gäster avses i detta fall alla som inte är medborgare i den stat där övernattningen sker, alltså även medborgare i en annan Schengenstat eller ett EU-land. Registreringskortet skall bevaras på hotellet och kunna överlämnas till behöriga myndigheter när det behövs för bl.a. brottsutredningar eller för att spåra efterlysta eller försvunna personer.

4.5.3 Inbördes rättshjälp i brottmål

Schengenkonventionens bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål finns i artiklarna 48–53.

De avser att komplettera 1959 års europeiska rättshjälpkonvention, där konventionsstaterna åtar sig att lämna varandra internationell rättshjälp i största möjliga utsträckning i mål som avser beivrandet av brott. 1959 års konvention omfattar huvudsakligen bevisupptagning – varmed förstås utredning och överlämnande av bevismaterial eller handlingar – delgivning av rättegångshandlingar och judiciella beslut, översändande av uppgifter ur kriminalregister, lagföring i annat land samt underrättelse om brottmålsdomar. Schengenstaterna är oförhindrade att tillämpa bilaterala avtal som innebär ett mer omfattande samarbete än vad som föreskrivs i Schengenkonventionen.

Schengenkonventionens bestämmelser om inbördes rättshjälp har ett vidare tillämpningsområde än 1959 års konvention. Inbördes rättshjälp enligt Schengenkonventionen kan ges inte bara i mål och ärenden om beivrande av brott, utan också i vissa administrativa förfaranden, i mål om skadestånd, i nådeärenden, vid delgivning av underrättelser som gäller verkställighet av utdömt straff m.m. och i fråga om åtgärder efter doms meddelande, såsom uppskov med verkställighet och villkorlig frigivning.

Schengensamarbetets regler om inbördes rättshjälp omfattar också brott mot olika skatteförfattningar, närmare bestämt författningar om punktskatter, mervärdesskatter och tullavgifter. Framställningar om undandragande av punktskatter får inte avslås med motiveringen att den mottagande staten inte belägger de varor som avses i framställningen med skatt.

Schengenkonventionen ställer också upp begränsningar i rätten att använda erhållen information. Uppgifter eller bevismaterial som en

Schengenstat efter framställning fått från en annan Schengenstat får Prop.
sålunda inte användas för andra ändamål än de undersökningar, rättsliga åtgärder eller förfaranden som anges i framställningen, om inte den stat som lämnat ut uppgifterna medger det.

Framställningar om beslag och husrannsakan kan vägras endast i begränsad omfattning, jämfört med vad som gäller enligt 1959 års konvention. Endast två villkor för verkställighet får ställas upp. Det första är att framställningen skall avse en gärning för vilken är stadgat fängelse i sex månader eller mer enligt såväl den ansökande som anmodade statens lagstiftning, eller för vilken sådant straff är stadgat i den ena staten medan gärningen i den andra staten beivras av administrativa myndigheter. Det andra villkoret som får ställas upp är att verkställandet av framställningen är förenligt med lagstiftningen i den anmodade staten.

Schengenkonventionens bestämmelser om delgivning innebär att man från en Schengenstat kan översända delgivningshandlingar direkt med post till personer som vistas på en annan Schengenstats territorium. En sådan kallelse får inte innehålla någon påföljd vid utevaro, och den som delgivits en kallelse på detta sätt får inte heller straffas om han eller hon uteblir från sammanträdet. Konventionsstaterna får dock anlita varandras judiciella myndigheter för delgivning om formlig delgivning med den sökta begärs eller om mottagarens adress är okänd. Det bör också nämnas att det finns särskilda föreskrifter om översättning av den handling som skall delges, för att säkerställa att den som söks för delgivning förstår innehållet i handlingen.

En viktig nyhet, slutligen, i förhållande till 1959 års konvention är att Schengenkonventionen medger att framställningar i ärenden om inbördes rättshjälp skickas direkt mellan de judiciella myndigheterna i Schengenstaterna. Framställningar får emellertid även skickas mellan konventionsstaternas justitieministerier eller nationella centrala myndigheter för Interpol. I Sverige är det normalt utrikesdepartementet som har i uppgift att förmedla sådana framställningar.

4.5.4 Non bis in idem (icke två gånger för samma sak)

Schengenkonventionen har vissa bestämmelser om när en gärning som prövats genom lagakraftvägande dom i en stat kan upptas till prövning i en annan stat. Schengenkonventionens bestämmelser på området skall inte utesluta att mer vittgående nationella bestämmelser tillämpas. Bestämmelserna om "non bis in idem" finns i artiklarna 54–58.

Om en dom meddelats i en Schengenstat kan den dömde enligt huvudprincipen inte åtalas för samma gärning i en annan Schengenstat. En förutsättning är dock att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagarna hos den Schengenstat där domen meddelats. En Schengenstat kan, i samband med ratificering, antagande eller godkännande av konventionen, förklara sig inte vara bunden av huvudprincipen i vissa fall. Se vidare nästa avsnitt.

Om det finns skäl att anta att ett åtal avser samma gärning som personen redan har dömts för i en annan Schengenstat, skall åklagaren inhämta upplysningar från den andra staten. Informationen skall beaktas när det gäller vilka fortsatta åtgärder som skall vidtas i den pågående processen. Prop.

Om det i en Schengenstat har väckts nytt åtal mot någon som har dömts till påföljd för samma gärning i någon annan Schengenstat, skall den tid som personen har varit frihetsberövad på den andra statens område till fullo tillgodoräknas vid påföljdens bestämmande.

Undantagsförklaringar

Det finns möjlighet att göra undantagsförklaringar när det gäller ”Non bis in idem”.

En Schengenstat kan för vissa fall förklara sig inte vara bunden av huvudprincipen om utländsk brottmålsdoms hinderverkan, om gärningen som avses i en utländsk dom har förövats helt eller delvis på statens territorium; detta kommer dock inte att gälla om gärningen delvis har förövats på ett område som tillhör den Schengenanslutna stat hos vilken domen har avkunnats.

Vidare kan en Schengenstat förklara sig inte vara bunden av huvudprincipen för det fall gärningen som avses i en utländsk dom har skadat statens säkerhet eller andra för staten lika viktiga intressen.

Det finns även möjlighet för en Schengenstat att förklara sig icke bunden av en utländsk dom om gärningen som avses har begåtts av en domslandets tjänsteman och omfattat missbruk av tjänsteställning.

En stat som avgivit en undantagsförklaring skall ange arten av de brott som undantaget avser.

Frågan om Sverige bör utnyttja denna möjlighet behandlas i avsnitt 6.3.

4.5.5 Utlämning

Schengenkonventionens bestämmelser om utlämning finns i artiklarna 59–66. Dessa bestämmelser avser att komplettera och underlätta tillämpningen av den europeiska utlämningskonventionen från den 13 september 1957 samt vissa regler i Beneluxavtalet som inte rör Sverige. Beträffande förhållandet till konventionen om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (EU-konventionen), se avsnitt 7.4.4.

I Schengenkonventionen förbinder sig staterna bl.a. att utlämna till varandra personer som är åtalade eller mot vilka straff skall verkställas för brott mot bestämmelser mot punkt- och mervärdesskatter samt tullavgifter. Där finns vidare bestämmelser om preskription, om ett förenklat utlämningsförfarande vid samtycke m.m.

Liksom på andra områden gäller även beträffande utlämning, att Schengenstaterna är oförhindrade att tillämpa bilaterala avtal som inne-

bär ett mer omfattande samarbete än som föreskrivs i Schengenkonventionen. Prop.

En registrering i Schengens Informationssystem (SIS, se avsnitt 4.6) med uppgifter angående en person som har efterlysts för utlämning, har samma verkan som en begäran om provisoriskt anhållande i enlighet med 1957 års konvention. I svensk rätt finns en regel om provisoriskt anhållande i ett utlämningsärende i lagen (1957:668) om utlämning för brott.

En Schengenstat som anmodas att utlämna en person kan inte neka enbart på grund av att brottet enligt den egna lagstiftningen är preskriberat, eller att det saknas angivelse eller något officiellt beslut som den egna lagstiftningen förutsätter för att en brottsutredning skall inledas.

För utlämning krävs inte alltid ett formellt utlämningsförfarande. Om lagstiftningen i den anmodade staten inte uttryckligen hindrar det, kan den staten medge utlämning av en eftersökt person utan något sådant formellt förfarande. Det krävs dock att den eftersökte ger sitt samtycke till detta enligt en särskild procedur.

Framställningar om utlämning skall översändas mellan ministerierna (centralmyndigheter) hos den ansökande parten och den anmodade parten. Det är dock inte uteslutet att utnyttja diplomatiska kanaler.

4.5.6 Överförande av straffverkställighet

Schengenkonventionen har i artiklarna 67–69 särskilda bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsstraff. Dessa avser att komplettera 1983 års europeiska konvention om överförande av dömda personer (överförandekonventionen). Enligt överförandekonventionen kan överförande av frihetsstraff begäras av både domslandet och verkställighetslandet, och en förutsättning för ett överförande är att den dömda, domslandet och verkställighetslandet samtycker till åtgärden.

Schengenkonventionens bestämmelser om överförande av straffverkställighet kan tillämpas när en medborgare i en Schengenstat, som genom lagakraftgående dom dömts till en frihetsberövande påföljd i en annan Schengenstat, genom att fly till sitt hemland har undandragit sig verkställighet av straffet. Om den dömda påträffas i hemlandet kan den stat där lagföringen har ägt rum göra en framställning till den andra staten (den dömdes hemland) om att verkställigheten av straffet överförs dit. Då kan överförandet ske utan den dömdes samtycke.

I väntan på de handlingar som åberopas i framställningen om överförande och på beslut i samband med framställningen, kan den anmodade staten (den dömdes hemland) på begäran av den stat som gjort framställningen kvarhålla den dömda eller vidta andra åtgärder för att säkra dennes närvaro på sitt område.

4.5.7 Narkotika

Prop.

Artiklarna 70–76 i Schengenkonventionen gäller narkotika. Schengenkonventionen lägger stor vikt vid bekämpningen av all narkotikarelaterad brottslighet. Schengenstaterna har åtagit sig att i enlighet med FN:s konventioner på narkotikaområdet vidta alla erforderliga åtgärder för att förebygga och bekämpa olaglig handel med narkotika och narkotiska läkemedel samt att därutöver särskilt bevaka de platser som är kända för narkotikahandel för att minska spridningen av narkotiska preparat till nya missbruksgrupper. De har vidare åtagit sig att i enlighet med sin konstitution och nationella lagstiftning tillåta att s.k. kontrollerade leveranser får äga rum på deras territorier, att förstärka sin kontroll av person- och varutrafiken samt av transportmedel vid de yttre gränserna i syfte att förhindra olaglig införsel av narkotika och narkotiska läkemedel samt att garantera att gällande lagstiftning medger beslag och förverkande av tillgångar som härrör från illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen.

För att ge en fullständig bild av reglerna om narkotikabekämpning bör framhållas att tullens befogenheter att vidta kontroller vid de inre gränserna inte påverkas av reglerna i Schengenkonventionen. Sålunda kommer tullen även efter inträdet i Schengensamarbetet att på samma sätt som i dag kunna kontrollera exempelvis illegal införsel av narkotika även vid Schengens inre gränser. Här kan också nämnas att s.k. kontrollerade leveranser av narkotika redan förekommer i vårt land.

På narkotikaområdet innehåller Schengenkonventionen vidare regler för införsel av narkotikaklassade läkemedel vid resa till annat medlemsland. En resenär får medföra narkotiska läkemedel för medicinsk behandling, under förutsättning att en behörig myndighet i hemlandet utfärdat ett särskilt intyg. Mängden läkemedel skall stå i relation till resans längd och får omfatta maximalt 30 dagars behandling.

4.5.8 Skjutvapen och ammunition

Artiklarna 77–91 i Schengenkonventionen innehåller bestämmelser om vilka typer av skjutvapen som skall vara förbjudna, eller kräva tillstånd eller anmälan inom Schengenområdet. Bestämmelserna utgör minimikrav; det är alltså tillåtet för medlemsstaterna att ha strängare lagstiftning. Vidare föreskrivs, med hänvisning till Europeiska vapenkonventionen, att staterna skall underrätta varandra om förvärv av skjutvapen hos enskilda, vapenhandlare m.fl. som är bofasta eller vanligtvis uppehåller sig på annan parts områden.

Dessa bestämmelser i Schengenkonventionen motsvaras i stor utsträckning av de bestämmelser som gäller inom EU enligt rådets direktiv den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG). Direktivets bestämmelser är dock mer omfattande och detaljerade än Schengenkonventionens, bl.a. krävs i vissa fall godkännande från myndigheterna i det land där en person är bosatt för att han skall kunna få tillstånd att förvärva skjutvapen i ett annat EU-land. I

direktivet finns också utförliga bestämmelser om krav på tillstånd för överföring av skjutvapen från ett EU-land till ett annat. Prop.

Eftersom konventionen och direktivet sålunda reglerar samma ämne, men utan att helt överensstämja i fråga om omfattning och detaljer, skulle det sannolikt uppkomma avsevärda tillämpningssvårigheter om dessa gällde parallellt. Mycket talar därför för att åtminstone flertalet av konventionens bestämmelser skall anses vara överspelade i och med direktivet. En sådan slutsats har också stöd i artikel 134 i Schengenkonventionen, enligt vilken dess bestämmelser skall gälla endast i den mån de är förenliga med gemenskapens lagar.

Det är emellertid svårt att på detta stadium få säker kunskap om hur de olika Schengenstaterna genomfört bestämmelserna i direktivet respektive konventionen och hur dessa tillämpas i praktiken. Av artikel 17 i direktivet följer att kommissionen senast vid årsskiftet 1997/98 skall överlämna en rapport till rådet och till parlamentet om den situation som tillämpningen av direktivet har resulterat i, vid behov åtföljd av förslag till åtgärder. Eventuellt kan denna rapport komma att ge ytterligare underlag för bedömningen av förhållandet mellan bestämmelserna i direktivet respektive konventionen. Även det arbete som bedrivs i arbetsgruppen om vapen och ammunition inom Schengensamarbetet kan komma att bidra med sådant underlag.

Ett ytterligare förhållande som bör beaktas i detta sammanhang är att Norge och Island står utanför EU och därför formellt sett inte är bundna av direktivet. Det står inte helt klart vad som kommer att gälla beträffande skjutvapen och ammunition i förhållande till dessa stater efter anslutning till Schengensamarbetet. Vad som torde ligga närmast till hands är att direktivets bestämmelser helt eller delvis görs tillämpliga också vad beträffar Norge och Island.

4.6 Schengens informationssystem (SIS)

4.6.1 SIS – hur är systemet utformat?

Schengens informationssystem, SIS, är ett datasystem. SIS är uppbyggt som ett spanings- och efterlysningshjälpmedel. I SIS kan varje Schengenstat föra in uppgifter om personer, fordon eller föremål som är efterlysta eller på annat sätt eftersökta med en begäran om att någon särskild åtgärd skall vidtas med personen i fråga om han eller hon påträffas, exempelvis vid en gränskontroll eller inom ett Schengenland. En sådan begäran kallas i Schengenkonventionen för rapport.

Datasystemet SIS skall bestå av en nationell enhet (ett dataregister) för varje Schengenstat, det s.k. N.SIS, och en central teknisk stödfunktion, det s.k. C.SIS. Systemet är uppbyggt så att varje Schengenstats nationella enhet kommer att innehålla uppgifter som är identiska med uppgifterna i de andra staternas nationella enheter. Varje Schengenstat använder sedan sitt nationella register för de sökningar som Schengenkonventionen reglerar.

Det nationella registret skall handhas av ett s.k. SIRENE-kontor som skall vara enda kontaktpunkt för förbindelserna mellan Schengenstaterna med avseende på SIS.

SIRENE-kontoren har, för att kunna uppfylla Schengenkonventionens bestämmelser om bl.a. konsultationer och informationsutbyte före en registrering i SIS samt att snabbt kunna lämna kompletterande information, möjlighet till direkt kommunikation via ett särskilt meddelandesystem. Detta är inte något dataregister utan bara ett sätt att utväxla meddelanden.

SIS regleras i Schengenkonventionen i artiklarna 92–119. I det här avsnittet behandlas inrättande, utnyttjande och användning av SIS (artiklarna 92–118) samt fördelning av kostnaderna för SIS (artikel 119). Skydd av personuppgifter och säkerhet för SIS behandlas i avsnitt 4.7, tillsammans med andra integritetsfrågor.

4.6.2 Vad SIS får innehålla

SIS får endast innehålla vissa angivna typer av uppgifter, nämligen uppgifter om personer, föremål och fordon, som får föras dit för vissa särskilda ändamål. Ändamålen är förvarstagande för utlämning, införande på spärlista, omhändertagande av personer, uppgift om uppehållsort eller hemvist, hemlig övervakning eller särskild kontroll samt efterlysning av fordon eller andra föremål.

När det gäller personer får endast vissa angivna uppgifter registreras. Dessa är uppgifter om namn och andra identitetsuppgifter samt uppgift om huruvida personen är beväpnad eller kan befaras tillgripa våld. Vidare skall uppgifter finnas om syftet med registreringen samt det begärda förfarandet. Anmärkningar av annat slag är inte tillåtna. Det gäller särskilt de uppgifter som nämns i första meningen i artikel 6 i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, dvs. personuppgifter som avslöjar rasursprung eller politiska åsikter eller som rör hälsa eller sexualliv.

Uppgifter som finns registrerade i SIS är tillgängliga endast för myndigheter som har behörighet för gränskontroller eller andra undersökningar inom landet som verkställs av polis och tullmyndigheter samt samordning av sådana undersökningar. Uppgifter som är registrerade på spärlista, se nedan artikel 96, är även tillgängliga för vissa myndigheter som handlägger ärenden om viseringar, uppehållstillstånd, m.m.

När det först gäller framställning om *efterlysning för förvarstagande för utlämning (artikel 95)* skall en Schengenstat, innan den gör en sådan framställning, undersöka om det begärda förvarstagandet kan ske i överensstämmelse med den anmodade statens nationella lagstiftning. En stat som inte tillåter framställningen kan begära en markering om verkställighetsförbud. De andra Schengenstaterna skall verkställa det ursprungligen begärda förfarandet.

När en Schengenstat gör en framställning i SIS, skall den utan dröjsmål skicka vissa uppgifter av betydelse för verkställighet av utlämningen till de andra berörda staterna.

Den anmodade staten har åtagit sig att verkställa det begärda förfarandet i enlighet med gällande konventioner om utlämning och nationell rätt, om inte markering om verkställighetsförbud har skett.

Rapporter för införande av en utlämning på spärrlista (artikel 96) förutsätter ett beslut av en nationell myndighet eller domstol i enlighet med nationell lagstiftning, grundat på att en utlämning utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller på att vederbörande avvisats eller utvisats.

För *framställning enligt artikel 97 om uppgift om uppehållsort eller omhändertagande av personer* som är försvunna eller som bör omhändertas med hänsyn till sin egen säkerhet eller i syfte att förebygga hot, får personuppgifter registreras om det finns en begäran från en behörig myndighet hos den rapporterade staten. De polisiära myndigheterna i den Schengenstat där personen påträffas skall, om detta inte strider mot nationell lag, underrätta den rapporterade staten om personens uppehållsort eller omhändertagande av personen för att hindra fortsatt resa.

Framställning om uppehållsort eller hemvist enligt artikel 98 kan göras beträffande vittnen eller åtalade som skall inställa sig vid domstol eller beträffande personer som skall avtjäna straff.

Framställning om hemlig övervakning eller särskild kontroll av personer eller fordon (artikel 99) får ske i syfte att bekämpa brottslighet och förebygga hot mot den allmänna säkerheten. Det får endast ske under vissa förutsättningar, nämligen *att* det finns sannolika skäl till misstanke om att personen avser att begå, eller redan begår, ett stort antal synnerligen grova brott *eller att* den allmänna uppfattningen om personen, särskilt på grundval av redan begångna brott, leder till misstanke om att han även i fortsättningen kommer att begå synnerligen grova brott. Artikeln innehåller särskilda regler om begäran om hemlig övervakning eller särskild kontroll av personer som misstänks hota statens säkerhet.

Vid hemlig övervakning kan uppgifter inhämtas och översändas till den rapporterade myndigheten om påträffande av den person eller det fordon som rapporterats.

Inom ramen för särskild kontroll får personer kroppsvisiteras samt fordon och medförda föremål genomsökas i enlighet med nationell lagstiftning. Om en anmodad stats lagar inte tillåter den begärda kontrollen skall den ändras till hemlig övervakning. En stat som inte alls tillåter framställningen kan begära en markering om verkställighetsförbud.

Slutligen kan i SIS registreras uppgifter om vissa kategorier av *föremål som efterlysts för beslag eller för att användas som bevismedel vid rättegång i brottmål (artikel 100)*.

Den polis eller tulltjänsteman som vid sökning i SIS finner att det finns en framställning beträffande en person, ett fordon eller ett föremål skall i regel underrätta den framställande staten om detta. Det kan också förekomma att handläggningen förutsätter att kompletterande

upplysningar översänds till den anmodade staten. Det kan exempelvis Prop.
röra sig om fotografier, fingeravtryck och annan information som faller
under det informationsutbyte inom det polisiära samarbetet som får ske
enligt artiklarna 39 och 46. Vid sådana kompletterande underrättelser
m.m. tas kontakter direkt mellan SIRENE-kontoren i de berörda
staterna; underrättelserna förmedlas alltså inte via SIS.

4.6.3 Fördelning av kostnaderna för SIS

Varje Schengenstat skall stå för sina kostnader för inrättandet och
användningen av den nationella delen av SIS, N.SIS. Kostnaderna för den
tekniska stödfunktionen, C.SIS, skall fördelas mellan Schengenstaterna
enligt en särskild fördelningsnyckel, se avsnitt 7.5.3.

4.7 Integritetsfrågor

4.7.1 Skydd för personuppgifter i allmänhet

Schengenkonventionen innehåller utförliga bestämmelser om skydd för
personuppgifter som förs in i SIS. Dessa finns i artiklarna 102–118.
Sådana bestämmelser behandlas i avsnitt 4.7.2. Schengenkonventionen
reglerar även frågor om skydd för andra ADB-baserade personuppgifter
än de som registreras i SIS samt för personuppgifter som överförs
manuellt. Reglerna finns i artiklarna 37–38 och 126–130, och behandlas
i avsnitt 4.7.3.

4.7.2 Skydd för personuppgifter i SIS

Eftersom SIS är ett datasystem ställer Schengenkonventionen upp vissa
grundläggande krav på Schengenstaternas regler om säkerhet och
skyddsnivå för de personuppgifter som förs in i systemet. Schengen-
staterna är till att börja med skyldiga att ha en skyddsnivå för person-
uppgifter i sina nationella SIS-enheter som motsvarar den som bygger
på principerna i Europarådets dataskyddskonvention av den 28 januari
1981 och som tar hänsyn till Europarådets ministerkommittés
rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende
reglering av utnyttjandet av personuppgifter inom den polisiära sektorn.
Någon överföring av personuppgifter får inte ske förrän erforderliga
föreskrifter om skydd för personuppgifter har trätt i kraft i de stater
som berörs av överföringen. Vidare är Schengenstaterna skyldiga att
vidta vissa säkerhetsåtgärder vad gäller den nationella enheten i SIS,
exempelvis åtgärder för att hindra obehöriga från att få tillträde till de
anläggningar som används för databehandling av personuppgifter. Och
endast särskilt kvalificerade personer, som har genomgått
säkerhetskontroll, får utses till att arbeta med databehandling.

För uppgifter som registrerats i SIS finns begränsningar i rätten till användning. Uppgifter som en Schengenstat fört in i SIS i samband med framställningar om förvarstagande för utlämning, införande på spärrlista, omhändertagande av personer, uppgift om uppehållsort eller hemvist, hemlig övervakning eller särskild kontroll samt efterlysning av föremål, får de andra Schengenstaterna utnyttja endast för det ändamål som gäller för den aktuella framställningen. I vissa undantagsfall får dock en mottagande stat utnyttja uppgifterna för ett annat sådant ändamål, men endast under förutsättning att den stat som har gjort framställningen har gett sitt tillstånd.

Registrering av framställningar och uppgifter i SIS styrs av nationell lagstiftning. Det är också den rapporterande Schengenstaten som ansvarar för uppgiftens riktighet och aktualitet samt för att den lagligen kan registreras. Ett undantag finns som hänger ihop med systemets uppbyggnad, se vidare avsnitt 7.5.1 (efter artikel 100). SIS regleras i Schengenkonventionen i artiklarna 92–119. I det här avsnittet behandlas inrättande, utnyttjande och användning av SIS (artiklarna 92–118) samt fördelning av kostnaderna för SIS (artikel 119). Skydd av personuppgifter och säkerhet för SIS behandlas i avsnitt 4.7, tillsammans med andra integritetsfrågor.

Verkställighet av ett begärt förfarande däremot skall ske enligt den verkställande statens lag. Även myndigheternas befogenheter vid verkställigheten skall regleras av nationell lag hos den anmodade staten.

Ett viktigt område när det gäller integritetsskydd och säkerhet för uppgifter är naturligtvis de regler som gäller för ändring av uppgifter m.m. Det är endast den Schengenstat som har registrerat en framställning i SIS som har rätt att ändra, komplettera, korrigera och radera uppgifter. Om en annan Schengenstat, som har tagit emot uppgifterna, misstänker att dessa är felaktiga skall den omedelbart underrätta den rapporterande staten, som är skyldig att kontrollera och rätta eller radera uppgifterna.

Det är inte bara stater som kan initiera ett sådant förfarande, utan vem som helst kan begära rättelse eller radering av en felaktig uppgift som berör honom eller henne. Det förutsätter givetvis att den enskilde kan få del av uppgifterna. En enskild persons rätt att få tillgång till de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne i SIS styrs av nationell lagstiftning. Vissa begränsningar skall dock alltid gälla, oavsett den nationella lagstiftningens innehåll. Se vidare avsnitt 7.5.2.

Uppgifter för personefterlysning skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det syfte i vilket de lämnats. Konventionen innehåller flera olika gallringsregler, se vidare avsnitt 7.5.2.

För att säkerställa enskildas rätt att ta del av uppgifter i SIS, skall en enskild ha rätt att vända sig till domstol eller annan behörig myndighet i varje medlemsstat för att få upplysningar eller för att begära rättelse, radering eller skadestånd med anledning av registrering som berör honom eller henne. Schengenstaterna är skyldiga att verkställa ett sådant beslut.

Varje Schengenstat skall utse en nationell tillsynsmyndighet till vilken enskilda skall kunna vända sig med begäran om att myndigheten skall

granska registrerade uppgifter om honom eller henne i SIS och hur de används. Den nationella tillsynsmyndigheten skall självständigt och utan begäran från enskilda utöva tillsyn över den nationella delen av SIS. För det ändamålet skall den nationella tillsynsmyndigheten ha tillträde till det nationella registret. Prop.

Schengenstaterna skall även ha en gemensam tillsynsmyndighet för att bl.a. utöva tillsyn över den tekniska stödfunktionen i SIS.

Schengenkonventionen reglerar även staternas skadeståndsansvar gentemot enskilda.

4.7.3 Skydd för andra personuppgifter än sådana som registrerats i SIS

Inom Schengensamarbetet kan uppgifter utbytas mellan staterna utan att man använder sig av SIS. Som exempel kan nämnas de kontakter mellan SIRENE-kontor som föregår eller följer en registrering i SIS. Men det finns även uppgiftsutbyte som helt saknar anknytning till SIS, exempelvis lämnande av uppgifter inom det polisiära samarbetet enligt artikel 46 och om uppgifter som har samband med utfärdande av visering eller uppehållstillstånd, uppgifter om människosmuggling, uppgifter som lämnas till en annan stat utan föregående begäran och som är avsedda för bistånd i fråga om brottsbekämpning, förebyggande av brott eller vidtagande av skyddsåtgärder mot hot mot allmän ordning och säkerhet samt vissa upplysningar om förvärv av vapen.

Bestämmelser om skydd för andra personuppgifter än sådana som registrerats i SIS finns i artiklarna 126–130 i Schengenkonventionen, och de är i stora drag desamma oavsett om uppgifterna registrerats i SIS eller överförts på annat sätt. I vissa avseenden ger dock konventionen inte ett lika starkt skydd för uppgifter som inte registrerats i SIS, främst beroende på att de inte flyter in i ett gemensamt dataregister.

Reglerna om generell skyddsnivå för personuppgifter, reglerna om ändamålsbegränsning och om skadeståndsskyldighet är i stort sett lika de som finns beträffande uppgifter som utväxlas via SIS.

Däremot reglerar Schengenkonventionen inte enskildas rätt att begära ändring, komplettering, korrigerings eller radering av uppgifter som lämnats från en Schengenstat till en annan på annat sätt än genom SIS. Konventionen innehåller i dessa fall endast regler om Schengenstaternas skyldighet att initiera respektive verkställa ett sådant förfarande. Det är vidare endast beträffande uppgifter som registrerats i SIS som enskilda kan begära att den nationella tillsynsmyndigheten genomför en granskning. Däremot har den nationella tillsynsmyndigheten skyldighet att på eget initiativ kontrollera att bestämmelserna om skydd för överförda personuppgifter tillämpas även i de fall där uppgifterna överförts på annat sätt än genom SIS.

Schengensamarbetets karaktär av mellanstatligt samarbete bildar utgångspunkt för samarbetets beslutsformer och ledning. Beslut i Schengenorganen fattas sålunda med enhällighet. Schengenarbetet leds, precis som EU-arbetet, av ett ordförandeland. Liksom i EU bildar ordförandelandet tillsammans med föregående och kommande ordförandeland en informell ledningsgrupp, den s.k. trojkan; det gäller såväl i Verkställande kommittén och Centralgruppen som i arbetsgrupperna.

Schengensamarbetets högsta beslutande organ är Verkställande kommittén. Andra högre organ är Centralgruppen och den s.k. gemensamma tillsynsmyndigheten för dataskydd. Direkt under Centralgruppen ligger den s.k. ständiga administrativa kommittén och gruppen för internationella avtal och överenskommelser. Förutom dessa finns ett antal arbetsgrupper och ett sekretariat. I departementspromemorian Sveriges anslutning till Schengensamarbetet (Ds 1997:38) finns en ingående redogörelse för Schengens arbetsgrupper och organisatoriska struktur i övrigt. En organisationskiss finns i *bilaga 11*.

4.9 Schengens regelverk

4.9.1 Vad är Schengens regelverk?

Schengens regelverk består av det ursprungliga Schengenavtalet, Schengenkonventionen samt senare anslutna staters anslutningsavtal respektive samarbetsavtal för Island och Norge som inte är medlemmar i EU. Därtill kommer beslut och deklarerationer av Verkställande kommittén samt beslut av Centralgruppen. Verkställande kommitténs huvudsakliga uppgift är enligt artikel 131 i Schengenkonventionen att kontrollera att konventionen efterlevs av medlemsstaterna. Men i ett par särskilt angivna fall skall Verkställande kommittén även utfärda tillämpningsföreskrifter till konventionen. Det är här fråga om föreskrifter som reglerar den rent praktiska hanteringen, dvs. bestämmelser som hos oss i regel ligger på myndighetsnivå. Verkställande kommittén har hittills inte skapat ny rätt som går utöver staternas åtaganden enligt själva konventionen, inte heller utfärdar den rättsakter som är bindande för enskilda. Verkställande kommittén beslutar med enhällighet, vilket i praktiken innebär att ett medlemsland har vetorätt.

De flesta beslut som fattas av Verkställande kommittén är således av föreskriftskaraktär, dvs. de riktar sig till staterna och deras myndigheter och inte till enskilda personer, även om enskilda naturligtvis någon gång indirekt kan komma att beröras. Exempel är besluten om för vilka länders medborgare det skall gälla viseringsplikt. Men för att de ska få genomslag nationellt måste de omsättas i interna regler i varje medlemsstat, för vår del genom förordning utfärdad av regeringen. För att genomföra övriga beslut kommer det hos oss i de flesta fall att vara

tillräckligt med myndighetsföreskrifter. Som exempel kan nämnas Prop. detaljföreskrifter om hur uppgifter skall lagras i SIS. Vilka uppgifter som får finnas i systemet är däremot uttömmande reglerat i konventionen.

Exempel på några viktigare beslut fattade av Verkställande kommittén

Den s.k. SIRENE-handboken innehåller detaljföreskrifter om användningen av Schengens informationssystem, SIS. SIRENE står för Supplementary REquest at the National Entries. SIRENE-kontoren är upprättade i enlighet med artikel 108 i Schengenkonventionen i vilken det föreskrivs att varje land skall upprätta en myndighet som svarar för den nationella enheten i SIS, N.SIS. Kontoret skall alltså ansvara för att den nationella enheten, dvs. hårdvaran och det nationella registret, fungerar på ett riktigt sätt och för att föreskrifterna i konventionen följs. Det är vidare genom denna myndighet som all kommunikation mellan medlemsstaterna skall ske.

Handboken inleds med en presentation av tillämpliga artiklar i Schengenkonventionen och SIRENE-kontorens organisatoriska ställning samt namn- och adressuppgifter. Vidare innehåller SIRENE-handboken detaljerade beskrivningar av de förfaranden och arbetsuppgifter som skall utföras i anledning av förekommande framställningar om registrering i systemet (som exempelvis rutiner som är gemensamma för alla registreringar), detaljföreskrifter för hur kommunikation mellan SIRENE-kontoren skall gå till (exempelvis om det räcker med telefonkontakter eller om det i vissa fall skall ske på annat sätt) samt tekniska beskrivningar om hur införing i registren skall ske.

Slutligen specificerar SIRENE-handboken detaljerat hur uppgifter som skall inhämtas skall koda i SIS samt ger detaljerade föreskrifter om kontroll av uppgifternas riktighet och av att samma uppgift inte förekommer på flera ställen. Verkställande kommittén har beslutat att klassificera SIRENE-handboken som hemlig. Det är en av ett litet fåtal handlingar där detta har skett.

Manuel commun, den gemensamma handledningen, innehåller föreskrifter för tillämpning av konventionens villkor för inresa till Schengenstaternas territorium och om gränskontroller. I den ges bl.a. praktisk vägledning för bedömning av viseringar och för utfärdande av visering vid gräns. Vidare finns detaljerade praktiska föreskrifter om kontroll vid yttre gräns samt särskilda föreskrifter om kontroll av vissa speciella kategorier resande, som piloter och andra besättningsmedlemmar på luftfartyg, sjöfolk och innehavare av tjänste- eller diplomatpass.

Den gemensamma konsulära handledningen innehåller praktiska föreskrifter som detaljerat reglerar procedurfrågor och frågor om hur kontakter och informationsutbyte mellan länderna och deras myndigheter skall gå till. Där finns exempelvis specificering av olika viseringskategorier, tillämpningsföreskrifter om bl.a. fastställande av vilken stat som är behörig att besluta om en ansökan om visum och om

hur en ansökan skall behandlas samt anvisningar om hur viseringsmärket skall fyllas i. Prop.

När det gäller polissamarbete kan nämnas ”handboken för den internationella inbördes hjälpen i fråga om repressiva åtgärder rörande kampen mot narkotikahandeln i de avtalsslutande parterna i Schengenöverenskommelsen”. Det är, som framgår av namnet, en guide över de olika Schengenstaternas regler m.m. för att underlätta kampen mot narkotikahandel.

Slutligen kan nämnas en *handledning för tillämpningen av artikel 46*. Den innehåller föreskrifter om samarbete när det gäller evenemang där ett stort antal personer samlas och där huvudsyftet med polisens närvaro är att bevara allmän ordning och säkerhet och att förebygga brott närmare; bl.a. anges vilka uppgifter som, under förutsättning att det överensstämmer med den egna nationella lagen, skall lämnas, exempelvis om sammansättning och antal personer i den grupp man vet är på väg till evenemanget i fråga. Denna handledning uppvisar stora likheter med den gemensamma åtgärden 97/339/RIF, som rådet har antagit enligt artikel K 3 i Unionsfördraget, om samarbetet på området för allmän ordning och säkerhet.

4.9.2 Schengens regelverk och demokratin

Beslutsprocessen

Verkställande kommitténs beslut har, som framgått, karaktär av handboksmässig reglering av operativa och tekniska frågor. Eftersom Schengensamarbetet är ett vanligt konventionsbaserat mellanstatligt samarbete, skall alla beslut i Verkställande kommittén vara enhälliga. Varje land har med andra ord vetorätt. Besluten är folkrättsligt bindande för Sverige som stat, men för att få nationellt genomslag krävs – i den mån det behövs – att beslutet genomförs på det nationella planet. I Sverige sker detta genom lag beslutad av riksdagen, genom regeringsförordning eller genom myndighetsföreskrifter. Om ett beslut måste genomföras genom lagstiftning kommer samma mekanism att tillämpas som vid antagande av en konvention. Det bör dock framhållas att de beslut som Verkställande kommittén hittills har fattat inte i något fall har varit av den karaktären att det behövs lagändringar här i landet för att genomföra dem. I de flesta fall krävs inte ens en förordningsändring utan det räcker med interna föreskrifter för de berörda myndigheterna.

Överenskommelser med andra stater eller mellanfolkliga organisationer ingås enligt 10 kap. 1 § regeringsformen (RF) av regeringen. Riksdagens godkännande krävs när överenskommelsen förutsätter att lag ändras, upphävs eller stiftas, när överenskommelsen i övrigt gäller ett ämne där riksdagen skall besluta eller när överenskommelsen annars är av större vikt, 10 kap. 2 § RF. Vad som sålunda gäller i allmänhet för ingående av mellanfolkliga överenskommelser gäller också inom Schengensamarbetet. Regeringen kan därför inte medverka i ett beslut i

Verkställande kommittén som kräver riksdagens godkännande, utan att Prop. göra förbehåll för detta.

Öppenhet

Beslut inom Schengensamarbetet fattas efter förhandlingar mellan medlemsstaterna. Schengensamarbetet skiljer sig på så sätt inte från övrigt mellanstatligt samarbete. Förhandlingar måste kunna föras i förtroendefull anda. I detta ligger bl.a. att förhandlingsståndpunkter som regel inte bör komma till allmän kännedom.

För uppgifter som rör Sveriges förbindelser med annan stat eller i övrigt rör annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i annan stat, gäller bestämmelserna om utrikessekretess i 2 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100). Sekretess gäller enligt detta lagrum om det kan antas att ett röjande av en uppgift stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet.

Även om det i Schengensamarbetet inte råder någon offentlighetsprincip, har Sverige som medlemsland tillgång till alla Schengendokument. För dessa gäller de vanliga svenska reglerna om allmän handling, dvs. de är offentliga och skall på begäran lämnas ut om det inte finns några svenska sekretessregler som förbjuder detta. Som nyss nämnts kan detta ibland vara fallet, främst under pågående förhandlingsarbete. När Amsterdamfördraget träder i kraft kommer dess regler om öppenhet och handlingsoffentlighet i EU:s institutioner att gälla även för Schengensamarbetet. Likaså kommer de regler om tillgång till institutionernas handlingar som redan nu gäller inom EU (exempelvis rådets beslut 93/731 om allmänhetens tillgång till rådets handlingar) att bli gällande även inom Schengensamarbetet.

5.1 Allmänt om den yttre gränskontrollen

5.1.1 Schengenreglerna i korthet

Schengenkonventionen innehåller, som nämnts, bestämmelser om kontroll vid yttre gräns (se avsnitt 4.3). I och med att personkontrollerna vid de inre gränserna avskaffas mellan Schengenländerna, har dessa i stället åtagit sig att noggrant kontrollera gränserna mot icke Schengenländer enligt enhetliga regler. Alla personer som passerar en yttre gräns skall åtminstone underkastas kontroll för fastställande av identiteten, genom att visa upp resedokument. Personkontrollen skall, utöver granskning av pass och andra villkor för inresa, vistelse, arbete och utresa, även omfatta efterspaning och andra kontroller för att förhindra brott. T.ex. skall datasökningar göras i Schengens informationssystem (SIS), som bl.a. innehåller uppgifter om efterlysta personer inom hela Schengenområdet och en spärrlista över personer som inte skall beviljas inresa. Vid inresa till Schengenområdet skall icke EU-medborgare underkastas en noggrannare kontroll än EU-medborgare. Kontroll skall även ske vid utresa från Schengenområdet.

Utresekontrollen skall genomföras för spaningsändamål och med syfte att förhindra hot mot den inre säkerheten och den allmänna ordningen. Meningen är att efterspanade brottslingar som försöker lämna området skall stoppas vid en sådan kontroll. Kontrollen skall innefatta inte bara kontroll av identiteten genom pass och andra resehandlingar utan också sökning i SIS. Utlänningar skall kontrolleras noggrannare än medborgare i EU-länder.

Generellt gäller att den kontroll som sker vid de yttre gränserna skall vara likvärdig över hela gränsen utan att det för den skull har preciserats vilken nivå kontrollen bör ha. Schengenkonventionen ställer dock upp krav på att gränspassage bara får ske vid särskilda i förväg bestämda ställen och att gränsavsnitten däremellan skall bevakas med rörliga patruller. Bevakningen skall utföras så att ingen uppmuntras att försöka ta sig in på andra ställen än de tillåtna.

5.1.2 Jämförelse mellan Schengenavtalets regler och de svenska

När Sverige går in i det operativa Schengensamarbetet kommer i praktiken vår del av Schengenländernas yttre gräns bestå av hela den svenska sjögränsen samt flygplatser och färjeterminaler när det sker trafik till och från icke Schengenländer. Ett antal orter kommer att utpekas som gränsövergångsställen där all persontrafik med icke Schengenländer skall kontrolleras. Gränsens sträckning mellan dessa övergångsställen skall bevakas med rörliga patruller, såväl till lands som till havs.

Det regelverk som styr den yttre gränskontrollen återfinns, som nämnts, främst i utlänningslagen och i utlänningsförordningen. I korthet

föreskrivs att kontroll får ske av en utlännings rätt till inresa i landet genom att resedokument och erforderliga tillstånd för vistelse i landet finns. Kontrollen skall också utformas så att reglerna om när en utlänning skall avvisas från landet kan upprätthållas. Detta innebär att kontrollen får utformas så att den som inte har rätt till inresa på grund av avsaknad av resedokument, visering eller uppehållstillstånd får avvisas. Vidare får den avvisas från landet som inte har medel för sitt uppehälle, som kan antas inte komma att ärligen försörja sig, eller som kan misstänkas att komma att begå brott här eller som är underkastad förbud att återvända till landet. En del av dessa kontroller förutsätter kontroll i register, t.ex. den s.k. U-boken, vilket är ett register över de utlänningar som har avvisats eller utvisats från ett annat nordiskt land med förbud att återvända dit. Rikspolisstyrelsen har utfärdat regler om hur denna kontroll närmare skall genomföras (FAP 272-1). Genom den nordiska passkontrollöverenskommelsen har Sverige åtagit sig att genomföra motsvarande kontroll för de övriga nordiska ländernas räkning vid våra yttre gränser.

Schengens regelverk skiljer sig på ett par avgörande punkter från vad som gäller för svenskt vidkommande i dag. Vi är genom Schengenregelverket skyldiga att genomföra utresekontroll vid våra yttre gränser. Schengenregelverket utgår från att utlänningar enligt nationella regler åläggs anmälningsplikt vid inresa eller i omedelbar anslutning till denna eller inom en viss tidsfrist även om de reser in från ett annat Schengenland. Länderna har dock möjlighet att göra undantag från sådan anmälningsplikt. I övrigt skiljer sig inte de formella kraven på den gränskontroll som skall förekomma vid Schengens yttre gränser på något avgörande sätt från den kontroll som enligt lag skall förekomma i dag vid de svenska gränserna. Schengenregelverket har bestämmelser som i några fall preciserar kontrollens utförande, bl.a. genom att föreskriva att inresa bara får ske vid särskilda gränsövergångsställen, en föreskrift som också förekommer i svensk rätt, samt att gränsens sträckning mellan dessa kontrollplatser skall bevakas med rörliga patruller. Schengenregelverket är också ganska detaljerat i sina föreskrifter om vilka kontroller av inresehandlingar och vilka registerslagningar som skall ske. När det gäller kontrollen av inresehandlingar skiljer det sig formellt inte på något avgörande sätt från vad som är föreskrivet och förutsatt beträffande den svenska gränskontrollen i dag. Vad gäller registerslagningar skall dock alltid kontroll ske mot SIS.

Ett av de viktigaste momenten i den prövning som Verkställande kommittén skall göra innan den ger klartecken till att personkontrollen vid de inre gränserna tas bort i förhållande till ett nytt medlemsland och att detta kan träda in som operativ medlem i Schengensamarbetet är en bedömning av om landet har en tillräckligt effektiv yttre gränskontroll. Som grund för vår egen bedömning av denna fråga har först Statskontoret gjort en studie över den svenska yttre gränskontrollen. Därefter har också de tre närmast berörda myndigheterna, dvs. polisen, tull och Kustbevakningen, studerat frågan och deras underlag har på regeringens uppdrag utvärderats av Riksrevisionsverket.

En sammanfattning av Statskontorets studie finns i *bilaga 8*. En Prop. sammanfattning av Riksrevisionsverkets rapport finns i *bilaga 9*.

5.1.3 Gränskontrollens resurser

Polisen är den myndighet som har det primära ansvaret för att utföra personkontrollen vid de yttre gränserna. Tullen och Kustbevakningen har skyldighet att bistå polisen i denna verksamhet. Kustbevakningen har också egna befogenheter vad gäller kontroll till sjöss av utlännings rätt till inresa och utresa.

I Statskontorets rapport anges att det inom polisväsendet sysselsätts drygt 360 personer med personkontroll vid gränserna. Personalsammansättningen har ändrats sedan rapporten skrevs. Antalet sysselsatta är detsamma men antalet polismän har ökat, se vidare nedan. Tullen har enligt Statskontorets rapport ianspråktagit omkring 420 personer för den fysiska gränskontrollen, varav i stort sett alla är verksamma inom den stationära kontrollen. Kustbevakningen har cirka 570 anställda. Gränskontroll har tidigare utgjort cirka 5 % av Kustbevakningens verksamhetsuppgifter, dvs. motsvarande 30 årsarbetskrafter. Fr.o.m. den 1 juli 1996 är personkontroll en av regeringen prioriterad uppgift för Kustbevakningen, vilket medför att myndigheten avsätter betydligt större resurser för den yttre gränskontrollen. Dessutom kan samtliga anställda i viss mening sägas bedriva gränsövervakning kontinuerligt samtidigt som övriga uppgifter fullgörs.

Alla tre myndigheterna har anfört att det finns ett stort behov av ökade resurser för att uppfylla Schengenkonventionens krav. Statskontoret konstaterar att myndigheternas samlade förslag skulle innebära en personalutökning med drygt 90 %. Statskontoret betvivlar inte att Schengenanslutningen kommer att medföra både anpassningskostnader och kostnader av mer bestående natur, men anser att de resursmässiga konsekvenserna inte behöver bli på långt när så stora som myndigheterna har anfört. I de utredningar från myndigheterna som föregick Riksrevisionsverkets rapport har dessa framfört behov av utökade resurser, men i mindre omfattning. Sålunda har Rikspolisstyrelsen anfört ett behov av ytterligare 223 årsarbetskrafter, Generaltullstyrelsen har anfört att de behöver ytterligare 128 och Kustbevakningen att de, med den ambitionsnivå de valt, behöver ytterligare 75 personer. Riksrevisionsverket gör den sammanfattande bedömningen att Schengenkonventionen bara i mindre utsträckning innebär nya arbetsuppgifter för myndigheterna och i den mån detta blir fallet kommer dessa resursmässigt att kunna rymmas inom nuvarande ramar för verksamheten. Riksrevisionsverket anser dock att det föreligger ett behov av att förstärka polisens gränskontrollverksamhet med 41 årsarbetskrafter för att uppfylla dagens krav på gränskontrollverksamheten och för att möta de krav som ställs på grund av ökade trafikströmmar samt 6 årsarbetskrafter för inre kontrollverksamhet. Kustbevakningen bör enligt Riksrevisionsverket tillföras 85 årsarbetskrafter för att uppfylla de krav som EU-anslutningen ställer

och tillföras medel för att återbemanna sjöbevakningsstationen Understen. Vad slutligen gäller tullen ser Riksrevisionsverket vissa behov av förstärkningar för att uppfylla de nuvarande kraven på tullen och för att parera en ökning av resandeströmmen och godstrafiken. Den slutliga bedömningen av dessa frågor rörande tullen bör dock enligt Riksrevisionsverket anstå tills den av regeringen tillsatta utredningen om EU-medlemskapets effekter på Tullverkets organisation och dimensionering (Dir. 1997:34, Fi 1997:05) lämnar sitt betänkande. Prop.

5.1.4 Gränskontrollens kvalitet

Av myndigheternas underlag till både Statskontorets och Riksrevisionsverkets rapporter framgår att de anser att den gränskontrollverksamhet som måste utföras för att Schengensamarbetets krav skall uppfyllas skiljer sig väsentligt från den faktiska nivån på dagens gränskontroll. Detta gäller även om man bortser från de nya formella krav på främst utresekontroll och rörlig patrullering som finns i Schengenkonventionen.

Riksrevisionsverkets rapport behandlar denna fråga. I rapporten redovisas bl.a. att 70–80 % av alla som ansöker om asyl gör det inne i landet istället för vid gränsen. Kommittén om EU:s utvidgning – konsekvenser för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor, har lämnat sitt betänkande Ett utvidgat europeiskt område med frihet, säkerhet och rättvisa (SOU 1997:159). Även där tas denna fråga upp. Den siffra som redovisas där är att cirka två tredjedelar av de asylsökande lämnar sina uppgifter inne i landet, vilket ses som en indikation på både den yttre och den inre kontrollens svaghet. Dessa uppgifter indikerar att den gränskontroll som för närvarande bedrivs inte är fullt så effektiv som man med utgångspunkt i dagens regelverk kan förvänta sig. Man bör dock märka att uppgiften inte kan läggas till grund för ett antagande om att inresekontrollen över lag är bristande. Man vet t.ex. inte hur många av dessa personer som reser in med giltiga visum, eller annars på ett fullt legitimt sätt utan krav på visum. Man vet inte heller med säkerhet hur många som reser in via t.ex. Danmarksfärjorna där vi i dag med tillämpning av den nordiska passunionens regler inte har någon reguljär personkontroll.

Riksrevisionsverket utgår i sin rapport från att en del av problemet ligger på Arlanda flygplats och föreslår bl.a. därför att gränskontrollen där skall förstärkas genom att tillföras ytterligare resurser för direkt kontroll och för att öka möjligheterna att upptäcka falska resedokument.

Rikspolisstyrelsens underlag till Riksrevisionsverkets rapport ger också vid handen att det vid många kontrolltillfällen bara görs en ren passkontroll och att registerslagningar och andra kontroller i syfte att utröna om det finns annan avvisningsanledning än avsaknad av pass och visum mera sällan utförs rutinmässigt. Detta förhållande uppmärksammades också i samband med att en grupp experter från Schengenländerna i maj 1997 besökte Stockholms hamn.

Regeringens bedömning: Specialistkompetensen hos den personal som utför gränskontroller bör behållas och utvecklas. Personkontrollerna bör i framtiden kunna fördjupas vad gäller kontroll om avvísingsanledning förekommer på grund av befarad brottslighet eller utfärdad återreseförbud.

När det gäller nivån på den svenska yttre gränskontrollen i förhållande till ett svenskt operativt medlemskap i Schengensamarbetet, bör framhållas att Sveriges inträde som operativ medlem i Schengensamarbetet förutsätter att Sverige redan innan beslutet fattas har en gränskontroll vid de yttre gränserna som svarar mot Schengenkonventionens krav. Annars riskerar Sverige att inte bli godkänt som operativ medlem av de andra Schengenstaterna. För att nå upp till den erforderliga kontrollnivån vid de yttre gränserna till år 2000, när avsikten är att Sverige skall bli operativ medlem, måste uppbyggnadsarbetet påbörjas redan nu. På detta sätt kan myndigheterna successivt höja kontrollnivån vid de yttre gränserna, och steg för steg införa de nödvändiga förändringarna med beaktande av alla möjligheter till samverkan m.m. för att finna de mest rationella och kostnadseffektiva lösningarna.

Den gränskontroll som för närvarande förekommer utanför storstadsområdena utförs till stor del av polispersonal med andra huvuduppgifter. Inom storstadsområdena har antalet polismän i gränskontrollverksamheten ökat. Detta är en följd av att personkontrollen vid gränserna tidigare till stor del utfördes av särskilt utbildade civilanställda passkontrollanter som nu har lämnat polisorganisationen. Personkontroll vid gränserna är till stor del en expertsyssla där höga krav ställs bl.a. på förmågan att snabbt upptäcka avvikelser från det normala i de resehandlingar som uppvisas för att kunna spåra förfalskningar och andra oegentligheter. Denna färdighet förutsätter en ingående kännedom om olika typer av viseringar och andra inresetillstånd samt utländska pass och resedokument. I Schengenperspektivet kommer det också att krävas lika ingående kännedom om alla de olika handlingar som kan utfärdas av övriga Schengenländer och som kan ha betydelse för att bedöma om rätt till inresa föreligger. För att kunna utföra personkontrollerna på ett effektivt och rationellt sätt krävs också en god kunskap om det regelverk som reglerar utlänningars rätt till inresa. Det är regeringens uppfattning att personal med hög kompetens i dessa avseenden bör finnas och vara tillgänglig vid gränskontrollplatserna, men även kunna finnas till hands för samverkan med övriga gränskontrollmyndigheter. Med tanke på den avtappning av personal med expertkunskaper inom området som har skett är det av vikt att ny personal genom bl.a. kompetenshöjande åtgärder ges möjligheter att utföra en i alla delar bra kontrollverksamhet.

Det är också angeläget att mer allmänt, oavsett Schengensamarbetet, få till stånd en bättre kontrollnivå vad gäller kontroll om avvísingsanledning förekommer på grund av befarad brottslighet eller utfärdad

återreseförbud. Registerkontrollerna och slagning i den s.k. U-boken Prop. bör utökas i förhållande till vad som sker i dag.

5.2 Stationär och rörlig gränsbevakning

Regeringens bedömning: Gränskontrollverksamheten kan behöva byggas ut successivt. Detta följer både av de krav som redan i dag kan ställas på gränskontrollen och av de krav som Schengensamarbetet ställer. Sålunda bör polisen och Kustbevakningen på sikt kunna intensifiera gränskontrollverksamheten. Tekniska resurser bör satsas bl.a. på möjligheterna att avslöja förekomsten av falska dokument. Den rörliga patrulleringen mellan gränsövergångsställena och till sjöss behöver ökas i framtiden.

5.2.1 Underlagsmaterialet

Till grund för regeringens ställningstaganden när det gäller den stationära och rörliga gränsbevakningen har legat bedömningar som gjorts av de tre gränskontrollmyndigheterna samt Riksrevisionsverkets utvärdering av dessa bedömningar. En sammanfattning av Riksrevisionsverkets rapport finns i *bilaga 9*. Såväl myndigheternas bedömningar som Riksrevisionsverkets utvärdering har gjorts på uppdrag av regeringen. I samband med Riksrevisionsverkets utvärdering har myndigheterna beretts tillfälle att inkomma med synpunkter som i allt väsentligt inarbetats i Riksrevisionsverkets slutliga rapport. Gränskontrollmyndigheterna anser emellertid att det finns behov av att utveckla kontrollmetoderna för att möta nya former av brottslig verksamhet och att detta motiverar att gränskontrollen tillförs ytterligare resurser.

Inledningsvis berörs myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömningar. Därefter presenteras regeringens bedömning.

5.2.2 Stationär gränsbevakning

Med stationär gränsbevakning avses hela den personkontrollverksamhet som bedrivs vid flygplatser och färjehamnar. Uttrycket omfattar således både inresekontroll och utresekontroll.

Myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömningar

Separering av passagerare

Vid en anslutning till Schengensamarbetet kommer ett antal flygplatser och färjehamnar med trafik mellan Sverige och länder utanför Schengensamarbetet att fungera som yttre gränsstationer. Eftersom många sådana gränsstationer tar emot resande både från

Schengenländerna och från tredje land måste åtgärder vidtas för att separera dessa passagerarkategorier från varandra. Prop.

För *färjetrafiken* bedöms enligt vad som inhämtats av Statskontoret frågan om åtskiljande av passagerare inom och utom Schengenområdet för svensk del inte innebära några särskilda problem. I samtliga fall används i dag färjeterminalerna antingen uteslutande för avgångar till och ankomster från länder som omfattas, eller kommer att omfattas, av Schengensamarbetet den dag Sverige ansluts (Tyskland, Nederländerna, Danmark, Norge, Finland) eller från länder utanför Schengenområdet (Storbritannien, Polen, de baltiska länderna och Ryssland). Någon blandning av olika passagerarkategorier inom terminalområdena kommer därför inte att ske i dessa fall.

På *flygplatserna* är situationen enligt *Luftfartsverkets* bedömning delvis en annan. Sverige har för närvarande 27 flygplatser som har anmälts som internationella gemenskapsflygplatser (ICAP) i enlighet med bestämmelserna i förordningen (EEG) nr 2454/93. Cirka två tredjedelar av utrikestrafiken vid de svenska flygplatserna sker med länder som kommer att ingå i det operativa Schengensamarbetet vid den tidpunkt då Sverige planeras bli operativ medlem. Vid samtliga flygplatser måste resenärer till och från länder utanför Schengensamarbetet (s.k. tredjelandsresenärer) före inresekontrollen respektive efter utresekontrollen, separeras från resenärer till och från länder inom Schengensamarbetet. Utlandstrafiken vid de flesta ICAP-flygplatser har en så begränsad omfattning att kraven på separation i praktiken inte medför några större problem.

Vid de tre största svenska flygplatserna, Arlanda, Landvetter och Sturup har flygtrafiken en sådan omfattning att behov uppkommer att, liksom varit fallet vid ett flertal flygplatser i de nuvarande Schengenländerna, genomföra vissa anpassningar av terminalerna för att säkerställa åtskiljande av resenärer inom och utom Schengenområdet.

Arlanda har den största trafiken i Sverige med drygt 6 miljoner inresande i utrikes trafik år 1995. Av dessa kom mer än 3,5 miljoner personer från länder som kommer att ingå i Schengensamarbetet, drygt 700.000 från Irland och Storbritannien och knappt 2 miljoner från övriga länder utanför Schengensamarbetet. På Arlanda måste därför all sorts trafik kunna hanteras parallellt, vilket innebär krav på relativt omfattande om- och tillbyggnadsarbeten för att kunna genomföra den nödvändiga separationen och samtidigt behålla nuvarande flexibilitet och servicenivå i terminalerna.

På Landvetters och Sturups flygplatser bedöms att åtskillnad mellan Schengentrafik och tredjelands trafik kan säkerställas med mindre byggnadstekniska ingrepp.

Personkontroll på flygplatser och i färjehamnar

Rikspolisstyrelsen gör i sin redovisning vissa allmänna uttalanden angående hur personkontrollverksamheten vid de yttre gränserna och annan nödvändig personkontroll bör utformas. Man framhåller där

vikten av att polisen får lokalmässiga förutsättningar för att kunna genomföra person- och säkerhetskontroller, att det behövs funktionella utrymmen för personal och för erforderlig utrustning för undersökning av pass och andra handlingar. Vidare sägs att det behövs dataterminaler, fast telefonanslutning, mobila telefoner samt telefaxanslutning på flygplatser samt att teknisk kontrollutrustning är nödvändig för säkerhetskontroller av resandebagage vid färjeterminaler. Rikspolisstyrelsen anför vidare att polisen bör ges motsvarande rätt att av transportföretag kostnadsfritt få disponera de lokaler och anordningar som behövs för gränskontroll m.m. som tullen redan har. I fråga om resursåtgång har polisen preliminärt uppskattat att den mer noggranna kontroll som skall göras vid varje kontrolltillfälle och den tillkommande utresekontrollen medför ett behov av ytterligare 140 årsarbetskrafter.

Tullen anför att Schengensamarbetet kommer att påverka arbetsvolymen vid de stationära kontrollplatserna och att tullens arbetsförhållanden också i hög grad påverkas av hur de myndigheter med vilka man samarbetar i gränskontrollen, nämligen polisen och Kustbevakningen, lägger upp och inrättar sitt arbete. På Arlanda flygplats skulle den planerade ombyggnaden medföra ett resursbehov om ytterligare 24 årsarbetskrafter för kontroll och 17 årsarbetskrafter för klareringsservice på flera ställen. Vidare kommer avskaffandet av passkontroller vid inre gräns att behöva kompenseras genom en ökad satsning på inre spaning, motsvarande 21 årsarbetskrafter. Detta gör sammantaget 62 årsarbetskrafter för Arlanda. Med motsvarande överväganden för Landvetter och Sturup uppgår behoven där till 16 respektive 10 årsarbetskrafter.

När det gäller *polisens resursbehov* för den stationära yttre gränskontrollen har Riksrevisionsverket med ledning av statistik om trafikens sammansättning och mätning av kontrolltider dragit slutsatsen att nuvarande resurser bör räcka till när personkontrollerna vid inre gräns avskaffas. Detta gäller även med hänsyn tagen till tillkommande utresekontroll och mer omfattande inresekontroll av tredjelandstrafik. Riksrevisionsverket anser vidare, som nyss har sagts, att den kontrollnivå som i dag råder på Arlanda är otillräcklig och att flygtrafiken på tredje land i allmänhet förväntas öka med cirka 11 %. Dessa omständigheter, jämte ett behov av utökad kontroll inriktad mot upptäckt av förfalskade handlingar, medför att Arlanda och Landvetters flygplatser bör tillföras personella resurser med sammanlagt 41 årsarbetskrafter.

I *färjehamnar* bedömer Riksrevisionsverket att behovet av polisens utökade kontroll av tredjelandstrafiken bör kunna kompenseras resursmässigt genom att personkontroll av resande med färjetrafik på Tyskland upphör.

När det gäller *tullens resursbehov* för kontroll vid flygplatser och färjehamnar anser Riksrevisionsverket att Schengenkonventionen i sig inte är tillräcklig grund för att tillföra verksamheten utökade resurser. Inte heller i belysning av ombyggnaden av Arlanda flygplats innebär Schengenkonventionen enligt Riksrevisionsverkets bedömning någon

förändring mot nuvarande förhållanden, eftersom gatekontrollerna även i fortsättningen förutsätts att genomföras stickprovsvis. Behovet av ökade resurser för dold spaning bör enligt Riksrevisionsverkets uppfattning inte heller betraktas som en konsekvens av Schengenkonventionen. Tullens tillgång till flygbolagens bokningssystem underlättar en misstankebaserad gatekontroll. Riksrevisionsverket anför också att den planerade ökningen av antalet ställen där klareringsservice kan utföras på Arlanda, s.k. röda punkter, inte nämnvärt påverkar personalbehovet. Riksrevisionsverket uttalar dock att det kan behövas ett resurstillskott främst på Arlanda för att bättre uppfylla EU:s redan aktuella krav på tullkontroll och för att klara de kraftiga volymökningarna vad gäller både passagerare och gods, men att den slutliga bedömningen av detta bör avvakta den tidigare nämnda utredningen.

Regeringens bedömning

Separering av passagerare

Luftfartsmyndigheternas bedömning av ombyggnadsbehoven för de tre största flygplatserna delas av regeringen som också har berört frågan i årets budgetproposition. Det står också klart att det inte för detta ändamål kommer att behövas några nämnvärda ombyggnader av färjehamnarna.

Personkontroll på flygplatser och i färjehamnar

Frågan om behov av kompetensutveckling för gränskontrollen i allmänhet har berörts i föregående avsnitt. I det sammanhanget konstaterades också ett behov av att i viss mån fördjupa kontrollen vid gränsövergångsställena. Oavsett om man anser att en sådan förstärkning av kontrollverksamheten är betingad av Schengenreglerna eller inte, kommer polisen att behöva intensifiera sina insatser på detta område.

En fråga som i detta sammanhang också måste aktualiseras gäller resurser för att kunna upptäcka falska handlingar. Förfalskade resehandlingar, det gäller både passhandlingar, identiteshandlingar och uppehållstillstånd och viseringar av olika slag, är ofta skickligt utförda. I många fall krävs expertkunskap och tekniskt avancerad utrustning för att kunna avslöja en förfalskning.

Det är enligt regeringens bedömning viktigt att kompetensen inom detta område ökar och att de tekniska hjälpmedlen finns. Ett mer utbyggt nät av modern teknisk utrustning är ett sätt att kunna få tillgång till åtminstone en preliminär expertbedömning vid flera gränskontrollplatser.

I detta sammanhang bör även uppmärksammas att det vid flygplatser och hamnar som har både Schengenintern trafik och trafik på tredje land, kan uppkomma ett behov av mer kontrollpersonal. Även om det totala antalet kontroller inte kommer att öka vid flygplatser och hamnar,

kan ett resursbehov ändå uppkomma om fler kontrollplatser måste vara bemannade samtidigt. Prop.

Vidare bör i sammanhanget nämnas att i den mån alla de nuvarande gränsövergångsställena även blir gränsövergångsställen i Schengenkonventionens mening, kommer kontrollverksamheten i dessa orter att behöva byggas ut. Dessa platser, där det i dag företas vissa stickprovskontroller, måste då övergå till att utföra stationär kontroll med såväl inresekontroll som utresekontroll.

Särskilt om utresekontrollen

En avgörande skillnad mellan dagens förhållanden och de förhållanden som kommer att råda när Schengensamarbetet fullt ut har genomförts är att vi då måste genomföra utresekontroll av alla som passerar den yttre gränsen. Utresekontrollen skall genomföras på i stort sett samma sätt som inresekontrollen, dvs. genom kontroll av resedokument och identitet beträffande medborgare i Schengenländer och en mer fullständig kontroll beträffande utlänningar, innefattande slagning i SIS-registret.

Riksrevisionsverket anför att det ökade resursbehov som utresekontrollen kommer att medföra helt kan täckas av den minskning av kontrollverksamheten som följer av att personkontrollen vid de inre gränserna avskaffas. Delvis kan detta vara ett riktigt resonemang och det gäller främst för större flygplatser och hamnar med en omfattande trafik och med en fast personalstyrka tillgänglig. Däremot kan detta inte sägas vara fallet i mindre hamnar och på mindre flygplatser. Där kommer Schengensamarbetet på många håll att medföra en utökad kontrollverksamhet, nämligen i de fall där huvuddelen av eller all trafik sker till och från länder utanför Schengenområdet.

En försöksverksamhet med utresekontroll på några håll i landet bör snarast inledas för att samla erfarenheter av hur ett sådant system i praktiken bör vara uppbyggt. Rikspolisstyrelsen har redan påbörjat förberedelserna för att kunna genomföra en sådan verksamhet.

5.2.3 Rörlig gränsbevakning

Gränsbevakning till sjöss

Särskilda förutsättningar för bevakning av den svenska sjögränsen

Sverige har ett av Schengenområdets – och EU:s – längsta sjögränsavsnitt (både runt Gotland och längs hela kusten). Sjögränsen är redan i dag EU:s yttre gräns för varor och blir även Schengenområdets yttre gräns för persontrafik. Vårt lands geografiska och demografiska förhållanden inverkar på hur vår yttre gränskontroll bör bedrivas. Till skillnad från förhållandena vid flygplatser och färjeterminaler – där passagerarströmmarna är förhållandevis lätta att lokalisera och kontrollera – gör förhållandena längs kusten och skärgården att gränserna är mer svårbevakade.

Enligt en uppskattning som redovisats i betänkandet Ett utvidgat Europeiskt område med frihet, säkerhet och rättvisa (SOU 1997:159) rör det sig redan i dag om cirka 320.000 fartygsrörelser per år. I dessa ingår trafiken med svenska och utländska fritidsbåtar, som är särskilt intensiv mellan Sverige och Norge längs Bohuskusten, till och från Sverige i Öresundsregionen och längs syd- och ostkusten samt mellan Sverige och Finland i Ålands hav. I betänkandet konstateras även att det i kontrollhänseende inte är någon principiell skillnad mellan svenska och utländska fartyg vid in- och utpassage över sjögränsen, eftersom även svenska fiske- och fritidsbåtar kan ha utländska medborgare ombord som skall följa reglerna om personkontroll.

Kustbevakningen sköter den rörliga bevakningen till sjöss. Kustbevakningen har genom lag givits befogenheter att till sjöss kontrollera utlänningars in- och utresa. Den huvudsakliga uppgiften för Kustbevakningen när Sverige skall börja tillämpa Schengensamarbetets regelverk blir att övervaka att in- och utgående sjötrafik går via fasta gränskontrollställen. Övervakningen skall ske på sådant sätt att man inte kommer i konflikt med reglerna om oskadlig genomfart i FN:s havsrättskonvention eller andra folkrättsliga regler. Det ankommer på Kustbevakningen, som svarar för person- och varukontrollen till sjöss, att i det enskilda fallet bedöma om fartyget skall kontrolleras ute till havs eller om, som ju är huvudregel, skall kontrollen ske på fast gränskontrollställe.

Kustbevakningen kan genom radarinformation från ledningscentralerna i respektive marinkommando och genom egen patrullering till sjöss och i luften upptäcka misstänkta fartyg.

Kustbevakningen är också av Sverige anmäld som behörig myndighet vad gäller utövandet av de befogenheter som tillkommer medlemsstaterna i fråga om övervakning över gräns enligt artikel 40 i Schengenkonventionen.

Myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömning

Kontrollen av kustavsnitten har ägnats en del uppmärksamhet både i Riksrevisionsverkets rapport och i Kustbevakningens och Rikspolisstyrelsens underlag till densamma. Kustbevakningen betecknar sjöterritoriet och Sveriges ekonomiska zon från Åland till Öresund som ett högriskområde. Rikspolisstyrelsen och Generaltullstyrelsen har anslutit sig till denna uppfattning. Riksrevisionsverket utgår emellertid från att Kustbevakningens uppgift att bevaka den yttre sjögränsen inte är någon ny uppgift som följer av Schengensamarbetet. Riksrevisionsverket anser sig inte heller ha underlag för att bedöma Kustbevakningens resursbehov för gränspatrullering. Myndigheterna med biträde av Riksrevisionsverket föreslår däremot att sjöbevakningsstationen Understen återbemannas för att på så sätt åstadkomma en rationell och effektiv kontroll av sjöterritoriet i Bottenhavet.

Myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömning

Frågan uppstår om det utöver den gränsbevakning som sker till sjöss behövs någon ytterligare landbaserad övervakning eller patrullering med avseende på kuststräckorna. Frågan berörs i Riksrevisionsverkets rapport. Av tullens respektive polisens underlag till rapporten framgår att myndigheterna anser att det finns ett behov av sammanlagt omkring 65 personer för att sköta denna syssla utmed den del av kusten som sträcker sig från Ålands hav till Öresund. Denna kuststräcka betecknas av Rikspolisstyrelsen som ett högriskområde. Riksrevisionsverket har utgått från att det i dessa delar inte tillförs några nya arbetsuppgifter med anledning av Schengensamarbetet och har därför inte rekommenderat att det tillförs nya resurser för detta ändamål. Däremot rekommenderar Riksrevisionsverket att man avvaktar utredningen om EU-medlemskapets effekter på Tullverkets organisation och dimensionering innan ställning tas till om och hur tullens resurser för gränskontrollverksamhet inom ramen för sin verksamhet måste utökas. Riksrevisionsverket uttalar också att för det fall verksamheten med landbaserad patrullering skall utökas bör detta ske främst hos polisen som har den bästa kompetensen för detta.

Regeringens bedömning avseende den rörliga gränsbevakningen

Som tidigare har nämnts förutsätter Schengenkonventionen att det skall ske en rörlig bevakning mellan de fasta gränskontrollställen där inpassering över den yttre gränsen är tillåten. Denna kontroll skall ske på sådant sätt att gränspassage på andra ställen än vid de fasta gränsövergångarna inte uppmuntras. Regeln är avfattad främst med sikte på landgränser. För svensk del blir det dock fråga om bevakning av sjögränsen. Schengenkonventionens regler i dessa avseenden innebär inte något nytt eller främmande. En effektiv gränskontroll måste under alla omständigheter vara organiserad så att en rimlig kontroll kan upprätthållas mellan gränsövergångsställena både till sjöss och utefter våra kuster.

Regeringen ställer sig bakom myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömning vad gäller återbemanning av Understen. Regeringen delar även Kustbevakningens, Rikspolisstyrelsens och Generaltullstyrelsens uppfattning om vilken del av Sveriges sjöterritorium och kuststräckan som kan bedömas som högriskområde. Det är regeringens uppfattning att den yttre gränskontrollen mellan gränskontrollställena på sikt behöver förstärkas, såväl till lands som till sjöss.

Regeringen bedömer att beredskapen för att på land kunna ingripa inte bara mot olaglig invandring utan också mot smuggling och annan brottslighet som tar vägen över sjöterritoriet behöver ökas, inte bara på grund av Schengenmedlemskapet. Möjligheterna till samverkan mellan gränskontrollmyndigheterna måste också utnyttjas fullt ut. Den nys

nämnda utredningen om tullens organisation och dimensionering kommer att bidra till den slutliga bedömningen av hur arbetet bör fördelas. Prop.

I fråga om Kustbevakningens övervakning av gränserna har Kustbevakningen i budgetpropositionen 1998 tillförts vissa resurser, bl.a. för att på sikt kunna bemanna fartyg att användas i patrulleringen av sjöterritoriet. Denna åtgärd bedöms för närvarande vara tillräcklig som ett led i att åstadkomma en rimlig kontrollnivå.

5.3 Kontrollverksamhet inne i landet

Regeringens bedömning: Polisen bör kunna intensifiera den inre utlänningskontrollen.

Underlagsmaterialet

Till grund för regeringens ställningstaganden när det gäller kontrollverksamhet inne i landet har legat en bedömning som gjorts av Rikspolisstyrelsen samt Riksrevisionsverkets utvärdering av denna bedömning. Såväl Rikspolisstyrelsens bedömning som Riksrevisionsverkets utvärdering har gjorts på uppdrag av regeringen. I samband med Riksrevisionsverkets utvärdering har Rikspolisstyrelsen beretts tillfälle att inkomma med synpunkter som i allt väsentligt inarbetats i Riksrevisionsverkets slutliga rapport. Rikspolisstyrelsen anser emellertid att det finns behov av att utveckla kontrollmetoderna för att möta nya former av brottslig verksamhet.

Inledningsvis berörs myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömningar. Därefter presenteras regeringens bedömning.

Myndigheternas bedömningar

Rikspolisstyrelsen framhåller att det i ett Schengenperspektiv finns behov både av inre utlänningskontroll och av s.k. gränsnära kontroll. Den inre utlänningskontrollen skiljer sig i princip från den gränsnära kontrollen på så sätt att den sker över hela landet. Rikspolisstyrelsen har i underlaget till Riksrevisionsverkets rapport anfört att behov finns av en utökning av denna verksamhet som en åtgärd för att kompensera bortfallet av personkontroll vid de inre gränserna. Det utökade resursbehovet i detta sammanhang anges av Rikspolisstyrelsen vara 55 årsarbetskrafter.

Den personkontroll vid inre gräns som upphör måste enligt Rikspolisstyrelsens uppfattning till en del ersättas av andra kontrollåtgärder, särskilt mot bakgrund av att det har uppskattats att omkring två miljoner utlänningar vistas illegalt inom Schengenstaterna. Schengenkonventionen ger möjligheter att ha föreskrifter om skyldighet att inneha, medföra och visa upp av Schengenstaten föreskrivna handlingar (artikel 2.3). Konventionen ger också rätt att föreskriva anmälningsskyldighet för utlänningar (artikel 22) och en skyldighet att

utföra hotellkontroll (artikel 45). Detta, tillsammans med den i konventionen uttryckligen angivna rätten för medlemsstaterna att utöva polisiära befogenheter inom hela det egna området, torde enligt Rikspolisstyrelsen medföra att det inte föreligger något hinder mot att nära gränserna bedriva en kontrollverksamhet av samma slag som bedrivs i landet i övrigt – med den begränsningen att en sådan gränsnära kontroll inte får vara systematisk eller organiserad som förtäckt gränskontroll. Rikspolisstyrelsen poängterar att det är av betydelse att inte bara in- och utresekontrollen utan även utlänningskontrollen i övrigt fortlöpande upprätthålls för att stoppa oönskade personer vid inre gräns. Att bibehålla personalresurserna för kontroll vid de inre gränserna i samma – och i vissa fall ökad – omfattning som i dagsläget, bör enligt Rikspolisstyrelsen kunna leda till att insatserna inne i landet, dvs. den inre utlänningskontrollen, kan begränsas när det gäller utlänningskontrollen som över huvud taget inte har rätt att resa in i Sverige. Rikspolisstyrelsen bedömer att ytterligare cirka tio årsarbetskrafter skulle behövas för denna kontrollverksamhet som kan begränsas till vissa flygplatser och hamnar.

Vad gäller inrikeskontrollen konstaterar *Riksrevisionsverket* inledningsvis att det redan i dag åvilar polisen att bedriva inre utlänningskontroll. Riksrevisionsverket rekommenderar därför inte någon utökning av polisens resurser i detta avseende annat än för att upprätthålla den s.k. hotellkontroll som medlemsstaterna har åtagit sig att genomföra enligt artikel 45 i Schengenkonventionen. Den resursökning som detta medför kan enligt Riksrevisionsverket beräknas till sex årsarbetskrafter. Riksrevisionsverket anför också att Schengenkonventionen inte ställer krav på sådan s.k. gränsnära kontroll som Rikspolisstyrelsen bedömt nödvändig. Riksrevisionsverket föreslår därför att polisen inte tillförs några extra resurser för den s.k. gränsnära kontroll som Rikspolisstyrelsen bedömt nödvändig.

Frågan om inre kontroll berörs också ganska utförligt av *kommittén om EU:s utvidgning – konsekvenser för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor*. Utredningen rekommenderar i sitt tidigare nämnda betänkande att polisen ges ökad befogenhet att hejda en person vid inre gräns när det finns misstanke om att denne vistas olagligt i landet eller är misstänkt för brott. Utredningen rekommenderar också att den s.k. inre utlänningskontrollen även i andra avseenden byggs ut.

Regeringens bedömning

En bärande tanke i Schengensamarbetet och ett mål för samarbetet inom EU är att personkontrollen vid de inre gränserna skall avskaffas. Rikspolisstyrelsen önskar en polisoperativ ersättning för detta bortfall. Rikspolisstyrelsens resonemang i dessa delar går ut på att det behövs en formell möjlighet att kunna genomföra personkontroll i de gränsnära zonerna. De stickprovskontroller som i dag förekommer vid de inre nordiska gränserna kan enligt Rikspolisstyrelsens synsätt ha en avhållande effekt på främst olaglig invandring. Möjligheten att företa

stickprovskontroll är dock inte förenlig med Schengenkonventionens bestämmelser. En motsvarande effekt kan enligt Rikspolisstyrelsen uppnås genom att i enlighet med regeln i artikel 22 i konventionen föreskriva anmälningsskyldighet för utlänningar redan vid inresan och upprätthålla respekten för detta genom en utökad kontrollverksamhet riktad mot resande på flygplatser och i färjehamnar även om ingen tredjelandstrafik förekommer där.

Schengenkonventionen lägger inga hinder i vägen för medlemsstaterna att upprätthålla polisiär kontroll över hela sitt område, även i anslutning till gränsen mot en annan Schengenstat i förhållande till vilken personkontrollen vid gränsen har slopats. Ett grundläggande krav på polisen är att den skall vara närvarande där brott kan komma att begås eller där andra aktiviteter äger rum som den har till uppgift att förhindra eller kontrollera. Bland de övriga Schengenstaterna har detta lett till ett nära samarbete mellan polismyndigheterna i gränsområdena runt de inre landgränserna på kontinenten. Dessa områden är tätbefolkade, gränstrafiken är tät, ekonomisk och annan verksamhet där är omfattande. Brottslighet förekommer i stor utsträckning. Alla dessa faktorer motiverar en hög polisiär närvaro. Samma sak gäller knappast – annat än i undantagsfall – vid svenska färjeterminaler och flygplatser för andra ändamål än just gränskontroll. I detta sammanhang kan man bortse från landgränserna mot Norge och Finland. Spaningstekniska skäl kan anföras för möjligheten att på något sätt bibehålla personkontrollen eller en snarlik verksamhet vid de inre gränserna. En sådan verksamhet kan också ta formellt avstamp i en kontroll av efterlevnad av en omedelbar anmälningsskyldighet för utländska medborgare som reser in över en inre gräns. Gränskontrollen med avseende på personer skall dock upphöra vid de inre gränserna. Det är – som Rikspolisstyrelsen också påpekar – inte förenligt med våra åtaganden i Schengenkonventionen att bygga upp en verksamhet vid de inre gränserna som kan uppfattas som en förtäckt personkontroll.

Enligt regeringens bedömning är den inre utlänningskontrollen ett väsentligt inslag i polisens verksamhet och en fungerande sådan kontroll är en viktig förutsättning för att kunna öppna de inre gränserna. Det synes ofrånkomligt att denna verksamhet måste öka i omfattning, redan med tanke på dagens situation, men även i ett Schengenperspektiv. Var på det svenska territoriet denna kontroll skall utföras är dock en fråga som måste avgöras av polisen efter en operativ bedömning.

5.4 Samverkan mellan myndigheterna

Regeringens bedömning: Samverkan mellan de tre gränskontrollmyndigheterna bör utökas och förbättras så att befintliga resurser kan utnyttjas så effektivt som möjligt för att bl.a. därigenom åstadkomma utrymme för att genomföra förbättringar av gränskontrollen.

Till grund för regeringens ställningstaganden när det gäller samverkan har legat bedömningar som gjorts av de tre gränskontrollmyndigheterna samt Riksrevisionsverkets utvärdering av dessa bedömningar. Såväl myndigheternas bedömningar som Riksrevisionsverkets utvärdering har gjorts på uppdrag av regeringen. I samband med Riksrevisionsverkets utvärdering har myndigheterna beretts tillfälle att inkomma med synpunkter som i allt väsentligt inarbetats i Riksrevisionsverkets slutliga rapport.

På samma sätt som i avsnitt 5.2 och 5.3, berörs myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömningar inledningsvis, varefter följer regeringens bedömning.

Myndigheternas och Riksrevisionsverkets bedömning

Polisen och tullen har i sina underlag till Riksrevisionsverkets rapport särskilt behandlat frågan om myndighetssamverkan som ett led i att effektivisera, rationalisera och förbilliga gränskontrollverksamheten. Både Rikspolisstyrelsen och Generaltullstyrelsen framhåller vikten av djupgående samverkan i spaningsverksamhet och gemensamma operationer, både på fasta kontrollställen och rörligt utmed kusterna. Man pekar på gemensamt användande av lokaler och utrustning, särskilt på livligt trafikerade kontrollpunkter. Det finns också en beredskap från båda myndigheterna att samverka personellt och, efter erforderliga utbildningsinsatser, låta tullpersonal i viss omfattning sköta personkontroll och polispersonal sköta inledande varukontroll på medelstora och mindre kontrollplatser. Rikspolisstyrelsen och Generaltullstyrelsen är också överens om att det vore rationellt att överlåta all gränskontrollverksamhet vad gäller handelsfartyg på tullen. Från Rikspolisstyrelsen framhålls också att det vore önskvärt om polisens och tullens under rättelseenheter kunde samlokaliseras.

Riksrevisionsverket ställer sig i sin rapport bakom tanken på att gränskontrollmyndigheternas underrättelseenheter bör integreras och framhåller också att det vore en fördel om den personal inom polisen som arbetar med passkontroll skulle kunna ges motsvarande befogenhet som tullen har att få information från flygbolagens bokningssystem. Vid större flygplatser och färjeterminaler bör möjligheterna till sampatrullering och dold spaning utvecklas enligt principen ”en polisman – en tullare”. Därutöver anför Riksrevisionsverket att man utgår ifrån att pågående samråd mellan polis och tull kommer att leda fram till överenskommelser om sampatrullering till lands, som komplement till Kustbevakningens verksamhet till sjöss, och samverkan vid dold spaning samt framhåller att myndigheternas mobila resurser måste utyttjas mer flexibelt och ingripanden göras av den myndighet som för tillfället har resurser tillgängliga vid aktuellt kustavsnitt, för att ingripa mot misstänkt landsättning. I det sammanhanget pekar Riksrevisionsverket bl.a. på att Kustbevakningen disponerar över ett 80-tal bilar.

Riksrevisionsverket anför vidare att man anser att de vinster som uppnås genom myndighets-samarbete i första hand bör användas för att effektivisera gränskontrollen i syfte att förhindra otillåten införsel av narkotika och vapen samt illegal inresa och människosmuggling till Sverige. Prop.

Riksrevisionsverket föreslår också att myndigheterna ges i uppdrag att utreda samverkansmöjligheter och anför bl.a. att Rikspolisstyrelsen, Generaltullstyrelsen och Luftfartsverket bör ges i uppdrag att analysera kostnaderna för gränskontrollen vid de mindre flygplatserna och lämna förslag om var polisen ensam respektive Tullverket ensamt bör svara för både pass- och tullkontrollen. Vidare föreslår Riksrevisionsverket att Rikspolisstyrelsen och Generaltullstyrelsen bör ges i uppdrag att utreda vilka författningsändringar som behövs för att möjliggöra att de samlade resurserna för gränskontroll används på ett effektivt sätt, samt slutligen att uppdrag ges åt Generaltullstyrelsen att i samråd med Rikspolisstyrelsen och Kustbevakningen utarbeta förslag till ändringar i verkets instruktion och andra erforderliga författningsändringar, för att huvudansvaret för kontrollen av handelsfartyg i hamnar skall kunna överföras från polisen till tullen. Kommittén om EU:s utvidgning – konsekvenser för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor, väcker i sitt betänkande frågan om inte samverkan mellan tull och polis bör vidareutvecklas också när det gäller den inre kontrollen.

Regeringens bedömning

En nyckel till en framgångsrik, effektiv och slagkraftig gränskontroll är ett utökat samarbete mellan de gränskontrollerande myndigheterna.

Polisen, tullen och Kustbevakningen disponerar tillsammans ansevärd personalresurser och materiella resurser. Myndigheterna har också en avsevärd organisatorisk och administrativ styrka som i samverkan kan bli ännu bättre. Dessa resurser måste ses som en helhet i fråga om att bygga upp en yttre gränskontrollverksamhet som motsvarar de krav som ställs i dag och i framtiden. Här kan nämnas att en förutsättning för att exempelvis Kustbevakningens övervakning med så stor säkerhet som möjligt skall leda till ett ingripande och kontroll när det är påkallat kräver att det även finns gränskontrolltjänstemän på land som kan följa upp Kustbevakningens iakttagelser.

Riksrevisionsverket har med beaktande av myndigheternas förslag i sin rapport föreslagit ett antal samverkansprojekt som enligt verket bör genomföras. De berörda myndigheterna har numera också tagit initiativ till sådana projekt. Regeringen välkomnar detta och kommer i sin tur att ta de initiativ som behövs för att närmare pröva om och hur dessa skall förverkligas. Den operativa samverkan mellan myndigheterna kan på de flesta områden utvecklas ytterligare. Myndigheterna måste dock själva finna formerna för denna utökade samverkan bl.a. med hänsynstagande till olika lokala förutsättningar. Genom samverkan kan resurser friställas.

6.1 Tillträde till Schengenkonventionen

Regeringens förslag: Sverige skall tillträda Schengenkonventionen och dess slutakt, Schengenavtalet samt samarbetsavtalet mellan Schengenstaterna å den ena sidan och Norge och Island å den andra.

Promemorians förslag: överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Förslaget har tillstyrkts i huvudsak eller lämnats utan erinran av det stora flertalet remissinstanser. Uppsala universitet har ansett sig inte kunna ta ställning till förslaget utifrån det underlag som lämnats i promemorian. Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd (FARR), Svenska flyktingrådet (SvFR), Sveriges advokatsamfund, Riksorganisationen Unga mot EU, Folk rörelsen Nej till EU samt EU-kritiska rådet har avstyrkt förslaget. JO, Socialstyrelsen, Svenska kommunförbundet, SACO, Exportrådet, Grossistförbundet, Sveriges Industriförbund, har avstått från att lämna yttrande. Några remissinstanser har, utan att ta ställning till huruvida Sverige bör tillträda Schengenkonventionen, uttryckt tveksamhet till eller haft synpunkter på vissa delar av Schengensamarbetet.

Skälen för regeringens förslag: Schengensamarbetet kan sägas innefatta två grundtankar, som är starkt sammanlänkade med varandra. Den första är den fria rörligheten för personer, i den betydelsen att personkontrollerna vid nationsgränserna mellan Schengenstater – inre gräns – skall upphöra. Den andra grundtanken, som delvis aktualiseras av den fria rörligheten för personer, är att kampen stärks mot internationell kriminalitet och mot sådan invandring som är illegal.

Den fria rörligheten för personer, varor, tjänster och kapital är grundstenar i EU:s regelverk för den inre marknaden. Den fria rörligheten för personer har i huvudsak förverkligats vad gäller den gemensamma arbetsmarknaden, fri etableringsrätt, erkännande av utbildningar m.m., men kontrollen av personer vid gränserna mellan EU:s medlemsstater har inte avskaffats. När Sverige tog ställning för ett inträde i EU innebar det ett närmande till Europa. Då förklarade Sverige också att det inte förelåg några problem med att acceptera EG:s regelverk angående personers fria rörlighet, och att Sverige önskar medverka till att förverkliga den fria rörligheten för personer enligt EU-fördragets artikel 7 a. Sverige har alltså i sak accepterat ett samarbete på unionsnivå av det slag som har trätt i kraft mellan de EU-medlemmar som medverkar i Schengensamarbetet. Det är därför ett naturligt steg att ingå också i Schengensamarbetet.

Den fria rörligheten för personer inom Schengensamarbetet underlättar för svenskar att resa i Europa som turister eller affärsresenärer, eller för annan kortvarig vistelse inom Schengenområdet. Och på motsvarande sätt underlättar Schengensamarbetet, inte bara för medborgare i andra europeiska länder utan även för resenärer från resten av världen, att komma till Sverige.

Schengensamarbetet innebär nämligen också att enhetliga viseringar införs som gäller för hela Schengenområdet. En medborgare i ett viseringspliktigt land kan därför med ett enda visum fritt resa i hela området.

Genom Schengensamarbetet kan Europa således, på sikt, bli ett område utan inre gränser. Det är en naturlig del av en sådan utveckling att den yttre gränskontrollen stärks, som motvikt till avskaffandet av den inre gränskontrollen och för att motverka en ökad brottslighet.

Det rättsliga och polisiära samarbetet, som är den andra grundtanken bakom Schengensamarbetet, skall bl.a. – men inte bara – utgöra motvikt till den fria rörligheten för personer. Det förhållandet att personkontroller vid de inre gränserna upphör skall inte kunna missbrukas av exempelvis personer som är efterlysta eller utvisade för brott. Här kommer reglerna om utlämning och inbördes rättshjälp att spela en stor roll. Och genom regler om överflyttande av straffverkställighet kan den som, för att komma undan ett utdömt straff, rymmer till sitt hemland tvingas att avtjäna straffet där.

Att samhället som helhet i högre grad får internationell prägel avspeglar sig naturligtvis även i kriminaliteten. Det gäller inte minst alla de kontakter och snabba transaktioner över nationsgränser som sker på teknisk väg. Det är därför en förlegad tankegång att tro att internationell kriminalitet i dagens Europa i första hand kan bekämpas med en permanent och rutinmässig personkontroll vid nationsgränserna. Schengensamarbetet – tillsammans med det utvecklade samarbetet inom EU på området – ger däremot nya möjligheter att bemöta den internationella brottsligheten genom ett nära internationellt samarbete. Detta innefattar bl.a. utbyte av information och underrättelser som kan användas för de enskilda ländernas brottsbekämpning. Schengenreglerna är ett viktigt led i detta.

Polissamarbetet inom ramen för Schengenreglerna är inriktat i första hand mot vardagligt och operativt samarbete, och utgör därför ett viktigt komplement till det samarbete som sker inom EU:s ram. Exempelvis finns inte ännu några EU-regler om gränsöverskridande operativt samarbete mellan polismyndigheterna i form av förföljande eller övervakning som fortsätter över gränsen till ett grannland.

Här bör också framhållas att upphörandet av rutinmässiga personkontroller vid nationsgränsen inte hindrar vare sig polisingripanden eller tullgripanden vid gränsen. Om exempelvis svensk polis eller tull får information om att en bil som är på väg mot den svenska gränsen förmodas medföra narkotika, och sådan information kan mycket väl komma polisen till del genom det polisiära samarbetskanalerna inom Schengensamarbetet, kan polisen respektive tullen självfallet även i framtiden stoppa bilen vid gränsen. Schengensamarbetets regler berör över huvud taget inte tullens befogenheter att utföra varukontroll.

Sammantaget innebär en anslutning till Schengensamarbetet påtagliga fördelar för Sverige på en rad viktiga områden som kompletterar EU-samarbetet. Sverige bör därför ansluta sig till Schengensamarbetet.

Flera remissinstanser uttrycker osäkerhet angående beslutsprocessen i Verkställande kommittén, och några efterlyser parlamentarisk insyn samt lämnar förslag på hur en sådan kan garanteras. Denna fråga har berörts ovan i avsnitt 4.9.2. Som framgår består Verkställande kommittén av företrädare för regeringarna, dvs. ministrar eller, i deras ställe, statssekreterare. Det stämmer väl överens med att det enligt allmänna regler är regeringen som ingår överenskommelser med andra stater eller mellanfolkliga organisationer. När en sådan överenskommelse förutsätter att lag måste ändras, upphävas eller stiftas, eller i övrigt berör ett område där riksdagen skall besluta eller eljest är av stor vikt, skall överenskommelsen för att bli gällande godkännas av riksdagen. I sådana fall skall regeringen vid ingående av avtalet göra detta med förbehåll för riksdagens godkännande. I den mån ett beslut i Verkställande kommittén föranleder en lagstiftningsåtgärd eller annars berör riksdagens beslutskompetens, kommer regeringen naturligtvis att tillämpa detta förfarande. Det bör tilläggas att regeringen har lämnat och lämnar regelbundet information till riksdagen om Schengensamarbetet.

Särskilt om Schengens informationssystem

Några remissinstanser befarar att SIS och SIRENE kan komma att leda till integritetskränkningar. Det gäller i första hand förhållandet att inte enbart den som har dömts eller är misstänkt för grov brottslighet kan efterlysas genom registrering i SIS, utan även att bl.a. asylsökande som har fått avslag på en asylansökan i en Schengenstat kan registreras.

En grundläggande regel när det gäller registrering av personuppgifter, är att det alltid måste göras en avvägning mellan integritetsintresset och registerintresset. För att registrering skall få ske skall intresset av registreringen klart väga över den risk för intrång i enskildas integritet som registreringen kan innebära. Schengenkonventionen innehåller, för att integritetskränkningar skall undvikas, en rad bestämmelser för skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifter i Schengens informationssystem. Bland annat kan, som tidigare har sagts, nämnas att uppgifter i SIS endast får utnyttjas för de ändamål för vilka de är lämnade, dvs. att efterlysa personer eller för spärllistan, och att användningen av SIS genom införelse av personuppgifter inte får äga rum förrän de stater som berörs har en skyddsnivå för personuppgifter som åtminstone motsvarar Europarådets dataskyddskonvention 1981 och Europarådets rekommendation 1987 om användningen av personuppgifter inom den polisiära sektorn.

I SIS får inga andra uppgifter registreras om den eftersökte än efternamn och förnamn, vissa andra identitetsuppgifter, uppgift om huruvida personen är beväpnad eller kan tillgripa våld samt syftet med registreringen och begärt förfarande. Anmärkningar av annat slag – särskilt uppgifter om rasursprung, politiska åsikter, hälsa eller sexualliv – är otillåtna i SIS.

Vidare har det bland remissinstanserna uttalats en osäkerhet om hur och i vilken utsträckning de nationella SIRENE-kontoren skall få tillgång till uppgifter ur nationella polisregister. Remissinstansernas tvekan har sin bakgrund i kravet att varje Schengenlands SIRENE-kontor skall kunna svara på ett annat Schengenlands begäran om kompletterande information rörande en rapport till SIS inom högst tolv timmar.

Innan en rapport registreras i SIS, vilket i regel skall göras av SIRENE-kontoret, skall en akt med erforderliga kompletterande uppgifter läggas upp. Det beror på att en införing av en s.k. rapport i SIS inte är tillräckligt för att en begärd åtgärd skall kunna utföras, vilket också förklarar kravet på att de kompletterande uppgifterna skall lämnas snabbt. Detta innebär inte att konventionen kräver att SIRENE-kontoren skall ha obegränsad tillgång till uppgifter i nationella polisregister. I vilken utsträckning SIRENE-kontoren skall ha tillgång till nationella register av olika slag är en helt och hållet nationell fråga.

Särskilt om flyktingars situation

En frågeställning som tagits upp av några remissinstanser gäller flyktingars möjligheter att ta sig till Sverige för att söka asyl. Det framförs att det för svensk del utökade viseringskravet som följer av Schengensamarbetet kan utgöra hinder för potentiella flyktingar att söka asyl, eftersom dessa ofta saknar möjlighet att söka visum. Vidare finns det en oro för att transportörsansvaret enligt artikel 26 kommer att medföra att det läggs ett kontrollansvar på transportörernas personal, som i praktiken medför att de avgör vilka personer som kommer bli i tillfälle att söka asyl.

Regeringen vill framhålla att de svenska bestämmelserna på det område som gäller transportörsansvar har presenterats och noggrant övervägts under Sveriges förhandlingar om anslutning till Schengensamarbetet. Någon kritik riktades inte i det läget mot den svenska lagstiftningen. Därför gör regeringen den bedömningen att de nuvarande bestämmelserna om transportörsansvar får anses uppfylla Schengenkonventionens krav, vilket dock inte hindrar att det kan finnas anledning att i ett senare skede, särskilt när större erfarenhet finns av konventionens praktiska tillämpning, att på nytt ta upp frågan. Oavsett transportörsansvarets utformning är det en myndighetsuppgift att kontrollera sådana förhållanden som olika resedokuments giltighet och utlännings vistelsetid inom Schengenområdet.

När det gäller flyktingars möjligheter att söka asyl, är en grundtanke i den svenska viseringspolitiken att tillämpa en så generös inresepolitik som möjligt. I propositionen Svensk migrationspolitik i ett globalt perspektiv (prop. 1996/97:25 s. 121) uttrycks detta så att målet är att skapa så stor frihet som möjligt, men att det för närvarande av invandringspolitiska skäl är nödvändigt att upprätthålla kravet på visering i förhållande till ett stort antal stater. Samtidigt betonas att Sveriges viseringspolitik måste harmoniseras med viseringspolitiken i

övriga EU-länder. Riksdagen godtog regeringens ståndpunkt (bet. Prop. 1996/97:SfU5, rskr. 1996/97:80).

I fråga om registrering av personer som avlägsnats från Sverige på spärrlistan i SIS är det regeringens uppfattning att denna åtgärd skall ske med den restriktivitet som följer av artikel 94. Där föreskrivs att varje stat skall pröva om ärendets vikt är sådan att det bör föranleda en rapportering i SIS. För svensk del torde det inte komma i fråga att föra upp andra personer på spärrlista än de som blivit avvisade eller utvisade ur riket med ett återreseförbud. Det är bara dessa vi har ett intresse av att bevaka för att förhindra återresa till Schengenområdet och därmed möjlighet att ta sig till Sverige i strid mot förbudet. Dessa registreras i den s.k. U-boken i dag.

Riksdagens beslut

De dokument som kan sägas utgöra grund för Schengensamarbetet är Schengenavtalet och Schengenkonventionen, jämte slutakter m.m., som presenterats i avsnitt 3.2.1. De fullständiga texterna finns i *bilagorna 2 och 3*. Tekniskt ansluter sig Sverige till Schengensamarbetet genom ett särskilt avtal om anslutning till Schengenkonventionen med slutakt och ett protokoll om anslutning till Schengenavtalet. Dessa har presenterats ovan i avsnitt 3.2.2 och fullständiga texter finns i *bilagorna 4 och 5*. Sverige bör genom riksdagens beslut tillträda nämnda rättsakter.

Norge och Island har, genom ett särskilt samarbetsavtal, knutit sig till Schengensamarbetet. Detta samarbetsavtal har presenterats i avsnitt 3.2.3, och den fullständiga texten finns i *bilaga 6*. Sverige bör genom riksdagens beslut tillträda även detta.

Schengensamarbetet innebär i vissa delar att myndighetsutövning överlämnas till främmande stat, varför riksdagens beslut bör fattas med iakttagande av 10 kap. 5 § fjärde stycket RF.

6.2 Tillträde till protokoll av den 24 juni 1997

Regeringens förslag: Sverige skall tillträda tilläggsprotokollet av den 24 juni 1997

Promemorian tar inte upp denna fråga eftersom protokollet har kommit till sedan promemorian gavs ut.

Remissinstanserna har inte yttrat sig angående protokollet. De berörda myndigheterna, dvs. Rikspolisstyrelsen, Generaltullstyrelsen och Kustbevakningen, har beretts tillfälle att yttra sig under hand och inte haft några erinringar.

Skälen för regeringens förslag: Själva artiklarna 40, 41 och 65 innehåller uppräknningar av de tjänstemän, myndigheter och regeringsorgan som har nationell behörighet i de avseenden som regleras i respektive artikel.

I ett protokoll av den 24 juni 1997 har artiklarna 40, 41 och 65 ändrats. Genom ändringen ges Schengenstaterna möjlighet att göra

tillägg och andra förändringar beträffande myndigheter, tjänstemän och ministerier som avses med artiklarnas bestämmelser utan att konventionen behöver ändras. Texten i tilläggsprotokollet finns i *bilaga 7*. Prop.

Denna möjlighet att göra tillägg utan konventionsändringar ger en smidig möjlighet till anpassning efter ändrade förhållanden. Sverige bör genom riksdagens beslut tillträda protokollet.

6.3 Svenska förklaringar

Regeringens förslag: Sverige skall avge en förklaring enligt artikel 41 som i vissa avseenden närmare reglerar vilka befogenheter grannstaternas tjänstemän har vid förföljande in över den svenska gränsen. Sverige skall vidare avge en förklaring enligt artikel 55 med innehållet att Sverige i vissa avseenden inte skall vara bundet av huvudprincipen om hinderverkan av brottmålsdomar som meddelats i Schengenstaterna.

Promemorians förslag: överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte framfört någon avvikande mening.

Skälen för regeringens förslag: Med anledning av undertecknandet av avtalet om Sveriges anslutning till Schengenkonventionen, avgav regeringen en förklaring i anslutning till artikel 41 som innehåller att grannstaternas tjänstemän får förfölja personer som flyr över gränsen in i Sverige utan att denna åtgärd begränsas i tid och rum samt att de förföljande tjänstemännen därvid får gripa den flyende. Vidare innehåller förklaringen att sådant förföljande får ske med anledning av brott som kan föranleda utlämning. Texten till förklaringen finns i *bilaga 10*. Norge och Finland, vilka är de övriga länder som berörs av bestämmelsen, har avgivit förklaringar med samma innehåll. Härigenom kan ett enkelt, praktiskt, ändamålsenligt och enhetligt förfarande tillämpas i de nordiska länderna. Se vidare avsnitt 7.4.1.

I anslutning till artikel 55 bör Sverige avge en förklaring av innebörd att Sverige inte är bundet av huvudprincipen om utländsk doms hinderverkan *dels* om gärningen har förövats helt eller delvis på svenskt territorium, *dels* om gärningen har skadat statens säkerhet eller andra för Sverige lika viktiga intressen. Förklaringen överensstämmer nära med gällande svensk rätt. Se vidare avsnitt 7.4.3. Sverige bör genom riksdagens beslut avge en sådan förklaring.

7 Närmare om Schengenkonventionens artiklar

Prop.

7.1 Kapitlets disposition

I detta avsnitt redovisas regeringens närmare överväganden och bedömningar beträffande bl.a. konventionens förhållande till svenska regler. Kapitlet är uppbyggt på en redogörelse för konventionens innehåll artikel för artikel. Efter redogörelsen för artikelns innehåll görs beträffande vissa artiklar en kort analys av artikelns innehåll i förhållande till konventionen i övrigt eller kommenteras hur vissa artiklar tillämpas i praktiken. Dessa diskussioner, som redovisas under rubriken *Kommentar*, innehåller inga bedömningar om hur artikeln förhåller sig till svenska regler. Sådana bedömningar redovisas under rubriken *Förhållande till svenska regler*, i regel i anslutning till respektive artikel men ibland gemensamt för flera artiklar.

7.2 Avd. I Definitioner (artikel 1)

I artikel 1 definieras begrepp som är grundläggande för Schengenkonventionen, som exempelvis inre och yttre gränser, gränsövergångsställe m.m.

Kommentar

Gränsövergångsställe i Schengenkonventionens mening motsvarar vad som i Sverige avses med passkontrollort, se 5 kap. 1 § utlänningsförordningen (1989:547).

Det är värt att notera att man med *tredje land* avser alla andra stater än Schengenstaterna, medan *utlännning* avser varje annan person än medborgare i Europeiska Unionens medlemsstater. Den som är medborgare i tredje land är alltså inte nödvändigtvis utlännning i Schengenkonventionens mening.

7.3 Avd. II Om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet

Regeringens bedömning:

- Utlänningslagen (1989:529) bör förtydligas så att det klart framgår att sanktionsbestämmelserna i 5 kap. 1 § utlänningsförordningen (1989:547) omfattas av straffbestämmelsen i 10 kap. 2 § utlänningslagen (artikel 3).
- Regler som ger lagstöd för säkerhetskontroll vid inresa i Sverige bör införas (artikel 6).

- För att viseringar som utfärdats av andra Schengenstaters myndigheter skall vara giltiga i Sverige behöver ändringar göras i 2 kap. 7 § utlänningslagen (1989:529).
- Om återkallelse av ett uppehållstillstånd i vissa fall skall möjliggöras behöver utlänningslagen ändras (artikel 25).
- I övrigt bedöms artiklarna avdelning II inte föranleda lagändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning. I promemorian har det dock inte anmälts något behov av regler för rutinmässig säkerhetskontroll vid inresa till Sverige.

Remissinstanserna har inte framfört några bedömningar som avviker från promemorians.

Skälen för regeringens bedömning redovisas i anslutning till artiklarna under rubrik Förhållande till svenska regler.

7.3.1 Passerandet av de inre gränserna (artikel 2)

Artikel 2

Artikel 2 reglerar rätten att passera de inre gränserna. Med en inre gräns avses, som framgår av artikel 1, Schengenländernas gemensamma landgränser och deras flygplatser och färjehamnar när det sker trafik enbart mellan dessa länder.

I *artikel 2.1* slås den grundläggande regeln fast, att de inre gränserna får passeras överallt utan att någon personkontroll genomförs.

Enligt *artikel 2.2* får en Schengenstat genomföra gränskontroller vid inre gräns endast då den allmänna ordningen eller statens säkerhet så kräver och efter samråd med övriga Schengenstater. Kontrollerna får ske under en begränsad tid och skall vara anpassade till det aktuella läget. Om ett omedelbart återinförande av gränskontrollen krävs med hänsyn till den nationella ordningen eller statens säkerhet kan den berörda staten vidta nödvändiga åtgärder och snarast möjligt underrätta övriga Schengenstater.

Avskaffandet av personkontrollen inverkar inte på den anmälningskyldighet för utlänningar som följer av artikel 22. Inte heller påverkas nationella bestämmelser rörande staternas behöriga myndigheters rätt att utöva sina polisiära befogenheter. (*Artikel 2.3*)

Förhållande till svenska bestämmelser

Utlänningslagen (1989:529, UtL) och utlänningsförordningen (1989:547, UtIF) innehåller bestämmelser om inresa. Med inresa avses här en utlännings inresa till Sverige. Enligt 5 kap. 1 § UtL skall personkontroll ske vid in- eller utresa, om inte regeringen föreskrivit något annat. Mellan de nordiska staterna gäller särskilda regler enligt den nordiska passkontrollöverenskommelsen. Enligt denna överenskommelse betraktas de nordiska länderna som ett gemensamt territorium. Personkontroll skall ske i samband med passerandet av en

yttre nordisk gräns, men därefter skall i princip inte någon kontroll ske vid inresa från ett annat nordiskt land. Det är dock tillåtet att göra stickprovskontroller vid en inre nordisk gräns. Regeringen har i 5 kap. UtlF meddelat närmare bestämmelser om hur gränskontrollen skall gå till. Någon lagändring är inte påkallad, men utlänningsförordningens bestämmelser bör ändras så att fri in- och utresa medges inte bara till de nordiska staterna utan också till övriga Schengenstater. Likaså bör reglerna om stickprovskontroll ändras. Prop.

7.3.2 Passerandet av de yttre gränserna (artikel 3–8)

Artikel 3

De yttre gränserna får i princip passeras endast vid gränsövergångsställen och under fastställda öppethållandetider. Verkställande kommittén fastställer närmare bestämmelser, vilket framgår av *artikel 3.1*. Schengenstaterna har åtagit sig att införa påföljder för den som passerar de yttre gränserna vid andra platser eller på andra tider än de tillåtna utan tillstånd (*artikel 3.2*).

Förhållande till svenska regler

Av 5 kap. 1 § utlänningsförordningen framgår att en utlänning i princip får resa in i eller ut från svenskt territorium endast vid godkända passkontrollorter. Av 10 kap. 2 § utlänningslagen framgår att den som – utöver vissa särskilt angivna fall – bryter mot en bestämmelse i lagen eller mot vad som har föreskrivits med stöd av lagen kan dömas till böter eller, när omständigheterna är försvårande, till fängelse i högst sex månader. Den nämnda bestämmelsen i 5 kap. 1 § utlänningsförordningen har inte utfärdats med stöd av något uttryckligt bemyndigande i utlänningslagen utan måste ses som en verkställighetsföreskrift. Frågan blir då om straffbestämmelsen i 10 kap. 2 § utlänningslagen även tar sikte på en sådan verkställighetsföreskrift. Det finns inte något sakligt motiverat skäl till varför sådana föreskrifter i utlänningsförordningen inte skulle omfattas av sanktionsbestämmelserna i 10 kap. 2 § utlänningslagen. Det framgår heller inte av några förarbeten att en sådan inskränkt tolkning skulle ha varit avsedd. Det kan emellertid vara lämpligt med ett förtydligande med hänsyn till att stor försiktighet måste iaktas när det gäller att ge straffbestämmelser en extensiv tolkning.

Artikel 4

Artikel 4 behandlar frågor om kontroll vid passerande av yttre gräns som är flygplats. Av *artikel 4.1* framgår att Schengenstaterna garanterar att flygpassagerare som kommer från tredje land för att fortsätta med flyg inom Schengenområdet på ankomstflygplatsen skall underkastas personkontroll och kontroll av handbagage, och att motsvarande kontroll

skall ske för den som från ett flyg inom Schengenområdet skall fortsätta med flyg till tredje land. Schengenstaterna är skyldiga att vidta åtgärder för att dessa kontroller skall kunna utföras (*artikel 4.2*). Prop.

Av *artikel 4.3* framgår att en annan ordning gäller för kontroll av inlämnat bagage. Sådan kontroll skall utföras, vid inresa till Schengenområdet på den flygplats som är resans slutmål samt vid utresa från Schengenområdet på den flygplats där resan börjar.

Förhållande till svenska regler

Flygpassagerare från tredje land som transiteras vid en flygplats för vidare resa inom Schengenområdet skall passkontrolleras. Så sker inte i dag i Sverige. Någon lagändring krävs inte för att införa en sådan kontroll eftersom utlänningslagen ger möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om i vilken utsträckning en utlänning skall ha pass och visering (1 kap. 2 och 3 §§ UtlL). Bemyndigandet för regeringen har också i viss utsträckning delegerats vidare genom bestämmelsen i 7 kap. 11 § 5 utlänningsförordningen om att Rikspolisstyrelsen efter samråd med Statens invandrarverk får meddela närmare föreskrifter om inrese och utresekontrollen.

I detta sammanhang kan noteras att kraven enligt artikel 4 gör det önskvärt att det i svenska regler införs en uttrycklig definition av inresebegreppet, som avser inresa över alla typer av gränser.

Artikel 5

I artikeln anges förutsättningar för inresa på Schengenområdet för medborgare i tredje land.

Enligt *artikel 5.1* kan inresa till Schengenområdet beviljas en utlänning i samband med en vistelse som inte överskrider tre månader om utlänningen

– har dokument som tillåter passerande av gränsen och som fastställts av Verkställande kommittén *a*

– innehar giltig visering, om sådan krävs *b*

– förekommande fall kan uppvisa dokument som visar syftet med och villkoren för den avsedda resan samt har tillräckliga medel för uppehälle och återresa e.d. *c*

– inte är registrerad på spärllistan *d*

– inte anses utgöra en risk för den allmänna ordningen, statens säkerhet eller någon av Schengenstaternas internationella förbindelser *e*).

Av *artikel 5.2* framgår följande. Undantag från ett eller flera av dessa krav kan göras av en stat som finner det nödvändigt av humanitära skäl, i eget intresse eller på grund av internationella förpliktelser. Inrese-tillståndet begränsas då till att avse enbart det berörda landet. De övriga Schengenstaterna skall underrättas när ett sådant tillstånd ges. Där anges vidare särskilt att inresereglerna inte påverkar de särskilda bestämmelserna om rätt till asyl eller de internationella

uppehållstillstånd för längre tid än tre månader som kan ges enligt artikel 18. Prop.

Enligt *artikel 5.3* skall genomresa medges en medborgare i tredje land, som har uppehållstillstånd eller visering som har utfärdats av ett annat Schengenland. Förekommer han eller hon på den gemensamma spärllistan kan detta utgöra hinder mot genomresa.

Artikel 6

I artikel 6 i Schengenkonventionen finns det bestämmelser för hur gränskontrollen skall gå till. Såväl inresekontroll som utresekontroll föreskrivs. Kontrollen skall genomföras enligt de gemensamma principer som anges i artikeln, inom ramen för respektive stats egna lagar och med hänsyn till de övriga staternas intressen (*artikel 6.1*). De gemensamma principerna är enligt *artikel 6.2* följande.

– Personkontrollen skall omfatta såväl granskning av i artikeln angivna dokument som efterspaning och kontroll som syftar till att förhindra hot mot Schengenstaternas inre ordning och säkerhet. Även fordon och föremål som personer för med sig skall kontrolleras. Kontrollerna skall alltid verkställas enligt nationell rätt. *a*

– Alla personer skall åtminstone underkastas identitetskontroll. *b*

– Vid inresa i Schengenområdet skall utlänningar underkastas en mer noggrann kontroll än medborgare i EU-staterna. *c*

– Kontroll skall även ske vid utresa till destinationer utanför Schengenområdet och även i dessa fall med hänsyn till staternas inre säkerhet och allmänna ordning. Denna kontroll skall utföras i samtliga fall vad gäller medborgare i tredje land. *d*

– Om inte heltäckande kontroller kan genomföras skall en prioritering ske, varvid inresekontrollen i princip skall ges företräde framför utresekontrollen. *e*

Enligt *artikel 6.3* skall de yttre gränserna mellan gränsövergångsställena bevakas av rörliga enheter. Kontrollen skall genomföras på sådant sätt att den inte uppmuntrar någon att försöka undvika kontroll vid gränsövergångsställena. Verkställande kommittén får besluta om hur denna kontroll skall gå till.

Schengenstaterna har åtagit sig att sätta in lämplig personal i tillräckligt antal för genomförandet av kontroll och bevakning av de yttre gränserna (*artikel 6.4*). Enligt *artikel 6.5* skall samma grad av kontroll äga rum vid alla yttre gränser.

Förhållande till svenska regler

Det finns inga avgörande skillnader mellan Schengenkonventionens bestämmelser vad gäller de yttre gränserna och reglerna i den svenska lagstiftningen på området, inklusive reglerna om den nordiska passkontrollöverenskommelsen. Svensk rätt motsvarar i stort sett de krav som ställs inom Schengensamarbetet på hur gränsbevakningen skall fungera och vilka villkor som skall uppfyllas.

Det finns emellertid skillnader vad gäller personkontroll vid utresa. I Prop. 5 kap. 1 § UtlL föreskrivs att en utlänning vid inresa eller utresa skall visa upp sitt pass för polismyndigheten, om inte annat följer av föreskrifter som regeringen har meddelat. Någon regelbunden passkontroll sker emellertid inte längre vid utresa från Sverige. Polisen får göra tillfällig utresekontroll för bl.a. brottsspåning. I 5 kap. 7 § första stycket UtlF anges de fall där en utlänning är skyldig att visa upp sitt pass, nämligen ”när detta behövs för att förebygga eller beivra brott eller annars för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt i den utsträckning det i övrigt behövs för att genomföra den kontroll över utlänningar som föreskrivs i utlänningslagen”. Någon skyldighet att visa upp sitt pass finns inte därutöver. Svensk rätt medger alltså att utresekontroll sker medan Schengenkonventionen ställer krav på att detta skall ske. Att införa regelbunden utresekontroll förutsätter därför inte lagform.

Även vad gäller säkerhetskontroller finns vissa skillnader. I lagen (1970:926) om särskild kontroll på flygplats, finns föreskrifter om säkerhetskontroll till förekommande av brott som utgör allvarlig fara för säkerheten vid luftfart. Däremot finns inte några regler om rutinmässiga säkerhetskontroller i allmänhet vid inresa i landet. Eventuella sådana regler måste meddelas i lag.

Artikel 7

I artikel 7 föreskrivs att Schengenstaterna skall ha ett nära samarbete med varandra för att uppnå en effektiv kontroll och bevakning. Informationsutbyte skall ske när det är relevant. Om inte annat föreskrivs i Schengenkonventionen skall detta utbyte dock inte omfatta uppgifter av individuell karaktär. Anvisningarna till kontrollmyndigheterna skall i den mån det är möjligt harmoniseras och en enhetlig utbildning och fortbildning främjas för personal som ansvarar för kontrollernas genomförande.

Artikel 8

Verkställande kommittén skall fatta nödvändiga beslut om hur kontroll och bevakning av gränserna skall genomföras i praktiken.

7.3.3 Viseringar (artiklarna 9–18)

Artiklarna 9–18 i Schengenkonventionen behandlar viseringar. Artiklarna 9–17 behandlar viseringar för kortare vistelse och artikel 18 viseringar för längre vistelse.

Artikel 9

De grundläggande bestämmelserna för Schengensamarbetets viseringspolitik finns i artikel 9. Schengenstaterna förbinder sig i *artikel 9.1* att

anta en gemensam politik vad gäller rörligheten för personer, i Prop. synnerhet i fråga om reglerna för beviljande av viseringar. Staterna förbinder sig att gemensamt eftersträva en harmonisering av viseringspolitiken.

Av *artikel 9.2* framgår att förändringar rörande viseringar sker genom en gemensam överenskommelse mellan Schengenstaterna. Endast i undantagsfall och när det finns tvingande skäl som beror på att statens politik kräver ett brådskande beslut, kan en stat ensam avvika från de gemensamma reglerna. I sådant fall skall samråd ske med de övriga Schengenstaterna, och den stat som gör avsteg från den gemensamma politiken skall ta hänsyn till övriga staters intressen.

Kommentar

Den gemensamma viseringspolitiken kompletteras med utförliga bestämmelser för de tillämpande myndigheterna, ambassader och konsulat samt gränskontrollmyndigheter i den s.k. gemensamma konsulära handboken. De gemensamma bestämmelserna preciserar även under vilka förutsättningar som visering skall beviljas. Schengenstaterna har gemensamt upprättat en s.k. negativlista vilken upptar de stater vars medborgare skall ha visering för inresa i Schengenområdet. Listan, som antogs år 1993, upptar för närvarande 128 stater och territorier. En annan lista upptar de stater mot vilka något viseringskrav inte skall gälla. Denna lista upptar för närvarande 24 stater. I anslutning till negativlistan finns ett antal stater vars medborgare är viseringspliktiga i minst en Schengenstat men inte i övriga. Denna s.k. grålista omfattar nu 23 stater och territorier. För att uppnå harmonisering av viseringspolitiken krävs därför att Schengenstaterna kommer överens om huruvida medborgare i dessa stater skall vara viseringspliktiga eller ej. Slutligen finns en förteckning över stater vars medborgare skall ha en särskild transitvisering för flygplatstransitering inom Schengenområdet. Denna upptar i dag tolv stater.

En sammanställning över de stater mot vars medborgare viseringskrav upprätthålls i Sverige, Schengen och EU samt en förteckning som gäller särskild transitvisering finns i bilagor till departementspromemorian Sveriges anslutning till Schengensamarbetet (Ds 1997:38).

Förhållande till svenska bestämmelser

Enligt 1 kap. 3 § UtL gäller ett generellt viseringskrav för utlänningar som reser in i eller vistas i Sverige och som inte har uppehållstillstånd. Medborgare i de nordiska länderna är direkt i lagen undantagna från viseringskravet och regeringen kan besluta om andra undantag från kravet på visering. I 2 kap. 1 och 1 a §§ UtF anges de ytterligare utlänningar som inte behöver ha visering för inresa i Sverige.

Inom Schengensamarbetet kommer att ställas krav på visering i förhållande till fler stater än vad Sverige tillämpar i dag. Utlänningsförordningens viseringsbestämmelser behöver därför ändras i enlighet

därmed. I huvudsak överensstämmer dock de krav på visering som gäller inom Schengen med de krav som uppställs inom EU. Prop.

Sverige har sedan den 1 september 1997, mot bakgrund av ett beslut inom EU (gemensam åtgärd beslutad av rådet den 4 mars 1996 om ett system för flygplatstransitering), infört krav på visering vid flygplatstransitering för medborgare i tolv stater (2 kap. 2 b § UtlF). De svenska kraven på visering är utformade i enlighet med motsvarande Schengenbestämmelser.

Artikel 10

I artikel 10 föreskrivs att en enhetlig visering skall införas som skall gälla för inresa till samtliga Schengenstaternas territorium. En sådan visering får gälla för högst tre månaders vistelse (*artikel 10.1*). Det finns även en möjlighet för den utfärdande staten att begränsa viseringens territoriella giltighet (*artikel 10.2*).

Kommentar

EU har år 1995 beslutat en förordning (EG 1683/95) om en enhetlig utformning av visumhandlingar som skall gälla för samtliga medlemsstaters viseringar. Begränsning av en viserings territoriella giltighet kan exempelvis bli aktuellt vid inresa i den utfärdande staten av en medborgare i en tredje stat när denne är viseringsfri i den utfärdande staten men inte i övriga Schengenstater. Den enhetliga viseringen enligt artikel 10 beviljas med användande av EU:s viseringsmärke.

Förhållande till svenska bestämmelser

Beslut om visering meddelas av Statens invandrarverk, och i vissa fall av Utrikesdepartementet (2 kap. 7 § UtlL). Regeringen och, efter regeringens bemyndigande, Invandrarverket får ge andra myndigheter rätt att bevilja viseringar. Beslutanderätten har med denna regel som stöd i stor utsträckning delegerats till svenska ambassader och andra utlandsmyndigheter. Visering beviljas enligt 2 kap. 1 § UtlL för högst tre månader om inte regeringen föreskrivit annat. Av 2 kap. 9 § UtlF framgår att visering överstigande tre månader får beviljas för diplomatpersonal. I övrigt får viseringar för längre tid än tre månader, dock högst ett år, beviljas om det föreligger särskilda skäl (2 kap. 6 § UtlF). Den som har giltig visering är undantagen från kravet på uppehållstillstånd. Bestämmelsen om viseringar med en giltighetstid överstigande tre månader är avsedd att tillämpas vid exempelvis släktbesök under en längre tid än tre månader där utlänningen i annat fall varit skyldig att söka uppehållstillstånd. Vad gäller den tekniska utformningen av visumhandlingar är EG:s förordning direkt gällande i Sverige.

Artikel 10 innebär att en visering som utfärdats i en Schengenstat skall gälla även för inresa i övriga Schengenstater. En rätt för andra

Schengenstaters myndigheter att besluta om viseringar som skall vara giltiga i Sverige kräver en ändring i 2 kap. 7 § utlänningslagen. I sammanhanget bör uppmärksammas att beviljande av visering torde betraktas som en form av myndighetsutövning som överläts till utländsk myndighet. 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen bör tillämpas vid beslut om sådan överlåtelse av myndighetsutövning. Prop.

Artikel 11

I artikeln ges närmare bestämmelser om den enhetliga viseringen. Denna kan enligt *artikel 11.1* vara en inresevisering och gälla för en eller flera inresor under giltighetstiden. Tiden för en oavbruten vistelse eller den sammanlagda tiden för flera på varandra följande vistelser får inte överstiga tre månader per halvår räknat från den första inresan. En visering kan även beviljas som en transitvisering, dvs. en rätt att färdas genom en eller flera Schengenstater för att ta sig till ett tredje land.

Enligt *artikel 11.2* får en Schengenstat under loppet av det halvår som avses i artikel 11.1 vid behov utfärda en ny visering, vars giltighet begränsas till den statens territorium.

Förhållande till svenska regler

Av 1 kap. 3 § UtIL framgår att en visering får begränsas även med avseende på annat än giltighetstiden och att viseringen får förenas med de villkor som kan behövas. Det ankommer på de beslutande myndigheterna att tillämpa bestämmelserna på ett sätt som följer konventionen. Någon författningsändring är inte nödvändig.

Artikel 12

Det är Schengenstaternas diplomatiska och konsulära myndigheter samt vissa myndigheter hos Schengenstaterna som utfärdar den enhetliga visering som avses i artikel 10.1 (*artikel 12.1*).

Enligt *artikel 12.2* är det i princip den Schengenstat som är resans huvudmål som skall utfärda den enhetliga viseringen. En utlänning som ansöker om visering skall göra detta vid den Schengenstatens diplomatiska representation i hemlandet eller, om sådan saknas, vid någon annan Schengenstats representation.

Verkställande kommittén skall fastställa genomförandebestämmelser (*artikel 12.3*).

Artiklarna 13–16

Artiklarna behandlar de resedokument som kan godtas i samband med beviljande av visering. Visering får inte införas i ett resedokument som inte längre är giltigt (*artikel 13.1*), och får inte beviljas för längre tid än resedokumentets giltighetstid (*artikel 13.2*).

Om ett resedokumentet inte är giltigt i samtliga Schengenstater, skall viseringen begränsas till de stater som godtar dokumentet (*artikel 14.1*). Om resedokumentet betraktas som ogiltigt i en eller flera Schengenstater får visering utfärdas i form av ett tillstånd som ersätter visering (*artikel 14.2*).

I *artikel 15* föreskrivs att visering i princip endast får beviljas för de personer som uppfyller inresevillkoren enligt *artikel 5*.

Artikel 16 ger Schengenstaterna möjlighet att avvika från inresevillkoren på motsvarande sätt som avses i *artikel 5*. Viseringens giltighet skall då begränsas till den staten.

Förhållande till svenska regler (artiklarna 13–16)

Dessa frågor skall de beslutande myndigheterna redan nu beakta innan visering beviljas.

Artikel 17

Artikel 17 anger de frågor där Verkställande kommittén skall fatta beslut om den närmare tillämpningen av viseringsbestämmelserna. Dessa gäller bl.a.

- granskningen av viseringsansökningar (*artikel 17.1*),
- när visering inte får utfärdas utan föregående kontakt med den berörda Schengenstaten (*artikel 17.2*),
- typer av resedokument som är tillåtna för visering (*artikel 17.3 a*),
- en viserings form m.m. samt avgifter i samband med utfärdandet (*artikel 17.3 d*),
- villkor för förlängning eller avslag av viseringar som avses i b–c (*artikel 17.3 e*).

Artikel 18

Artikel 18 behandlar viseringar för en tid överstigande tre månader. En sådan visering skall betraktas som ett nationellt uppehållstillstånd i den utfärdande staten. En utlänning med sådan visering ges rätt att passera övriga Schengenstater på väg till den utfärdande staten, förutsatt att utlänningen uppfyller inresevillkoren i *artikel 5* och inte finns upptagen på spärlista.

Kommentar

En följd av detta är att utlänningen i fråga betraktas som viseringsfri i övriga Schengenstater under tre månader (jämför *artikel 21*).

Förhållande till svenska regler

I *artikel 18* uppställs krav på att en utlänning med visering som utfärdats i en annan Schengenstat och som är giltig längre tid än tre månader skall

betraktas som viseringsfri. Vilka utlänningar som skall ha visering framgår som tidigare nämnts av 2 kap. 1 § UtlF. Detta kräver en motsvarande ändring i utlänningsförordningen. Som redovisats ovan kan visering beviljas för tid längre än tre månader. De svenska bestämmelserna i 2 kap. 6 och 9 §§ UtlF är således inte oförenliga med Schengenkonventionen. Prop.

7.3.4 Villkor för utlänningars rörelsefrihet (artiklarna 19–24)

Artikel 19

Enligt *artikel 19.1* får en utlänning som har den för Schengenstaterna enhetliga viseringen och som rest in på föreskrivet sätt samt uppfyller inresevillkoren i artikel 5, röra sig fritt inom Schengenområdet under den tid som viseringen gäller. Detta gäller inte territoriellt begränsade viseringar (*artikel 19.3*).

Förhållande till svenska regler

Artikel 19 innebär att en utlänning med giltig visering utfärdad i en annan Schengenstat, skall få röra sig fritt i Sverige under den tid som viseringen gäller. Sveriges åtaganden enligt denna artikel kan fullföljas genom att det i utlänningsförordningen förs in bestämmelser om att dessa utlänningar undantas från kravet på visering.

Artikel 20

Enligt *artikel 20.1* får en utlänning som är medborgare i en stat gentemot vilken det inte finns viseringskrav, röra sig fritt inom Schengenområdet under högst tre månader under en period om sex månader från den första inresan, förutsatt att utlänningen uppfyller inresevillkoren i artikel 5. *Artikel 20.2* gör undantag för viseringsfrihetsavtal som Schengenstaterna ingått före ikraftträdandet av konventionen den 1 september 1993. Medborgare i de länder som har sådana avtal om viseringsfrihet med Schengenstater omfattas inte av de begränsningar som följer av artikel 20. Dessa utan krav på visering vistas i tre månader i vart och ett av de berörda Schengenländerna.

Förhållande till svenska regler

Nuvarande svenska bestämmelser innebär att en utlänning som är viseringsfri får vistas fritt i Sverige under tre månader oavsett tidigare vistelse i annat icke-nordiskt land. Bestämmelserna i den nordiska passkontrollöverenskommelsen däremot ser de nordiska länderna som en enhet, och en tidigare vistelse i ett annat nordiskt land skall avräknas från tremånadersperioden (3 kap. 2 § UtlF). Schengenkonventionens system liknar det nordiska i och med att tremånadersperioden räknas

från inresan till Schengenområdet. Detta föranleder ändringar i Prop. utlänningsförordningen.

Vad gäller tidigare viseringsfrihetsavtal följer av Sveriges åtaganden om en gemensam viseringspolitik ett krav att i vissa fall säga upp avtalen och införa krav på visering. I de bilaterala avtal som Sverige ingått på senare tid har intagits bestämmelser om att avtalen inte skall inverka på Sveriges förpliktelser enligt andra internationella överenskommelser. Detta innebär att när Sverige ingår ett bilateralt viseringsfrihetsavtal med ett tredje land påverkar det avtalet inte Sveriges åtaganden enligt Schengenkonventionen.

Artikel 21

Av *artikel 21.1 och 2* följer att en utlänning som innehar ett uppehållstillstånd utfärdat i någon Schengenstat, eller tidsbegränsat uppehållstillstånd och ett resedokument som utfärdats av samma Schengenstat, får röra sig fritt inom hela Schengenområdet under en tid om högst tre månader, under förutsättning att personen uppfyller inresevillkoren i artikel 5 och inte finns upptagen på en spärlista.

Schengenstaterna skall tillställa Verkställande kommittén en förteckning över av dem utfärdade giltiga dokument (*artikel 21.3*).

Förhållande till svenska regler

Ett uppehållstillstånd meddelat i en annan stat medför enligt svenska regler inte någon rätt till inresa eller vistelse i Sverige. Artikeln föranleder en ändring i utlänningsförordningen med motsvarande innehåll som sägs under artikel 19.

Artikel 22

Artikel 22 innehåller bestämmelser om anmälningsplikt för utlänningar. Enligt *artikel 22.1* är en utlänning som rest in i Schengenområdet skyldig att anmäla sig hos en behörig myndighet i det land där inresan sker. Anmälan skall ske antingen i samband med inresan eller senast inom tre dagar därefter.

Även en utlänning som är bosatt inom Schengenområdet och som reser till en annan Schengenstat, är underkastad sådan anmälningsplikt (*artikel 22.2*).

De stater som vill göra undantag från anmälningskyldigheten skall, enligt *artikel 22.3*, underrätta Verkställande kommittén.

Förhållande till svenska regler

Enligt den nordiska passkontrollöverenskommelsen skall en utlänning som är viseringspliktig i något av de nordiska länderna lämna personuppgifter på ett kontrollkort i samband med inresa (5 kap. 4 § UtIF). I övrigt föreligger inte någon anmälningskyldighet. Regeringen kan med

stöd av ett bemyndigande i 12 kap 1 § UtL meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet. Artikel 22 medför att bestämmelserna i utlänningsförordningen baserade på det nordiska systemet med kontrollkort måste anpassas till Schengenreglerna samt att bestämmelser om en generell anmälningsskyldighet även för icke viseringspliktiga utlännings i enlighet med Schengenkonventionen måste föras in i förordningen. Prop.

Artikel 23

En utlännings som inte uppfyller villkoren för en kortare vistelse på någon av Schengenstaternas område skall enligt artikel 23 i princip utan dröjsmål lämna Schengenområdet (*artikel 23.1*). Om utlännings har uppehållstillstånd i en Schengenstat skall han eller hon bege sig dit (*artikel 23.2*). Om utlännings inte frivilligt lämnar området skall denne i regel avvisas eller utvisas i enlighet med de nationella bestämmelser som gäller i den Schengenstat där utlännings greps (*artikel 23.3*).

Av *artikel 23.4* framgår att utvisning skall ske till hemlandet eller till något annat land där utlännings medges inresa, och att hänsyn skall tas framför allt till gällande avtal om återtagande mellan Schengenstaterna.

Artikel 23 erinrar uttryckligen om att avlägsnande inte får ske i strid mot nationella bestämmelser om rätt till asyl eller i strid mot flyktingkonventionen (*artikel 23.5*).

Kommentar

Schengenstaterna har sinsemellan träffat ett avtal om återtagande av personer som illegalt befinner sig på varandras områden.

Förhållande till svenska regler

Utlännings måste i princip ha tillstånd att vistas i Sverige om de inte av någon anledning är befriade från tillståndsplikten. Utlänningslagen utgår från att en utlännings som saknar tillstånd att vistas här frivilligt lämnar landet. Den som enligt ett beslut om avlägsnande skall lämna landet skall göra detta inom en viss tid. I utlänningslagen finns två olika former av avlägsnande, avvisning och utvisning. Artikel 23 föranleder inte någon ändring i de svenska bestämmelserna.

Artikel 24

Artikel 24 innehåller bestämmelser om att en Schengenstat i vissa fall kan få ekonomisk kompensation på grund av att ett beslut om avlägsnande inte går att verkställa.

7.3.5 Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärrlista (artikel 25)

Prop.

Artikel 25

Artikel 25 behandlar frågor om uppehållstillstånd för personer som är registrerade på spärrlista. Enligt artikel 25.1 skall den Schengenstat, som avser att utfärda ett uppehållstillstånd till en utlänning som finns upptagen på spärrlistan, först rådgöra med den Schengenstat som verkställt registreringen, varvid hänsyn skall tas till den sistnämnda statens intressen. Uppehållstillstånd får endast meddelas om det finns skäl av allvarlig art, särskilt av humanitärt slag eller till följd av internationella förpliktelser.

I det motsatta fallet, då ett land registrerar en person på spärrlista som redan har beviljats uppehållstillstånd i någon Schengenstat, skall den senare staten besluta om det finns skäl att återkalla tillståndet. Om så inte sker, skall registreringen återkallas. (*Artikel 25.2.*)

Kommentar

Regeln i artikel 25.1 innebär att staternas åtaganden enligt exempelvis flyktingkonventionen eller Dublinkonventionen inte förhindras (jämför nedan, artikel 28).

Förhållande till svenska regler

Något system som liknar Schengens med en spärrlista finns inte i dag. Utlänningslagen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd får beviljas (2 kap. 2–4 c §§ UtL). Uppehållstillstånd meddelas av Statens invandrarverk samt i vissa fall av Utrikesdepartementet. Invandrarverkets beslut om uppehållstillstånd kan överklagas till Utlänningsnämnden. Enligt 7 kap 11 § UtL kan Invandrarverket och Utlänningsnämnden i vissa fall överlämna ärenden till regeringen. Regeringen kan meddela beslut om bl.a. uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd skall enligt 2 kap. 3 § och 3 kap. 4 § ges till en utlänning som är flykting eller skyddsbehövande. Artikel 25.1 ger utrymme för att bevilja uppehållstillstånd till denna grupp av utlänningar även om de finns upptagna på spärrlista. I övriga fall ankommer det på berörda myndigheter att tillämpa de svenska bestämmelserna så att Schengenkonventionens krav på hänsynstagande till en annan Schengenstats intresse iakttas. Någon lagändring torde därför inte vara nödvändig.

De fall i vilka ett uppehållstillstånd kan återkallas framgår av 2 kap 9–12 §§ UtL. Artikel 25 anger dock inte i vilka fall uppehållstillståndet skall återkallas, utan detta avgörs av myndigheterna i den stat som utfärdat tillståndet. För att införa möjligheter att återkalla ett uppehållstillstånd i de fall som är förutsedda i artikeln krävs lagändring.

7.3.6 Följdåtgärder (artiklarna 26–27)

Prop.

Artiklarna 26–27 innehåller bestämmelser om s.k. transportörsansvar. I dessa artiklar åläggs Schengenstaterna att i sin nationella lagstiftning införa motsvarande bestämmelser.

Artikel 26

Enligt artikel 26 skall den transportör som ombesörjt sjö-, luft- eller landtransport fram till den yttre gränsen för en utländsk medborgare, vilken därefter nekats inresa, vara skyldig att utan dröjsmål återta ansvaret för utlänningen. På begäran av den myndighet som bevakar gränsen skall transportören ombesörja återresa för utlänningen till tredje land. (*Artikel 26.2 a.*)

Transportören skall vidare, enligt *artikel 26.1b*, vara skyldig att kontrollera att en utlänning som transporteras sjö- eller luftvägen har de resedokument eller viseringar som erfordras för inresa i Schengenområdet. Och i den mån det är konstitutionellt möjligt skall Schengenstaterna införa nationella sanktioner mot transportörer som befordrar utlänningar som saknar erforderliga dokument.

Schengenstaternas åtaganden vad gäller transportörer gäller endast i den mån det inte strider mot staternas förpliktelser enligt flyktingkonventionen.

Förhållande till svenska regler

En utlänning som avvisas eller utvisas är enligt 9 kap. 1 § UtL skyldig att betala kostnaden för den egna återresan. Utlänningslagen föreskriver vidare i 9 kap. 2 § att en transportör är skyldig att ersätta staten för kostnaden för utlänningens resa från Sverige och för erforderlig bevakning om utlänningen avvisas på grund av att han eller hon saknar pass, erforderliga tillstånd eller medel för återresan. Bestämmelserna om transportörens kostnadsansvar skall ses i samband med reglerna i 8 kap. 6 § UtL om återförande av utlänningen till transportörens fartyg eller luftfartyg. Betalningsskyldigheten kan i vissa fall efterges. Den polismyndighet som verkställer avvisningen beslutar om betalningsskyldighet (7 kap 8 § UtIF). Någon uttrycklig skyldighet för transportören att kontrollera utlänningens resedokument finns inte.

De svenska bestämmelserna på området har presenterats och noggrant övervägts under Sveriges förhandlingar om anslutning till Schengensamarbetet. Någon kritik riktades inte i det läget mot den svenska lagstiftningen. Regeringen gör därför den bedömningen att de nuvarande bestämmelserna om transportörsansvar får anses uppfylla Schengenkonventionens krav. Detta hindrar dock inte att det kan finnas anledning att i ett senare skede, särskilt när större erfarenhet finns av konventionens praktiska tillämpning, att på nytt ta upp frågan till diskussion.

I *artikel 27.1* förbinder Schengenstaterna sig att i sin nationella lagstiftning införa lämpliga sanktioner mot den som i vinstsyfte hjälper eller försöker hjälpa utlänningar att resa in i eller vistas inom Schengenområdet i strid mot gällande bestämmelser. Schengenstaterna är skyldiga att meddela varandra när de får vetskap om sådan verksamhet riktad mot en annan stat (*artikel 27.2*).

Förhållande till svenska regler

Den som i vinningssyfte planlägger eller organiserar verksamhet som är inriktad på att främja att utlänningar reser till Sverige utan pass eller de tillstånd som krävs för inresa i Sverige döms till fängelse i högst två år eller, när omständigheterna är förmildrande, till böter (10 kap. 5 § UtlL). Även den som hjälper en utlänning att på detta sätt resa in i Sverige kan straffas om personen hade eller borde haft vetskap om resans syfte. Även den som hjälper en utlänning att komma in i Sverige i strid med gällande föreskrifter kan dömas för detta, i grova fall till fängelse i upp till två år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen utförts mot ersättning, avsett ett stort antal personer eller utförts under hänsynslösa former. Någon lagändring är inte erforderlig.

7.3.7 Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan (artiklarna 28–38)

Artiklarna 28–38 behandlar vilken stat som skall vara ansvarig i samband med behandling av en asylansökan. Dessa bestämmelser har, som framgår av avsnitt 4.4 ovan, upphört att gälla i och med att Dublinkonventionen trätt i kraft den 1 september 1997.

Regeringens bedömning:

- Svenskt tillträde till Schengensamarbetet kommer att föranleda lagändringar beträffande
  - överlåtelse av uppgifter som innefattar myndighetsutövning till utländska tjänstemän och utländska polismän samt reglering av dessas ställning när det gäller straffrättsligt ansvar och skydd samt skadestånd (artikel 40–43),
  - rätt enligt vapenlagen för Schengenstaternas tjänstemän att medföra sina tjänstevapen vid fortsatt förföljande över landgräns (artiklarna 40 och 41),
  - inbördes rättshjälp i administrativa ärenden (artikel 49 a),
  - avskaffande i vissa fall av kravet på dubbel straffbarhet för tvångsmedelsanvändning (artikel 51),
  - postdelgivning (artikel 52),
  - hinderverkan av en utländsk dom *dels* när ett brott begåtts delvis i Sverige, delvis i en annan Schengenstat, *dels* när den misstänkte utlämnats från Sverige till en Schengenstat för den gärning som avses i den utländska domen (artikel 55),
  - preskription (artikel 62).
- De svenska reglerna om utländsk doms hinderverkan bör hänvisa även till Schengenkonventionen (artikel 54–55).
- Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom bör ändras för att omfatta även fall där den dömde inte lämnat sitt samtycke (artikel 69).
- Lagen (1992:860) om kontroll av narkotika bör ändras för att ge Läke medelsverket befogenhet att utfärda intyg om rätt för en resenär till en Schengenstat att inneha vissa läkemedel (artikel 75).
- I övrigt torde Schengenkonventionens bestämmelser i avdelning III inte föranleda lagändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian utgick dock ifrån att svensk anpassning till artikel 75 kunde ske genom myndighetsåtgärder.

Remissinstanserna har inte framfört någon annan uppfattning än promemorians, med undantag för

– *Justitiekanslern (JK)* som anfört att artikel 56, som föreskriver att vad den dömde undergått av frihetsberövande i annan stat i vissa fall skall avräknas vid bestämning av påföljd kan aktualisera ändringar av 2 kap. 6 § eller 33 kap. 5–6 §§ brottsbalken

– *Läkemedelsverket* som har anfört att verket enligt gällande regler inte har befogenhet att utfärda intyg motsvarande sådant som regleras i artikel 75.

Skälen för regeringens bedömning redovisas i anslutning till artiklarna under rubrik Förhållande till svenska regler.

Artikel 39

Artikeln innehåller de grundläggande bestämmelserna om informationsutbyte och samverkan mellan Schengenstaternas polismyndigheter. I *artikel 39.1* förbinder sig Schengenstaterna att låta sina polismyndigheter bistå varandra i syfte att förhindra och upptäcka brott, förutsatt att inte staternas nationella lagstiftning förbehåller rättsliga myndigheter rätten till en sådan framställning. Framställningen får inte innebära att mottagaren skall vidta tvångsåtgärder. I *artikel 39.2* föreskrivs att skriftlig information som efter framställning enligt första punkten har lämnats från en Schengenstat till en annan inte får användas som bevismaterial med mindre den stat som lämnat uppgiften givit sitt samtycke.

Artikel 39.3 reglerar förfarandet för informationsutbyte. Informationsutbytet skall som huvudregel ske mellan centrala organ. Men i brådskande fall finns möjlighet till direktkontakt mellan myndigheter. Den polismyndighet som gör en sådan framställning direkt till den behöriga myndigheten i den mottagande Schengenstaten skall snarast möjligt underrätta det ansvariga centrala organet där.

Av *artikel 39.4* framgår att överenskommelser avseende gränsområden kan träffas mellan ansvariga ministrar.

Enligt *artikel 39.5* kan Schengenstater med gemensam gräns träffa längre gående bilaterala avtal. Övriga Schengenländer skall hållas underrättade om sådana avtal.

Förhållande till svenska regler

I 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100) finns föreskrifter om när sekretessbelagda uppgifter får lämnas till bl.a. utländska myndigheter. Huvudregeln är att sådana inte får lämnas till utländsk myndighet. Dock finns två undantag. Det ena är om det är tillåtet enligt lag eller förordning. Det andra undantaget innebär att uppgifter får lämnas ut om dessa i motsvarande fall hade fått lämnas till svenska myndigheter och det står klart att det är förenligt med svenska intressen att lämna ut dem.

De flesta uppgifter som omfattas av det polisiära informationsutbytet rör uppgifter som finns eller kan finnas i något polisregister. Regler om polisregister finns i lagen (1965:94) om polisregister, polisregisterlagen. Enligt 4 § får uppgifter ur polisregister på begäran av Rikspolisstyrelsen lämnas till åklagar- eller polismyndighet i de nordiska länderna eller andra länder som är anslutna till Interpol eller till den organisationen när det behövs för utredning i brottmål eller utlänningsärenden. Genom ändringar i polisregisterlagen, som träder i kraft den 1 januari 1998, får uppgifter lämnas till utländska myndigheter och mellanfolkliga organisationer i ytterligare några fall där detta följer av en internationell överenskommelse som Sverige – efter riksdagens godkännande – har tillträtt.

Också inom tullen förekommer brottsbekämpande verksamhet för vilken det finns särskilda register. Från dessa får, enligt 10 a § polisregisterlagen, uppgifter lämnas om uppgifterna behövs för att fullgöra skyldigheter som Sverige eller svensk tullmyndighet har enligt överenskommelse med främmande stat. En motsvarande regel finns i förslaget till lag om Tullverkets brottsregister (prop. 1997/98:11).

1 § lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet, liksom 2 § lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag, som hänvisar till den förstnämnda lagen, ger svenska myndigheter möjlighet att uppfylla villkor som inskränker användningsområdet för vissa uppgifter som svenska myndigheter fått från bl.a. utländska myndigheter.

Redan gällande svenska regler på området täcker således väl in de åtaganden som kan bli aktuella enligt artikel 39. Denna torde därför inte kräva någon lagändring.

Registerutredningen har föreslagit att det skall inrättas ett polisens underrättelseregister i vilket uppgifter av underrättelsekaraktär skall kunna lämnas till utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation (SOU 1996:35 och SOU 1997:65).

Artikel 40

Artikel 40 reglerar frågan om fortsatt övervakning över gräns. Den situation som avses är att polisen i en Schengenstat som ett led i en pågående polisundersökning övervakar (skuggar) en person som är misstänkt för ett brott som är så grovt att det kan föranleda utlämning och den personen beger sig in på en annan Schengenstats (mottagande stat) territorium.

Enligt *artikel 40.1* är huvudregeln vid fortsatt övervakning att samtycke till övervakning in på den mottagande statens territorium skall inhämtas i förväg, innan gränsen överskrids. Begäran skall ställas till en av varje land särskilt utsedd centralmyndighet. Det brott som föranlett den fortsatta övervakningen skall vara ett brott som kan föranleda utlämning.

Vid fara i dröjsmål kan dock enligt *artikel 40.2* övervakningen fortsätta över gränsen till mottagande stat utan föregående samtycke. Detta får ske bara om den övervakade misstänks för något brott som särskilt anges i *artikel 40.7*. Det rör sig då om grova brott. Mottagande stats myndigheter skall i sådana fall kontaktas senast i samband med gränsöverskridandet. Om tillstånd till övervakningen inte ges inom fem timmar eller om den mottagande staten begär det, skall operationen avbrytas.

Dessutom gäller enligt *artikel 40.3* en rad särskilda förutsättningar under vilka fortsatt övervakning får ske på den mottagande statens territorium.

– Den mottagande staten har rätt att meddela instruktioner som de övervakande polismännen skall lyda. All övervakning in på ett annat lands territorium skall ske med iakttagande av den mottagande statens

lagar och de övriga villkor som mottagande stats myndigheter ställer upp *a*. Prop.

– Övervakande polismän skall kunna legitimera sig *c* och i princip kunna styrka att de har tillstånd till operationen *b*.

– Övervakning får inte medföra att bostäder eller enskilt utrymme beträds av de övervakande polismännen *d*.

– Övervakande polismän får medföra sina tjänstevapen om inte den mottagande staten förbjudit detta, men vapen får bara användas i nödvärn *e*.

– Det är inte tillåtet för de övervakande polismännen att gripa eller omhänderta den övervakade eller utsätta denne för identitetskontroll på den mottagande statens område *f*.

– Verksamheten skall rapporteras till myndigheterna i den Schengenstat där den fortsatta övervakningen sker; övervakande polismän kan åläggas att inställa sig personligen *g*.

Av artikel 40 framgår vidare uppgifter som gäller punkterna 1 och 2 beträffande vissa länder, nämligen vilka polismän som avses (*artikel 40.4*) samt vilka myndigheter som avses (*artikel 40.5*). Enligt ett protokoll med ändringsförslag behöver inte själva konventionen ändras när nya tjänstemän skall läggas till listan.

Bilateralt får Schengenstaterna utvidga tillämpningsområdet för artikel 40 och anta kompletterande bestämmelser (*artikel 40.6*).

Kommentar

Den myndighet som utsetts enligt artikel 40.1 är för svensk del Rikspolisstyrelsen.

Det brott som föranlett den fortsatta övervakningen skall, som nämnts, vara ett brott som kan föranleda utlämning. Detta betyder i förhållande till de nordiska grannländerna, brott på vilket fängelse kan följa i den ansökande staten och i förhållande till övriga länder, för närvarande brott varpå fängelse i mer än ett år finns i den svenska straffskalan. Därtill kommer alltså att fortsatt övervakning utan föregående samtycke endast får ske beträffande de i artikel 40.7 uppräknade brotten.

De tjänstemän som för svensk del har anmälts som behöriga att genomföra fortsatt övervakning enligt artikel 40 är polismän, tulltjänstemän när de har polisiära befogenheter samt tjänstemän vid Kustbevakningen i samband med övervakning till sjöss. Denna förklaring har tagits in i det svenska anslutningsavtalet.

Som framgått tidigare (se avsnitt 4.5.2) får fortsatt övervakning ske med överskridande av alla sorters gränser, till skillnad från fortsatt förföljande (se artikel 41) som bara får äga rum över landgräns.

Förhållande till svenska regler

Se nedan under artikel 41.

I artikel 41 regleras fortsatt förföljande över gräns. Bestämmelsen innebär att en Schengenstats polismän i vissa fall får förfölja en flyende gärningsman över gränsen in i en grannstat som är ansluten till Schengensamarbetet. Enligt *artikel 41.1* skall den flyende antingen ha tagits på bar gärning för något av de brott som anges i artikel 41.4 (se vidare nedan) eller för medhjälp till ett sådant, eller ha rymt från häkte eller fängelse. I sådana fall får polismännen fortsätta förföljandet på den mottagande statens territorium utan föregående samtycke, om behöriga myndigheter i den mottagande staten på grund av sakens brådskande natur inte har kunnat underrättas i förväg. Den mottagande staten skall då underrättas om förföljandet senast i samband med att gränsen passeras. Den mottagande staten har när som helst rätt att beordra att förföljandet avbryts. Den mottagande staten å sin sida är skyldig att på begäran av de förföljande polismännen gripa den flyende för att fastställa dennes identitet eller kvarhålla honom.

I *artikel 41.2–4* ges Schengenstaterna tillfälle att bestämma villkoren för utövande av förföljande på dess territorium, när det gäller frågor om rätt att frihetsberöva den förföljde, tids- och områdesbegränsning av förföljandet samt brott som kan föranleda fortsatt förföljande.

Enligt *artikel 41.5*. skall allt förföljande in på ett annat lands territorium ske med iakttagande av den mottagande statens lagar och de övriga villkor som landet ställer upp i enlighet med konventionens bestämmelser, se vidare nedan. Den mottagande staten har även rätt att meddela instruktioner som de förföljande polismännen skall lyda. Förföljande får endast ske över landgräns samt får inte medföra att bostäder eller enskilt utrymme beträds av förföljande polismän. Dessa får medföra sina tjänstevapen vilka bara får användas i nödvärn. Förföljande polismän skall vidare vara lätt identifierbara, de får alltså inte uppträda civilt eller i omärkta fordon på mottagande stats territorium. Om det är tillåtet för de förföljande polismännen att gripa den flyende på den mottagande statens område (se vidare nedan) får denne endast skyddsvisiteras och föremål får omhändertas. Den gripne får beläggas med handfängsel under transport och skall genast överlämnas till den mottagande statens myndigheter.

Artikel 41.6 reglerar rätt att hålla kvar den som gripits av förföljande polis för förhör.

Av *artikel 41.7* framgår vilka polismän som avses i artikeln. Enligt ett tilläggsprotokoll med ändringar i artikeln behöver inte själva konventionen ändras när nya grupper av tjänstemän skall läggas till uppräkningslistan.

Kommentar

Syftet med förföljandet skall huvudsakligen vara att säkerställa ett utlämningsförfarande till den Schengenstat varifrån förföljandet upptogs.

I likhet med vad som gäller enligt artikel 40, skall Schengenstaterna tillkännage vilka tjänstemän som är behöriga att utöva förföljande enligt artikel 41. I det svenska anslutningsavtalet har polismän och tulltjänstemän i de fall de har polisiära befogenheter tillagts behörighet att utöva förföljande in på en grannstats territorium. Eftersom förföljande endast kan ske över landgräns blir det inte aktuellt för kustbevakningstjänstemän att delta i sådana operationer.

Särskilt om valmöjligheter vid tillämpning av artikel 41 på svenskt område

En Schengenstat har, som nämnts ovan i avsnitt 4.5.2, valmöjligheter i tre avseenden när det gäller tillämpningen av artikel 41 inom dess territorium när den är mottagande stat. Sålunda kan Schengenstaten enligt artikel 41.2 välja mellan att antingen *a* inte låta de förföljande polismännen gripa den flyende på sitt territorium eller *b* låta de förföljande göra detta för att kunna överlämna den flyende till den mottagande statens polismyndigheter. Vidare öppnas enligt artikel 41.3 möjligheten att välja mellan att antingen *a* begränsa rätten till förföljande till ett visst område eller i tiden, eller *b* att inte ställa upp några begränsningar med avseende på tid eller rum. Slutligen kan Schengenstaterna enligt artikel 41.4 träffa ett val med avseende på vilka brott som kan föranleda förföljande över gränsen mellan antingen *a* den brottskatalog som finns intagen i artikeln och *b* sådana brott som kan föranleda utlämning. Enligt artikel 41.9 skall en Schengenstat i samband med undertecknande av konventionen avge en förklaring i vilken den skall tillkännage vilka val som träffats i de avseenden som nyss berörts.

Regeringens förklaring

Regeringen har i den förklaring som lämnats i samtliga fall valt alternativ *b*. Norge och Finland har samtidigt avgivit förklaringar med likadant innehåll. En bärande tanke för de nordiska länderna med gemensam landgräns har varit att sträva efter likadana regler i alla tre länderna, vilket innebär fördelar vid tillämpningen. Särskilt de överväganden som föregick valet av vilka brott som bör få föranleda förföljande var inriktade mot största möjliga enkelhet. Därför valdes lösningen enligt alternativ *b*, alltså utlämningsbara brott. De nordiska ländernas uniforma utlämningslagar gör att tillämpningsområdet avgränsas på samma sätt i alla länder. Härigenom kan tillämpningssvårigheter till stor del undvikas. Härtill kommer att den brottskatalog som finns i konventionen i sig inte är oproblematiskt att tillämpa. Genom att begränsa artikelns tillämpningsområde till utlämningsbara brott kan besvärliga tolkningsproblem undvikas.

Vad gäller frågan om att införa en begränsning i tid eller rum för möjligheten att utöva förföljande in på mottagande stats område har främst praktiska överväganden fått styra valet. De geografiska och befolkningsmässiga förhållandena runt de flesta gränssnitt mellan de

nordiska länderna är sådana att den tid eller det rum inom vilket förföljande tillåts måste bli så omfattande att en begränsning inte framstår som särskilt meningsfull. För att en begränsning skall kunna upprätthållas måste nämligen den stat som ställer upp en sådan anses i praktiken ha åtagit sig att alltid kunna komma tillstädes och överta förföljandet och verkställa ett gripande inom den utsatta tiden eller inom den utmätta zonen. Om detta inte är möjligt har ingenting annat uppnåtts än att gränsen flyttats och den flyende kan undkomma. Det finns därför skäl att inte ställa upp några sådana begränsningar.

I fråga slutligen om förföljande polis skall ha rätt att gripa och kvarhålla den flyende i enlighet med konventionens bestämmelser har också här främst praktiska skäl gjort sig gällande. Det vore t.ex. en nackdel om de förföljande av formella skäl inte skulle kunna genomföra ett gripande vid den tidpunkt eller på den plats där detta är mest ändamålsenligt. Därigenom kan exempelvis en biljakt förlängas i onödan vilket i sig medför risker.

Att rent praktiska skäl har tillåtits få så stor betydelse i dessa överväganden beror naturligtvis till stor del på den nordiska rättslikheten och på den anda av samförstånd och ömsesidig tillit som råder mellan myndigheterna.

Förhållande till svenska regler (artikel 40–41)

Polisens verksamhet är i princip lagreglerad i sin helhet. I rättegångsbalken (RB) finns regler om polisens brottsutredande verksamhet i samband med förundersökning. I 24 kap. 7 § RB finns regler om polisens rätt att gripa en person misstänkt för brott, i 27 kap. 4 § finns regler om beslag och i 28 kap. 11 § finns regler om kroppsvisitering. Polisens skyldighet att återföra den som avvikit från kriminalvårdsanstalt framgår av 10 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. Av 10 § polislagen (1984:387) framgår att polisen får använda våld för att genomföra åtgärder om någon sätter sig till motvärn mot ett lagligen grundat frihetsberövande. Av 19 § polislagen framgår att då polisen med laga stöd griper eller omhändertar någon får polisen också kroppsvisitera denne av säkerhetsskäl s.k. skyddsvisitation. Polisen får enligt samma lagrum också kroppsvisitera den frihetsberövade för att kunna fastställa dennes identitet.

Den övervakning som avses i artikel 40 förutsätter misstanke om ett konkret brott och att det är den misstänkte gärningsmannen som övervakas. Utredningen skall alltså befinna sig på förundersökningsstadiet. Polisens verksamhet regleras då i 23 kap. RB.

Schengenkonventionen förutsätter också att de övervakande och förföljande tjänstemännen kan behöva medföra sina tjänstevapen. Vad gäller övervakning enligt artikel 40 kan den mottagande staten förbjuda medförande av vapen. Denna möjlighet finns inte vid förföljande enligt artikel 41. Enligt 2 kap. 10 § vapenlagen (1996:67) krävs tillstånd för att inneha skjutvapen eller ammunition, liksom för att införa skjutvapen eller ammunition till Sverige. Av 1 kap. 8 § vapenlagen följer att svenska

staten inte är underkastad vapenlagens regler om tillstånd m.m.. Undantaget gäller inte andra stater. Prop.

För att uppfylla åtagandet enligt artikel 41 vad gäller vapen krävs ändring i vapenlagen så att utländsk polis i just dessa situationer kan tillåtas medföra sitt tjänstevapen. Det behövs att medföra tjänstevapen som svenska tjänstemän kommer att tänkas ha med anledning av fortsatt övervakning och fortsatt förföljelse torde kunna tillgodoses inom ramen för gällande lag.

De övriga lagbestämmelser som föranleds av reglerna i artiklarna 40 och 41 om polissamarbetet bör tas in i en särskild lag som reglerar ett antal frågor som inte kan regleras någon annanstans. Detta gäller även de regler som bör ändras för att anpassa svensk lag till bestämmelserna i artikel 42 och 43. Se vidare nedan.

Fråga om överlämnande av myndighetsutövning till främmande stat.

En viktig fråga när det gäller det operativa polisiära samarbetet är i vilken utsträckning andra Schengenstaters polismän och andra tjänstemän som kan komma att ägna sig åt myndighetsutövning i Sverige i samband med fortsatt övervakning och fortsatt förföljande enligt artikel 40–41 i Schengenkonventionen.

All tjänsteutövning av myndighetspersoner är inte samtidigt myndighetsutövning. Utmärkande för myndighetsutövning brukar anges vara att det rör sig om beslut eller andra åtgärder som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter. Åtgärderna skall komma till stånd och få sina rättsverkningar emot den enskilde i kraft av offentligrättsliga regler. En åtgärd skall vidare beslutas ensidigt av det allmännas företrädare, och av ett rättssubjekt som intar en monopolställning på så sätt att ingen enskild kan vidta samma åtgärd med motsvarande verkan.

Syftet med fortsatt förföljande av en misstänkt brottsling är att den misstänkte skall gripas, antingen av de förföljande tjänstemännen eller av den mottagande statens tjänstemän. Ett gripande är en åtgärd som innebär myndighetsutövning. Mot detta skulle kunna anföras att de befogenheter som tillkommer en utländsk polisman vid förföljande enligt artikel 41 i stort sett sammanfaller med de befogenheter som enligt 24 kap. 7 § andra stycket RB tillkommer envar som påträffar en brottsling på bar gärning. Det kan emellertid knappast hävdas att en polisman i tjänsten omfattas av den regeln. Det torde därför stå klart att fortsatt förföljande enligt artikel 41 i Schengenkonventionen kan innebära myndighetsutövning här i landet. En anslutning till Schengensamarbetet innefattar således ett åtagande att överlåta myndighetsutövning till främmande stat, nämligen Finland och Norge samt i ett senare skede Danmark.

När det däremot gäller fortsatt övervakning enligt artikel 40 i Schengenkonventionen, är det mera tveksamt om förfarandet innefattar myndighetsutövning.

Fortsatt övervakning enligt artikel 40 sker inom ramen för en pågående förundersökning i den främmande staten och kan ses

åtminstone som ett utflöde av myndighetsutövning. Åtgärden kan därför ses som ett uttryck för samhällets maktbefogenheter som kommer till stånd genom offentlighetsregler. I sammanhanget är det också av intresse att en utländsk tjänsteman som fortsätter en övervakning eller ett förföljande över gränsen in i Sverige, enligt artikel 42 skall likställas med svenska polismän om han eller hon skulle utsättas för eller begå brottsliga handlingar. Samma förhållande gäller enligt artikel 43 när det gäller att kunna ådra den svenska staten skadeståndsskyldighet. Å andra sidan kan åtgärden – även om den har samband med någon form av myndighetsutövning – knappast sägas medföra några rättsverkningar för den enskilde. Det finns alltså samtidigt skäl emot att bedöma fortsatt övervakning som myndighetsutövning. Regeringen får emellertid tillfälle att belysa denna fråga ytterligare i samband med kommande förslag om lagändringar till följd av Sveriges anslutning till Schengensamarbetet.

Artikel 42

Artikel 42 behandlar frågan om rättslig ställning för de tjänstemän som i tjänsten befinner sig på en annan Schengenstats territorium för att genomföra övervakning enligt artikel 40 eller förföljande enligt artikel 41. Dessa skall likställas med mottagande stats tjänstemän om de begår brott eller utsätts för brott.

Kommentar

De aktuella tjänstemännen skall alltså här i Sverige både vara underkastade tjänsteansvar och åtnjuta det straffrättsliga skydd som reglerna i 17 kap. brottsbalken ställer upp, men artikel 42 innebär inte att de skall omfattas av det svenska arbetsrättsliga regelverket om disciplinansvar.

Förhållande till svenska regler

Svenska regler om straffrättsligt tjänsteansvar finns i 20 kap. brottsbalken. Detta innefattar regler om ansvar för tjänstefel i 20 kap. 1 §, mutbrott i 20 kap. 2 § och brott mot tystnadsplikt i 20 kap. 3 §. De svenska reglerna om straffrättsligt skydd för tjänstemän vid myndighetsutövning finns i 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken.

Artikel 42 förutsätter att de förföljande tjänstemännen skall ha samma ställning vad gäller både straffrättsligt ansvar och straffrättsligt skydd som den mottagande statens tjänstemän. Genomförande av dessa åtaganden måste ske genom bestämmelser i lag.

Artikel 43

I artikel 43 regleras frågor om skadestånd för skador som uppkommit i samband med genomförande av sådana operationer som regleras i artikel 40 och 41. Artikeln behandlar frågor både om skadeståndsansvar

mot den drabbade och slutlig fördelning av den ekonomiska bördan mellan staterna. Prop.

I *artikel 43.1* fastslås att den stat vars polismän opererar på den mottagande statens territorium är ansvarig för de skador dessa vållar där. Av *artikel 43.2* framgår att den stat på vars område skadorna uppstår skall ersätta den skadelidande enligt de villkor som gäller för skador orsakade av dess egna tjänstemän. *Artikel 43.3–4* handlar om regressrätt staterna emellan.

Förhållande till svenska regler

I 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) finns regler om statens ersättningsskyldighet för skada som vållats vid myndighetsutövning i sådan verksamhet för vilken staten svarar.

Regeln i 43.2. innebär att tredje man ges rättslig grund att få skadestånd av den svenska staten för en skada som vållats i tjänsten av en utländsk polisman. För att genomföra detta krävs lagstiftning. Övriga åtaganden i artikeln regleras folkrättsligt mellan de berörda medlemsstaterna och erfordrar inte lagstiftning.

Artikel 44

I *artikel 44.1* föreskrivs att medlemsstaterna särskilt i gränstrakterna skall upprätta direkta tele- och radioförbindelser för att underlätta polis- och tullsamarbetet, särskilt för att i rätt tid kunna vidarebefordra information när det gäller övervakning och förföljande över gränserna.

Schengenstaterna skall vidare, enligt *artikel 44.2*, undersöka möjligheterna till ytterligare fördjupning av sambands- och kommunikationskanalerna genom att t.ex. använda sambandsmän, inrätta gemensamma förbindelsenät för polis- och tullmyndigheterna på ömse sidor om gränsen och gemensam upphandling av kommunikationsutrustning.

Förhållande till svenska regler

Regeln i artikel 44 föranleder inget lagstiftningsbehov.

Artikel 45

I artikel 45 föreskrivs att staterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att s.k. hotellkontroll kan ske. Sålunda skall hotellinnehavare, pensionatsinnehavare och innehavare av campingplatser se till att alla utländska gäster fyller i ett registreringskort och styrker sin identitet. Med utländska gäster menas i detta sammanhang alla som inte är medborgare i det land där övernattningen sker. Detta framgår av *artikel 45.1*. Registreringskortet skall bevaras på hotellet och kunna överlämnas till behöriga myndigheter när det behövs för bl.a. brottsutredningar eller för att spåra efterlysta eller försvunna personer (*artikel 45.2*).

Hotellkontroll på det sätt som avses i artikeln har tidigare förekommit men förekommer inte längre i Sverige. Sverige är dock skyldigt att återinföra ett kontrollsystem av detta slag. Lagstöd för detta finns redan i utlänningslagen (12 kap. 7 § UtL), varför åtagandet kan uppfyllas genom att regeringen utfärdar en föreskrift i en förordning.

Artikel 46

Enligt *artikel 46.1* får varje Schengenstat i särskilda fall enligt sin egen nationella lagstiftning förmedla uppgifter till en annan medlemsstat utan föregående begäran. En sådan åtgärd skall ha till syfte att bistå den andra staten i dess brottsbekämpande eller brottsförebyggande verksamhet eller för att vidta åtgärder till skydd för allmän ordning och säkerhet.

Uppgifter skall, enligt *artikel 46.2*, som regel förmedlas till en central myndighet, men får förmedlas direkt till en lokal eller regional myndighet om det är bråttom och inte strider mot lag.

Förhållande till svenska regler

När det gäller svensk rätt hänvisas till vad som sagts ovan i anslutning till artikel 39. Eftersom artikel 46 inte innebär någon förpliktelse att lämna information, medför den inte i sig att svensk lagstiftning måste ändras.

Artikel 47

Enligt *artikel 47.1* får Schengenstaterna träffa bilaterala avtal om utbyte av kontaktpersoner, s.k. sambandsmän. En sambandsman kan tjänstgöra under viss tid eller tills vidare hos en annan Schengenstats polismyndigheter.

Syftet med tillsättandet av en sambandsman är, enligt *artikel 47.2*, att främja och påskynda det polisiära samarbetet mellan Schengenstaterna.

Sambandsmännens uppgifter är, enligt *artikel 47.3*, stödjande och rådgivande. De får inte utöva självständiga polisiära uppgifter.

Enligt *artikel 47.4* kan Schengenstaterna komma överens om att en sambandsman som är placerad i ett land skall företräda flera Schengenländers intressen.

Förhållande till svenska regler

Artikel 47 överensstämmer med svensk rätt och praxis på området.

Artikel 48

Förhållandet mellan Schengenkonventionens bestämmelser och andra överenskommelser om internationell rättshjälp regleras i *artikel 48*. Där framgår att bestämmelserna i Schengenkonventionen om inbördes rättshjälp skall komplettera bl.a. 1959 års europeiska konvention om inbördes rättshjälp brottmål (*artikel 48.1*). Vidare sägs att Schengenkonventionen inte avser att hindra ett mer omfattande samarbete i fråga om inbördes rättshjälp som följer av bilaterala avtal mellan konventionsstaterna (*artikel 48.2*).

Förhållande till svenska regler

Sverige har, liksom övriga EU-länder, tillträtt den europeiska rättshjälpskonventionen. Den innehåller bl.a. regler om bevisupptagning, husrannsakan och beslag, delgivning och överföring av frihetsberövade för förhör. Vid tillträdet har konventionsstaterna i olika utsträckning gjort förbehåll om tillämpningen av enstaka artiklar och ställt upp villkor för att bevilja vissa typer av åtgärder. Sverige har också tillträtt 1978 års tilläggsprotokoll till 1959 års konvention.

Inom Justitiedepartementet pågår arbete med en översyn av lagstiftningen angående inbördes rättshjälp. Lagstiftningen är i stora delar föråldrad och dessutom svår att överblicka och tillämpa. Arbetet syftar till att allmänt förbättra och effektivisera det internationella samarbetet på brottmålsområdet. I detta ligger att begränsa de svenska förbehållen till 1959 års rättshjälpskonvention. Avsikten är att så långt det är möjligt i en och samma lag samla bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål som i dag är uppsplittrade på flera olika lagar. I arbetet beaktas det arbete som pågår inom Europarådet med att se över 1959 års konvention liksom pågående arbete inom EU inom ramen för den tredje pelaren med att utarbeta en konvention om inbördes rättshjälp i brottmål. Flera av de bestämmelser som diskuteras i EU:s arbetsgrupp överensstämmer med Schengenkonventionens bestämmelser. Det gäller bl.a. bestämmelserna om direktkommunikation mellan judiciella myndigheter och postdelgivning, se nedan.

Artikel 49

Bestämmelserna innebär att inbördes rättshjälp skall lämnas inte bara i mål och ärenden om beivrande av brott utan även

- i fråga om överträdelser som beivras genom ett administrativt förfarande om besluten i fråga kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål *a*,
- i mål om skadestånd på grund av felaktigt väckta åtal och felaktiga domslut *b*,
- i nådeärenden *c*,
- i mål om skadestånd som handläggs gemensamt med ett brottmål *d*,

- vid delgivning av underrättelser som gäller verkställighet av straff och indrivning av böter och rättegångskostnader *e*,
- i fråga om åtgärder efter doms meddelande, såsom uppskov med verkställighet och villkorlig frigivning *f*.

Kommentar

Schengenkonventionens regler om inbördes rättshjälp har således ett utvidgat tillämpningsområde jämfört med den europeiska rättshjälpkonventionen.

Förhållande till svenska regler

Sverige kan lämna bistånd med delgivning och bevisupptagning i civilmål (artikel 49.b och d) enligt föreskrifter i kungörelsen (1909:24 s. 1) om delgivning av handling på begäran av främmande stat och lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol. Föreskriften i artikel 49.e om delgivning av handlingar som gäller straffverkställighet och indrivning av böter och rättegångskostnader motsvaras helt av artikel 3 i 1978 års tilläggsprotokoll som Sverige alltså har tillträtt.

Föreskriften i artikel 49.a om rättshjälp i administrativa frågor kräver dock lagändring. Frågan om en sådan lagändring behandlas i den pågående översynen av den svenska lagtiftningen om internationell rättshjälp, se ovan under artikel 48.

När det gäller övriga åtgärder som enligt artikel 49 skall omfattas av samarbete Schengenstaterna emellan kan Sverige lämna sådant bistånd även utan uttryckliga bestämmelser om detta.

Artikel 50

Samarbetet omfattar också brott mot olika skatteförfattningar såsom författningar om punktskatter, mervärdesskatter och tullavgifter (*artikel 50.1*). Bistånd får i dessa fall inte vägras på den grunden att den aktuella varan inte är belagd med skatt i den anmodade Schengenstaten (*artikel 50.2*). Det finns begränsningar i rätten att använda erhållen information (*artikel 50.3*). Rättshjälp behöver i regel inte lämnas om den undanhållna skatten understiger ett visst belopp (*artikel 50.4*). Dessa bestämmelser gäller även när den begärda rättshjälp avser en gärning som beivras av administrativa myndigheter och som endast bestraffas med böter, förut-satt att framställningen härrör från en judiciell myndighet (*artikel 50.5*).

Förhållande till svenska regler

Bestämmelserna har sin motsvarighet i 1978 års tilläggsprotokoll till 1959 års europeiska konvention. Svenska regler på området finns i lagen (1990:314) om handräckning i skatteärenden, lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag och lagen (1969:200)

om uttagande av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga. Artikeln Prop. kräver inga lagändringar.

Artikel 51

För verkställighet av beslag och husrannsakan får som enda villkor ställas upp

– att framställningen avser en gärning för vilken är stadgat fängelse i sex månader eller mer enligt såväl den ansökande som anmodade statens lagstiftning eller för vilken ett sådant straff är stadgat i den ena staten medan gärningen i den andra staten beivras av administrativa myndigheter *a*, och

– att verkställandet av framställningen är förenligt med lagstiftningen i den anmodade staten *b*.

Kommentar

Verkställighet av beslag och husrannskan kan alltså vägras endast i begränsad omfattning jämfört med vad som gäller enligt 1959 års konvention.

Förhållande till svenska regler

Sverige har fullt ut utnyttjat 1959 års rätthjälpskonventions möjligheter till förbehåll vad gäller rättshjälp i form av husrannsakan och beslag. Det innebär att Sverige – utöver de villkor som får ställas upp enligt Schengenkonventionens artikel 51 – ställer krav på att gärningen motsvarar brott enligt svensk lag och att den enligt svensk lag kan föranleda utlämning.

De nyss nämnda förbehållen återspeglas också i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat som därför måste ändras. Frågan bör lämpligen behandlas i den pågående översynen av de svenska reglerna om internationell rättshjälp.

Artikel 52

Artikel 52 reglerar vissa delgivningsfrågor. En Schengenstat får översända delgivningshandlingar direkt med post till personer som vistas i en annan Schengenstat (*artikel 52.1*). I princip gäller samma förfarande som när en framställning om inbördes rättshjälp avser en gärning som är straffbar enligt båda Schengenstaternas lagar och som beivras av administrativa myndigheter, vars beslut kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål (*artikel 52.4*). Schengenstaterna får dock anlita varandras judiciella myndigheter för delgivning om personlig delgivning med den sökta begärs eller om mottagarens adress är okänd (*artikel 52.5*).

Artikeln innehåller särskilda föreskrifter om översättning av den handling som skall delges för att säkerställa att den som söks för

delgivning förstår innehållet i handlingen (*artikel 52.2*) och bestämmelser om att den som postdelgivits en kallelse inte får straffas om han eller hon uteblir från sammanträdet (*artikel 52.3*). Prop.

Förhållande till svenska regler

Bestämmelserna om delgivning i Schengenkonventionen stämmer väl överens med den svenska synen på delgivning över gränserna. I den svenska lagstiftningen bör tas in uttryckliga regler som återspeglar innehållet i artikel 52. Även den frågan bör lämpligen behandlas i den pågående översynen av de svenska reglerna om internationell rättshjälp.

Artikel 53

Schengenkonventionen medger att framställningar i ärenden om inbördes rättshjälp skickas direkt mellan de judiciella myndigheterna i konventionsstaterna (*artikel 53.1*). Framställningar får emellertid även i fortsättningen skickas mellan Schengenstaternas justitieministerier eller nationella centrala myndigheter för Interpol (*artikel 53.2*). Vissa framställningar skall alltid sändas genom Schengenstaterna justitieministerier (*artikel 53.3*).

Förhållande till svenska regler

När det gäller kommunikationsvägarna kräver svensk rätt i allmänhet att framställningar om inbördes rättshjälp görs via Utrikesdepartementet, antingen direkt eller på diplomatisk väg. Undantag från detta gäller i princip bara för framställningar från de övriga nordiska staterna.

Den direktkommunikation – med möjlighet att vid behov anlita centralmyndighet – som Schengenkonventionen tillåter enligt artikel 53 bör utan problem kunna accepteras i förhållande till alla EU-stater; en sådan ordning är ägnad att effektivisera samarbetet. Bestämmelserna föranleder dock lagändring.

7.4.3 Principen ”Non bis in idem” – icke två gånger i samma sak (artiklarna 54–58)

Artikel 54

Enligt artikel 54 får en person som dömts i en Schengenstat beträffande en viss gärning inte åtalas för samma gärning av en annan Schengenstat. Det förutsätter dock att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagarna i den Schengenstat där domen meddelats.

Av *artikel 55.1* följer att en Schengenstat, i samband med ratificering, antagande eller godkännande av konventionen kan förklara sig inte vara bunden av huvudprincipen i artikel 54 i ett eller flera av följande fall:

– om gärning som avses i en utländsk dom har förövats helt eller delvis på den egna statens territorium; i det senare fallet gäller likväl inte detta undantag, om gärningen i fråga delvis förövats på område tillhörigt den Schengenstat i vilken domen meddelats *a*,

– om gärning som avses i en utländsk dom har skadat statens säkerhet eller andra för denna stat lika viktiga intressen (arten av de brott undantaget avser skall anges) *b*,

– om gärning som avses i utländsk dom har begåtts av tjänsteman hos denna stat och omfattat missbruk av tjänsteställning *c*.

Enligt *artikel 55.2* skall de brott som en undantagsförklaring enligt artikel 55.1 b avser anges.

Artikeln föreskriver också att en förklaring när som helst kan återtas (*artikel 55.3*) samt att undantag som gjorts i en förklaring enligt artikeln inte skall tillämpas om den berörda avtalsparten gjort en framställning om överförande av lagföreläggning till den andra avtalsparten eller beviljat utlämning av den berörda personen (*artikel 55.4*).

Kommentar

I avsnitt 6.3 ovan har föreslagits att Sverige skall förklara sig inte bundet av artikel 54 i de fall som avses i artikel 55.1 a och b.

Förhållande till svenska regler (artikel 54–55)

Huvudregeln enligt svensk rätt är att en gärning som prövats genom lagakraftvärdande dom som meddelats i en främmande stat inte kan tas upp till ny prövning. Huvudregeln är dock bunden till vissa förutsättningar och är också begränsad av vissa undantag.

Enligt 2 kap. 5 a § första stycket brottsbalken (BrB) utgör en dom, som har meddelats antingen i den stat där gärningen har begåtts eller i någon annan stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar eller den europeiska konventionen den 15 maj 1972 om överförande av lagföreläggning i brottmål, hinder för ny lagföreläggning i Sverige. För sådan hinderverkan förutsätts enligt bestämmelsen att den misstänkte i domen har frikänts från ansvar, att han har förklarats skyldig till brottet utan att ha dömts till påföljd, att påföljden redan har verkställts i sin helhet, att verkställigheten pågår eller att påföljden har bortfallit enligt lagen i den främmande staten.

Bestämmelsen i 2 kap. 5 a § första stycket BrB är emellertid inte undantagslös. Enligt andra stycket kan ny lagföreläggning inledas i riket trots att en sådan utländsk brottmålsdom föreligger som vanligen utgör hinder för en ny rättegång, om vissa villkor är uppfyllda. Ett allmänt villkor är att den lagföreläggning som i främmande stat har avslutats med

ifrågavarande dom inte har inletts på begäran av svensk myndighet. De andra villkoren hänför sig till Prop.

a) gärningsorten: ny lagföring är möjlig om gärningen är begången i Sverige

b) brottet: ny lagföring är möjlig om gärningen har förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning eller om det är fråga om vissa typer av mycket allvarliga brott.

När ny lagföring är möjlig enligt dessa regler, trots att ansvar för gärningen har prövats genom utländsk dom, förutsätts dessutom enligt tredje stycket alltid åtalsförordnande av regeringen eller den regeringen bemyndigat därtill. Regeringen har i förordning bemyndigat Riksåklagaren att besluta om åtalsförordnande.

Schengenkonventionen innehåller som nämnts en möjlighet för en stat att avge en förklaring att man inte är bunden av principen om utländsk brottmåldoms hinderverkan om gärningen förövats helt eller delvis på den egna statens territorium. Denna undantagsmöjlighet finns emellertid inte om gärningen delvis förövats på den dömande Schengenstatens territorium.

Om ett brott begås delvis i den dömande staten och delvis i Sverige, föreligger enligt nu gällande regler inte hinder för lagföring här. En avslutning till Schengensamarbetet medför ett åtagande att låta det faktum att brottet delvis begåtts i en dömande Schengenstat utgöra ett hinder för ny lagföring här. Därför behöver den svenska lagstiftningen ändras så att lagföring aldrig kan ske i Sverige för brott som har begåtts här om det delvis också har begåtts i den dömande Schengenstaten.

Vidare innebär Schengenkonventionens regler att undantag från huvudregeln om utländsk brottmåldoms hinderverkan inte får tillämpas om lagföringen i domslandet skett på begäran, dvs. efter framställning om överförande av lagföring, av den andra parten eller sedan denna senare part utlämnat personen till domslandet.

Enligt 2 kap. 5 a § andra stycket BrB är, som nämnts, en förutsättning för att i Sverige lagföra en person som redan har lagförts för ifrågavarande gärning utomlands att denna senare lagföring inte har skett på begäran av svensk myndighet. Sådillvida överensstämmer alltså den svenska regleringen med Schengenbestämmelsen. Enligt konventionen skall en utländsk brottmåldom alltid ha hinderverkan också om personen har utlämnats för gärningen från den avtalspart där ny lagföring för samma gärning kunde vara aktuell. Det finns inte någon motsvarande regel i svensk rätt, och även här behöver alltså den svenska lagstiftningen ändras.

En sådan ändring kan ske exempelvis genom att det i 2 kap. 5 a § andra stycket BrB görs ett tillägg som innebär att undantagen från huvudprincipen om utländsk brottmåldoms hinderverkan inte tillämpas om den utländska lagföringen skett sedan personen utlämnats från Sverige.

Reglerna om utländsk brottmåldoms hinderverkan gäller enligt 2 kap. 5 a § första stycket BrB om en dom meddelats antingen i den stat där gärningen begåtts eller i någon annan stat som tillträtt konventionen om brottmåldoms internationella hinderverkningar eller konventionen

om överförande av lagföring. Till denna uppräknig får läggas Prop. Schengenkonventionen.

En stat som avger en undantagsförklaring enligt artikel 55.1 b får, som framgår av artikel 55.2, ange vilka brott som undantaget avser. Brott mot statens säkerhet eller mot andra för Sverige lika väsentliga intressen faller i många fall under allmänna straffstadganden, där brottet kan rikta sig mot envar. En uppräknig av vilka brott som omfattas av Sveriges undantagsförklaring enligt artikel 55.1 b avser, låter sig därför inte göra. Däremot sägs i 2 kap. 5 a § andra stycket brottsbalken, som hänvisar bl.a. till 3 § 4 samma kapitel, att en utländsk dom inte har hinderverkan ”om brottet har förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning”. Den svenska förklaringen bör utgå från denna senare regel.

Artikel 56

Artikel 56 innebär att om en Schengenstat väcker nytt åtal mot någon som har dömts till påföljd för samma gärning av en annan Schengenstat, så skall den tid personen varit frihetsberövad på den senare statens område till fullo tillgodoräknas vid påföljdens bestämmande. Vidare skall, i den mån staternas lagar tillåter det, hänsyn tas till andra påföljder personen har undergått förutom frihetsberövande.

Förhållande till svenska regler

Enligt 2 kap. 6 § BrB skall en svensk domstol, då den dömer en person till straff för en gärning för vilken han eller hon av främmande stats domstol har dömts till viss påföljd, vid bestämmandet av ny påföljd ta skälig hänsyn till den påföljd vederbörande avtjänat utom riket. Om böter eller fängelse bedöms vara riktig ny påföljd och den åtalade har dömts till en frihetsberövande påföljd utanför Sverige, ”skall vad han undergått därav till fullo tillgodoräknas honom vid påföljdens bestämmande”. I detta fall är det möjligt att utdöma en påföljd som är lindrigare än den som förutsätts i straffbudet. Det är också möjligt att efterge den nya påföljden.

Enligt 33 kap. 6 § BrB kan vidare, i den mån det med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt, tillgodoräknande ske av ett straffprocessuellt frihetsberövande som den åtalade har undergått utomlands. Orsaken till att avräkning inte är obligatorisk är att utländsk verkställighet av sådana frihetsberövanden kan variera och inte alltid kan jämföras med svenskt anhållande, häktning eller intagning för rättspsykiatrisk undersökning.

Bestämmelsen i artikel 56 kan tolkas så att den omfattar såväl frihetsberövande i form av verkställighet av straff som straffprocessuella tvångsmedel. I de nämnda lagrummen ges möjlighet till avräkning i båda dessa fall. Reglerna är dock inte obligatoriska och det kunde ifrågasättas om Sverige därmed lever upp till konventionsåtagandet. Man får emellertid utgå ifrån att domstolarna vid

tillämpning av de aktuella avräkningsreglerna tar hänsyn till Prop.
internationella överenskommelser som Sverige har ingått. Därför torde
någon lagändring till följd av artikel 56 inte vara påkallad.

Artikel 57

Om en behörig myndighet i en Schengenstat, i samband med åtal för ett brott, har skäl att anta att åtalet avser samma gärning för vilken personen redan har dömts till påföljd i en annan Schengenstat, skall myndigheten inhämta upplysningar av betydelse för ärendet från myndigheterna i den dömande staten (*artikel 57.1*). Informationen skall beaktas när det gäller vilka fortsatta åtgärder som skall vidtas i den pågående processen (*artikel 57.2*).

Kommentar

I Sverige är det enligt allmänna regler om förundersökning åklagaren som, inom ramen för åtalsprövningen, skall beakta uppgifter om lagföring i annat land. Om en sådan uppgift kommer till åklagarens kännedom, skall denne begära upplysningar från den andra staten.

Artikel 58

Artikeln anger att konventionens bestämmelserna inte utgör något hinder för verkställighet av avtalsparternas egna utförligare föreskrifter på området.

7.4.4 Utlämning (artiklarna 59–66)

Artikel 59

I artikel 59 i Schengenkonventionen anges att bestämmelserna i Schengenkonventionen avser att komplettera bl.a. den europeiska utlämningskonventionen från den 13 september 1957 (1957 års konvention) och att underlätta tillämpningen av denna (*artikel 59.1*). Det sägs också att bestämmelserna inte utgör hinder för tillämpning av mer långtgående bestämmelser i gällande bilaterala överenskommelser mellan parterna (*artikel 59.2*).

Kommentar

Genom artikel 59 ges således möjlighet till en fortsatt tillämpning av den nordiska utlämningslagen, som innehåller för samarbetet mer förmånliga bestämmelser.

Artikel 60

Prop.

Av artikel 60 framgår att i förbindelserna mellan två Schengenstater, varav den ena inte tillträtt 1957 års konvention, så skall bestämmelserna i den konventionen tillämpas, med beaktande av de förbehåll och förklaringar som gjorts till den eller till Schengenkonventionen.

Kommentar

Artikel 60 tar sikte på belgiska förhållanden, eftersom Belgien inte har anslutit sig till utlämningskonventionen.

Artikel 61

Artikel 61 innehåller särbestämmelser för Frankrike om utlämning för verkställighet av straff, som innebär att gärningen enligt fransk lag skall föranleda minst två års fängelse och enligt den ansökande statens lag minst ett års fängelse.

Artikel 62

Artikel 62 slår fast att

1. endast den ansökande statens lagstiftning skall tillämpas då det gäller verkan av preskriptionsavbrott;
2. amnesti som utfärdats i den anmodade staten inte utgör hinder mot utlämning såvida inte brottet faller under denna stats domsrätt;
3. frånvaro av angivelse eller officiellt beslut om att inleda brottsutredning, vilka krävs enligt den anmodade statens lagstiftning, inte påverkar skyldigheten till utlämning.

Förhållande till svenska regler

Artikel 62.1 (angående preskriptionsavbrott) har sin närmaste motsvarighet i 10 § andra stycket i lagen (1957:668) om utlämning för brott, enligt vilken utlämning inte får beviljas om straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag, dvs. enligt bestämmelserna i 35 kap. BrB om bortfallande av påföljd. Någon prövning enligt den ansökande statens preskriptionsregler skall alltså, i motsats till vad som är fallet enligt Schengenkonventionens bestämmelse, inte göras. Det finns alltså behov av att justera utlämningslagen vid en anslutning till Schengensamarbetet.

Även i den nyligen undertecknade konventionen om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (EU-konventionen) finns det en bestämmelse om preskription. Huvudregeln är där att utlämning inte får vägras därför att preskription har inträtt enligt den anmodade statens lagstiftning. Om denna stat har domsrätt för de brott som ligger till grund för framställningen, finns dock möjlighet att vägra utlämning på grund av att preskription har inträtt enligt dess lagstiftning. EU-

konventionens bestämmelse om preskription har således en vidare tillämpning än den i Schengenkonventionen, i det att den inte är inskränkt till frågan om preskriptions avbrott. Prop.

Det framstår inte som alldeles klart hur bestämmelserna i de två konventionerna förhåller sig till varandra i detta avseende. I de allmänna bestämmelserna i EU-konventionen, som tillkommit senare än Schengenkonventionen, stadgas att syftet är att komplettera bestämmelserna i och underlätta tillämpningen av bl.a. Schengenkonventionen. Vid utarbetandet av EU-konventionen iaktogs också de åtaganden som följer av Schengenkonventionen. Detta talar möjligen för att Schengenbestämmelsen om att den ansökande statens regler skall tillämpas i fråga om preskriptionsavbrott kommer att äga fortsatt giltighet även sedan EUkonventionen trätt i kraft.

Argument skulle å andra sidan kunna framföras för att Schengenkonventionens regel kommer att vara överspelad i och med att EU-konventionen börjar tillämpas. Detta skulle innebära att den anmodade statens regler om preskription, även preskriptionsavbrott, skulle kunna tillämpas om denna stat haft domsrätt över den gärning för vilken utlämning begärs.

Oavsett hur det förhåller sig med den saken, måste utlämningslagstiftningen ses över i samband med att Sverige ratificerar EU-konventionen. Denna översyn kan förväntas vara färdig och nödvändiga lagändringar vara i kraft innan Schengensamarbetet blir operativt för Sveriges del. Det är naturligt att man i det sammanhanget överväger också frågan om hur preskriptionsreglerna i EU-konventionen förhåller sig till regeln i Schengenkonventionen och föreslår lämpliga lagändringar utifrån de slutsatser som dras. Det torde därför inte föreligga något behov av att nu, med anledning av anslutningen till Schengensamarbetet, särskilt överväga frågan om ändring av 10 § utlämningslagen.

I övrigt föranleder artikeln inte några lagstiftningsåtgärder.

Artikel 63

Enligt artikel 63 förbinder sig Schengenstaterna att till varandra utlämna personer som är åtalade eller som skall avtjäna straff för vissa fiskaliska brott som uppräknas i artikel 50.1, dvs. brott mot bestämmelser om punkt- och mervärdesskatter samt tullavgifter.

Förhållande till svenska regler

Utlämning för fiskaliska brott enligt artikel 63 är möjlig redan i dag eftersom dessa gärningar uppfyller kravet på dubbel straffbarhet enligt 4 § utlämningslagen.

Artikel 64

Prop.

Enligt artikel 64 har en registrering i ”Schengens Informationssystem” (SIS) enligt artikel 95 samma verkan som en begäran om provisoriskt anhållande i enlighet med bl.a. 1957 års konvention.

Förhållande till svenska regler

I svensk lagstiftning finns bestämmelser om provisoriskt anhållande i 23 § första stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott. Artikel 64 föranleder inte några lagstiftningsåtgärder.

Artikel 65

I artikel 65 anges vilka myndigheter i Belgien, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland som skall fungera som centralmyndigheter i utlämningsärenden. Bestämmelsen utesluter inte att den diplomatiska vägen utnyttjas.

Kommentar

Enligt tilläggsprotokollet med ändringar i artikeln behöver inte själva konventionen ändras när nya myndigheter skall läggas till listan.

Artikel 66

Om lagstiftningen i den anmodade staten inte uttryckligen lägger hinder för det, kan den staten enligt *artikel 66.1* medge utlämning utan något formellt förfarande. Dock krävs att den eftersökte ger sitt samtycke till detta inför en representant för en rättslig myndighet efter att ha informerats om rätten till formellt utlämningsförfarande. Den eftersökte kan använda sig av juridiskt biträde. Enligt *artikel 66.2* kan den eftersökte också avstå från det skydd den s.k. specialitetsprincipen ger. Ett sådant avstående är oåterkalleligt.

Förhållande till svenska regler

Artikel 66 om ett förenklat utlämningsförfarande vid samtycke omfattas av reglerna i EU:s samtyckekonvention, som Sverige har ratificerat. Nödvändiga lagändringar har beslutats av riksdagen, att träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

7.4.5 Överförande av verkställighet av brottmålsdom (artiklarna 67–69)

Prop.

Artikel 67

I artikel 67 i Schengenkonventionen anges att bestämmelserna i Schengenkonventionen avser att komplettera 1983 års europeiska konvention om överförande av dömda personer (överförandekonventionen).

Artikel 68

Av *artikel 68.1* följer att om en medborgare i annan Schengenstat genom lagakraftgående dom har dömts till frihetsstraff eller annan frihetsberövande påföljd och genom att fly till sitt hemland har undandragit sig verkställighet av detta straff, kan den stat hos vilken lagföring ägt rum göra en framställning till den andra staten om att verkställigheten av straffet överförs, om den dömde påträffas på den senares område.

I väntan på de handlingar som åberopas i framställningen om överförande och i avvaktan av beslut i samband med framställningen kan berörd stat, enligt *artikel 68.2*, på begäran av den stat som gjort framställningen bl.a. kvarhålla den dömde.

Artikel 69

Enligt artikel 69 krävs inte samtycke av den dömde för att överförande enligt artikel 68 skall kunna äga rum.

Förhållande till svenska regler

För svensk del finns bestämmelser om överförande av dömda personer grundade på överförandekonventionen i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen, IVL).

Enligt 25 a § IVL är en av förutsättningarna för överförande av straffverkställighet till Sverige att den dömde har samtyckt till överförandet. Enligt 34 a §, som hänvisar till 25 a §, tillämpas detta villkor också vid överförande av verkställighet från Sverige till annat land.

Schengenkonventionens bestämmelser om överförande av verkställighet av brottmålsdom går längre än överförandekonventionens bestämmelser. Det synes inte innebära några juridiska eller andra problem att anpassa de svenska bestämmelserna om överförande till Schengenkonventionens bestämmelser.

Sålunda måste 25 a § i IVL vid en anslutning till Schengenkonventionen anpassas så att överförande av straffverkställighet till annan konventionsbunden stat utan den dömdes samtycke möjliggörs i situationer där den dömde har flytt till sitt hemland.

Artikel 70

Schengenstaterna har, i enlighet med *artikel 70.1*, bildat en ständig arbetsgrupp avseende narkotika. Arbetsgruppen har i uppgift bl.a. att undersöka gemensamma problem i samband med bekämpandet av kriminalitet inom narkotikaområdet och att i förekommande fall utarbeta förslag till förbättringar. Sådana förslag skall arbetsgruppen lägga fram för Verkställande kommittén.

I arbetsgruppen finns företrädare för bl.a. polis- och tullmyndigheter (*artikel 70.2*).

Kommentar

Detta är den enda av Schengensamarbetets arbetsgrupper som har sin grund direkt i konventionen.

Artikel 71

I artikel 71 har Schengenstaterna åtagit sig att i enlighet med FN:s konventioner på narkotikaområdet vidta alla erforderliga åtgärder för att

- förebygga och straffa olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen (*artikel 71.1*) och olaglig export av sådana ämnen (*artikel 71.2*),
- förstärka sina kontroller av person- och varutrafiken samt transportmedel vid yttre gräns för att bekämpa olaglig import av narkotika och psykotropa ämnen (*artikel 71.3*)
- särskilt bevaka platser som är kända för narkotikahandel (*artikel 71.4*) samt
- göra allt som står i deras makt för att förebygga och bekämpa de negativa effekterna av den illegala efterfrågan på narkotiska och psykotropa ämnen. Dessa åtgärder faller under de enskilda Schengenstaternas ansvar (*artikel 71.5*).

Kommentar

De FN-konventioner som avses i artikel 71.1 är 1961 års allmänna narkotikakonvention och 1972 års tilläggsprotokoll till denna, 1971 års konvention om psykotropa ämnen samt 1988 års narkotikabrottskonvention.

De åtgärder som avses i artikel 71.3 skall utarbetas av den arbetsgrupp som avses i artikel 70.

Som tidigare har sagts påverkas inte tullens befogenheter. Sålunda kommer tullen även fortsättningsvis att kunna kontrollera t.ex. illegal införsel av narkotika även vid Schengens inre gränser.

Den svenska kontrollen vad avser olaglig import av narkotika motsvarar de krav som Schengenkonventionen ställer.

Artikel 72

Schengenstaterna har åtagit sig att garantera att deras gällande lagstiftning medger att tillgångar som härrör från olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen tas i beslag och förverkas.

Förhållande till svenska regler

Artikelns föranleder inga lagstiftningsåtgärder.

Artikel 73

I artikel 74 har Schengenstaterna åtagit sig att tillåta att s.k. kontrollerade leveranser får äga rum på deras territorier (*artikel 73.1*), efter beslut som fattas i varje enskilt fall sedan de stater som berörs av leveransen lämnat sitt tillstånd (*artikel 73.2*). Varje Schengenstat svarar för ledning och övervakning av leveransen på det egna territoriet (*artikel 73.3*).

Kommentar

Innebörden av begreppet kontrollerad leverans varierar något. I praxis har uttrycket huvudsakligen använts för leveranser som sker med kurir som tillåts resa in i eller ut ur ett land medförande narkotika, varvid berörda polis- och tullmyndigheter trots vetskap om kurrensens olagliga verksamhet tills vidare underlåter att ingripa för att identifiera mottagaren av narkotikan och kartlägga vem eller vilka som ligger bakom narkotikabrottsligheten. En kontrollerad leverans kan även avse exempelvis en postförsändelse, ett parti narkotika som göms i tunnor och sänds med fraktfartyg för att tas om hand först när transporten har genomförts.

Kontrollerade leveranser förekommer redan i Sverige.

Förhållande till svenska regler

Artikelns medför inte några lagstiftningsåtgärder.

Artikel 74

Kontroller när det gäller laglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, skall i största möjliga utsträckning flyttas från inre gräns till det inre av landet.

Artikel 74 medför inte några lagstiftningsåtgärder.

Artikel 75

Enskilda personer får vid resa till ett Schengenland medföra narkotiska läkemedel, inom ramen för en medicinsk behandling, under förutsättning att en behörig myndighet i hemlandet utfärdat ett särskilt intyg (*artikel 75.1*). Intyget skall utfärdas enligt beslut av Verkställande kommittén (*artikel 75.2*).

Kommentar

Mängden läkemedel som en resenär får medföra skall stå i relation till resans längd och får omfatta maximalt 30 dagar.

Förhållande till svenska regler

I Sverige regleras den legala hanteringen av narkotika och narkotika-prekursorer i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika och den till lagen anslutande förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika samt i föreskrifter som Läkemedelsverket meddelat med stöd av dessa författningar. All form av bruk och hantering av narkotika som inte är legalt förskrivet av läkare är förbjuden.

Nuvarande svenska bestämmelser, som finns bl.a. i Läkemedelsverkets föreskrifter, tillåter en resande att föra in narkotiska läkemedel som motsvarar högst fem dagars förbrukning. Andra typer av läkemedel, dvs. vissa psykofarmaka kan införas men med en mängd som motsvarar behovet under högst tre veckor. Dessa bestämmelser är således strängare än reglerna inom Schengensamarbetet. Läkemedelsverkets föreskrifter bör således ändras avseende antal dagar samt kravet på centralt utfärdade intyg. Det bör framhållas att det här är fråga om läkemedel, som förskrivits av läkare, till svårt sjuka människor.

För att Läkemedelsverket skall ges befogenhet att utfärda intyg motsvarande sådant som regleras i artikel 75, torde en ändring behöva göras i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.

Artikel 76

Schengenstaterna har, i artikel 76.1–2, åtagit sig att om det visar sig nödvändigt besluta om lämpliga kontrollåtgärder för narkotika och psykotropa ämnen, eller ämnen som ofta används för framställning av sådana, för att undvika att andra staters strängare kontroller minskar i effektivitet. Det förutsätter att sådana kontroller står i överensstämmelse med egna medicinska, etiska och praktiska regler. Enligt

artikel 76.3 skall Schengenstaterna hålla varandra underrättade om Prop. sådana åtgärder.

7.4.7 Skjutvapen och ammunition (artiklarna 77–91)

Artikel 77

Schengenstaterna har åtagit sig att anpassa sina regler om förvärv, innehav, handel och överlåtelse av skjutvapen till Schengenkonventionens bestämmelser (*artikel 77.1*), såvitt avser fysiska och juridiska personer, men inte myndigheter eller statliga företag (*artikel 77.2*).

Artikel 78

Skjutvapen klassificeras som förbjudna, tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga (*artikel 78.1*). Slutstycken, magasin och pipor skall följa samma regler som de skjutvapen de tillhör eller utgör en del av (*artikel 78.2*).

Artikel 79

En uppräkningslista av vad som skall räknas som förbjudna vapen och förbjuden ammunition finns i *artikel 79.1*. Behöriga myndigheter kan meddela tillstånd att inneha sådana i särskilda fall (*artikel 79.2*).

Artikel 80–81

Det finns uppräkningslistor av vad som skall räknas som tillståndspliktiga vapen och tillståndspliktig ammunition i *artikel 80.1*, respektive vapen och ammunition som är anmälningspliktiga i artikel 81.

Artikel 82

I artikel 82 undantas vissa vapen från reglerna i artikel 79–81.

Artikel 83

Artikel 83 reglerar förutsättningar för tillstånd till förvärv och innehåll av skjutvapen som avses i artikel 80.

Artikel 84

Bestämmelser om anmälningar om vapen som avses i artikel 81 finns i artikel 84.

Schengenstaterna har åtagit sig att

– se till att den som tillverkar eller handlar med tillståndspliktiga respektive anmälningsskyldiga vapen ansöker om tillstånd respektive har anmälningsskyldighet (*artikel 85.1*)

– anta bestämmelser om att alla skjutvapen skall vara försedda med fast tillverkningsnummer och varumärke (*artikel 85.2*)

– föreskriva skyldighet för tillverkare och handlare att låta registrera tillstånds- och anmälningsskyldiga skjutvapen (*artikel 85.3*)

– anta bestämmelser om att tillståndsbevis beträffande tillståndspliktiga vapen skall uppta vapnets identifieringsnummer och beteckning (*artikel 85.4*)

– anta bestämmelser om förbud för den som innehar tillstånds- eller anmälningsskyldigt skjutvapen, att överlämna sådana vapen som saknar tillstånd (*artikel 86.1*); staterna har emellertid rätt att göra undantag för tillfälligt överlämnande (*artikel 86.2*)

– införa bestämmelser om återkallande av tillstånd (*artikel 87.1*).

Artikel 88

Den som beviljats tillstånd att förvärva skjutvapen behöver inte särskilt tillstånd att förvärva ammunition till vapnet (*artikel 88.1*), men om vederbörande saknar tillstånd för vapnet skall samma regler gälla för förvärvande av ammunition som gäller för vapnet (*artikel 88.2*).

Artikel 89

Verkställande kommittén kan, med hänsyn till teknisk och ekonomisk utveckling samt statens säkerhet, göra ändringar eller tillägg vad avser skjutvapen som är otillåtna respektive förutsätter tillstånd eller anmälan.

Artikel 90

Schengenstaterna är oförhindrade att anta strängare bestämmelser om skjutvapen och ammunition.

Artikel 91

Schengenstaterna har överenskommit om ett informationsutbyte om förvärv av skjutvapen när det gäller personer, enskilda eller vapenhandlare, som har sitt hemvist eller sin verksamhet inom Schengenområdet, vilket närmare regleras i artikeln.

Förhållande till svenska regler (artiklarna 77–91)

Prop.

Som framgått ovan, i avsnitt 4.5.8, är det inte möjligt att dra några helt säkra slutsatser om förhållandet mellan Schengenkonventionens bestämmelser i artiklarna 77–91 och rådets direktiv den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (91/477/EEG).

Regeringens bedömning är dock att några särskilda lagstiftningsåtgärder inte torde vara påkallade i anledning av konventionens kapitel om vapen och ammunition. Här kan hänvisas till de svenska bestämmelser för att genomföra EG-direktivet som trädde i kraft den 1 april 1996 (SFS 1996:67 och 70). Om det skulle visa sig nödvändigt att genomföra någon eller några ändringar av bestämmelserna i konventionen, torde detta kunna ske genom förordning med stöd av befintliga bemyndiganden i vapenlagen.

Regeringens bedömning:

- Inrättandet av det nationella SIS-registret bör lagregleras (artikel 92).
- Regeln om att uppgifter som registrerats i SIS inte får användas för andra ändamål än de som de rapporterats för bör föranleda lagstiftning beträffande personuppgifter som lämnas enligt artikel 96–97, dvs. uppgifter för införande på spärlista samt uppgifter om försvunna personer samt personer som bör omhändertas tillfälligt (artikel 102).
- Det strikta skadeståndsansvaret i förhållande till enskilda vad gäller felaktiga uppgifter i SIS bör föranleda särreglering (artikel 116).
- I övrigt torde artiklarna 92–119 inte föranleda lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians bedömning av lagstiftningsbehov när det gäller skadeståndsfrågan i artikel 116 är emellertid en annan, eftersom den utgår från nu gällande strikta skadeståndsskyldighet.

Remissinstanserna har, i den mån de yttrat sig i dessa frågor, i huvudsak instämt i promemorians bedömning. *Datainspektionen* har dock anfört att frågan om enskildas rätt att ta del av uppgifter i SIS i första hand bör prövas av den myndighet som ansvarar för den nationella enheten, särskilt som det kan vara fråga om mycket känsliga uppgifter från polisiär synpunkt. *Lunds Universitet* har ifrågasatt om inte nya regler bör införas för att underlätta för exempelvis andra Schengenstaters medborgare att få rättelse i svenska register.

Skälen för regeringens bedömning redovisas i anslutning till artiklarna under rubrik Förhållande till svenska regler.

7.5.1 Inrättande, utnyttjande och användning av Schengens informationssystem (artiklarna 92–101)

Datasystemet Schengens informationssystem, SIS, är som nämnts ett spanings- och efterlysningshjälpmedel. Det utgör ett medel för att genomföra många av de kompensatoriska åtgärder som Schengenkonventionen förutsätter och ett medel för att i praktiken underlätta rättshjälpssamarbetet, exempelvis vad gäller utlämning. Via SIS kan en Schengenstat göra en framställning (rapport) till de andra staterna, om verkställighet av vissa förfaranden, som Schengenstaterna i princip har åtagit sig att verkställa under förutsättning att det kan ske i enlighet med respektive stats nationella lagstiftning.

Artikel 92

Artikel 92 innehåller bestämmelser om inrättandet av Schengens informationssystem, SIS, som skall bestå av en nationell enhet för varje Schengenstat, N.SIS, och en teknisk stödfunktion, C.SIS. Varje Schengenstat skall för egen räkning och på eget ansvar upprätta och

underhålla en nationell enhet, dvs. ett dataregister som skall innehålla uppgifter som är identiska med uppgifterna i motsvarande register hos de övriga staterna. Likheten i de skilda nationella enheternas innehåll skall åstadkommas med hjälp av den tekniska stödfunktionen, C.SIS. Genom systemet skall varje stat kunna lämna och ta emot rapporter om personer och föremål. Varje Schengenstat skall kunna söka i sin egen nationella enhet, men inte i de andra staternas nationella enheter. Prop.

Förhållande till svenska regler

En medverkan i Schengensamarbetet såvitt gäller SIS kräver att en sådan nationell enhet som anges i konventionen byggs upp. Eftersom de uppgifter som kan föras in i registret regleras i de följande artiklarna, behandlas frågor om förhållande till svenska regler gemensamt för samtliga dessa artiklar nedan under en särskild rubrik.

Artikel 93

Syftet med SIS är att på Schengenstaternas territorium, med hjälp av information som överförs via systemet, bevara ordning och allmän säkerhet, inbegripet statens säkerhet, samt att tillämpa konventionens bestämmelser om fri rörlighet för personer.

Förhållande till svenska regler behandlas samfällt för artiklarna 93–100, nedan.

Artikel 94

Av *artikel 94.1* framgår att SIS endast skall innehålla uppgifter som lämnas av Schengenstaterna och som är nödvändiga för vissa ändamål som anges i artikel 95–100. Där föreskrivs vidare att det är den rapporterande Schengenstaten, dvs. den Schengenstat som registrerat en framställning (rapport) i SIS med begäran om ett visst förfarande, som skall pröva om ärendet är av sådan vikt att en registrering är berättigad.

Enligt *artikel 94.2* får i SIS antecknas uppgifter om rapporterade personer, föremål (enligt artikel 100) och fordon (enligt artikel 99). Beträffande personer får endast vissa särskilt angivna uppgifter antecknas. Dessa är, enligt *artikel 94.3*, efternamn och förnamn, eventuellt separat registrering av alias, särskilda yttre och oföränderliga fysiska kännetecken, andra förnamnets initialbokstav, födelsedatum och födelseort, kön, nationalitet, uppgift om huruvida personen är beväpnad, uppgift om huruvida personen kan tillgripa våld, syftet med registreringen samt begärt förfarande. Anmärkningar av annat slag är inte tillåtna, vilket särskilt gäller de uppgifter som nämns i första meningen i artikel 6 i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter.

I den mån en mottagande Schengenstat bedömer att en rapport enligt artiklarna 95, 97 eller 99 inte är förenlig med dess nationella lagstiftning, internationella förpliktelser eller andra viktiga nationella

intressen, kan den staten enligt *artikel 94.4* låta rapporten i den nationella delen av SIS åtföljas av ett påpekande om att det begärda förfarandet inte kommer att verkställas på dess territorium. Överläggningar om detta bör ske med övriga Schengenstater. Om den rapporterade Schengenstaten inte återkallar sin rapport skall den tillämpas fullt ut för övriga Schengenstater. Prop.

Kommentar

Uppräkningen av typer av personuppgifter som får registreras i SIS utgör ett integritetsskydd och är uttömmande. Det innebär att andra personuppgifter, exempelvis de sista fyra siffrorna i våra svenska personnummer, inte får förekomma i SIS. Vidare får sådana känsliga uppgifter som räknas upp i artikel 6 i Europarådets dataskyddskonvention – dvs. personuppgifter som avslöjar rasursprung eller politiska åsikter eller som rör hälsa eller sexualliv – aldrig registreras i SIS.

Registreringarna i SIS utförs av den rapporterade Schengenstatens SIRENE-kontor, på begäran av den statens behöriga myndigheter, se vidare nedan.

Schengenstaterna har, utöver möjligheten enligt artikel 94.4 att låta en rapport följas av ett påpekande om att ett begärt förfarande inte kommer att ske på dess territorium, enligt artikel 95.3 och 99.6 möjlighet såsom mottagande stat att i den nationella delen av SIS låta en rapport följas av ett tillfälligt förbud mot verkställighet.

När en Schengenstat gör en markering om verkställighetsförbud, kommer rapporten ändå att föras in i det nationella registret, N.SIS. Detta hänger ihop med att de olika Schengenstaternas respektive N.SIS skall innehålla identiska uppgifter. Däremot kommer slutanvändaren, dvs. polismannen, tulltjänstemannen e.d., inte att kunna se uppgifterna i sin dataterminal.

Förhållande till svenska regler behandlas samfällt för artiklarna 93–100, nedan.

Artikel 95

Enligt artikel 95 får en rapport om efterlysning för förvarstagande för utlämning registreras i SIS. Det är den ansökande Schengenstatens rättsliga myndigheter som får begära att sådana rapporter skall registreras i SIS (*artikel 95.1*).

Enligt artikel 95.2 skall en Schengenstat, innan den gör en sådan rapport, undersöka om förvarstagandet sker i överensstämmelse med den anmodade statens nationella lagstiftning samt om tveksamhet föreligger samråda med den eller de andra berörda staterna. Vidare skall en Schengenstat, när den registrerar sin rapport i SIS, utan dröjsmål skicka vissa uppgifter av betydelse till de andra berörda staterna. Dessa upp är vilken myndighet som begär förvarstagande, huruvida det finns häktningsbeslut eller någon annan handling med samma innebörd eller

en lagakraftvunnen dom, brottets art och tillämpliga straffbestämmelser, Prop. beskrivning av omständigheterna kring brottets begående samt sannolik brottspåföljd.

En stat som finner att det inte står i överensstämmelse med dess nationella lagstiftning att verkställa rapporten, kan föra in en uppgift om verkställighetsförbud i SIS (*artikel 95.3*). En stat som har fört in en sådan uppgift om verkställighetsförbud, skall behandla rapporten som en rapport i syfte att få ett meddelande om vistelseort (*artikel 95.5*). En anmodad stat skall alltid verkställa det begärda förfarandet i enlighet med gällande konventioner om utlämning och nationell rätt (*artikel 95.6*).

Kommentar

Det är den rapporterade Schengenstatens nationella SIRENE-kontor som har de kontakter som anges i artikel 95.2 med övriga berörda staters SIRENE-kontor. Om rapporten accepteras av alla Schengenstater skall registrering av den i SIS förberedas. Om däremot inte alla Schengenstater godtar rapporten, kan den framställande staten antingen avstå från att registrera sin rapport eller vidhålla den och uppmana den eller de stater som inte accepterar den att omedelbart begära att en markering om inskränkt giltighet tillfogas, dvs. en uppgift som innebär ett förbud att verkställa förvarstagandet under tiden fram till det att uppgiften raderas. Att en Schengenstat i sin nationella del av SIS för in en uppgift om verkställighetsförbud hindrar inte att de andra Schengenstaterna ändå skall verkställa det begärda förfarandet.

För att de uppgifter som anges i artikel 95.2 skall kunna skickas utan dröjsmål, dvs. i princip samtidigt som rapporten görs i SIS, skall en akt med uppgifterna förberedas dessförinnan. Dessa uppgifter registreras aldrig i SIS, utan befordras på annat sätt till den stat där den rapporterade personen anträffas.

Förhållande till svenska regler behandlas samfällt för artiklarna 93-100, nedan.

Artikel 96

Enligt artikel 96 får registrering ske av en utlänning på spärlista. Beslut om införande på spärlistan skall ha fattats av administrativa myndigheter eller behörig domstol i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning. Sådana beslut kan grundas på att en utlänning utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet, exempelvis om utlänningen dömts för gärning som har ett minimistraff på ett års fängelse (*artikel 96.2 a*) eller om det finns grundad anledning att anta att utlänningen begått grova brott eller om det skäligen kan befaras att han kommer att begå sådana brott på någon Schengenstats territorium (*artikel 96.2 b*). Sådana beslut kan också grundas på att utlänningen i fråga varit föremål för avvisning eller utvisning (*artikel 96.3*).

Den åtgärd som begärs genom införande på spärrlistan är att personen i fråga skall vägras inresa eller uppehållstillstånd i Schengenområdet enligt de villkor som föreskrivs i kakpitel 2–5 i Schengenkonventionen.

Förhållande till svenska regler behandlas samfällt för artiklarna 93–100, nedan.

Artikel 97

Försvunna personer eller personer som bör omhändertas tillfälligt med hänsyn till sin egen säkerhet eller i syfte att förebygga hot får, enligt artikel 97, registreras på begäran av behörig myndighet hos den rapporterade staten. De polisiära myndigheterna skall kunna underrätta den rapporterade staten om uppehållsort eller omhänderta den rapporterade personen för att hindra denne att resa, om det inte strider mot nationell lag. Om en rapporterad försvunnen person är myndig, får meddelande inte lämnas utan hans eller hennes samtycke.

Förhållande till svenska regler

Enligt 12 § polislagen (1984:387) får polisen omhänderta den som kan antas vara under 18 år som anträffas under förhållanden som uppenbart innebär överhängande allvarlig risk för den unges hälsa eller utveckling. 14 § samma lag ger polisen befogenhet att omhänderta en okänd som det finns anledning att anta är efterspanad eller efterlyst och med stöd av lag skall berövas friheten, exempelvis för att vederbörande avvikit från ett sjukhus för psykiatrisk tvångsvård.

Däremot saknas enligt svensk rätt i dag möjlighet att frihetsberöva exempelvis den som är under 18 år och efterlyst som försvunnen. Eftersom omhändertagande enligt artikel 97 får ske endast om det inte strider mot nationell lag, kan den sistnämnda typen av omhändertagande inte bli aktuellt i Sverige.

Artikel 98

Uppgifter om vittnen och åtalade som skall inställa sig vid domstol eller personer som skall avtjäna straff får registreras på begäran av behöriga rättsliga myndigheter (*artikel 98.1*). Uppgifter skall lämnas till den rapporterade staten i enlighet med uppgiftslämnande stats nationella lagstiftning och gällande konventioner om inbördes rättshjälp i brottmål (*artikel 98.2*).

Förhållande till svenska regler behandlas samfällt för artiklarna 93–100, nedan.

Artikel 99 reglerar registrering av rapporter för hemlig övervakning eller särskild kontroll. Vid registreringen skall hänsyn tas till nationell rätt hos den stat som gör rapporten. En rapport om hemlig övervakning eller särskild kontroll får göras bl.a. för att bekämpa brottslighet och förebygga hot mot den allmänna säkerheten, om något av två angivna fall är för handen. Det första fallet är att det finns sannolika skäl för misstanke om att personen avser att begå, eller redan begår, ett stort antal synnerligen grova brott (*artikel 99. 2 a*). Det andra fallet som får föranleda sådan rapport är om den allmänna uppfattningen om personen, särskilt på grundval av redan begångna brott, leder till misstanke om att vederbörande även i framtiden kommer att begå synnerligen grova brott (*artikel 99. 2 b*).

I *artikel 99.3* finns särskilda regler om begäran om hemlig övervakning eller särskild kontroll som gäller statens säkerhet, när det finns synnerliga skäl till misstanke att de uppgifter som inhämtas och översänds till den rapporterande staten är nödvändiga för att man skall kunna vidta skyddsåtgärder för att avvärja den allvarliga fara som någon utgör eller någon annan allvarlig fara för statens inre och yttre säkerhet. I dessa fall är den rapporterande Schengenstaten skyldig att först rådgöra med de andra Schengenstaterna.

Vid hemlig övervakning kan uppgifter inhämtas och översändas till den rapporterande myndigheten *om* påträffande av den person eller det fordon som rapporterats, *om* plats, tidpunkt eller skäl för undersökningen, *om* resväg och målet för resan, *om* personer i den övervakades sällskap eller passagerare i det övervakade fordonet, *om* använt fordon, *om* transporterade föremål *samt om* omständigheter kring påträffandet av personen eller fordonet (*artikel 99.4*).

Inom ramen för särskild kontroll får personer kroppsvisiteras samt fordon och medförda föremål genomsökas i enlighet med nationell lagstiftning för att bekämpa brottslighet och förebygga hot mot den allmänna säkerheten eller statens säkerhet. Om en anmodad stats lagar inte tillåter den särskilda kontrollen skall den i den statens fall ändras till hemlig övervakning (*artikel 99.5*).

En anmodad stat kan i den nationella delen av SIS låta införa en markering om inskränkt giltighet, dvs. en uppgift som avser förbud att verkställa den hemliga övervakningen eller särskilda kontrollen under tiden fram till det att markeringen raderas, vilket inte hindrar att de andra Schengenstaterna verkställer det begärda förfarandet (*artikel 99.6*).

Kommentar

När en Schengenstat för in en markering om verkställighetsförbud kan poliserna och andra tjänstemän som är slutanvändare inte se den rapporten i sina terminaler. Se vidare ovan i kommentaren till artikel 94.

Förhållande till svenska regler behandlas samfällt för artiklarna 93-100, nedan.

Föremål som efterlysts för beslag eller för att användas som bevismaterial vid rättegång i brottmål får registreras i SIS (*artikel 100.1*). Om ett rapporterat föremål påträffas skall, enligt *artikel 100.2*, den myndighet som har observerat rapporten i SIS kontakta den rapporterande för att komma överens om vilka åtgärder som skall vidtas. I det sammanhanget kan personuppgifter översändas i enlighet med konventionen.

Enligt *artikel 100.3* är det vissa kategorier av föremål som skall registreras, nämligen vissa stulna, bortförda eller försvunna fordon, släpvagnar, husvagnar, skjutvapen, blankodokument, utfärdade legitimationshandlingar samt slutligen registrerade sedlar.

Förhållande till svenska regler (artiklarna 93–100)

En medverkan i Schengensamarbetet såvitt gäller SIS kräver till att börja med, som nämnts, att en sådan nationell enhet som anges i konventionen byggs upp, N.SIS. Där kommer uppgifter om bl.a. personer att flyta in automatiskt via den tekniska stödfunktionen. Uppgifter kommer också att registreras i SIS av det svenska SIRENE-kontoret. Ett nytt personregister, det nationella SIS, kommer alltså att inrättas.

När det först gäller vilka uppgifter som kommer att flyta in i SIS, kan konstateras att Schengenkonventionen inte innehåller några bestämmelser som ålägger staterna att registrera vissa uppgifter. Detta hänger samman med att införande av en s.k. rapport i SIS innebär en begäran om att övriga stater skall vidta en viss åtgärd med avseende på en efterspanad person. Varje Schengenstat råder naturligtvis själv över vilka åtgärder den i varje särskilt fall vill begära och därigenom vilka uppgifter den lägger in i sin nationella enhet. Vilka uppgifter vi själva lägger in i den svenska nationella enheten i SIS, styrs således av nationell svensk rätt.

Däremot kommer de personuppgifter m.m., som omfattas av rapporter från andra Schengenländer att flyta in till den svenska nationella enheten genom förmedling av C.SIS. Beslutanderätten över detta ligger hos den rapporterande staten eftersom registerinnehållet i SIS skall vara enhetligt. Dessa uppgifter kan vi således inte råda över. De flesta uppgifter av detta slag kan redan i dag registreras i befintliga svenska register, men vissa uppgifter som kan omfattas av rapporterna motsvaras inte av något befintligt svenskt register. Även om Sverige lägger in en uppgift om verkställighetsförbud, en s.k. flagga, kommer uppgifterna att finnas i det svenska N.SIS. Däremot kommer de inte vara synliga för slutanvändarna. (Se ovan i kommentaren till artikel 94.)

Gällande svenska regler

Enligt efterlysningskungörelsen (1969:293) får en polismyndighet efterlysa en person genom att föra in uppgifter om denne i det nationella efterlysningsregistret. Beslut om efterlysning fattas av Rikspolis-

styrelsen, polismyndighet, åklagarmyndighet eller Kriminalvårdsstyrelsen. Annan myndighet kan göra framställning om efterlysning hos en polismyndighet. Rikspolisstyrelsen beslutar om efterlysning skall ske utomlands.

De flesta uppgifter som förekommer i SIS kan, som nämnts, redan i dag registreras i befintliga svenska register. Uppgift om att någon har blivit utlämnad för brott antecknas således i person- och belastningsregistret (PBR) och i kriminalregistret, vilka förs av Rikspolisstyrelsen. Uppgift om att någon är efterlyst för att utlämnas för brott antecknas i personefterlysningssystemet (artikel 95). I detta register kan vidare antecknas uppgifter om åtalade, vittnen och andra som efterlysts för att infinna sig inför förhandling i domstol (artikel 98). Också detta register förs av Rikspolisstyrelsen. Uppgift om att någon dömts för brott antecknas i bl.a. person- och belastningsregistret (PBR) och i kriminalregistret (artikel 96.2a). Uppgifter om gods antecknas bl.a. i det av Rikspolisstyrelsen förda godsregistret samt i ett särskilt efterlysningssystem för fordon (artikel 100). I ytterligare ett register, som förs av Rikspolisstyrelsen och lokala polismyndigheter, antecknas signalementsuppgifter beträffande försvunna personer (artikel 97).

Tullens möjligheter att i den brottsbekämpande verksamheten bearbeta och samla uppgifter i dataregister har reglerats i en lag som nyligen har antagits av riksdagen (prop. 1997/98:11, bet. 1997/98:SkU8, rskr. 1997/98:74.) Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om tullens möjligheter att i underrättelse- och spaningsverksamhet registrera uppgifter om allvarlig brottslig verksamhet i underrättelseregister och analysregister samt uppgifter om begångna brott i spaningsregister.

Vissa uppgifter som kan komma att omfattas av rapporter som förs in av andra stater motsvaras, som nämnts, inte av något i dag befintligt svenskt dataregister. Detta gäller bl.a. vissa uppgifter som kan komma att omfattas av rapporter enligt artiklarna 96.2 b samt 99.2 a, b, och 3, som kan vara av underrättelsekaraktär.

Beträffande inrättande och förande av personregister finns allmänna bestämmelser i datalagen (1973:289). Med personregister avses register, förteckning eller andra anteckningar som förs med hjälp av automatisk databehandling (ADB) och som innehåller personuppgift som kan hänföras till den som avses med uppgiften. Reglerna är avsedda att skydda mot otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Enligt datalagen får personregister inrättas endast av den som har fått licens av Datainspektionen. För vissa register krävs dessutom Datainspektionens tillstånd. Sådant krav på tillstånd gäller för personregister som skall innehålla uppgifter som allmänt sett kan antas medföra särskild risk för intrång i den personliga integriteten. Tillstånd krävs i enlighet härmed bl.a. för personregister som innehåller uppgifter om att någon misstänks eller har dömts för brott eller har undergått påföljd och andra liknande uppgifter. Om inrättandet av ett register har beslutats av riksdagen eller regeringen (s.k. statsmaktsregister) behövs dock inte Datainspektionens tillstånd.

I förhållande till dagens regler kommer således de uppgifter om personer, som via den tekniska stödfunktionen kommer att inflyta i den svenska nationella enheten, att utgöra ett personregister i den mening som avses ovan. Registret kommer i flera fall att innehålla sådana uppgifter som, enligt vad som nämnts ovan, i dag kräver endera Datainspektionens tillstånd eller författningsstöd. Med beaktande av vad som uttalats i samband med riksdagsbehandlingen av propositionen om offentlighet, integritet och ADB bör utgångspunkten vara att registret skall ha stöd i lag (prop. 1990/91:60, bet. 1990/91:KU11). Prop.

Pågående lagstiftningsarbete

Den 24 oktober 1995 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Det omfattar all behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg liksom annan behandling än automatiserad av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Syftet med direktivet är att det skall skapas en gemensam hög nivå på integritetsskyddet vilket i sin tur skall leda till att personuppgifter skall kunna flöda fritt mellan medlemsländerna. Medlemsstaterna får inom den ram som anges i direktivet närmare precisera villkoren för när behandling av personuppgifter får förekomma. Sådana preciseringar får dock inte hindra det fria flödet av personuppgifter inom unionen.

Datalagskommittén har på regeringens uppdrag analyserat på vilket sätt direktivet skall införlivas i svensk rätt samt lagt fram förslag till en ny lag på området. I betänkandet *Integritet Offentlighet Informations-teknik* (SOU 1997:39) har Datalagskommittén bl.a. lämnat förslag till persondatalag. Med utgångspunkt i det förslaget har regeringen föreslagit en ny personuppgiftslag (prop. 1997/98:44). Den föreslagna lagen innehåller generella riktlinjer för all behandling av personuppgifter. Därmed avses i stort sett allt man kan göra med sådana uppgifter, exempelvis samla in, söka, bevara och sprida uppgifter. Den föreslagna lagen omfattar behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad, dvs. i första hand datoriserad. Även manuell behandling av sådana uppgifter (på papper) kan dock omfattas av lagen, nämligen om uppgifterna skall ingå i en strukturerad samling av personuppgifter vilka är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Det nämnda direktivet gäller endast på gemenskapsrättens område. Utanför detta torde således falla bl.a. sådan behandling av personuppgifter som utförs av polisen m.fl. för att t.ex. upprätthålla allmän ordning eller för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Den föreslagna personuppgiftslagen kommer dock, på samma sätt som den nuvarande datalagen, att få en generell räckvidd. Den kommer även att gälla behandling av personuppgifter inom polisen, om inte avvikande bestämmelser meddelas i polisdatalagen, som nyligen föreslagits av Registerutredningen.

Även polisregisterförfattningarna har som nämnts varit föremål för en översyn. Registerutredningens (Ju 1995:01) arbete har skett med utgångspunkt i de riktlinjer för registerstrukturen som anges i regeringens proposition 1994/95:144 Riktlinjer för registreringen av påföljder m.m. Registerutredningen har i delbetänkandet Kriminalunderrättelseregister DNA-register (SOU 1996:35) och slutbetänkandet Polisens register (SOU 1997:65) bl.a. lämnat förslag till

- lag om det allmänna belastningsregistret; det registret föreslås innehålla uppgifter om påföljd för brott och liknande uppgifter
- lag om misstankeregister; registret föreslås innehålla uppgifter om den som fyllt 15 år och som är skäligen misstänkt för något brott i brottsbalken eller för något annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet
- lag om polisens behandling av personuppgifter m.m. (polisdatalag) som innehåller dels allmänna bestämmelser om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, dels särskilda bestämmelser om kriminalunderrättelseregister, DNA-register, fingeravtrycks- och signalementsregister, register över kvarstående brottsmisstankar, register som förs för övervakning av personer samt andra register.

Behov av ny lagstiftning

Den nya lagstiftning som föreslås ersätta datalagen, i förening med de särskilda författningar för polisens del som Registerutredningen har föreslagit, förväntas utgöra ett rättsligt stöd för sådan behandling av personuppgifter som ett deltagande i SIS och upprättandet av den nationella enheten kommer att medföra när det gäller uppgifter som kommer att flyta in i det svenska SIS-registret från andra stater.

Det torde dock krävas särskilda regler om att upprätta det nationella SIS-registret, eftersom detta förutsätter en teknisk och rättslig konstruktion som inte förekommer på annat håll. Regeringen bedömer att det behövs en särskild lag för detta ändamål. I denna lag bör man också föra in en bestämmelse som reglerar det förhållandet att uppgifter som kommer från andra länder automatiskt kommer att ingå även i det svenska SIS-registret. Frågan om vilka myndigheter som skall ha tillgång till uppgifter i SIS bör också regleras.

Regler om vilka uppgifter som eventuellt skall lämnas från svenska polisregister till SIS däremot bör finnas i de författningar som styr dessa register. De begränsningar av hänsyn till den enskildes integritet som hittills har gällt vid införing i och användning av svenska register för främst personefterlysning kan alltså behållas också vid införande av s.k. rapporter i SIS för sådana ändamål. Användningen av SIS kräver inga ändringar i dessa avseenden. Med detta synsätt kommer användningen av SIS inte att aktualisera en mer ingripande svensk registrering än vad som finns i dag. Den enskildes berättigade anspråk på integritet kommer alltså i oförminskad omfattning att skyddas också inom ramen för Schengensamarbetet.

Artikel 102

Artikel 102 innehåller regler som begränsar användningen av uppgifter i SIS. Uppgifterna får till att börja med endast utnyttjas för de ändamål som angivits för var och en av de rapporter som avses i artikel 95–100 (*artikel 102.1*). För att uppgifter i en viss rapport, dvs. en registrering i SIS av en person på spärllistan eller av en begäran om verkställighet av ett visst förfarande, skall få användas för ett ändamål som avses i ett annat slag av rapport krävs *dels* att det finns grundad anledning att avvärja en omedelbart förestående allvarlig fara för den allmänna ordningen och säkerheten eller en stor risk antingen för statens säkerhet eller för grovt brott, *dels* att tillstånd ges i förväg av den rapporterande staten (*artikel 102.3*). Uppgifterna får aldrig användas för administrativa ändamål (*artikel 102.4*).

Kopiering av registrerade uppgifter får, enligt *artikel 102.2*, endast ske i tekniskt syfte, i den mån det krävs för direkt inhämtande av uppgifter av de myndigheter som handhar gränskontroller, utlänningskontroll och ärenden som gäller viseringar och uppehållstillstånd. Rapporter från andra Schengenstater får inte kopieras från den nationella delen av SIS till andra nationella datafiler.

Förhållande till svenska regler

Bestämmelser som liknar den som finns i artikel 102, om att uppgifter som en stat lämnar till en annan stat inte får användas för annat än vissa ändamål, är vanliga i internationella överenskommelser. Enligt svensk rätt är dock myndigheternas möjligheter att använda uppgifter i allmänhet inte begränsade på detta sätt. För sådana begränsningar krävs nämligen särskild lagstiftning.

Ett exempel på sådan lagstiftning utgör lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet. Av 1 § i den lagen framgår att om en svensk myndighet har fått upplysningar eller bevismaterial från en främmande stat för att användas vid utredning av brott eller i ett rättsligt förfarande med anledning av brott och om det på grund av en överenskommelse med den främmande staten gäller villkor som begränsar möjligheten att utnyttja materialet, skall den svenska myndigheten följa villkoren oavsett vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning. Riksdagen har nyligen antagit en lagändring som innebär att bestämmelsen även skall omfatta uppgifter som skall användas i underrättelseverksamhet om brott (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98:JuU2, rskr 1997/98:22). Sekretesslagen innehåller en hänvisning till denna lag (1 kap. 4 § sekretesslagen). Andra exempel är lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden och lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag.

De uppgifter som svenska myndigheter kommer att kunna motta från andra stater genom SIS bedöms i stor utsträckning komma att omfattas av lagen med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet. Emellertid finns exempel på att uppgifter enligt Schengenkonventionen kan överlämnas i helt andra syften än som anges i denna lag. Hit hör uppgifter om personer som skall införas på spärlista (artikel 96) samt uppgifter om försvunna personer och personer som med hänsyn till sin egen säkerhet bör tillfälligt omhändertas (artikel 97). Eftersom sådana uppgifter endast får användas för de syften som avses med framställningen från den främmande staten krävs kompletterande lagregler som förhindrar att uppgifterna används av svenska myndigheter för andra syften, exempelvis för att utreda misstanke om brott.

Artikel 103

För att kontrollera utlämnandet av uppgifter skall varje Schengenstat se till att i genomsnitt var tionde överföring av personuppgifter registreras i SIS nationella del av den myndighet som svarar för registret. Registreringen får endast användas för denna kontroll och skall raderas efter sex månader.

Artikel 104

Artikel 104 reglerar frågor om tillämplig lag när en framställning registreras i SIS och skall verkställas av en mottagande stat. Om inte annat föreskrivs i Schengenkonventionen skall

- den rapporterande statens nationella lag tillämpas på rapporten (*artikel 104.1*),
- den enskilda Schengenstatens nationella lag gälla i fråga om de uppgifter som registreras i den nationella delen av SIS (*artikel 104.2*) samt
- nationell lag hos den verkställande Schengenstaten tillämpas beträffande verkställighet av ett förfarande som begärs i en rapport. Om Schengenkonventionen föreskriver annat än att den verkställande statens nationella lag skall tillämpas på förfarandet, skall likväl befogenheterna vid förfarandet regleras av nationell lag hos den anmodade staten (*artikel 104.3*).

Artiklarna 105–106

Enligt artikel 105 ansvarar den rapporterande Schengenstaten för uppgifternas riktighet, aktualitet och laglighet vid registreringen i SIS.

I artikel 106 finns bestämmelser om ändringar m.m. av uppgifter i SIS. Det är bara den Schengenstat som fört in en uppgift i SIS (rapporterande stat) som är berättigad att göra ändringar, komplettera, korrigera eller radera de uppgifter som den låtit införa (*artikel 106.1*). En annan Schengenstat som känner till omständigheter som föranleder

Prop.
misstanke om att någon uppgift är felaktig från rättslig eller saklig synpunkt, skall omedelbart underrätta den rapporterade Schengenstaten. Denna är då skyldig att kontrollera den meddelade uppgiften och om det är nödvändigt omedelbart rätta eller radera den (*artikel 106.2*). Om staterna inte kan komma överens, skall den part som inte är upphov till rapporten remittera ärendet till den gemensamma tillsynsmyndigheten (*artikel 106.3*).

Förhållande till svenska regler

Bestämmelser om rättelse av felaktiga uppgifter finns i 8 § datalagen. Den registeransvarige är i allmänhet skyldig att rätta, ändra eller utesluta oriktiga och missvisande personuppgifter som ingår i ett personregister.

Den föreslagna personuppgiftslagen (prop. 1997/98:44) innehåller regler om skyldighet för den personuppgiftsansvarige att vidta alla rimliga åtgärder för att utplåna eller rätta sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga i förhållande till de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Vidare innehåller den regler om krav på den personuppgiftsansvarige att se till att de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen och, om det är nödvändigt, aktuella. Detta bedöms som tillräckligt för att motsvara de krav som ställs på uppgifters riktighet och skyldighet att korrigera uppgifter enligt artikel 105–106. Ingen av artiklarna bedöms därför kräva lagändringar.

Artikel 107

Artikel 107 innehåller bestämmelser om informationsutbyte m.m. mellan Schengenstater när en stat står i begrepp att rapportera en person som redan är föremål för en rapport i SIS. Den Schengenstat som avser att införa den nya rapporten skall träffa överenskommelse med den Schengenstat som fört in den första rapporten, om hur rapporterna skall kombineras.

Kommentar

Det informationsutbyte som föreskrivs i artikel 107 hänger samman med att två framställningar kan vara oförenliga. Ett exempel är att en begäran om förvarstagande för utlämning är oförenlig med en begäran om hemlig övervakning. Det finns också en prioriteringsordning för de olika framställningar som kan bli aktuella. Kontakterna handhas av de berörda Schengenstaternas SIRENE-kontor.

Artikel 108

Inrättande av SIRENE-kontoren regleras i artikel 108. Varje Schengenstat skall utse en myndighet som har huvudansvaret för den nationella

delen av SIS (*artikel 108.1*). Det är genom den myndigheten som varje Schengenstat skall göra sina rapporter (*artikel 108.2*). Det är också den myndigheten som skall ansvara för att den nationella delen av SIS fungerar på ett tillfredsställande sätt och vidta åtgärder som garanterar att bestämmelserna i Schengenkonventionen följs (*artikel 108.3*). Schengenstaterna skall meddela sig med varandra om vilken myndighet som skall vara SIRENE-kontor genom depositarien (*artikel 108.4*). Prop.

Artikel 109

Artikel 109 reglerar den enskildes rätt att få tillgång till uppgifter i SIS. En enskild persons rättighet att få tillgång till de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne i SIS skall höra under lagen hos den Schengenstat som den enskilde vänder sig till. Om det föreskrivs i den nationella lagen, skall den nationella tillsynsmyndighet som avses i artikel 114.1 avgöra om uppgifterna får lämnas ut och på vilka villkor. En Schengenstat som inte har registrerat den aktuella rapporten i SIS får endast lämna ut information om sådana uppgifter efter det att den rapporterade Schengenstaten har fått tillfälle att ta ställning till frågan om utlämnande.

En begäran om utlämnande av uppgifter till den berörde skall avslås om det kan skada verkställigheten av en åtgärd som rapporten avser, eller om någon annan persons rätt och frihet måste skyddas. Uppgifter får aldrig lämnas ut under pågående begärd hemlig övervakning.

Förhållande till svenska regler

Enligt svensk rätt har en person i allmänhet rätt att få ta del av uppgifter som registrerats om honom eller henne. Enligt 10 § datalagen skall den registeransvarige på begäran av en enskild minst en gång om året lämna underrättelse om innehållet i personuppgifter som innefattar upplysningar om honom. Från denna regel görs några undantag. Ett undantag är att den registrerade inte har rätt att ta del av uppgifter som enligt en författning eller enligt myndighets beslut som har meddelats med stöd av en författning inte får lämnas ut till honom. Regeringens förslag till personuppgiftslag innehåller motsvarande bestämmelser (prop. 1997/98:44).

Regler om sekretess i sekretesslagen tar över reglerna om under rättelseskyldighet enligt datalagen. Emellertid gäller enligt sekretesslagen med några få undantag att en person har rätt att ta del av uppgifter om sig själv.

14 kap. 4 § sekretesslagen stadgar att sekretess till skydd för en enskild inte gäller i förhållande till den enskilde själv och att den i övrigt kan helt eller delvis efterges av honom. Undantag från denna regel kan dock följa av andra bestämmelser i sekretesslagen. En sådan bestämmelse finns i 7 kap. 17 § som handlar om sekretess för uppgifter i kriminal- och polisregister. Sekretessen enligt denna paragraf är absolut och gäller även i förhållande till den enskilde själv.

I Registerutredningens slutbetänkande (SOU 1997:65, se även avsnitt 6.5.1) föreslås dock att den absoluta sekretessen enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen upphävs, så att uppgifter ur polis- och kriminalregister skall kunna lämnas ut efter skadeprövning. För belastnings- och misstankeregister samt för uppgifter i polisregister om att en person är dömd för brott, misstänks för eller har varit misstänkt för brott, kan antas ägna eller ha ägnat sig åt brottslig verksamhet eller kan komma att begå allvarliga brott, föreslås ett omvänt skaderekvisit gälla vid skadeprövningen. Det innebär att uppgifter skall få lämnas ut bara om det står klart att utlämnandet inte kan vålla men för den registrerade eller någon honom närstående. Andra uppgifter i polisregister skall enligt förslaget omfattas av ett rakt skaderekvisit, dvs. sekretess skall gälla om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Oftast är det den person om vilken information finns som förfogar över sekretessen. Så är dock inte alltid fallet. Sekretessen kan gälla till förmån också för tredje man, t.ex. någon som har gjort en anmälan mot den andre eller som annars kan bli utsatt för hot från denne (se bl.a. 9 kap. 17 § sekretesslagen). I så fall kan inte den som i första hand berörs av uppgifterna utan vidare få kännedom om dem.

I 5 kap. 1 § sekretesslagen finns regler till skydd för det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet. Sekretess gäller för en uppgift om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. I 9 kap. 17 § finns en korresponderande bestämmelse till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. Uppgifter som hänför sig till polisens brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhet kan också skyddas genom bestämmelsen i 2 kap. 1 § om utrikessekretess. De båda sistnämnda bestämmelserna innehåller ett rakt skaderekvisit.

Registerutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1997:65) föreslagit att sekretessen enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen skall förstärkas när det gäller Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism, på så sätt att sekretess skall gälla om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Det föreslås alltså ett omvänt skaderekvisit.

Enligt Schengenkonventionen är det huvudsakligen innehållet i nationell lagstiftning som skall styra rätten till information. Emellertid görs vissa undantag från denna regel. Frågan är om undantagen kräver ändringar i sekretesslagen.

Att den Schengenstat som har registrerat en rapport i SIS skall ges tillfälle till ställningstagande innan uppgifter lämnas ut, bör inte tolkas så att svenska myndigheter skulle vara helt bundna av vad myndigheterna i den främmande staten har för uppfattning i frågan. (Mot en sådan tolkning talar den omständigheten att det i flera artiklar, t.ex. artikel 102, föreskrivs att den främmande staten skall ge tillstånd till en åtgärd, innan den får vidtas.) Emellertid kommer den främmande statens

uppfattning att spela roll vid den skadeprövning som skall göras enligt bestämmelsen om utrikessekretess. Någon ändring i sekretesslagen torde därför inte behövas. Prop.

Föreskriften att uppgifter inte får lämnas ut under pågående begärd "hemlig övervakning" innebär absolut sekretess i förhållande till den registrerade. Varken 2 kap. 1 §, 5 kap. 1 § eller 9 kap. 17 § sekretesslagen föreskriver absolut sekretess. Varje skadeprövning torde emellertid i praktiken leda till att det är uteslutet att uppgifter lämnas ut till den registrerade under pågående "hemlig övervakning". Några lagändringar bedöms därför inte behövas.

Beträffande övriga angivna undantag bedöms svensk lag uppfylla konventionens krav. (Jfr bl.a. 2 kap. 1 §, 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen.)

Enligt artikel 109 skall vidare den nationella tillsynsmyndigheten avgöra om uppgifter får lämnas ut till enskilda och på villka villkor, om det föreskrivs i den nationella lagen.

Enligt den svenska offentlighetsprincipen är det i regel den myndighet som förvarar en handling som prövar en begäran om att handlingen eller uppgifter ur den skall lämnas ut (jämför 2 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen). Det finns därför inte anledning att införa en specialreglering av innebörd att tillsynsmyndigheten skall pröva frågor om utlämnande av uppgifter. Någon lagstiftning är således inte påkallad.

Artikel 110

Av artikel 110 framgår att vem som helst kan begära rättelse av felaktiga sakuppgifter som berör honom själv, eller radering av uppgifter om honom som är felaktiga från rättslig synpunkt.

Förhållande till svenska regler

Se ovan under artikel 105–106.

Artikel 111

Artikel 111 reglerar enskildas rätt att föra talan om rättelse, radering, upplysningar eller ersättning på grund av uppgifter i en rapport som berör honom. I varje Schengenstat skall enskilda kunna vända sig till domstol eller behöriga myndigheter med sådan talan (*artikel 111.1*). Schengenstaterna är skyldiga att verkställa slutliga beslut som fattats av en domstol eller myndighet i en sådan fråga (*artikel 111.2*).

Kommentar

Enligt artikel 106 är det bara den stat (i praktiken det SIRENE-kontor) som har registrerat en rapport i SIS som kan rätta eller radera felaktiga uppgifter. Eftersom enskilda enligt artikel 111.1 skall kunna få till stånd en prövning angående rättelse o.d. på varje Schengenstats territorium,

har Schengenstaterna i artikel 111.2 åtagit sig att verkställa varandras Prop. domar eller beslut i dessa avseenden.

Förhållande till svenska regler

Den föreslagna personuppgiftslagen föreskriver skyldighet för den personuppgiftsansvarige att se till att personuppgifter är riktiga, om nödvändigt aktuella m.m. samt att rätta, blockera eller utplåna personuppgifter bl.a. om de är felaktiga.

Den enskilde kan enligt allmänna principer i svensk rätt klaga på en statlig myndighets beslut att vägra rätta eller radera en felaktig uppgift. Överklagande skall ske till närmast högre myndighet och i sista hand till regeringen. (Jfr 35 § verksförordningen [1995:1322].)

Svenska myndigheter står under tillsyn av Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK). Den enskilde har alltid möjlighet att vända sig till JO eller JK med klagomål mot en myndighet som vägrar att rätta eller radera en uppgift som den enskilde anser vara felaktig.

Den enskilde har rätt att yrka skadestånd av staten genom att väcka talan vid allmän domstol eller genom att vända sig till JK. Möjligheten att begära skadestånd hos JK framgår av 3 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

Tryckfrihetsförordningen (TF) och sekretesslagen innehåller bestämmelser om rätt att överklaga en myndighets beslut att avslå en begäran att få ta del av en allmän handling eller uppgifter i en sådan handling (2 kap. 15 § TF och 15 kap. 7 § sekretesslagen).

Enligt regeringens bedömning motsvarar de befintliga möjligheterna i Sverige att få till stånd en prövning angående rättelse o.d. väl de krav som kan ställas på ett effektivt rättsskydd. Reglerna gäller såväl svenska som utländska medborgare. Regeringen anser därför inte att det finns behov av nya regler på området.

Inte heller artikel 111.2 bedöms föranleda lagreglering.

Artiklarna 112–113

Artikel 112 och 113 innehåller bestämmelser om gallring av uppgifter som registrerats i SIS. Uppgifter för personefterlysning skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det syfte i vilket de har lämnats. Senast tre år efter registreringen bör den part som har registrerat en rapport undersöka om uppgifterna måste bevaras. För uppgifter om hemlig övervakning enligt artikel 99 gäller i stället en tid av ett år. Detta framgår av *artikel 112.1*. Men en Schengenstat kan i enlighet med sin nationella lagstiftning ha kortare tidsfrister för undersökning (*artikel 112.2*). Den rapporterade Schengenstaten kan, inom tidsfristen för undersökningen, besluta att rapporten skall kvarstå om det är nödvändigt för rapportens syfte (*artikel 112.4*).

För andra registrerade uppgifter än sådana som avser personefterlysning finns regler om att gallring måste ske efter viss angiven tid – tre, fem eller tio år (*artikel 113.1*). Uppgifter som har raderats skall

bevaras under ytterligare ett år vid den tekniska stödfunktionen, C.SIS, för att man i efterhand skall kunna kontrollera uppgifternas riktighet m.m. (*artikel 113.2*). Prop.

Förhållande till svenska regler

I 12 § datalagen finns regler om gallring av personuppgift som kan hänföras till den som avses med uppgiften. Huvudregeln är att personuppgifter skall gallras när de inte längre behövs med hänsyn till ändamålet med registret. Det nyss nämnda förslaget till innehåller inga bestämmelser om gallring. Sådana bestämmelser förutsätter dock inte lagform, utan kan meddelas i förordning. Registerutredningens förslag till lag om det allmänna belastningsregistret, förslag till lag om misstankeregister samt förslag till polisdatalag (SOU 1997:65) innehåller gallringsbestämmelser när det gäller vissa register.

Artikel 112 och 113 kräver inte reglering i lag.

Artikel 114

Artikel 114.1 föreskriver att varje part skall utse en tillsynsmyndighet som skall utöva självständig tillsyn över det nationella registret i SIS. Denna myndighet skall ha tillgång till information i den nationella enheten. Enligt *artikel 114.2* skall en enskild ha rätt att vända sig till myndigheten och begära granskning av de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne samt hur uppgifterna används. Denna rättighet skall regleras nationellt.

Förhållande till svenska regler

Datainspektionen är tillsynsmyndighet för polisregister i allmänhet. Det finns ingen generell skyldighet för Datanspektionen att kontrollera uppgifter om en enskild person på begäran av denne. Däremot har Datanspektionen en allmän rätt att utöva tillsyn så att inte registrering eller användning medför otillbörligt integritetsintrång samt föranstalta om åtgärder, vilket även kan ske på grundval av en anmälan från en enskild person.

Regleringen av den enskildes rätt att begära granskning hos den nationella tillsynsmyndigheten enligt artikel 114.2 torde inte kräva lagreglering.

Artikel 115

Artikel 115 innehåller bestämmelser om den gemensamma tillsynsmyndigheten. Denna har bl.a. till uppgift att utöva tillsyn över den tekniska stödfunktionen i Strasbourg (*artikel 115.1*) och att analysera svårigheter i samband med tillämpning och tolkning som kan uppkomma vid användningen av SIS (*artikel 115.3*). Den gemensamma tillsyns-

myndigheten är sammansatt av två representanter från varje nationell tillsynsmyndighet (*artikel 115.1*). Prop.

Artikel 116

Artikel 116 reglerar Schengenstaternas skadeståndsansvar gentemot enskilda. Varje Schengenstat är i enlighet med sin nationella lagstiftning ansvarig för skada som tillfogas enskilda personer genom utnyttjande av det nationella registret i SIS; en stat är skadeståndsskyldig, även om skadan orsakats av felaktiga uppgifter i en framställning från en annan part (*artikel 116.1*). I sådant fall har den Schengenstat som utbetalat skadestånd dock i allmänhet regressrätt gentemot den andra staten (*artikel 116.2*).

Förhållande till svenska regler

Som nämnts i anslutning till artikel 43 finns regler i 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) om statens skyldighet att ersätta skada som har vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i sådan verksamhet som staten svarar för.

Enligt 23 § datalagen gäller att den registeransvarige skall ersätta en skada som har tillfogats en registrerad genom att ett personregister innehåller oriktiga eller missvisande uppgifter om honom eller henne. Ersättningsskyldigheten gäller oberoende av vållande. Det föreligger således ett s.k. strikt ansvar. Detta innebär att den registeransvarige är ersättningsskyldig även om de felaktiga uppgifterna ursprungligen kommer från annat håll.

I förslaget till personuppgiftslag (prop. 1997/98:44) föreslås en undantagsregel av innebörd att ersättningsskyldigheten i den utsträckning det är skäligt kan sättas ned eller helt falla bort om den personuppgiftsansvarige visar att felet inte berodde på honom eller henne. Registerutredningens förslag till polisdatalag (SOU 1997:65) hänvisar till dessa regler om skadestånd.

Det är inte uteslutet att bestämmelsen i 3 kap. 2 § skadeståndslagen kan tillämpas i vissa fall där en skada har orsakats av felaktiga uppgifter som ett annat land har fört in i SIS. Föreskriften i artikel 116 om skadeståndsskyldighet för utnyttjande av uppgift som finns i en Schengenstats nationella register, även i de fall skadorna orsakats av den rapporterade staten därför att denne låtit registrera uppgifter som varit sakligt eller rättsligt felaktiga, torde medföra behov av ett undantag från den jämkningsregel som föreslås i personuppgiftslagen och polisdatalagen.

Artikel 117

Av artikel 117 framgår att varje medlemsstat är skyldig att ha en skyddsnivå för personuppgifter i SIS som motsvarar den som bygger på principerna i Europarådets dataskyddskonvention av den 28 januari 1981

och som tar hänsyn till Europarådets ministerkommittés Prop. rekommendation

R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av utnyttjandet av personuppgifter inom den polisiära sektorn (*artikel 117.1*). Vidare föreskrivs att överföring av personuppgifter inte får ske förrän erforderliga föreskrifter om skydd av personuppgifter har trätt i kraft hos parterna (*artikel 117.2*).

Förhållande till svenska regler

Sverige är anslutet till Europarådets dataskyddskonvention. Vår lagstiftning uppfyller konventionens krav.

Enligt svensk lag måste vissa förutsättningar vara uppfyllda för att sekretessbelagda uppgifter skall få lämnas till utländska myndigheter.

Av 1 kap. 3 § sekretesslagen framgår att sekretessbelagda uppgifter får röjas för utländska myndigheter, endast om det finns författningsstöd för utlämnandet eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas till en svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten.

Enligt 7 kap. 16 § sekretesslagen gäller sekretess för personuppgifter i personregister som avses i datalagen, om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften används för automatisk databehandling i utlandet och att detta medför otillbörligt intrång i personlig integritet. Regeringen har föreslagit att sekretess enligt 7 kap. 16 § sekretesslagen skall gälla om det kan antas att en utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen (prop. 1997/98:44). Datainspektionen prövar frågor om utlämnande. Emellertid får uppgifter alltid lämnas till utländska myndigheter om den främmande staten där uppgiften skall användas är ansluten till Europarådets dataskyddskonvention.

I likhet med Sverige är flertalet Schengenländer anslutna till Europarådets dataskyddskonvention. Samtliga länder är enligt Schengenkonventionen skyldiga att ha en skyddsnivå för personuppgifter i SIS som bygger på principerna i dataskyddskonventionen.

Svenska myndigheter bestämmer själva vilka uppgifter som de skall föra in i SIS. Det krävs således inga lagändringar i detta avseende för att Sverige skall kunna ansluta sig till Schengenkonventionen.

Genom en ändring i 4 § lagen (1965:94) om polisregister m.m. som träder i kraft den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98:JuU2, rskr. 1997/98:22), som innebär att uppgifter får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt, kommer det att underlätta för svenska myndigheter att föra in uppgifter i SIS. Motsvarande bestämmelser finns i Registerutredningens förslag till lag om det allmänna belastningsregistret, förslag till lag om misstankeregister samt förslag till polisdatalag (SOU 1997:65).

Enligt artikel 118 är parterna skyldiga att vidta vissa säkerhetsåtgärder vad gäller den nationella enheten i SIS, exempelvis åtgärder för att hindra obehöriga från att få tillträde till de anläggningar som används för databehandling av personuppgifter (*artikel 118.1*). Schengenstaterna skall vidare vidta särskilda åtgärder för att garantera säkerheten vid överföring av uppgifter till myndigheter utanför Schengenstaternas territorium (*artikel 118.2*). Till att arbeta med databehandling får utses endast särskilt kvalificerade personer som skall underkastas säkerhetskontroll (*artikel 118.3*).

Förhållande till svenska regler

Enligt 7 § datalagen är den registeransvarige skyldig att bl.a. se till att uppgifterna i registret skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förstörelse eller mot otillåten ändring eller spridning. Datainspektionen kan enligt 6 § datalagen meddela föreskrifter om bl.a. kontroll och säkerhet. Motsvarigheter till dessa bestämmelser finns i förslaget till personuppgiftslag (prop. 1997/98:44).

De skyldigheter som följer av artikel 118 kräver inte reglering i lag.

7.5.3 Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem (artikel 119)

Enligt *artikel 119.2* skall kostnaderna för inrättande och användning av den nationella delen av SIS bäras individuellt av varje part. Däremot skall kostnaderna för den tekniska stödfunktionen, inbegripet kostnader för de ledningar som förbinder de nationella delarna av SIS med den tekniska stödfunktionen, delas mellan Schengenstaterna. Därvid skall andelen för de Schengenstater som är EU-medlemmar bestämmas på grundval av dess skattesats i beräkningsunderlaget för mervärdesskatt i enlighet med artikel 2.1 c i Europeiska gemenskapernas råds beslut av den 24 juni 1988 om systemet för medlemmarnas egna medel. Det framgår av *artikel 119.1*. För Norge och Island används en särskilt beslutad fördelningsnyckel baserad på en BNP-beräkning.

7.6 Avd. V Transport av och rörlighet för varor (artiklarna 120–125)

När det grundläggande Schengenavtalet och senare tillämpningskonventionen kom till år 1985 respektive 1990 var den inre marknaden ännu inte förverkligad. Det rädde alltså i praktiken inte fri rörlighet för vare sig varor, tjänster, kapital eller personer mellan de dåvarande EGländerna. Detta är skälet till att Schengenkonventionen innehåller bestämmelser om varor. På det området har emellertid gemensamma EU-regler införts varför bestämmelserna i Schengenkonventionen inte

längre tillämpas, i överensstämmelse med konventionens bestämmelser om att EU-regler har företräde. Prop.

Mot bakgrund av detta kommer artikel 120–125 i Schengenkonventionen, som behandlar transport av och rörlighet för varor, inte att presenteras närmare.

7.7 Avd. VI Skydd av personuppgifter (artiklarna 126–130)

Regeringens bedömning:

- Regeln om strikt skadeståndsansvar bör föranleda en undantagsregel för de fall där jämkning kan bli aktuellt enligt de regler som föreslås i den nya personuppgiftslagen, jämför artikel 116 (artikel 126–127).
- Lagstiftning torde föranledas av Schengenkonventionens bestämmelser om ändamålsbegränsning för användande av personuppgifter om meddelade begränsade viseringar, artikel 16, eller uppehållstillstånd för utlänning på spärrlista, artikel 25, samt upplysningar om förvärv av vapen, artikel 91 (artikel 126).
- I övrigt torde artikel 126–130 inte föranleda lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens utom vad gäller artiklarna 127 och 129 b. Beträffande artikel 127 påtalades i promemorian, med utgångspunkt i den nu gällande datalagen, ett behov av lagstiftning eftersom skadeståndsskyldighet enligt Schengenkonventionen skall gälla även för manuellt överförda uppgifter. I promemorian gjordes också bedömningen att bestämmelsen i artikel 129, att uppgifter inte utan tillstånd från den främmande staten får lämnas ut till andra myndigheter än polisiära myndigheter, skall föranleda lagstiftning.

Remissinstanserna har inte framfört någon annan uppfattning, med undantag för *Datainspektionen* som anfört att det behövs författningsreglering för att ålägga tillsynsmyndigheten den i artikel 128 angivna granskningskyldigheten, som avser artikel 126–127 och som blir mer omfattande än tillsyn enligt datalagen.

Skälen för regeringens bedömning redovisas i anslutning till artiklarna under rubrik Förhållande till svenska regler.

Artikel 126

Artikel 126 innehåller bestämmelser om skydd av personuppgifter som överförs genom ADB. Från artikelns tillämpningsområde undantas enligt *artikel 126.4* dels uppgifter som behandlas i SIS, dels uppgifter som avser asylsökande. Beträffande sådana uppgifter som avses i artikel 48–69, dvs. det rättsliga samarbetet, gäller endast punkterna 1 och 2 i artikel 126.

Enligt *artikel 126.1* måste varje Schengenstat ha ett skydd för personuppgifter som minst motsvarar det i Europarådets dataskyddskonvention. Enligt *artikel 126.2* får överföring av uppgifter

inte ske förrän sådana föreskrifter har trätt i kraft hos de Schengenstater som berörs av överföringen. Prop.

Artikel 126.3 föreskriver följande. *a)* Den mottagande Schengenstaten får enligt huvudregeln inte använda uppgifterna för andra ändamål än de som föreskrivs i konventionen. Användning för andra ändamål kan dock ske, om den stat som överför uppgifterna ger sitt tillstånd till detta. *b)* Uppgifterna får endast användas av domstolar, förvaltningar och vissa andra offentliga organ. *c)* Den Schengenstat som överför uppgifterna ansvarar för att de är riktiga. Om denna stat konstaterar att felaktiga uppgifter har överförts, skall den mottagande Schengenstaten underrättas om detta. Den mottagande staten är skyldig att rätta eller förstöra uppgifterna. *d)* En mottagande stat är ersättningskyldig för skada som har tillfogats en registrerad person, även om skadan har orsakats genom överföring av felaktiga uppgifter. I sådana fall har den mottagande staten regressrätt gentemot den stat som har överfört uppgifterna. För skadeståndsansvaret gäller regler i nationell lagstiftning. *e)* Både sändande och mottagande register skall ha samma innehåll med avseende på de överlämnade uppgifterna. *f)* Den gemensamma tillsynsmyndigheten som avses i artikel 115 kan på en Schengenstats begäran yttra sig om tillämpning och tolkning av artikel 126.

Kommentar

Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med de som gäller för personuppgifter i SIS. Begränsningen i artikel 126.3 b av vilka myndigheter som får använda överförda uppgifter saknar uttrycklig motsvarighet beträffande uppgifter som registrerats i SIS. I praktiken torde dock samma begränsning följa av den allmänna regeln om användningsbegränsning i artikel 102. Regeln i artikel 126.3 e att överföring och mottagande av personuppgifter skall föras in i såväl ursprungligt som mottagande register har sin motsvarighet i faktiska förhållanden beträffande uppgifter som registreras i SIS och vidarebefordras via den tekniska stödfunktionen C.SIS. Regeln innebär således ingen avvikelse från vad som gäller för uppgifter i SIS.

Förhållande till svenska regler

Föreskriften att mottagna uppgifter inte får användas för andra ändamål än som anges i konventionen torde, med de ändringar som riksdagen beslutat (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98:JuU2, rskr. 1997/98:22), i huvudsak uppfyllas genom den särskilda lagen med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet (se vad som sagts ovan om artikel 102 i avsnitt 7.5.2). Ändamålsbegränsningen i artikel 126 för användning av uppgifter om meddelande av begränsade viseringar (artikel 16), uppehållstillstånd för utlänning som finns upptagen på spärlista (artikel 25) samt upplysningar om förvärv av vapen (artikel 91), bör dock föranleda lagstiftning.

I övrigt torde någon särskild lagstiftning för anpassning till Schengenkonventionen i nu aktuella delar inte behövas utöver vad som Prop.
anförts ovan i anslutning till artikel 116.

(Se närmare den redovisning som lämnas i anslutning till artikel 102, 105, 106, 110, 116 och 117 i avsnitt 7.5.3.)

Artikel 127

Beträffande *manuell överföring* av personuppgifter gäller enligt *artikel 127.1* bestämmelserna i artikel 126, dvs. samma regler som gäller för uppgifter som överförts med ADB.

För *annan överföring av personuppgifter* mellan Schengenstaterna än den som regleras i artikel 126.1 (ADB-överförda uppgifter, utom SIS och uppgifter om asylsökande) och 127.1 (manuellt överförda uppgifter som inte avser asylsökande eller det rättsliga samarbetet), skall enligt *artikel 127.2* artikel 126.3 tillämpas med undantag för punkt e. I artikel 127.2 finns dessutom en del särskilda föreskrifter, nämligen att

– överföring och mottagande av uppgifter i allmänhet skall registreras skriftligt *a*

– den mottagande Schengenstaten skall garantera samma skyddsnivå vid utnyttjande av uppgifterna som föreskrivs i den nationella lagstiftningen för utnyttjande av uppgifter av liknande slag *b* samt att

– det i nationell lag skall finnas regler om hur den person som uppgifterna rör kan få tillgång till dem *c*.

Från artikelns tillämpningsområde undantas överföring av uppgifter som avses i artikel 28–38 samt artikel 48–69, dvs. uppgifter som avser asylsökande eller det rättsliga samarbetet (*artikel 127.3*).

Kommentar

Artikel 127.2 omfattar bl.a. vissa manuellt överförda uppgifter avseende vapen enligt artikel 91 i Schengenkonventionen.

Även reglerna i artikel 127 överensstämmer i huvudsak med vad som gäller för uppgifter i SIS. Skillnaden ligger i att regeln i artikel 127.2 a handlar om manuellt överförda uppgifter.

Förhållande till svenska regler

Artikel 127 föranleder inga andra överväganden när det gäller förhållande till svenska regler än artikel 126 och artikel 116.

Artikel 128

Artikel 128.1 uppställer som förutsättning för att personuppgifter som avses i artikel 126 och 127 skall få överföras, att de Schengenstater som berörs av överföringen har utsett en nationell tillsynsmyndighet för att granska att föreskrifterna i artiklarna följs. Detta gäller dock, enligt

artikel 128.3, inte för överföring av uppgifter om asyl och det rättsliga samarbetet. Prop.

Av *artikel 128.2* framgår att en Schengenstat, som redan utsett en tillsynsmyndighet för att granska att bestämmelser om skydd för manuella personuppgifter följs, skall ålägga tillsynsmyndigheten att också övervaka att bestämmelserna i artikel 126–130 i Schengenkonventionen följs.

Kommentar

Motsvarande regler gäller för SIS.

Förhållande till svenska regler

Datainspektionen är enligt 15 § datalagen skyldig att utöva tillsyn över att automatisk databehandling inte medför något otillbörligt intrång i den personliga integriteten. Datalagen innehåller dock inte några föreskrifter som går så långt som i artikel 128 i Schengenkonventionen. Den föreslagna personuppgiftslagen omfattar all sorts behandling av personuppgifter. Det innebär att varje åtgärd som vidtas beträffande personuppgifter omfattas av lagen, vare sig behandlingen sker automatiskt eller personuppgifterna behandlas manuellt men har strukturerats så att sökning kan ske enligt särskilda kriterier. Förslaget till personuppgiftslag innehåller regler om en tillsynsmyndighet som skall ha till uppgift att utöva tillsyn över behandlingen av personuppgifter. Men inte heller här finns någon föreskrift om granskningskyldighet som fullt motsvarar den som avses i artikel 128.

Åtagandet i artikel 128 bör därför en föränleda föreskrift om skyldighet för tillsynsmyndigheten att övervaka att bestämmelserna i artikel 126–130 i Schengenkonventionen följs inom dessa områden. En sådan föreskrift kan meddelas i en förordning.

Artikel 129

Vad gäller överföring av personuppgifter i enlighet med artikel 39–47, dvs. inom det polisiära samarbetet, måste staterna enligt *artikel 129* ha en skyddsnivå för uppgifterna som tar hänsyn till principerna i 1987 års Europarådsrekommendation (jfr art. 117). Beträffande överföring av uppgifter enligt artikel 46 gäller dessutom

- att den mottagande Schengenstaten bara får använda uppgifterna för de ändamål och enligt de villkor som den utlämnande staten anger, *a*
- att uppgifterna endast får lämnas till polisiära myndigheter, såvida inte den Schengenstat som överför uppgifterna medger att de får lämnas till andra myndigheter, *b* samt
- att den mottagande Schengenstaten på begäran skall underrätta den stat som har lämnat uppgifterna om hur dessa använts och vilka resultat som har uppnåtts, *c*.

Artikelns regler om skyddsnivå för personuppgifter och villkor för uppgifternas användning överensstämmer med de som gäller för SIS (se avsnitt 7.5.3).

Förhållande till svenska regler

Uppgifter som avses i artikel 46 omfattas av 1 § lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet. I promemorian bedömdes bestämmelsen i artikel 129 b, att uppgifterna endast får utlämnas till polisiära myndigheter, kräva lagreglering. Bestämmelsen är dock en komplettering till artikel 46 om hur utbyte av information skall ske och därmed endast ett villkor för uppgifternas användning. Villkoret omfattas av lagen om vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet. Artikel 129 föranleder således inga lagändringar.

Artikel 130

Artikel 130 anger att föreskrifterna i artikel 127–129 gäller vid utlämnande av personuppgifter genom en sambandsman endast om denne vidarebefordrar uppgifterna till den Schengenstat som har sänt ut honom.

7.8 Avd. VII Verkställande kommittén (artiklarna 131–133)

Artikel 131

En verkställande kommitté har inrättats i enlighet med *artikel 131.1*. Verkställande kommitténs huvudsakliga uppgift består i att utöva tillsyn över att Schengenkonventionen tillämpas korrekt (*artikel 131.2*).

Artikel 132

Varje Schengenstat företräds i Verkställande kommittén av den minister som ansvarar för genomförandet av Schengenkonventionen, men i överläggningar får även ministrarnas sakkunniga delta (*artikel 132.1*). Verkställande kommittén, som själv fastställer sin arbetsordning, skall fatta enhälliga beslut (*artikel 132.2*). Beslut kan, på begäran av en Schengenstats företrädare, skjutas upp högst två månader efter att förslaget lagts fram (*artikel 132.3*). Verkställande kommittén kan även bilda arbetsgrupper (*artikel 132.4*).

Kommentar

Huvuddragen i Schengens samarbetsorganisation har presenterats ovan i avsnitt 4.8 och presenteras närmare i departementspromemorian

Sveriges anslutning till Schengensamarbetet (Ds 1997:38) och i *bilaga* Prop. 11.

Artikel 133

Sammanträdena i Verkställande kommittén skall äga rum alternerande på de olika Schengenstaternas territorium samt så ofta som behövs.

7.9 Avd. VIII Slutbestämmelser (artiklarna 134–142)

Artikel 134–135

Bestämmelserna i Schengenkonventionen skall tillämpas endast i den mån de är förenliga med gemenskapsrätten och om inte annat följer av bestämmelserna i Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

Artikel 136

En Schengenstat skall i god tid underrätta övriga Schengenstater om avsikt att inleda förhandlingar med tredje land om gränskontroller (*artikel 136.1*) samt får inte utan föregående medgivande av de andra Schengenstaterna träffa avtal med tredje land om förenkling eller avskaffande av gränskontroller, med undantag för den rätt som EU:s medlemsstater har att gemensamt träffa sådana avtal (*artikel 136.2*). För avtal om lokal gränstrafik finns dock undantag och villkor i artikel 3.1 (*artikel 136.3*).

Artikel 137

Schengenkonventionen kan vara föremål för reservationer endast i den mån det anges i artikel 60.

Artikel 138

Schengenkonventionens bestämmelser skall vad beträffar Frankrike och Nederländerna endast tillämpas på staternas respektive europeiska territorium.

Artikel 139

Artikel 139 innehåller bestämmelser om att konventionen skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande (*artikel 139.1*) samt bestämmelser om ikraftträdande av Schengenkonventionen (*artikel 139.2–3*).

Artikel 140

Prop.

Artikel 140 reglerar medlemskap och anslutning till Schengensamarbetet (*artikel 140.1*) samt ratificering m.m. och ikraftträdande av anslutningsavtal (*artikel 140.2*).

Kommentar

Schengenländernas samarbete med Island och Norge, som inte är medlemmar i EU, grundar sig, som framgått, på samarbetsavtal.

Artikel 141

Artikel 141 reglerar förslag (*artikel 141.1*), beslut (*artikel 141.2*) och ikraftträdande (*artikel 141.3*) av ändringar i Schengenkonventionen. Beslut om ändring skall vara enhälligt.

Artikel 142

I artikel 142 regleras frågor om anpassningar av Schengenkonventionen till konventioner i Europeiska gemenskaperna avseende förverkligandet av ett område utan inre gränser.

8 Ekonomiska konsekvenser

8.1 Investeringskostnader

Polisen

Rikspolisstyrelsen har i sitt budgetunderlag inför årets budgetproposition anfört att Schengensamarbetet beräknas kosta sammanlagt cirka 90 miljoner kronor fördelat på tre år. Den största delen av detta är investeringskostnader för bl.a. uppbyggnad av den nationella delen av SIS. I beloppet innefattas även Rikspolisstyrelsens s.k. Schengenprojekt i vilket Rikspolisstyrelsen har en samordnande funktion vad gäller den svenska polisens förberedelser inför Schengensamarbetet. Även andra kostnader som kostnader för utbildning av personal, investeringar regionalt och lokalt samt anskaffande av annan teknisk utrustning är inräknade i detta belopp.

Tullen och Kustbevakningen

Generaltullstyrelsen förutsätter att varje tullmyndighet måste ha tillgång till SIS. De beräknade kostnaderna för detta beräknas uppgå till mellan tre och fem miljoner kronor. I detta belopp ingår även utbildningskostnader.

Även för Kustbevakningens del uppkommer vissa mindre kostnader för anslutning till SIS. Prop.

Utlandsmyndigheterna och Statens invandrarverk (SIV)

Investeringskostnaderna för ett Schengenanpassat IT-baserat viserings-system vid utrikesförvaltningen och Invandrarverket kan beräknas till totalt cirka 11 miljoner kronor.

De årliga drifts- och underhållskostnaderna för dessa system beräknas uppgå till totalt cirka 13 miljoner kronor.

En arbetsgrupp inom Utrikesdepartementet, med deltagande av bl.a. Invandrarverket, studerar arbetsfördelningen mellan utrikesförvaltningen och Invandrarverket i ljuset av Schengensamarbetet.

Luftfartsverket

Luftfartsverket har redovisat en plan för anpassning av flygplatserna till Schengensamarbetets krav. Riksdagen har godkänt inriktningen i planen (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:118). De sammanlagda investeringskostnaderna uppgår till cirka 600 miljoner kronor. Regeringen har i 1998 års budgetproposition anvisat finansiering för denna kostnad genom att under åren 1997–2000 medge en tillfällig nedsättning av kravet på Luftfartsverkets inleveranser av medel till statskassan, dock motsvarande högst två tredjedelar av de totala kostnaderna.

8.2 Personalkostnader

Myndigheternas bedömningar samt beräkningar för utrikesrepresentationen

Myndigheterna har i underlaget till Riksrevisionsverkets rapport anmält att det finns ett stort behov av ökade resurser för att uppfylla Schengensamarbetets krav.

Rikspolisstyrelsen har anfört ett behov av ytterligare cirka 220 årsarbetskrafter för gränskontroll och inre utlänningskontroll vilket motsvarar ett resurstillskott på cirka 75 miljoner kronor på årsbasis.

Generaltullstyrelsen har anfört att Schengensamarbetet medför ett behov av att anställa ytterligare 128 personer.

Kustbevakningen har anfört att de, utöver de 85 personer som skulle behöva tillföras verksamheten för att anpassa den till EU-arbetets krav, har behov av att utöka personalstyrkan med ytterligare 75 personer för att möta Schengensamarbetets krav. I det sistnämnda ingår personal för att återbemanna sjöbevakningsstationen Understen.

Den ändrade viseringshanteringen antas medföra en merkostnad netto för nödvändiga personalförstärkningar vid *utlandsmyndigheterna* på uppskattningsvis 8 miljoner kronor.

Riksrevisionsverket gör den sammanfattande bedömningen att Schengenkonventionen bara i mindre utsträckning innebär nya arbetsuppgifter för myndigheterna och i den mån detta blir fallet kommer dessa kostnader resursmässigt att kunna rymmas inom nuvarande ramar för verksamheten. Riksrevisionsverket anser dock att det föreligger ett behov av att förstärka polisens gränskontrollverksamhet med 41 årsarbetskrafter för att uppfylla dagens krav på gränskontrollverksamheten och för att möta de krav som ställs på grund av ökade trafikströmmar samt 6 årsarbetskrafter för inre kontrollverksamhet. Kustbevakningen bör enligt Riksrevisionsverket tillföras 85 årsarbetskrafter för att uppfylla de krav som EU-anslutningen ställer och tillföras medel för att återbemanna sjöbevakningsstationen Understen. Vad slutligen gäller tullen ser Riksrevisionsverket vissa behov av förstärkningar för att uppfylla de nuvarande kraven på tullen och för att parera en ökning av resandeströmmen och godstrafiken. Den slutliga bedömningen av dessa frågor rörande tullen bör dock enligt Riksrevisionsverket anstå tills den av regeringen tillsatta utredningen om EU-medlemskapets effekter på Tullverkets organisation och dimensionering (Dir. 1997:34, Fi 1997:05) lämnar sitt betänkande. Riksrevisionsverket har emellertid inte fört något resonemang om möjligheterna till omprioriteringar inom myndigheterna.

8.3 Regeringens bedömning

Regeringens bedömning: Kostnader för Schengensamarbetet skall finansieras inom ramarna för berörda utgiftsområden. Myndigheterna har tillförts vissa resurser i 1998 års budget. Myndigheternas behov av ökade resurser som inte kan hänföras till Schengensamarbetet får mot bakgrund av bl.a. de samverkansmöjligheter som finns, bedömas i det ordinarie budgetarbetet.

I budgetpropositionen för 1998 har regeringen föreslagit att polisen skall tillföras nya resurser för bl.a. teknikutveckling. Regeringen gör bedömningen att dessa nya resurser täcker de kostnader för investeringar som angivits ovan. Även Luftfartsverkets investeringsbehov är tillgodosett genom regeringens ställningstagande i budgetpropositionen för 1998.

Regeringen angav i budgetpropositionen för 1997 att en samlad bedömning av de ekonomiska konsekvenserna för Schengensamarbetet skulle ges i 1997 års ekonomiska vårproposition. I denna konstaterades att det då inte fanns ett tillräckligt detaljerat underlag för att göra en sådan bedömning, men att ökade utgifter för myndigheterna med anledning av Schengensamarbetet under åren 1997–2000 skulle finansieras inom ramarna för berörda utgiftsområden. Detta gäller fortfarande som utgångspunkt.

Regeringen delar Generaltullstyrelsens uppfattning att samtliga tullkontor bör ha tillgång till SIS. Även Kustbevakningen bör i lämplig omfattning vara uppkopplad mot SIS. När det gäller dessa och övriga ovan angivna investeringskostnader för tullen, Kustbevakningen, utlandsmyndigheterna och Invandrarverket, är dessa kostnader sådana att de bör finansieras inom ramarna för berörda utgiftsområden.

I fråga om personalkostnaderna för gränskontroll och inre kontroll är det regeringens uppfattning att man genom ett utvecklat samarbete mellan myndigheterna kan utnyttja deras samlade resurser – som både materiellt, personellt och administrativt är stora – på ett sådant sätt att detta i huvudsak täcker de Schengenrelaterade behoven.

Tullens dimensionering och resurser är föremål för utredning vars resultat föreligger i slutet av januari 1998. Mer slutgiltiga ställningstaganden bör därför ske i budgetarbetet.

Vad gäller Kustbevakningen har vissa resurser tillförts verksamheten i budgetpropositionen för 1998, vilka för närvarande beräknas tillgodose de behov som Kustbevakningen har för att kunna utföra sina uppgifter i dessa avseenden.

Regeringen har – som framgått av kapitel 5 ovan – bedömt att insatserna bör intensifieras på vissa områden, främst vad gäller en allmän kvalitetshöjning av gränskontrollen och en viss utökning av den inre kontrollen.

En stor del av myndigheternas redovisade behov av resurstillskott för att möta Schengensamarbetets krav har av Riksrevisionsverket bedömts inte vara en konsekvens av Schengensamarbetet. Detta kan i stället ses som justeringar av ambitionsnivån vad gäller gränskontrollen och den inre utlänningskontrollen. Mot bakgrund av bl.a. Riksrevisionsverkets rapport gör regeringen i nuläget bedömningen att ett visst resurstillskott kan komma att behövas. I enlighet med vad regeringen tidigare har anfört disponerar polisen, tullen och Kustbevakningen tillsammans ansevärd personalresurser och materiella resurser. Myndigheterna har också en avsevärd organisatorisk och administrativ styrka som i samverkan kan bli ännu bättre. Dessa resurser måste ses som en helhet i fråga om att bygga upp en yttre gränskontrollverksamhet som motsvarar de krav som ställs i dag och i framtiden. Regeringen avser att återkomma med en helhetsbedömning i det ordinarie budgetarbetet.

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Sveriges anslutning till Schengensamarbetet (Ds 1997:38) Prop.

Följande remissinstanser har inkommit med remissyttranden.

Riksdagens ombudsmän (JO), Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Datainspektionen, Generaltullstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Uppsala universitet Juridiska fakulteten, Lunds universitet Juridiska fakulteten, Statens Invandrarverk, Utlänningsnämnden, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, SIDA, Kustbevakningen, Folkhälsoinstitutet, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Amnesty International, Caritas Sverige, Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd (FARR), Grossistförbundet Svensk Handel, Kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Rädda Barnen, SAS STONK, ST-Polisväsende, Statens Järnvägar, Svenska Bussbranschens Riksförbund, Svenska Flyktingrådet, Svenska Röda Korset, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Campingvärdars Riksförbund, Sveriges Exportråd, Sveriges Hamn- och Stuveriförbund, Sveriges Industriförbund, Sveriges Kristna råd, Sveriges Redareförening, Tjänstemännens Centralorganisation, Tull/Kust, UHNCR, Folkrörelsen Nej till EU, Riksorganisationen Unga mot EU samt EU-kritiska rådet.

AVTAL
MELLAN REGERINGARNA I BENELUXSTATERNA,
TYSKLAND OCH FRANKRIKE OM
DET GRADVISA AVSKAFFANDET AV
KONTROLLER VID DE GEMENSAMMA GRÄNSERNA

Regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna,

nedan kallade ”parterna”,

som är medvetna om att den allt fastare sammanslutningen mellan folken i Europeiska gemenskapernas medlemsstater bör få sitt uttryck i rätten till fritt passerande av de inre gränserna för alla medborgare i medlemsstaterna och i den fria rörligheten för varor och tjänster,

som är angelägna om att stärka solidariteten mellan sina folk genom att avskaffa hindren för den fria rörligheten över de gemensamma gränserna mellan Beneluxstaterna, Tyskland och Frankrike,

som beaktar de framsteg som redan har gjorts inom Europeiska gemenskaperna för att säkerställa den fria rörligheten för personer, varor och tjänster,

som strävar efter att avskaffa kontroller vid de gemensamma gränserna av medborgarna i Europeiska gemenskaperna och att där underlätta rörligheten för varor och tjänster,

som beaktar att tillämpningen av detta avtal kan kräva lagstiftningsåtgärder som skall föreläggas de nationella parlamenten på grund av signatärstaternas författningar,

som beaktar Europeiska rådets förklaring i Fontainebleau den 25–26 juni 1984 om avskaffandet vid de inre gränserna av polis- och tullformaliteter för person- och varutrafik,

som beaktar det avtal som ingicks i Saarbrücken den 13 juli 1984 mellan Tyskland och Frankrike,

som beaktar de slutsatser som antogs den 31 maj 1984 till följd av mötet i Neustadt/Aisch mellan transportministrarna i Beneluxstaterna och Tyskland, och

som beaktar den promemoria av den 12 december 1984 från regeringarna i Beneluxstaterna som förelagts regeringarna i Tyskland och Frankrike,

har enats om följande.

AVDELNING I
ÅTGÄRDER SOM SKALL VIDTAS PÅ KORT SIKT

Artikel 1

Från och med detta avtals ikraftträdande och till dess att alla kontroller har avskaffats skall formaliteterna vid de gemensamma gränserna mellan Beneluxstaterna, Tyskland och Frankrike ske på nedan angivna villkor för medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater.

Artikel 2

Beträffande personers fria rörlighet skall polis- och tullmyndigheter från och med den 15 juni 1985 i allmänhet endast visuellt och utan att stoppa dem kontrollera de privatfordon som med låg hastighet passerar den gemensamma gränsen.

De kan dock utföra mer långtgående stickprovskontroller. Dessa skall i möjligaste mån utföras på därför avsedda platser så att den övriga trafiken inte hindras vid gränsövergången.

Artikel 3

För att underlätta den visuella kontrollen kan medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater som i motorfordon kommer till en gemensam gräns på fordonets vindruta fästa en grön skiva med minst 8 cm i diameter. Denna skiva anger att de uppfyller gränspolisens föreskrifter, endast transporterar varor som är tillåtna inom ramen för tullbefrielse och respekterar valutabestämmelserna.

Artikel 4

Vid kontroll av yrkesmässiga persontransporter på väg skall parterna eftersträva att förkorta uppehållstiden vid de gemensamma gränserna till ett minimum.

Parterna skall söka lösningar som gör det möjligt att före den 1 januari 1986 vid de gemensamma gränserna avskaffa den systematiska kontrollen av färdblad och transporttillstånd för yrkesmässig persontrafik på väg.

Artikel 5

Före den första januari 1986 skall, i den mån detta låter sig göra, förenade kontroller införas vid de nationella tullkontor som ligger intill varandra, om detta inte redan har skett i praktiken. På ett senare stadium skall det undersökas huruvida det är möjligt att med hänsyn till de lokala betingelserna införa förenade tullstationer vid andra gränskontor.

Artikel 6

Utan att det påverkar tillämpningen av mer förmånliga arrangemang mellan parterna, skall dessa vidta de åtgärder som är nödvändiga för att underlätta rörligheten för de medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater som är bosatta i kommuner vid de gemensamma gränserna, så att dessa kan passera gränserna utanför de godkända gränsövergångarna och på tider då gränskontoren inte är öppna.

De berörda personerna kan endast komma i åtnjutande av dessa fördelar under förutsättning att de inte transporterar andra varor än sådana som är tillåtna inom ramen för tullbefrielse och att de respekterar valutabestämmelserna.

Artikel 7

Parterna skall eftersträva att snarast möjligt tillnärma sin viseringspolitik för att undvika de negativa konsekvenser i fråga om invandring och säkerhet som kan uppstå på grund av de minskade kontrollerna vid de gemensamma gränserna. De skall, om möjligt före den 1 januari 1986, anta de bestämmelser som är nödvändiga för att tillämpa sina förfaranden i fråga om utfärdande av visum och inresetillstånd till sina respektive territorier under beaktande av nödvändigheten att säkerställa att samtliga fem medlemsstaters territorier skyddas mot olaglig invandring och aktiviteter som kan vara till men för säkerheten.

Artikel 8

Med hänsyn till de minskade kontrollerna vid de gemensamma gränserna och de betydande skillnaderna i Beneluxstaternas, Tysklands och Frankrikes lagstiftningar, förbinder sig parterna att på sina territorier kraftfullt bekämpa den olagliga narkotikahandeln och att effektivt samordna sina åtgärder på detta område.

Artikel 9

Parterna skall stärka samarbetet mellan sina tull- och polis myndigheter, bl.a i fråga om kampen mot brottsligheten, särskilt den illegala handeln med narkotika och vapen, mot personers olagliga inresa och vistelse, mot skatte- och tullbedrägerier samt mot smuggling. Parterna skall i detta syfte och i enlighet med sin nationella lagstiftning eftersträva att förbättra informationsutbytet och förstärka detta i fråga om upplysningar som kan vara av intresse för de övriga parterna i kampen mot brottsligheten.

Parterna skall inom ramen för sina nationella lagstiftningar stärka det ömsesidiga stödet mot olagliga kapitaltransaktioner.

Artikel 10

För att säkerställa det samarbete som föreskrivs i artikel 6–9 skall parternas behöriga myndigheter sammanträda regelbundet.

Artikel 11

I fråga om gränsöverskridande varutransporter på väg skall parterna från och med den 1 juli 1985 avstå från att vid de gemensamma gränserna systematiskt göra följande kontroller:

- Kontroll av körtid och viloperioder (rådets förordning [EEG] nr 543/69 av den 25 mars 1969 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter och AETR [Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter]).
- Kontroll av vikten och dimensionerna hos yrkesfordon. Denna bestämmelse är inte till hinder för införandet av automatiska vägningssystem för viktkontroller vid stickprov.
- Kontroller av fordons tekniska skick.

Bestämmelser skall antas för att undvika dubbelkontroller inom parternas territorier.

Artikel 12

Från och med den 12 juli 1985 skall vid de gemensamma gränserna kontroll av handlingar som berättigar till transporter som genomförs utan tillstånd eller inte omfattas av kvoter i enlighet med gemenskapsbestämmelser eller bilaterala bestämmelser, ersättas med stickprovskontroller. De fordon som transporterar varor som omfattas av sådana system skall vid gränsövergången ge sig tillkänna med en optisk symbol. Parternas behöriga myndigheter skall gemensamt fastställa tekniska data för denna optiska symbol.

Artikel 13

Parterna skall eftersträva att före den 1 januari 1986 harmonisera de system för godkännande av yrkesmässig vägtransport som gäller för gränstrafik dem emellan i syfte att förenkla, underlätta och göra det möjligt att ersätta "färdtillstånd" med "tillstånd för viss tid" med visuell kontroll vid passerandet av gemensamma gränser.

Närmare bestämmelser för att omforma färdtillstånd till tillstånd för viss tid skall fastställas bilateralt med hänsyn till de olika berörda ländernas behov av vägtransporter.

Artikel 14

Parterna skall söka lösningar som gör det möjligt att vid de gemensamma gränserna förkorta den väntetid som till följd av gränsformaliteter uppstår för järnvägstransporter.

Artikel 15

Parterna skall rekommendera sina respektive järnvägsbolag att

- anpassa de tekniska förfarandena så att väntetiden vid de gemensamma gränserna förkortas till ett minimum,

- vidta alla nödvändiga åtgärder för att i fråga om vissa godstransporter per järnväg som järnvägsbolagen själva skall fastställa, kunna tillämpa ett särskilt befordringssätt som gör det möjligt att snabbt passera de gemensamma gränserna utan nämnvärda uppehåll (godståg med förkortad väntetid vid gränserna).

Artikel 16

Parterna skall genomföra en harmonisering av öppethållandetiderna vid tullkontor för flodtrafik vid de gemensamma gränserna.

AVDELNING II

ÅTGÄRDER SOM SKALL VIDTAS PÅ LÅNG SIKT

Artikel 17

I fråga om personers fria rörlighet skall parterna söka att avskaffa kontrollerna vid de gemensamma gränserna och att överföra dessa till sina yttre gränser. I detta syfte skall de till en början, om så är nödvändigt, eftersträva en harmonisering av lagar och andra författningar rörande de förbud och begränsningar som ligger till grund för kontrollerna och vidta kompletterande åtgärder för att skydda säkerheten och hindra olaglig invandring av medborgare från länder som inte är medlemmar i Europeiska gemenskaperna.

Artikel 18

Parterna skall inleda samråd om särskilt följande frågor, under beaktande av de resultat som åtgärderna på kort sikt medfört:

- a) Utarbetandet av system för polisiärt samarbete i fråga om brottsförebyggande och efterspaning.
- b) Granskning av eventuella svårigheter vid tillämpningen av avtal om internationell rättslig samverkan och utlämning i syfte att finna de lösningar som är bäst anpassade för att förbättra parternas samarbete på dessa områden.
- c) Sökande efter medel som gör det möjligt att gemensamt bekämpa brottslighet, bl. a. utredning avseende eventuellt införande av rätt för poliser att efterforska, under beaktande av existerande kommunikationsmedel och internationell rättslig samverkan.

Artikel 19

Parterna skall särskilt söka harmonisera lagstiftningar och bestämmelser om

- narkotika,
- skjutvapen och sprängämnen,
- den anmälan som resande skall göra på hotell.

Artikel 20

Parterna skall eftersträva en harmonisering av sin viseringspolitik och av de villkor som gäller för inresa till deras territorier. Om det visar sig vara nödvändigt skall de även, beträffande medborgare i länder som inte är medlemmar i Europeiska gemenskaperna, förbereda en harmonisering av sina bestämmelser om vissa aspekter av utlänningars rättigheter.

Artikel 21

Parterna skall inom ramen för Europeiska gemenskaperna ta gemensamma initiativ

- a) för att uppnå en ökad tullbefrielse för resande,
- b) för att inom ramen för gemenskapens tullbefrielser avskaffa de hinder som kan föreligga vid införsel från medlemsstaterna i fråga om varor vars innehav inte är förbjudet för de ifrågavarande staternas medborgare.

Parterna skall inom ramen för Europeiska gemenskaperna ta initiativ för att få till stånd en harmoniserad uppbörd i avreselandet av mervärdesskatt för turisttransportprestationer inom Europeiska gemenskaperna.

Artikel 22

Parterna skall sinsemellan och inom ramen för Europeiska gemenskaperna eftersträva att

- öka tullbefrielsen för motorfordonsbränsle så att den överensstämmer med den normala tankkapaciteten hos bussar och turistbussar (600 l),
- tillnärma skattesatserna för dieselbränsle och öka tullbefrielsen för den normala tankkapaciteten hos lastbilar.

Artikel 23

Parterna skall även beträffande varutransporter vid de nationella kontrollkontor som ligger intill varandra eftersträva en minskning av väntetiden antalet anhalter.

Artikel 24

När det gäller varors rörlighet skall parterna söka tillvägagångssätt för att till de yttre gränserna eller inom landet förlägga de kontroller som för närvarande görs vid de gemensamma gränserna.

I detta syfte skall de sinsemellan och inom ramen för Europeiska gemenskaperna vidta gemensamma initiativ för harmonisering av de bestämmelser som ligger till grund för kontrollen av varor vid de gemensamma gränserna. De skall övervaka att dessa åtgärder inte är till men för det nödvändiga skyddet av människors, djurs eller växters hälsa.

Artikel 25

Parterna skall utveckla det samarbete som syftar till tullfrihet för varor som passerar gemensamma gränser med hjälp av ett systematiskt och automatiserat utbyte av de nödvändiga upplysningar som framkommer genom enhetsdokumentet.

Artikel 26

Parterna skall undersöka hur de indirekta skatterna (mervärdesskatt och punktskatter) kan harmoniseras inom ramen för Europeiska gemenskaperna. De skall i detta syfte understödja de initiativ som tas av Europeiska gemenskaperna.

Artikel 27

Parterna skall pröva om på basis av ömsesidighet de inskränkningar av tullbefrielse kan avskaffas som i enlighet med gemenskapslagstiftningen gäller för gränsinvånare vid de gemensamma gränserna.

Artikel 28

Varje ingående av bilaterala eller multilaterala överenskommelser som liknar detta avtal med stater som inte är parter i avtalet skall föregås av samråd mellan parterna.

Artikel 29

Detta avtal skall även gälla för Berlin, om inte Tysklands regering inom tre månader efter detta avtals ikraftträdande avger en förklaring med motsatt innehåll till regeringarna i Beneluxstaterna och Frankrike.

Artikel 30

De åtgärder som föreskrivs i detta avtal och som inte är tillämpliga från och med avtalets ikraftträdande skall börja tillämpas före den 1 januari 1986 i fråga om åtgärder enligt avdelning I och, om möjligt, före den 1 januari 1990 i fråga om åtgärder enligt avdelning II, om inte andra tidsfrister har fastställts i detta avtal.

Artikel 31

Detta avtal skall tillämpas med förbehåll för bestämmelserna i artiklarna 5 och 6 samt 8–16 i det avtal som ingicks i Saarbrücken den 13 juli 1984 mellan Tyskland och Frankrike.

Artikel 32

Detta avtal undertecknas utan förbehåll för ratifikation eller godkännande, eller med förbehåll för ratifikation eller godkännande, följt av ratifikation eller godkännande.

Detta avtal skall tillämpas interimistiskt från och med den dag som följer på undertecknandet.

Detta avtal träder i kraft trettio dagar efter det att det sista ratifikations- eller godkännandeinstrumentet har deponerats.

Artikel 33

Luxemburgs regering skall vara depositarie för detta avtal. Den skall överlämna en bestyrkt kopia av avtalet till var och en av de övriga signatärstaternas regeringar.

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal.

SOM SKEDDE I SCHENGEN den fjortonde juni nittonhundraåttiofem på tyska, franska och nederländska, vilka tre texter är lika giltiga.

Pour le Gouvernement du Royaume de Belgique
Voor de Regering van het Koninkrijk België

Für die Regierung der Bundesrepublik Deutschland

Pour le Gouvernement de la République française

Pour le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg

Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden

KONVENTION

om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985
mellan regeringarna i Beneluxstaterna,
Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike
om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förklaring

AVDELNING I

Definitioner

Artikel 1

AVDELNING II

Om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet

Kapitel 1

Passerandet av de inre gränserna

Artikel 2

Kapitel 2

Passerandet av de yttre gränserna

Artikel 3–8

Kapitel 3

Viseringar

Avsnitt 1

Viseringar för kortare vistelse

Artikel 9–17

Avsnitt 2

Viseringar för längre vistelse

Artikel 18

Kapitel 4

Villkor för utlänningars rörelsefrihet

Artikel 19–24

Kapitel 5

Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärllista

Artikel 25

Kapitel 6

Följdåtgärder

Artikel 26–27

Kapitel 7

Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan

Artikel 28–38

AVDELNING III

Polis och säkerhet

Kapitel 1

Polisiärt samarbete

Artikel 39–47

Kapitel 2

Inbördes rättshjälp i brottmål
Artikel 48–53

Kapitel 3

Principen ”non bis in idem” (icke två gånger för samma sak)
Artikel 54–58

Kapitel 4

Utlämning
Artikel 59–66

Kapitel 5

Överförande av verkställighet av brottmålsdom
Artikel 67–69

Kapitel 6

Narkotika
Artikel 70–76

Kapitel 7

Skjutvapen och ammunition
Artikel 77–91

AVDELNING IV

Schengens informationssystem

Kapitel 1

Inrättandet av Schengens informationssystem
Artikel 92

Kapitel 2

Utnyttjande och användning av Schengens informationssystem
Artikel 93–101

Kapitel 3

Skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifter i
Schengens informationssystem
Artikel 102–118

Kapitel 4

Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem
Artikel 119

AVDELNING V

Transport av och rörlighet för varor
Artikel 120–125

AVDELNING VI

Skydd av personuppgifter
Artikel 126–130

AVDELNING VII
Verkställande kommittén
Artikel 131–133

AVDELNING VIII
Slutbestämmelser
Artikel 134–142

Slutdokument, protokoll och förklaringar

Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna, nedan kallade "de avtalsslutande parterna",

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

som stöder sig på Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna,

som har beslutat att fullfölja det i det avtalet framförda önskemålet om att avskaffa kontroller vid de gemensamma gränserna vad gäller rörligheten för personer och att underlätta transporten och den fria rörligheten för varor över samma gränser,

som beaktar att Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna, som kompletteras av Europeiska enhetsakten, föreskriver att den inre marknaden skall medföra att det skapas ett område utan inre gränser,

som beaktar att det av avtalssparterna eftersträvade målet sammanfaller med detta syfte, dock utan att kunna förutse vilka åtgärder som kommer att vidtas i samband med tillämpningen av bestämmelserna i avtalet,

som beaktar att genomförandet av detta önskemål kräver en rad lämpliga åtgärder och ett nära samarbete mellan de avtalsslutande parterna

har enats om följande.

AVDELNING I

Definitioner

Artikel 1

I denna konvention avses med

<i>inre gränser:</i>	de avtalsslutande parternas gemensamma landgränser samt deras flygplatser för inrikes flyg och deras hamnar för reguljära färjeförbindelser endast vad gäller ankommande eller avgående trafik till andra flygplatser eller hamnar på de avtalsslutande parternas territorium utan angöring av hamnar eller mellanlandning på flygplatser utanför detta territorium,
<i>yttre gränser:</i>	de avtalsslutande parternas land- och sjögränser samt flygplatser och hamnar, såvida de inte räknas som inre gränser,
<i>inrikesflyg:</i>	all flygtrafik som uteslutande ankommer till eller avgår från de avtalsslutande parternas territorium utan landning på tredje lands territorium,
<i>tredje land:</i>	alla andra stater än de avtalsslutande parterna,
<i>utlänning:</i>	varje annan person än medborgare i Europeiska gemenskapernas medlemsstater,
<i>utlänning registrerad på spärllista:</i> inresa enligt vad	varje utlänning som i Schengens informations-system har registrerats för nekad som föreskrivs i artikel 96,
<i>gränsövergångsställe:</i>	varje övergångsställe som de behöriga myndigheterna har godkänt för passerandet av de yttre gränserna,
<i>gränskontroll:</i>	den kontroll vid gränserna som utan hänsyn till andra skäl enbart avser en avsikt att passera gränsen,
<i>transportör:</i>	varje fysisk eller juridisk person som bedriver yrkesmässig persontrafik luft-, sjö- eller landvägen,
<i>uppehållstillstånd:</i>	varje tillstånd av vilket slag det än är som utfärdats av någon av de avtalsslutande parterna och berättigar till vistelse på denna parts territorium; som sådant tillstånd räknas inte tillfälligt tillstånd att

vistas på någon av de avtalsslutande parternas territorium i avvaktan på behandling av en asylansökan eller en ansökan om uppehållstillstånd,

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

asylansökan:

varje ansökan som en utlänning lämnat skriftligen, muntligen eller på annat sätt, vid den yttre gränsen eller på någon av de avtalsslutande parternas territorium, för att bli erkänd som politisk flykting enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, och på så sätt få uppehållstillstånd,

asylsökande:

varje utlänning som inkommit med en asylansökan enligt vad som avses i den här konventionen och om vilken ännu inte har fattats något avgörande beslut,

behandling av asylansökan:

alla förfaranden som avser undersökningar, beslut och åtgärder som vidtas för att genomföra slutgiltiga beslut rörande en asylansökan, med undantag av fastställandet av vilken avtalsslutande part som skall ansvara för behandlingen av en asylansökan enligt bestämmelserna i denna konvention.

AVDELNING II

om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna
och om personers rörlighet

KAPITEL 1

Passerandet av de inre gränserna

Artikel 2

1. De inre gränserna får passeras överallt utan att någon personkontroll genomförs.
2. Då den allmänna ordningen eller statens säkerhet så kräver, kan emellertid en avtalsslutande part, efter samråd med de övriga avtalsslutande parterna, besluta om att vid de inre gränserna, under en begränsad tidsperiod, genomföra nationella gränskontroller som är anpassade till det aktuella läget. Om den allmänna ordningen eller statens säkerhet kräver ett omedelbart ingripande, skall den berörda parten vidta nödvändiga åtgärder och snarast möjligt underrätta övriga avtalsparter om detta.
3. Avskaffandet av personkontrollen vid de inre gränserna skall inte inverka på bestämmelserna i artikel 22, inte heller på behöriga myndigheters rätt att i enlighet med respektive avtalsslutande parts lagstiftning utöva sina polisiära befogenheter på partens hela territorium och inte heller på skyldigheten att inneha, medföra och visa upp handlingar och dokument som föreskrivs i den avtalsslutande partens lag.
4. Kontrollen av varor skall ske i enlighet med relevanta bestämmelser i denna konvention.

KAPITEL 2

Passerandet av de yttre gränserna

Artikel 3

1. De yttre gränserna får passeras i princip endast vid gränsövergångsställen och under fastställda öppethållandetider. Närmare bestämmelser samt undantag och bestämmelser om lokal gränstrafik, liksom regler som gäller för särskilda kategorier av sjötrafik, såsom nöjesbåtar eller kustfiske, skall fastställas av den verkställande kommittén (Verkställande kommittén).

2. De avtalsslutande parterna förbinder sig att införa påföljder för passerande utan tillstånd av de yttre gränserna utanför gränsövergångsställena och de fastställda öppethållandetiderna.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

Artikel 4

1. De avtalsslutande parterna garanterar att från och med 1993 kommer från tredje land ankommande flygpassagerare som ämnar fortsätta resan med inrikesflyg att dessförinnan underkastas såväl personkontroll som kontroll av handbagage vid ankomsten på den flygplats där det utifrån kommande flygplanet landat. Inrikes flygpassagerare som ämnar fortsätta resan med flyg till tredje land skall före utresan underkastas såväl personkontroll som kontroll av handbagage på den flygplats från vilken utresan sker.

2. De avtalsslutande parterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att kontrollerna skall kunna utföras i enlighet med bestämmelserna i punkt 1.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 avser inte kontroll av inlämnat bagage; denna kontroll skall genomföras antingen på den flygplats som är resans slutmål eller på den flygplats där resan påbörjas.

4. Fram till den tidpunkt som föreskrivs i punkt 1 skall flygplatserna, trots definitionen av inre gränser, betraktas som yttre gränser vad gäller inrikes resor med flyg.

Artikel 5

1. I samband med vistelse som inte överskrider tre månader, kan inresa till de avtalsslutande parternas territorium beviljas en utlänningsvisa, som

- a) är innehavare av ett eller flera giltiga dokument som tillåter passerande av gränsen och som fastställts av Verkställande kommittén,
- b) innehar giltig visering, om sådan krävs,
- c) i förekommande fall kan uppvisa dokument som bevisar syftet med och villkoren för den avsedda vistelsen samt har tillräckliga medel för sitt uppehälle vad gäller såväl den planerad vistelsens längd som återresan till ursprungslandet eller transitresa till ett tredje land som medger inresa, eller att han är i stånd att på laglig väg anskaffa dessa medel,
- d) inte finns registrerad på spärllista,
- e) inte anses utgöra en risk för den allmänna ordningen, statens säkerhet eller någon av de avtalsslutande parternas internationella förbindelser.

2. Inresa till de avtalsslutande parternas territorium skall vägras en utlänning som inte uppfyller samtliga dessa villkor, utom i de fall då en avtalsslutande part finner det nödvändigt att avvika från denna princip av humanitära skäl, i eget intresse eller på grund av internationella förpliktelser. I sådana fall skall inresetillståndet begränsas till den berörda partens territorium varvid denna avtalsslutande part är skyldig att underrätta övriga avtalsslutande parter om detta.

Dessa regler påverkar inte tillämpningen av de särskilda bestämmelserna om rätten till asyl eller bestämmelserna i artikel 18.

3. Genomresa skall beviljas en utlänning som innehar uppehållstillstånd eller visum utfärdat av någon av de avtalsslutande parterna eller, om så krävs, båda dessa dokument, varvid undantag skall göras om utlänningen finns upptagen på spärrlistan hos den avtalsslutande part vars yttre gräns han infunnit sig vid.

Artikel 6

1. Gränstrafiken vid de yttre gränserna skall underkastas kontroll av behöriga myndigheter. Denna kontroll skall utföras enligt gemensamma principer, inom ramen för de avtalsslutande parternas egna befogenheter och deras respektive lagar, varvid hänsyn skall tas till alla avtalsslutande parters intressen och territorium.

2. De gemensamma principer som avses i punkt 1 är följande:

- a) Personkontrollen skall inte endast omfatta granskning av resedokument och andra villkor för inresa, vistelse, arbete och utresa, utan även efterspaning och förhindrande av hot mot de avtalsslutande parternas inre säkerhet och allmänna ordning. Dessutom skall fordon och föremål som medförs av personer vid passerandet av gränsen kontrolleras. Dessa kontroller skall verkställas av varje avtalsslutande part i enlighet med dennas lagstiftning, i synnerhet vad gäller kroppsvisitering.
- b) Alla personer skall åtminstone underkastas en kontroll för fastställande av identiteten genom uppvisande av resedokument.
- c) Vid inresa skall utlänningar underkastas en mera noggrann kontroll i enlighet med bestämmelserna i a.
- d) Vid utresa skall i samtliga avtalsslutande parters intresse utföras nödvändig kontroll i enlighet med utlänningars rättigheter och med hänsyn till behov av spaningsverksamhet och förhindrande av hot mot de avtalsslutande parternas inre säkerhet och allmänna ordning. Denna kontroll skall utföras i samtliga fall vad gäller utlänningar.
- e) Om sådana kontroller inte kan utföras på grund av särskilda omständigheter, skall en prioritering ske. I detta avseende skall i princip inresekontroll ges företräde framför kontroll vid utresa.

3. De yttre gränsernas sträckning mellan gränsövergångsställena skall bevakas av rörliga enheter från behöriga myndigheter; detta skall även gälla gränsövergångsställena utanför normalt öppethållande. Denna kontroll skall genomföras på ett sådant sätt att den inte uppmuntrar någon att försöka undvika kontroll vid gränsövergångsställena. Tillvägagångssättet för denna bevakning skall vid behov fastställas av Verkställande kommittén.
4. De avtalsslutande parterna förbinder sig att sätta in lämplig personal i tillräckligt antal för genomförandet av denna kontroll och bevakningen av de yttre gränserna.
5. Samma grad av kontroll skall äga rum vid yttre gränserna.

Artikel 7

De avtalsslutande parterna skall bistå varandra och ha ett nära och fast samarbete för att uppnå en effektiv kontroll och bevakning. De skall särskilt inleda ett utbyte av relevant och betydelsefull information varvid, om inte annat föreskrivs i detta avtal, undantag skall göras för uppgifter av individuell karaktär. De skall, i den mån det är möjligt, harmonisera sina anvisningar till de myndigheter som ansvarar för kontrollen samt främja en enhetlig utbildning och fortbildning av den personal som ansvarar för kontrollernas genomförande. Detta samarbete kan ske i form av ett utbyte av kontaktpersoner.

Artikel 8

Verkställande kommittén skall fatta nödvändiga beslut om det praktiska tillvägagångssättet för genomförandet av kontroll och bevakning vid gränserna.

KAPITEL 3

Viseringar

Avsnitt I

Viseringar för kortare vistelse

Artikel 9

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att anta en gemensam politik vad gäller rörligheten för personer, i synnerhet i fråga om reglerna för beviljande av viseringar. För att uppnå detta mål skall de ge varandra ömsesidigt stöd. De avtalsslutande parterna förbinder sig att gemensamt eftersträva en harmonisering av viseringspolitiken.

2. Gentemot tredje land för vars medborgare samtliga avtalsslutande parter vid tidpunkten för undertecknandet av denna konvention eller därefter kommit överens om gemensamma viseringsregler, får dessa regler ändras endast genom en gemensam överenskommelse mellan samtliga avtalsslutande parter. En avtalsslutande part kan i undantagsfall avvika från de gemensamma viseringsreglerna rörande tredje land vid tvingande skäl som beror på att den egna politiken kräver ett brådskande beslut. Denna part skall samråda i förväg med de övriga avtalsslutande parterna och i samband med sitt beslut ta hänsyn till såväl deras intressen som följderna av detta beslut.

Artikel 10

1. En enhetlig visering skall införas och gälla för samtliga avtalsslutande parters territorium. Denna visering, vars giltighetstid närmare behandlas i artikel 11, får beviljas för vistelse som omfattar högst tre månader.

2. De avtalsslutande parterna skall fram till införandet av denna visering erkänna varandras respektive viseringar, såvida dessa beviljats på gemensamma villkor och på grundval av gemensamma kriterier som fastställts inom ramen för i sammanhanget gällande bestämmelser enligt detta kapitel.

3. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 skall varje avtalsslutande part förbehålla sig rätten att begränsa territoriet för en sådan viserings giltighet i enlighet med de gemensamma bestämmelser som fastställs inom ramen för relevanta bestämmelser i detta kapitel.

Artikel 11

1. Den visering som föreskrivs i artikel 10 kan vara

- a) resevisering giltig för en eller flera inresor, varvid varken tidslängden för en oavbruten vistelse eller den totala tidslängden för flera på varandra följande vistelser får överstiga tre månader per halvår räknat från det första inresedatumet,
- b) transitvisering som tillåter innehavaren att resa genom de avtalsslutande parternas territorium en, två eller i undantagsfall flera gånger för att ta sig till tredje lands territorium, varvid tidslängden för genomresan inte får överstiga fem dagar.

2. Bestämmelserna i punkt 1 hindrar inte att någon av de avtalsslutande parterna under loppet av det halvår som avses vid behov utfärdar en ny visering, vars giltighet begränsas till denna parts territorium.

Artikel 12

1. Den enhetliga visering som avses i artikel 10.1 skall utfärdas av de avtalsslutande parternas diplomatiska och konsulära myndigheter samt, i

förekommande fall, av de myndigheter hos de avtalsslutande parterna som avses i artikel 17.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

2. Avtalsslutande part med befogenhet att utfärda sådan visering är i princip den part som utgör resans huvudmål. Om detta inte kan fastställas, åligger utfärdandet av visering i allmänhet den diplomatiska eller konsulära representation för den avtalsslutande part på vars territorium den första inresan sker.

3. Verkställande kommittén skall fastställa genomförandebestämmelserna, särskilt kriterierna för fastställandet av resans huvudmål.

Artikel 13

1. Ingen visering får införas i ett resedokument som inte längre är giltigt.

2. Den i resedokumentet angivna giltighetstiden skall vara längre än den för en visering, varvid hänsyn skall tas till tidsramen för viseringens nyttjande. Resedokumentets giltighet skall tillåta en utlänning återresa till hans hemland eller inresa till tredje land.

Artikel 14

1. Ingen visering får införas i ett resedokument som inte betraktas som giltigt av någon av de avtalsslutande parterna. Om resedokumentet är giltigt endast hos en eller flera avtalsslutande parter, skall den införda viseringen begränsas till denna eller dessa.

2. I händelse av att resedokumentet betraktas som ogiltigt av en eller flera avtalsslutande parter, får visering utfärdas i form av ett tillstånd som ersätter visering.

Artikel 15

I princip får de viseringar som avses i artikel 10 endast utfärdas för utlänningar som uppfyller de inresevillkor som fastställs i artikel 5.1 a, 5.1 c, 5.1 d och 5.1 e.

Artikel 16

Om någon av de avtalsslutande parterna finner det nödvändigt att, av något av de skäl som anges i artikel 5.2, avvika från den i artikel 15 fastställda principen i samband med utfärdandet av visering för utlänningar som inte uppfyller samtliga i artikel 15.1 upptagna villkor för inresa, skall denna viserings giltighet begränsas till denna avtalsslutande parts territorium, varvid en part skall underrätta övriga avtalsslutande parter om detta.

1. Verkställande kommittén skall anta gemensamma regler rörande granskningen av viseringsansökningar, övervaka att dessa regler följs samt anpassa dem till nya situationer och villkor.
2. Dessutom skall Verkställande kommittén definiera de fall då visering inte får utfärdas utan föregående hänvändelse till den berörda avtalsslutande partens centrala myndighet samt, i förekommande fall, till andra avtalsslutande parters centrala myndigheter.
3. Verkställande kommittén skall även fatta nödvändiga beslut som rör
  - a) för visering tillåtna typer av resedokument,
  - b) myndigheter med uppgift att utfärda visering,
  - c) villkor för utfärdande av visering vid gränsen,
  - d) en viserings form, innehåll och giltighetstid samt avgifter som skall tas ut i samband med utfärdandet.
  - e) villkor för förlängning eller avslag av de viseringar som avses i c och d, varvid hänsyn skall tas till samtliga avtalsslutande parters intressen,
  - f) villkor för begränsning av en viserings giltighet till en viss stats territorium,
  - g) principer för utarbetandet av en gemensam förteckning över utlänningar registrerade på spärrlista, utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 96.

Avsnitt 2

Viseringar för längre vistelse

Artikel 18

En visering för vistelse som överstiger tre månader skall betraktas som nationellt uppehållstillstånd som beviljats av någon av de avtalsslutande parterna i överensstämmelse med dennas lagstiftning. En sådan visering ger innehavaren tillstånd att passera genom de övriga avtalsslutande parternas territorium, i avsikt att komma till det territorium som hör till den avtalsslutande part som beviljat tillståndet, förutsatt att innehavaren uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 d och 5.1 e och förutsatt att han inte är upptagen på spärrlistan hos den avtalsslutande part vars territorium han önskar passera genom.

Villkor för utlänningars rörelsefrihet*Artikel 19*

1. Utlänningar, som har en för de avtalsslutande parterna enhetlig visering och som på föreskrivet sätt inrest till ett territorium som tillhör någon av de avtalsslutande parterna, får röra sig fritt på samtliga avtalsslutande parters territorier under den giltighetstid som angivits i denna visering, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c, 5.1 d och 5.1 e.
2. Fram till införandet av enhetlig visering får utlänningar, som är innehavare av visering utfärdad av någon av de avtalsslutande parterna och som på föreskrivet sätt inrest till något av deras territorier, röra sig fritt på samtliga avtalsslutande parters territorier under den giltighetstid som anges i den utfärdade viseringen, dock högst tre månader räknat från första inresedag, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c, 5.1 d och 5.1 e.
3. Punkterna 1 och 2 avser inte visering vars giltighet begränsats till ett visst territorium i enlighet med bestämmelserna i kapitel 3 i denna avdelning.
4. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22.

Artikel 20

1. Utlänningar utan skyldighet att inneha visering får röra sig fritt på de avtalsslutande parternas territorier under högst tre månader under en tidsperiod av sex månader räknat från första inresedag, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c, 5.1.d och 5.1 e.
2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte påverka rätten för någon av de avtalsslutande parterna att låta förlänga utlänningars vistelse på dess territorium utöver tre månader med hänsyn till särskilda omständigheter eller gällande bestämmelser i en bilateral överenskommelse som slutits före ikraftträdandet av denna konvention.

Artikel 21

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

1. Utlänningar med av någon avtalsslutande part utfärdat uppehållstillstånd får, under förutsättning att såväl detta tillstånd som resedokumentet är giltiga, röra sig fritt under högst tre månader på övriga avtalsslutande parter territorier, såvida de uppfyller de inresevillkor som anges i artikel 5.1 a, 5.1 c och 5.1 e och inte finns registrerade på den berörda avtalsslutande partens spärlista.
2. Punkt 1 avser även utlänningar med av någon avtalsslutande part utfärdat tidsbegränsat uppehållstillstånd och ett resedokument utfärdat av samma avtalsslutande part.
3. De avtalsslutande parterna skall tillställa Verkställande kommittén en förteckning över av dem utfärdade giltiga dokument i form av uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd samt resedokument enligt denna artikel.
4. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22.

Artikel 22

1. En utlänning, som inrest på föreskrivet sätt till någon av de avtalsslutande parternas territorium är skyldig att enligt de av varje avtalsslutande part fastställda villkoren anmäla sig hos den behöriga myndigheten hos den avtalsslutande part vars territorium han beträder. Undertecknandet av denna anmälan skall ske, allt efter vad varje avtalsslutande part finner lämpligt, antingen vid inresan eller inom en tidsfrist på tre arbetsdagar räknat från inresedag på den berörda partens territorium.
2. En utlänning, som är bosatt inom någon avtalsslutande parts territorium och som reser till en annan avtalsslutande parts territorium, är underkastad den anmälningsplikt som avses i 1.
3. Undantag från punkt 1 och 2 skall varje medlemsstat föreskriva och underrätta Verkställande kommittén om.

Artikel 23

1. En utlänning som inte uppfyller, eller inte längre uppfyller, villkoren för kortare vistelse på någon avtalsslutande parts territorium, skall i princip utan dröjsmål lämna de avtalsslutande parternas territorium.
2. En utlänning med fortfarande giltigt uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd utfärdat av en annan avtalsslutande part, skall ofördröjligen bege sig till den partens territorium.

3. Om en sådan utlänning inte frivilligt lämnar den avtalsslutande partens territorium, eller om det kan antas att han inte kommer att lämna territoriet, eller om det finns tvingande skäl för utlänningens utresa med hänsyn till inre säkerhet eller allmän ordning, måste utlänningen utvisas i enlighet med bestämmelserna i den avtalsslutande partens lagar från det territorium där han gripits. Om den berörda avtalsslutande partens lagar inte tillåter utvisning, får vistelse på territoriet medges.

4. Utvisning från den berörda statens territorium kan ske till utlänningens hemland eller någon annan stat där han tillåts resa in, varvid hänsyn framför allt skall tas till gällande bestämmelser i återtagandavtal ingångna mellan de avtalsslutande parterna.

5. Bestämmelserna i punkt 4 får inte strida mot de avtalsslutande parternas egna bestämmelser rörande asylrätten eller mot Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, eller mot bestämmelserna i punkt 2 i denna artikel och i artikel 33.1 den här konventionen.

Artikel 24

Om inte annat följer av Verkställande kommitténs definition av lämpliga kriterier och praktiska tillvägagångssätt skall de avtalsslutande parterna kompensera varandra för ekonomisk obalans som kan uppstå i samband med den utvisningsskyldighet som föreskrivs i artikel 23, om utvisningen inte kan verkställas på utlänningens bekostnad.

KAPITEL 5

Uppehållstillstånd och personer registrerade på spärlista

Artikel 25

1. När en avtalsslutande part skall besluta om utfärdande av uppehållstillstånd för en utlänning som registrerats på spärlista, skall den först rådgöra med den avtalsslutande part som verkställt registreringen, varvid hänsyn skall tas till denna stats intressen; uppehållstillstånd får endast beviljas om det finns skäl av allvarlig art, i synnerhet av humanitärt slag eller till följd av internationella förpliktelser.

Om uppehållstillstånd beviljas skall den avtalsslutande part som ansvarar för registreringen vidta åtgärder för återkallande av registreringen, men får dock låta registrera den aktuella utlänningen på sin egen spärlista.

2. Om det visar sig att en utlänning, med av någon part utfärdat giltigt uppehållstillstånd, registrerats på spärlista, skall den registrerande avtalsslutande parten kontakta den som beviljat uppehållstillståndet för att besluta om det finns tillräckliga skäl för att återkalla detta.

Om ingen återkallelse sker skall den registrerande parten vidta åtgärder för återkallande av registreringen, men får dock låta registrera den aktuella utlänningen på sin egen spärlista.

KAPITEL 6

Följdåtgärder

Artikel 26

1. Om inte annat följer av förpliktelser i samband med anslutning till Genèvekonventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, skall de avtalsslutande parterna förplikta sig att i sin egen lagstiftning införa följande regler:

- a) Om en utlänning vägras inresa till någon avtalsslutande parts territorium, skall den transportör som ombesörjt luft-, sjö- eller landtransport fram till den yttre gränsen vara skyldig att utan dröjsmål återtaga ansvaret för denne. På anmodan av gränsövervakande myndigheter skall transportören ombesörja utlänningens återresa till det tredje land där han påbörjat sin resa, eller det tredje land som utfärdat det resedokument med vilket resan företagits, eller något annat tredje land som med säkerhet tillåter inresa.
- b) Transportören är skyldig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att försäkra sig om att en utlänning, som transporteras luft- eller sjövägen, är innehavare av de dokument som krävs för inresa till de avtalsslutande parternas territorium.

2. Om inte annat följer av förpliktelser i samband med anslutning till Genèvekonventionen den 28 juni 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, samt med hänsyn till sin egen grundlag skall de avtalsslutande parterna förbinda sig att införa sanktioner mot transportörer som luft- eller sjövägen från tredje land till deras territorium befordrar utlänningar utan nödvändiga resedokument.

3. Bestämmelserna i 1 b och 2 avser även transportörer som ansvarar för grupptransporter i samband med internationella bussförbindelser, gränstrafik undantagen.

Artikel 27

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att införa lämpliga sanktioner mot den som i vinstsyfte hjälper, eller försöker hjälpa, utlänningar att resa in till eller vistas på någon parts territorium i strid mot den berörda partens lagstiftning rörande utlänningars inresa och vistelse.

2. Om någon avtalsslutande part får kännedom om sådana förhållanden som avses i punkt 1, och som strider mot någon annan parts lagstiftning, skall den underrätta den andra parten om detta.

3. Den avtalsslutande part som på grund av brott mot sin egen lagstiftning anmodar en annan part att väcka åtal för sådana handlingar som avses i punkt 1, skall genom officiell anmälan eller intygande av behöriga myndigheter styrka vilka lagbestämmelser som har överträtts.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

KAPITEL 7

Ansvarighet i samband med behandling av asylansökan

Artikel 28

De avtalsslutande parterna bekräftar åter sina förpliktelser enligt Genèvekonventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, utan någon som helst geografisk begränsning av tillämpningsområdet för dessa texter, och sin skyldighet att vad gäller tillämpningen av dessa instrument samarbeta med myndigheterna hos Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar.

Artikel 29

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att behandla alla asylansökningar som lämnas av utlänningar på något av sina territorium.
2. Denna skyldighet innebär inte att någon avtalsslutande part alltid måste ge den asylsökande inrese- eller uppehållstillstånd på sitt territorium.

Samtliga avtalsslutande parter förbehåller sig rätten att, på grundval av sina egna bestämmelser och i enlighet med sina internationella förpliktelser, avvisa eller utvisa en asylsökande till tredje land.

3. Oberoende av vilken avtalsslutande part den asylsökande riktar sin ansökan till skall endast en part ansvara för behandling av ansökan. Denna part fastställs enligt de i artikel 30 närmare beskrivna kriterierna.
4. Varje avtalsslutande part förbehåller sig trots punkt 3 rätten att, om det finns särskilda skäl enligt den egna lagstiftningen, behandla en asylansökan, även om ansvaret enligt detta avtal skulle ligga hos någon annan avtalsslutande part.

Artikel 30

1. Den avtalsslutande part som ansvarar för behandlingen av en asylansökan, skall fastställas enligt följande:
  - a) En avtalsslutande part som utfärdat något slag av visering eller uppehållstillstånd till en asylsökande betraktas som ansvarig för behandlingen av ansökan. Om visering har beviljats av någon annan avtalsslutande part, är denna ansvarig.

- b) Om flera avtalsslutande parter har beviljat den asylsökande visering av något slag eller ett uppehållstillstånd skall ansvaret ligga hos den avtalsslutande part vars visering eller uppehållstillstånd har den längsta giltighetstiden.
- c) Så länge den asylsökande inte lämnat de avtalsslutande parternas territorium, skall det krav som fastställs i 1 a och 1 b kvarstå, även om hans visering, av vilket slag det än är, eller uppehållstillstånd inte längre är giltigt. Om den asylsökande lämnat de avtalsslutande parternas territorium efter det att visering eller uppehållstillstånd beviljats, skall dessa dokument medföra ansvar enligt punkterna 1 a och 1 b, utom när de inte längre är giltiga med hänsyn till vad som sägs i nationella bestämmelser.
- d) Om den asylsökande befriats från viseringstvång av de avtalsslutande parterna skall ansvaret ligga hos den part vars yttre gräns passerats av den asylsökande vid inresan till de avtalsslutande parternas territorium.

Så länge ingen fullständig politisk samordning skett inom området för visering, och om den asylsökande befriats från viseringstvånget av endast vissa avtalsslutande parter, skall ansvaret ligga hos den part vars yttre gräns den asylsökande vid inresan till de avtalsslutande parternas territorium kunnat passera på grund av befrielse från viseringstvång om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 1 a–c.

Om asylansökan inlämnas till någon avtalsslutande part som beviljat den sökande visering för genomresa – oavsett om den sökande har passerat någon passkontroll – och om denna visering utfärdats efter det att transitlandet hos konsulära eller diplomatiska myndigheter för den avtalsslutande part som är resans mål försäkrat sig om att den asylsökande uppfyller denna parts inresevillkor skall ansvaret för behandlingen av ansökan ligga hos den avtalsslutande part som är bestämmelseort.

- e) Om en asylsökande inrest till de avtalsslutande parternas territorium och saknar ett eller flera av de dokument som enligt Verkställande kommittén fordras för tillstånd att passera gränsen, skall den part vara ansvarig vars yttre gräns den asylsökande passerat vid inresan till de avtalsslutande parternas territorium.
- f) Om en utlänning, vars asylansökan redan tagits upp för behandling av någon av de avtalsslutande parterna, inkommer med en ny ansökan, skall denna tas upp av samma part.
- g) Om en utlänning, som tidigare meddelats ett slutgiltigt beslut rörande en till någon av de avtalsslutande parterna inlämnad asylansökan, förnyar sin ansökan, skall denna tas upp av den part som behandlade den tidigare ansökan, såvida den sökande inte lämnat de avtalsslutande parternas territorium.

2. Om någon avtalsslutande part åtagit sig behandlingen av en asylansökan i enlighet med vad som sägs i artikel 29.4 skall den ansvariga avtalsslutande parten enligt punkt 1 i den här artikeln befrias från sina skyldigheter.

3. Om det skulle visa sig omöjligt att fastställa den ansvariga avtalsslutande parten på grundval av de kriterier som anges i punkterna 1 och 2 skall ansvaret ligga hos den avtalsslutande part till vilken asylansökan ställts.

1. De avtalsslutande parterna skall snarast möjligt försöka fastställa vem av dem som skall ansvara för behandlingen av en asylansökan.
2. Om någon enligt artikel 30 icke ansvarig avtalsslutande part tillställs en asylansökan från en utlänning som vistas på dess territorium, kan denna part för att möjliggöra behandling av ansökan anmoda den ansvariga parten att åta sig den asylsökande.
3. Den ansvariga avtalsslutande parten är skyldig att ta emot en sådan asylsökande som avses i punkt 2, om anmodan sker inom sex månader räknat från inlämnandet av asylansökan. Om ingen anmodan har gjorts inom denna tidsfrist skall den part till vilken asylansökan inkommet ansvara för behandlingen av denna.

Artikel 32

Den avtalsslutande part som ansvarar för behandlingen av en asylansökan skall behandla den i enlighet med sin egen lagstiftning.

Artikel 33

1. Om en asylsökande vistas olagligen på en annan avtalsslutande parts territorium medan asylförfarandet pågår, skall den ansvariga avtalsslutande parten återta honom.
2. Punkt 1 skall inte tillämpas om den andra avtalsslutande parten beviljat den asylsökande uppehållstillstånd för en tidsperiod som överstiger eller motsvarar ett år. I sådana fall skall ansvaret för behandlingen av ansökan överföras till den andra avtalsslutande parten.

Artikel 34

1. En ansvarig avtalsslutande part skall återta en utlänning vars asylansökan slutgiltigt avslagits och som rest till en annan avtalsslutande parts territorium utan tillstånd att vistas på detta.
2. Punkt 1 skall dock inte tillämpas om en ansvarig avtalsslutande part ombesörjt utvisning av utlänningen utanför de avtalsslutande parternas territorium.

Artikel 35

1. En avtalsslutande part som beviljat en utlänning flyktingstatus och uppehållstillstånd skall, under förutsättning att berörda parter överenskommit om detta, åta sig ansvaret för behandling av asylansökan från medlemmar av dennes familj.
2. Med familjemedlem avses i punkt 1 en flyktings make eller ogifta barn under 18 år eller, om flyktingen är ett gift barn under 18 år, dennes far eller mor.

Artikel 36

En avtalsslutande part med ansvar för behandlingen av en asylansökan kan av humanitära skäl, i synnerhet vad gäller familjeförhållanden eller kulturell bakgrund, anmoda en annan avtalsslutande part att återta detta ansvar såvida den asylsökande önskar det. Den anmodade parten skall göra en bedömning av om den kan tillmötesgå begäran.

Artikel 37

1. Behöriga myndigheter hos de avtalsslutande parterna skall snarast möjligt informera varandra om följande:

- a) Nya bestämmelser eller åtgärder avseende rätten till asyl eller behandlingen av asylsökande, senast vid ikraftträdandet.
- b) Statistiska uppgifter om det tillkomna antalet asylsökande varje månad samt viktigaste ursprungsländer och, i den mån de är tillgängliga, påföljande beslut rörande asylansökningar.
- c) Tillkomst eller betydande ökning vad avser vissa grupper av asylsökande samt inhämtade uppgifter om dessa.
- d) Grundläggande beslut rörande rätten till asyl.

2. För att få till stånd en gemensam utvärdering skall de avtalsslutande parterna dessutom svara för ett nära samarbete vad avser insamlandet av uppgifter om situationen i de asylsökandes ursprungsländer.

3. Varje påpekande från någon avtalsslutande parts sida om konfidentiell behandling av den lämnade informationen bör respekteras av övriga avtalsslutande parter.

Artikel 38

1. Varje avtalsslutande part skall till en annan part på dennas begäran vidarebefordra tillgängliga uppgifter om en asylsökande som är nödvändiga för

- fastställande av vilken avtalsslutande part som skall svara för behandling av asylansökan,
- behandling av asylansökan,
- iakttagande av de skyldigheter som föreskrivs i detta kapitel.

2. Dessa uppgifter får endast avse

- a) identitet (efternamn och förnamn, i förekommande fall tidigare namn, tillnamn eller antagna namn, födelsedatum och -ort, nuvarande och tidigare medborgarskap vad avser den asylsökande samt, i förekommande fall, dennes familjemedlemmar),

- b) legitimationshandlingar och resedokument (art, giltighetstid, datum för utfärdande, utfärdande myndighet, plats för utfärdandet osv.),
- c) övriga uppgifter som krävs för fastställande av den sökandes identitet,
- d) vistelse på olika orter samt resvägar,
- e) uppehållstillstånd eller visering utfärdade av någon avtalsslutande part,
- f) plats för inlämnande av asylansökan,
- g) i förekommande fall, datum för inlämnande av tidigare asylansökan, datum för inlämnande av nuvarande ansökan, hur långt förfarandet framskridit, innebörd av fattade beslut.

3. Dessutom kan en avtalsslutande part anmoda en annan part att meddela de skäl en asylsökande åberopat som stöd för sin ansökan samt, i förekommande fall, grunderna för beslut som fattats angående denne. Den anmodade parten skall avgöra om det är möjligt att följa anmodan. Vidarebefordran av sådan information får under alla förhållanden endast ske med den asylsökandes samtycke.

4. Utbyte av information skall ske på en avtalsslutande parts begäran och får endast förekomma mellan myndigheten som har utsetts av varje avtalsslutande part och som har meddelats till Verkställande kommittén.

5. Utlämnade uppgifter får endast användas för de syften som avses i punkt 1. Sådana uppgifter får endast förmedlas till myndigheter och domstolar med uppgift att

- fastställa den avtalsslutande part som skall svara för behandling av asylansökan,
- behandla asylansökan,
- iaktta de skyldigheter som föreskrivs i detta kapitel

6. Den uppgiftslämnande avtalsslutande parten skall ansvara för uppgifternas riktighet och aktualitet.

Om det visar sig att en berörd avtalsslutande part lämnat oriktiga uppgifter, eller uppgifter som inte skulle ha lämnats ut, skall de mottagande avtalsslutande parterna omedelbart underrättas om detta. De skall tillrättalägga dessa uppgifter eller låta förstöra dem.

7. En asylsökande har rätt att på begäran få kännedom om utväxlad information som rör honom under den tid den är tillgänglig.

Om han konstaterar att uppgifterna är oriktiga, eller inte borde ha vidarebefordrats, skall han ha rätt att kräva att de tillrättaläggs eller förstörs enligt de villkor som avses i punkt 6.

8. Utlämnande och mottagande av uppgifter i samband med informationsutbyte skall registreras hos varje berörd avtalsslutande part.

9. Vidarebefordrade uppgifter skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det ändamål för vilket utbytet har skett. Nödvändigheten av att bevara uppgifterna bör undersökas i sitt sammanhang av den berörda avtalsslutande parten.

10. Under alla förhållanden skall de vidarebefordrade uppgifterna ha samma rättsskydd hos den mottagande avtalsslutande parten som annan information av liknande karaktär.

11. Om uppgifterna inte förs in i dataregister utan behandlas på annat sätt, skall samtliga avtalsslutande parter vidta lämpliga åtgärder för effektiv tillsyn av att denna artikel följs. Om någon avtalsslutande part förfogar över en avdelning av det slag som anges i punkt 12, kan denna få i uppdrag att sköta sådan säkerhetskontroll.

12. Om en eller flera avtalsslutande parter önskar föra in de uppgifter som avses i punkterna 2 och 3, helt eller delvis, i dataregister, får automatisk databehandling användas endast om de berörda avtalsslutande parterna har antagit en datalag i enlighet med principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 rörande personskydd i samband med automatisk databehandling av uppgifter som avser enskild person, och om dessa parter har utsett en lämplig egen registeransvarig myndighet för databehandling och utnyttjande av uppgifter som vidarebefordrats i enlighet med den här konventionen.

AVDELNING III

Polis och säkerhet

KAPITEL 1

Polisiärt samarbete

Artikel 39

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att låta sina polismyndigheter bistå varandra inom ramen för staternas lagstiftning och sin behörighet i syfte att förhindra och upptäcka brottsliga handlingar, såvida staternas lagstiftning inte förbehåller rättsliga myndigheter rätten till framställning och framställningen eller dess tillämpning inte innebär att den mottagande avtalsslutande parten skall vidta tvångsåtgärder. Om de polismyndigheter som mottagit en framställning saknar behörighet att verkställa den, skall den överlämnas till behöriga myndigheter.

2. Skriftlig information, enligt bestämmelserna i punkt 1, som lämnats av den mottagande avtalsslutande parten får inte utnyttjas av den part som gjort en framställning i syfte att framlägga bevis för brottslig gärning annat än med samtycke av behöriga rättsliga myndigheter hos den part som mottagit framställningen.

3. De framställningar om bistånd som avses i punkt 1 samt bifallande av dessa får utväxlas mellan centrala organ med uppgift att å respektive avtalsslutande parts vägnar genomföra det internationella samarbetet. Om framställningen inte kan ske i behörig tid på det sätt som anges ovan, kan polismyndigheterna på den framställande avtalsslutande partens sida rikta den direkt till behöriga myndigheter hos den mottagande parten, varvid dessa myndigheter får vidta direkta åtgärder. I sådana fall skall den polismyndighet som gör en direkt framställning snarast möjligt underrätta det centrala organ hos den mottagande parten som ansvarar för det internationella polisiära samarbetet, om att direkt framställning görs.

4. Avseende gränsområden kan överenskommelser om samarbete träffas mellan ansvariga ministrar hos respektive avtalsslutande part.
5. Bestämmelserna i denna artikel utgör inte något hinder för utförligare nuvarande och framtida bilaterala överenskommelser mellan avtalsslutande parter med gemensam gräns. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om sådana överenskommelser.

Artikel 40

1. Polismän i den ena avtalsslutande partens land vilka inom ramen för en förundersökning i sitt eget land håller någon under uppsikt som misstänks för delaktighet i ett brott som kan medföra utlämning, får fortsätta sin övervakning på den andra partens territorium, om denna samtyckt till övervakning över gränsen på grundval av en i förväg gjord framställning om rättsligt bistånd mellan staterna. Samtycket får vara förenat med vissa villkor.

På begäran skall övervakningen överlåtas till polismän hos den avtalsslutande part vars territorium berörs.

Den framställning om rättsligt bistånd som avses i första stycket skall ställas till en av de avtalsslutande parterna utsedd myndighet med behörighet att bevilja eller vidarebefordra framställningen om samtycke.

2. Om det på grund av synnerlig brådska för att en framställning om den andra avtalsslutande partens föregående samtycke inte kan göras, får övervakande polismän överskrida gränsen för fortsatt övervakning av en person misstänkt för de brottsliga handlingar som anges i punkt 7, om följande villkor uppfylls:

- a) Överskridande av gränsen i samband med övervakningen skall amälas till den i punkt 5 upptagna myndighet som utsetts av den avtalsslutande part på vars territorium övervakningen fortsätter.
- b) Framställning om rättsligt bistånd i enlighet med punkt 1 och med uppgift om skäl som berättigar till gränsöverskridande utan föregående samtycke, skall överlämnas utan dröjsmål.

Övervakningen skall genast upphöra, om den avtalsslutande part vars territorium berörs begär detta efter att ha mottagit en anmälan som avses i punkt 2 a eller en framställning som avses i punkt 2 b, eller om samtycke inte erhållits inom fem timmar efter gränsöverskridandet.

3. Den övervakning som avses i punkterna 1 och 2 får endast ske på följande allmänna villkor:

- a) Övervakande polismän skall följa bestämmelserna i denna artikel och lagbestämmelserna i den avtalsslutande parts land på vars territorium de opererar; de skall följa lokala behöriga myndigheters instruktioner.
- b) Med undantag av de situationer som anges i punkt 2 skall polismännen i samband med övervakningen ha ett dokument med uppgift om att samtycke givits.

c) Övervakande polismän skall hela tiden kunna styrka sin officiella behörighet.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

- d) Övervakande polismän får medföra tjänstevapen i samband med övervakningen, om inte annat uttryckligen har beslutats av den anmodade parten; utnyttjande av tjänstevapen skall vara förbjudet utom i samband med nödvärn.
- e) Beträdande av bostäder och platser som inte är öppna för allmänheten skall vara förbjudet.
- f) Övervakande polismän får inte utsätta den övervakade personen för identitetskontroll eller gripa denne.
- g) All verksamhet skall rapporteras till myndigheterna hos den avtalslutande part på vars territorium den sker; övervakande polismän kan åläggas att inställa sig personligen.
- h) Myndigheterna hos den avtalslutande part där polismännen har sitt hemvist skall, på begäran av myndigheterna hos den part på vars territorium övervakningen skett, medverka vid den undersökning som följer efter den operation i vilken de deltagit, rättsliga förfaranden inbegripna.

4.De polismän som avses i punkterna 1 och 2 är

—vad gäller Belgien:

medlemmar av till allmän åklagarmyndighet knuten kriminalpolis, belgiskt gendarmeri och belgisk lokal polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, belgiska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

—vad gäller Tyskland:

tysk polis på förbunds- och delstatsnivå (Polizei des Bundes und der Länder) samt, endast när det gäller områdena olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen och olaglig vapenhandel, tjänstemän i "Zollfahndungsdienst" (tullens spaningsavdelning) i deras egenskap av biträdande polis till allmän åklagarmyndighet;

—vad gäller Frankrike:

polisbefäl och polismän tillhörande fransk rikskriminalpolis och franska gendarmeriet samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, franska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

—vad gäller Luxemburg:

polismän tillhörande luxemburgskt gendarmeri och luxemburgsk polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, luxemburgska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Nederländerna:

polismän tillhörande "Rijkspolitie" och "Gemeentepolitie" (nederländsk polis på riks- och lokalnivå) samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 6, tjänstemän tillhörande de nederländska skattemyndigheternas avdelning för information och efterforskningar med behörighet på området för införselavgifter och punktskatter, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall.

5. Den myndighet som avses i punkterna 1 och 2 är

— vad gäller Belgien:

Commissariat Général de la Police judiciaire;

— vad gäller Tyskland:

Bundeskriminalamt;

— vad gäller Frankrike:

Direction centrale de la Police judiciaire;

— vad gäller Luxemburg:

Procureur général d'Etat;

— vad gäller Nederländerna:

Landelijk Officier van Justitie, med behörighet för övervakning utanför gränsen.

6. De avtalslutande parterna får på bilateral nivå utvidga tillämpningsområdet för denna artikel och anta kompletterande bestämmelser i samband med verkställandet av den.

7. Den övervakning som avses i punkt 2 får endast ske i samband med någon av följande straffbara gärningar:

— mord

— dråp

— våldtäkt

— mordbrand

— penningförfalskning

— grov stöld och grovt häleri

— utpressning

— människorov och tagande av gisslan

— olaglig människohandel

— olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen

- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall

Artikel 41

1. Polismän från den ena avtalslutande partens land vilka i sitt eget land förföljer någon som tagits på bar gärning vid begående av något av de brott som avses i punkt 4 eller vid medhjälp till något av dessa brott har befogenhet att utan föregående samtycke fortsätta förföljande på den andra avtalslutande partens territorium, när behöriga myndigheter hos den andra parten på grund av sakens brådskande natur inte kunnat underrättas i förväg genom något av de kommunikationsmedel som anges i artikel 44 om beträdandet av detta territorium, eller när dessa myndigheter inte kunnat bege sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet.

Detsamma gäller om den som förföljs rymt från häkte eller avtjänande av frihetsstraff.

Senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet skall förföljande polismän anhålla om bistånd av behöriga myndigheter hos den part på vars territorium förföljandet äger rum. Förföljandet skall upphöra omedelbart, om den part på vars territorium förföljandet måste äga rum, begär detta. På de förföljande polismännens begäran skall lokala behöriga myndigheter ta fast den förföljde för att fastställa hans identitet eller gripa honom.

2. Förföljandet skall verkställas på något av följande villkor angivna i den förklaring som föreskrivs i punkt 9:

- a) Förföljande polismän har inte rätt att beröva den förföljde friheten.
- b) Om ingen framställning görs om avbrytande av förföljandet eller om lokala behöriga myndigheter inte kan ingripa inom rimlig tid, får förföljande polismän beröva den förföljde friheten tills polismän hos den part på vars territorium förföljandet äger rum och som bör underrättas utan dröjsmål, kan fastställa den förföljdes identitet eller gripa honom.

3. Förföljandet skall verkställas i överensstämmelse med punkterna 1 och 2 på något av följande villkor, angivna i den förklaring som föreskrivs i punkt 9:

a) I en zon eller under en tidsfrist gällande från och med gränsöverskridandet, vilka skall anges i förklaringen.

b) Utan områdes- eller tidsbegränsning.

4. I den förklaring som avses i punkt 9 skall de avtalsslutande parterna ange de brott som avses i punkt 1 på något av nedanstående sätt:

a) Följande brott:

- mord
- dråp
- våldtäkt
- mordbrand
- penningförfalskning
- grov stöld och grovt häleri
- utpressning
- människorov och tagande av gisslan
- olaglig människohandel
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen
- brott mot lagbestämmelser angående vapen och sprängämnen
- ödeläggelse genom användande av sprängämnen
- olaglig transport av giftigt och skadligt avfall
- smitning från olycka som medfört dödsfall eller allvarliga skador.

b) Brott som kan leda till utlämning.

5. Förföljandet får endast verkställas på följande allmänna villkor:

- a) Förföljande polismän skall följa bestämmelserna i denna artikel och gällande lag hos den avtalsslutande part på vars territorium de opererar; de skall följa behöriga lokala myndigheters instruktioner.
- b) Förföljandet skall endast ske över landgränserna.
- c) Beträdande av bostäder och platser som inte är tillgängliga för allmänheten är förbjudet.
- d) Förföljande polismän skall vara lätt identifierbara, antingen genom att de bär uniform eller genom armbindel eller genom extra anordningar placerade på fordonet; bärande av civil klädsel i förening med användande av fordon med borttagen beteckning och utan ovan nämnda anordningar är förbjudet; förföljande polismän skall hela tiden kunna styrka sin officiella befogenhet.

- e) Förföljande polismän får medföra sitt tjänstevapen; det får inte användas annat än i nödvärn.
- f) När den förföljde väl tagits fast enligt bestämmelserna i punkt 2 b, får denne i samband med förandet till lokala behöriga myndigheter endast kroppsvisiteras av säkerhetsskäl; handfångsel får användas under transport av den förföljde; föremål i den förföljdes ägo får beslagtas.
- g) Efter samtliga operationer som anges i punkterna 1, 2 och 3 skall förföljande polismän inställa sig hos behöriga lokala myndigheter hos den avtalsslutande part på vars territorium de opererat för att redovisa för sitt uppdrag; på dessa myndigheters anmodan skall polismännen vara skyldiga att stå till disposition ända tills omständigheterna kring deras ingripande klarlagts på ett tillfredsställande sätt: detta villkor gäller även när förföljandet inte lett till ett gripande av den förföljde.
- h) Myndigheterna hos den avtalsslutande part där de förföljande polismännen har sitt hemvist skall, på begäran av myndigheterna hos den avtalsslutande part på vars territorium förföljandet skett, medverka vid den undersökning som följer efter den operation i vilken de deltagit, rättsliga förfaranden inbegripna.

6. Den som till följd av en sådan åtgärd som avses i punkt 2 gripits av lokala behöriga myndigheter kan, oberoende av nationalitet, kvarhållas för förhör. De nationella lagbestämmelserna skall gälla i tillämpliga delar.

Om personen inte är medborgare i den avtalsslutande parts land på vars territorium han gripits, skall han frisläppas senast sex timmar efter gripandet, timmarna från midnatt fram till klockan nio ej inräknade, såvida lokala behöriga myndigheter inte tidigare mottagit en framställning om tillfälligt omhändertagande för utlämning i någon form.

7. De polismän som avses i föregående punkter är

— vad gäller Belgien:

medlemmar av till allmän åklagarmyndighet knuten kriminalpolis, belgiskt gendarmeri och belgisk lokal polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, belgiska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Tyskland:

tysk polis på förbunds- och delstatsnivå (Polizei des Bundes und der Länder) samt, endast när det gäller områdena olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen och olaglig vapenhandel, tjänstemän i

”Zollfahndungsdienst” (tullens spaningsavdelning) i sin egenskap av biträdande polis till allmän åklagarmyndighet;

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

— vad gäller Frankrike:

polisbefäl och polismän tillhörande fransk rikskriminalpolis och franska gendarmeriet samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, franska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Luxemburg:

polismän tillhörande luxemburgskt gendarmeri och luxemburgsk polis samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, luxemburgska tulltjänstemän, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall;

— vad gäller Nederländerna:

tjänstemän tillhörande ”Rijkspolitie” och ”Gemeentepolitie” (nederländsk polis på riks- och lokalnivå) samt, på de villkor som fastställs i de lämpliga bilaterala avtal som avses i punkt 10, tjänstemän tillhörande de nederländska skattemyndigheternas avdelning för information och efterforskningar med behörighet på området för införselavgifter och punktskatter, när det gäller deras åligganden i fråga om olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, olaglig handel med vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall.

8. Denna artikel strider inte vad berörda avtalsslutande parter beträffar mot artikel 27 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokollet av den 11 maj 1974.

9. Samtidigt med denna konventions undertecknande skall varje avtalsslutande part upprätta en förklaring i vilken den med ledning av bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 skall ange villkoren för utövande av förföljande på dess territorium för varje avtalsslutande part med vilken den har en gemensam gräns.

En avtalsslutande part kan när som helst ersätta sin förklaring med en ny på villkor att denna inte innebär en inskränkning av den föregående.

Varje förklaring skall upprättas efter samråd med var och en av de berörda de avtalsslutande parterna och i en anda av jämställdhet i fråga om de regler som skall tillämpas på båda sidor om de inre gränserna.

10. De avtalsslutande parterna kan på bilateral nivå utöka tillämpningsområdet för punkt 1 och anta kompletterande bestämmelser i samband med genomförandet av denna artikel.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

Artikel 42

I samband med de operationer som avses i artiklarna 40 och 41 skall polismän som å tjänstens vägnar befinner sig på en annan avtalsslutande parts territorium likställas med denna stats polismän i händelse av att de skulle utsättas för eller begå brottsliga handlingar.

Artikel 43

1. När, i enlighet med artiklarna 40 och 41 i denna konvention, polismän från någon avtalsslutande part å tjänstens vägnar befinner sig på en annan parts territorium, skall den förstnämnda parten vara ansvarig enligt gällande lag hos den avtalsslutande part på vars territorium polismännen opererar, för skador vållade av dessa i samband med uppdragets utförande.

2. Den avtalsslutande part på vars territorium de skador som avses i punkt 1 uppstår, skall ersätta skadorna enligt de villkor som gäller för ersättande av skador som vållas av dess egna polismän.

3. Den avtalsslutande part vars polismän orsakat skada inom någon annan parts territorium, skall ersätta den senare för hela det belopp som denna utbetalat till offren eller dessas rättsinnehavare.

4. Utan att det påverkar utövandet av avtalsparternas rättigheter gentemot tredje man och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelsen i punkt 3, skall en avtalsslutande part i det fall som avses i punkt 1 avstå från att begära ekonomisk ersättning för skador denna orsakats av en annan avtalsslutande part.

Artikel 44

1. I överensstämmelse med relevanta internationella konventioner och med hänsyn till såväl lokala förhållanden som tekniska möjligheter skall de avtalsslutande parterna, i synnerhet vad gäller gränsområden, upprätta telefon-, radio-, telex- och andra direkta förbindelser för att underlätta polis- och tullsamarbetet, särskilt i fråga om vidarebefordran av information i rätt tid när det gäller övervakning och förföljande över gränserna.

2. Utöver vidtagandet av dessa kortsiktiga åtgärder skall de avtalsslutande parterna särskilt undersöka följande möjligheter:

a) Utbyte av materiel eller tilldelande av sambandspersonal försedd med lämplig radioutrustning.

- b) Utvidgning av de frekvensband som används i gränsområdena.
- c) Inrättande av en gemensam förbindelse för de polis- och tullmyndigheter som opererar i de aktuella områdena.
- d) Samordning av de planerade inköpen av kommunikationsutrustning för att kunna inrätta standardiserade och kompatibla kommunikationssystem.

Artikel 45

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att vidta nödvändiga åtgärder som garanterar att

- a) den som driver hotell- eller pensionströrelse eller av denne utsedd föreståndare skall se till att utländska gäster, till vilka även räknas övriga avtalsslutande parter medborgare samt medborgare i andra medlemsstater i Europeiska gemenskapen, varvid undantag skall göras för makar eller medföljande minderåriga samt medlemmar i gruppresor, personligen fyller i och undertecknar registreringskort och att de styrker sin identitet genom uppvisande av giltig identitetshandling,
- b) de ifyllda registreringskortet skall bevaras för behöriga myndigheter eller vidarebefordras till dessa, såvida dessa bedömer det vara nödvändigt för vidtagande av skyddsåtgärder mot hot, för straffrättsliga förfaranden eller för att klargöra omständigheterna kring försvunna personer eller trafikolyckor, varvid undantag skall göras om nationella lagar stadgar annorlunda.

2. Punkt 1 skall också tillämpas i fråga om den som tillfälligt vistas på någon plats som utnyttjas för yrkesmässig uthyrningsverksamhet, i synnerhet den som bor i tält, husvagn eller båt.

Artikel 46

1. I särskilda fall får varje avtalsslutande part, med hänsyn till sin nationella lagstiftning och utan föregående anmodan, till en berörd avtalsslutande part förmedla uppgifter som kan vara av intresse för denna, för att på så sätt bistå denna i fråga om brottsbekämpning, förebyggande av brott eller vidtagande av skyddsåtgärder mot hot mot allmän ordning och säkerhet.

2. Bortsett från de regler för samarbete i gränsområdena som avses i artikel 39.4 skall utbyte av information ske genom förmedling av en utsedd central myndighet. I särskilt brådskande fall får informationsutbyte i enlighet med den här artikeln verkställas på direkt väg mellan berörda polismyndigheter, om detta inte strider mot staternas lagstiftning. Den centrala myndigheten skall snarast möjligt underrättas om detta.

1. De avtalsslutande parterna får träffa bilaterala avtal som medger att en avtalsslutande part tillsätter kontaktpersoner med tjänstgöring under en viss tid eller tills vidare hos den andra partens polismyndigheter.
2. Tillsättandet av kontaktpersoner för en viss tid eller tills vidare avser att främja och påskynda samarbetet mellan de avtalsslutande parterna, särskilt när det gäller att lämna bistånd
  - a) i form av informationsutbyte avseende brottsbekämpning i såväl förebyggande som förhindrande mening,
  - b) vid verkställandet av framställningar om inbördes polis- och rättshjälp i brottmål,
  - c) i samband med uppdrag som utförs av myndigheter med ansvar att övervaka de yttre gränserna.
3. Kontaktpersonerna skall ha uppgifter av rådgivande och stödjande art. De skall inte ha befogenheter att självständigt genomföra polisiära åtgärder. De skall lämna information och utföra sina uppdrag inom ramen för de instruktioner de får från den egna avtalsslutande parten och från den part hos vilken de placerats. De skall lämna regelbundna rapporter till chefen för den polismyndighet hos vilken de placerats.
4. De avtalsslutande parterna kan träffa avtal på bilateral eller multilateral nivå om att en parts kontaktpersoner med placering i tredje land även skall företräda en eller flera avtalsslutande parters intressen. Med stöd av sådana avtal skall de kontaktpersoner som är placerade i tredje land, vid framställning eller på eget initiativ lämna information till andra avtalsslutande parter och inom ramen för sina befogenheter fullgöra uppdrag för dessa parters räkning. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om sina planer på placering av kontaktpersoner i tredje land.

KAPITEL 2

Inbördes rättshjälp i brottmål

Artikel 48

1. Bestämmelserna i detta kapitel avser att komplettera den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål samt, vad avser relationerna mellan de avtalsslutande parter som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, kapitel 2 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974, och att underlätta tillämpningen av dessa avtal.

2. Punkt 1 påverkar inte tillämpningen av mer vittomfattande bestämmelser i gällande bilaterala avtal mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 49

Inbördes rättshjälp skall även beviljas

- a) i ärenden där det är fråga om handlingar som är straffbara enligt nationell lag hos en av två avtalsslutande parter, eller enligt båda de avtalsslutande parternas lagar, varvid avses överträdelser av bestämmelser som beivras av administrativa myndigheter vars beslut kan överklagas till en domstol som är behörig att handlägga brottmål,
- b) i ärenden som gäller skadestånd för felaktigt väckt åtal eller felaktigt domslut,
- c) i benådningssärenden,
- d) i civilmål som handläggs gemensamt med brottmål så länge brottmålsdomstolen ännu inte slutgiltigt avgjort brottmålet,
- e) för delgivning av rättsligt meddelande som gäller verkställighet av straff eller annan åtgärd, indrivning av böter eller rättegångskostnader,
- f) i fråga om åtgärder som gäller uppskov med utdömande eller verkställighet av straff eller annan åtgärd, villkorlig frigivning eller uppskov med eller avbrott i verkställighet av straff eller annan åtgärd.

Artikel 50

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att i enlighet med den konvention och det avtal som avses i artikel 48 lämna varandra inbördes rättshjälp beträffande brott mot lagbestämmelser och förordningar om punktskatter, mervärdesskatter och tullavgifter. Med bestämmelser om tullavgifter förstås de särskilda reglerna i artikel 2 i konventionen av den 7 september 1967 mellan Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna om ömsesidigt administrativt bistånd mellan deras tullmyndigheter samt i artikel 2 i rådets förordning (EEG) nr 1468 av den 19 maj 1981.

2. Framställningar om undandragande av punktskatter kan inte avslås med motiveringen att den mottagande staten inte belägger de varor som avses i framställningen med skatt.

3. Den avtalsslutande part som gör en framställning får inte utan mottagande parts föregående samtycke vare sig överlåta eller utnyttja uppgifter eller bevismaterial som den har fått av denna part för andra ändamål än de undersökningar, rättsliga åtgärder eller förfaranden som anges i framställningen.

4. Inbördes rättshjälp som avses i denna artikel får vägras när den sannolika skatteavgift som tagits ut med för lågt belopp eller undanhållits motsvarar högst 25 000 ecu, eller när det sannolika värdet av varor som exporterats eller importerats utan tillstånd inte överstiger ett belopp av 100 000 ecu, såvida inte ärendet med hänsyn till omständigheterna eller vem den anklagade är anses som mycket allvarligt av den avtalsslutande part som gör framställningen.

5. Bestämmelserna i denna artikel gäller även när den begärda inbördes rättshjälpen avser en gärning som endast bestraffas med böter för överträdelser av bestämmelser som beivras av administrativa myndigheter, om framställningen om inbördes rättshjälp härrör från en judiciell myndighet.

De avtalsslutande parterna får inte som villkor för att lämna biträde som avser husrannsakan och beslag ställa upp andra än följande:

- a) För den gärning som har föranlett framställningen är enligt lagen hos båda avtalsslutande parter stadgat frihetsstraff eller annan frihetsinskränkande åtgärd i sex månader eller mer, eller enligt lagstiftningen hos den ena av de två avtalsslutande parterna ett motsvarande straff och gärningen enligt den andra avtalsslutande partens lagstiftning hänförs till en överträdelse av föreskrifter som beivras av administrativa myndigheter, vars beslut kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål.
- b) Verkställandet av framställningen om biträde är förenlig med lagstiftningen hos den avtalsslutande part till vilken framställningen görs.

Artikel 52

1. Varje avtalsslutande part kan översända delgivningshandlingar direkt med post till personer som vistas på en annan avtalsslutande parts territorium. De avtalsslutande parterna skall lämna den verkställande kommittén en förteckning över handlingar som får översändas på detta sätt.

2. När det finns skäl att anta att mottagaren inte förstår det språk handlingen är skriven på skall handlingen, eller åtminstone de viktiga delarna av den, översättas till det, eller ett av de språk som talas på den avtalsslutande parts territorium där mottagaren vistas. Om den myndighet som översänder handlingen känner till att mottagaren endast har kunskaper i ett annat språk, skall handlingen, eller åtminstone de viktiga delarna av den, översättas till detta andra språk.

3. En sakkunnig eller ett vittne som inte följt en kallelse, översänd med post, att inställa sig skall inte, även om kallelsen i fråga innehållit påföljd vid utevaro, utsättas för straff, vite eller tvångsåtgärder, såvida han inte därefter frivilligt infinner sig på den ansökande partens territorium och där lagligen kallas på nytt. Den myndighet som med post översänder kallelser skall se till att dessa inte innehåller någon påföljd vid utevaro. Denna bestämmelse skall inte påverka tillämpningen av artikel 34 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974.

4. Om en framställning om inbördes rättshjälp avser en gärning som är straffbar enligt båda avtalsslutande parters lagar och hänförs till överträdelse mot förordningar som beivras av administrativa myndigheter, vars beslut kan överklagas till domstol som är behörig att handlägga brottmål, gäller vid översändandet av delgivningshandlingar i princip samma förfarande som i punkt 1.

5. Trots punkt 1 kan delgivningshandlingar översändas genom den anmodade partens judiciella myndigheter, om mottagarens adress är okänd eller om den ansökande parten begär att handlingarna skall delges med den sökta personligen.

1. Framställningar om inbördes rättshjälp kan översändas direkt mellan de judiciella myndigheterna och återsändas på samma sätt.
2. Punkt 1 innebär inte något hinder mot att framställningar översänds och återsänds mellan justitieministerier eller genom nationella centrala myndigheter för Interpol.
3. Framställningar om tillfällig överföring eller transitering av personer som är tillfälligt omhändertagna, anhållna eller frihetsberövade, samt löpande eller tillfälligt utbyte av uppgifter ur straffregister skall översändas genom de avtalsslutande parternas justitieministerier.
4. I enlighet med den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål avses med justitieministerium i Förbundsrepubliken Tyskland förbundsrepublikens justitieminister och delstaternas justitieministrar eller senatorer.
5. Information som syftar till lagföring för brott mot lagar om kör- och vilotider i enlighet med artikel 21 i den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål eller artikel 42 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974, kan översändas av den ansökande partens judiciella myndigheter direkt till den anmodade partens judiciella myndigheter.

KAPITEL 3

Principen ”Non bis in idem” (icke två gånger för samma sak)

Artikel 54

En person beträffande vilken fråga om ansvar prövats genom lagakraftägande dom hos en avtalsslutande part, får inte åtalas för samma gärning av en annan part, under förutsättning att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagarna hos den part hos vilken avkunnandet ägt rum.

Artikel 55

1. I samband med ratificering, antagande eller godkännande av denna konvention kan en avtalsslutande part förklara sig icke bunden av artikel 54 i ett eller flera av följande fall:

- a) Om gärning som avses i en utländsk dom förövats helt eller delvis på den egna avtalsslutande partens territorium; i det senare fallet skall dock inte detta undantag gälla om brottet i fråga delvis förövats på ett territorium som tillhör den avtalsslutande part hos vilken domen avkunnats.
  - b) Om gärning som avses i en utländsk dom omfattat brott mot statens säkerhet eller andra för denna avtalsslutande part lika väsentliga intressen.
  - c) Om gärning som avses i en utländsk dom begåtts av en tjänsteman hos denna avtalsslutande part och omfattat missbruk av tjänsteställning.
2. En avtalsslutande part som avgivit en förklaring angående de undantag som anges i punkt 1 b skall ange vilka brott som undantaget avser.
  3. En avtalsslutande part kan när som helst återta en förklaring angående ett eller flera av undantagen i punkt 1.
  4. En förklaring enligt punkt 1 skall inte tillämpas, om den berörda avtalsslutande parten avseende samma gärning gjort framställning om överförande av lagföring till den andra parten eller beviljat utlämning av den berörda personen.

Artikel 56

Om en avtalsslutande part väcker nytt åtal mot någon som dömts för samma gärning av en annan avtalsslutande part, skall vad han undergått av frihetsberövande på den senare partens territorium avräknas vid påföljdens bestämmande. I den utsträckning nationell lagstiftning så tillåter skall hänsyn även tas till andra påföljder han undergått förutom frihetsberövande.

Artikel 57

1. Om en avtalsslutande part åtalar en person för ett brott och de behöriga myndigheterna hos denna part har skäl att anta att åtalet avser samma gärning som personen redan dömts för av en annan part, skall myndigheterna i fråga, om skäl föreligger, göra en framställning om upplysningar av betydelse för ärendet till de behöriga myndigheterna hos den part på vars territorium den misstänkte redan dömts.
2. Den begärda informationen skall överlämnas snarast möjligt och skall beaktas när det gäller vilka fortsatta åtgärder som skall vidtas i den pågående rättegången.
3. I samband med ratificering, antagande eller godkännande av denna konvention skall var och en av de avtalsslutande parterna ange de myndigheter som är bemyndigade att begära och lämna de uppgifter som avses i denna artikel.

Bestämmelserna ovan skall inte utesluta tillämpning av mer vittgående nationella bestämmelser avseende principen ”non bis in idem” i samband med rättsliga avgöranden som meddelats i främmande stat.

KAPITEL 4

Utlämning

Artikel 59

1. Bestämmelserna i detta kapitel avser att komplettera såväl den europeiska utlämningskonventionen av den 13 september 1957 som, vad gäller förbindelserna mellan de avtalsslutande parter som är medlemmar i den ekonomiska unionen Benelux, kapitel 1 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrad genom tilläggsprotokoll av den 21 maj 1974, samt att underlätta tillämpningen av dessa avtal.

2. Bestämmelserna i punkt 1 utgör inget hinder för tillämpningen av mer vittomfattande bestämmelser i gällande bilaterala avtal mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 60

Vad avser förbindelserna mellan två avtalsslutande parter, varav den ena inte tillträtt den europeiska konventionen av den 13 september 1957 om utlämning, skall bestämmelserna i den konventionen tillämpas med beaktande av gjorda förbehåll och avgivna förklaringar, antingen i samband med ratificeringen av konventionen eller, vad avser de avtalsslutande parter som inte tillträtt konventionen, i samband med ratificering, godkännande eller antagande av denna konvention.

Artikel 61

Frankrike förbinder sig att på en avtalsslutande parts begäran utlämna en person som dömts för en gärning, för vilken enligt fransk lag är stadgat ett längsta frihetsstraff eller annat omhändertagande upp till en tid av lägst två år, och enligt lagen hos den ansökande parten ett längsta frihetsstraff eller annat omhändertagande upp till en tid av lägst ett år.

1. Beträffande preskriptionsavbrott skall endast den ansökande partens bestämmelser tillämpas.
2. Amnesti som meddelats av den anmodade parten skall endast utgöra hinder mot utlämning om brottet faller under denna parts domsrett.
3. Frånvaron av angivelse eller annat officiellt meddelande som medger lagföring, och som endast krävs enligt den anmodade partens lagstiftning, påverkar inte skyldigheten att utlämna.

Artikel 63

De avtalsslutande parterna förbinder sig, i enlighet med den konvention och det avtal som anges i artikel 59, att sinsemellan utlämna de personer som av de rättsliga myndigheterna i den ansökande staten är åtalade för något av de brott som avses i artikel 50.1, eller som är efterlysta av dessa myndigheter för verkställighet av straff eller annan säkerhetsåtgärd för ett sådant brott.

Artikel 64

En registrering i "Schengens informationssystem", som gjorts i enlighet med artikel 95 skall ha samma verkan som en begäran om tillfälligt omhändertagande i enlighet med artikel 16 i den europeiska konventionen av den 13 september 1957 om utlämning eller i enlighet med artikel 15 i Beneluxavtalet av den 27 juni 1962 om utlämning och inbördes rättshjälp i brottmål, ändrat genom tilläggsprotokoll av den 11 maj 1974.

Artikel 65

1. Utan att det påverkar möjligheten att anlita diplomatisk väg skall framställningar om utlämning och transitering översändas från det behöriga ministeriet hos den ansökande parten till det behöriga ministeriet hos den anmodade parten.
2. Behöriga ministerier är
  - i Belgien: justitieministeriet,
  - i Förbundsrepubliken Tyskland: förbundsrepublikens justitieministerium och delstaternas ministrar eller senatorer,
  - i Frankrike: utrikesministeriet,
  - i Luxemburg: justitieministeriet,

– i Nederländerna: justitieministeriet.

Artikel 66

1. Om utlämning av en eftersökt person inte uttryckligen möter något hinder enligt lagen hos den anmodade parten, kan denna part medge utlämning utan något formellt förfarande, såvida den som begärs utlämnad ger sitt samtycke därtill i ett protokoll som upprättas i närvaro av en medlem av judiciell myndighet och efter att ha hörts av denne i avsikt att informera om rätten till formellt utlämningsförfarande. Den som begärs utlämnad kan låta sig biträdas av juridiskt ombud i samband med hörandet.

2. Vid utlämning i enlighet med punkt 1 kan inte den eftersökte, som uttryckligen förklarar sig avstå från det skydd som specialitetsprincipen ger, återkalla denna förklaring.

KAPITEL 5

Överförande av verkställighet av brottmålsdom

Artikel 67

Följande bestämmelser avser att komplettera Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer mellan de avtalsslutande parter som tillträtt denna konvention.

Artikel 68

1. Om en medborgare i en avtalsslutande part som genom lagakraftvunnen dom dömts till frihetsstraff eller någon annan frihetsberövande åtgärd genom att fly till sitt eget land undandragit sig verkställighet av detta straff eller denna åtgärd, kan den avtalsslutande part som lagföringen ägt rum hos göra en framställning till den andra parten om verkställighet av straffet eller åtgärden, om den dömda påträffas på den senares territorium.

2. I avvaktan på de handlingar som åberopas i framställningen om verkställighet av frihetsstraff eller annan frihetsberövande åtgärd eller återstående del av straff och på beslut i samband med framställningen, kan den berörda anmodade parten på begäran av den ansökande parten kvarhålla den dömda eller vidta andra åtgärder för att säkra dennes närvaro på den anmodade partens territorium.

Artikel 69

Det överförande av verkställighet som avses i artikel 68 kräver inte samtycke av den som dömts till frihetsstraff eller annan frihetsberövande åtgärd. Övriga bestämmelser i Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer skall gälla i tillämpliga delar.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

Narkotika*Artikel 70*

1. De avtalsslutande parterna skall inrätta en ständig arbetsgrupp med uppgift att undersöka gemensamma problem i samband med bekämpandet av kriminalitet inom narkotikaområdet och att i förekommande fall utarbeta förslag för att förbättra de praktiska och tekniska sidorna av samarbetet mellan de avtalsslutande parterna. Arbetsgruppen skall lägga fram sina förslag i Verkställande kommittén.
2. Den arbetsgrupp som avses i punkt 1 och vars medlemmar skall utses av behöriga nationella myndigheter, skall inbegripa företrädare för polis- och tullmyndigheter.

Artikel 71

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig vad gäller direkt eller indirekt försäljning av varje slag av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, samt innehav av sådana preparat och ämnen för försäljning eller export, att i enlighet med Förenta nationernas gällande konventioner* vidta alla erforderliga åtgärder för att förebygga och straffa olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
2. Utöver bestämmelserna om detta i artiklarna 74–76 förbinder sig de avtalsslutande parterna att genom administrativa och straffrättsliga åtgärder förebygga och straffa olaglig export av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, liksom försäljning, anskaffning och överlåtelse av sådana preparat och ämnen.
3. För att bekämpa olaglig import av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, skall de avtalsslutande parterna förstärka sin kontroll av person- och varutrafiken samt transportmedel vid de yttre gränserna. Sådana åtgärder skall utarbetas av den arbetsgrupp som avses i artikel 70. Arbetsgruppen skall överväga bland annat andra uppdrag för viss polis- och tullpersonal som blivit fri från tjänstgöring vid de inre gränserna liksom tillämpning av moderna metoder för upptäckt av narkotika och användning av narkotikahundar.

---

* 1961 års allmänna narkotikakonvention och 1972 års tilläggsprotokoll till denna; 1971 års konvention om psykotropa ämnen; Förenta nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

4. För att försäkra sig om att bestämmelserna i denna artikel följs skall de avtalsslutande parterna särskilt bevaka de platser som är kända för narkotikahandel. Prop.1997/98:42
Bilaga 3

5. De avtalsslutande parterna skall göra allt som står i deras makt för att förebygga och bekämpa de negativa effekterna av den illegala efterfrågan på varje slag av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis. De åtgärder som vidtas i detta syfte faller under de enskilda avtalsslutande parternas ansvar.

Artikel 72

Under hänsynstagande till sin konstitution och nationella lagstiftning skall de avtalsslutande parterna garantera att gällande lagstiftning medger beslag och förverkande av tillgångar som härrör från illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen.

Artikel 73

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att, i enlighet med sin konstitution och nationella lagstiftning, vidta åtgärder i syfte att tillåta kontrollerade leveranser inom den illegala handeln med narkotika och psykotropa ämnen.

2. Beslut om tillgripande av kontrollerade leveranser kommer att fattas i varje enskilt fall efter inhämtande av varje berörd parts tillstånd.

3. Varje part skall ansvara för ledning och övervakning av operationen på sitt territorium och skall bemyndigas att ingripa.

Artikel 74

Vad gäller laglig handel med narkotika och psykotropa ämnen är de avtalsslutande parterna eniga om att de kontroller som grundar sig på de av Förenta nationernas konventioner som anges i artikel 71 och som genomförs vid de inre gränserna, så mycket som möjligt skall överföras till det inre av landet.

Artikel 75

1. Vad gäller persontrafik till de avtalsslutande parternas områden eller inom sådant område får enskilda personer medföra narkotika och psykotropa ämnen inom ramen för medicinsk behandling, på villkor att de vid varje slag av kontroll kan visa ett intyg som utfärdats eller attesterats av behörig myndighet i hemlandet.

2. Verkställande kommittén skall besluta om utformningen av och innehållet i det intyg som avses i punkt 1 och som utfärdats av någon avtalsslutande part, och särskilt om uppgifter som avser art och mängd av preparat och ämnen samt resans tidslängd.
3. De avtalsslutande parterna skall underrätta varandra om vilka myndigheter som har behörighet att utfärda eller attestera det intyg som avses i punkt 2.

Artikel 76

1. Om det står i överensstämmelse med egna medicinska, etiska och praktiska regler, skall de avtalsslutande parterna, om det visar sig nödvändigt, besluta om lämpliga kontrollåtgärder för de narkotiska preparat och psykotropa ämnen som hos någon eller flera av de avtalsslutande parterna är föremål för strängare kontroller än på det egna territoriet, för att på så sätt undvika att effektiviteten av dessa kontroller skadas.
2. Punkt 1 skall också gälla beträffande ämnen som ofta används för framställning av narkotika och psykotropa ämnen.
3. De avtalsslutande parterna skall hålla varandra underrättade om vilka åtgärder som vidtagits för att övervaka den legala handeln med de ämnen som avses i punkterna 1 och 2.
4. Problem som uppstår i detta sammanhang, skall behandlas regelbundet i Verkställande kommittén.

KAPITEL 7

Skjutvapen och ammunition

Artikel 77

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att anpassa sina lagar och andra författningar om förvärv, innehav, handel och överlåtelse av skjutvapen och ammunition till bestämmelserna i detta kapitel.
2. I detta kapitel behandlas fysiska och juridiska personers förvärv, innehav, handel och överlåtelse av skjutvapen och ammunition; här avses inte leveranser till centrala och territoriella myndigheter, väpnade styrkor och polis, inte heller dessas förvärv och innehav, inte heller statliga företags tillverkning av skjutvapen och ammunition.

1. I detta kapitel klassificeras skjutvapen enligt följande:
  - a) förbjudna vapen,
  - b) vapen för vilka det krävs tillstånd,
  - c) vapen med anmälningsskyldighet.
2. Bestämmelserna om skjutvapen skall även tillämpas på slutstycken, magasin och pipor som utgör del av eller är avsedda att utgöra del av skjutvapen.
3. Med korta vapen avses i detta avtal skjutvapen vars pipa inte är längre än 30 cm och vars totala längd inte överstiger 60 cm; övriga skjutvapen är långa vapen.

Artikel 79

1. Till förbjudna skjutvapen och förbjuden ammunition skall räknas
  - a) skjutvapen som i vanliga fall används för militära ändamål,
  - b) helautomatiska skjutvapen, även om de inte är avsedda för militärt bruk,
  - c) skjutvapen som är kamouflerade som ett annat föremål,
  - d) pansarammunition, kulammunition med explosiva eller självantändande laddningar samt projektiler för sådan ammunition,
  - e) ammunition för pistoler och revolverar med dumdum- eller ihåliga spetskulor och projektiler för sådan ammunition.
2. Behöriga myndigheter kan i särskilda fall bevilja tillstånd att inneha skjutvapen och ammunition enligt punkt 1 om det inte medför någon fara för säkerheten och den allmänna ordningen.

Artikel 80

1. Till skjutvapen som får förvärvas eller innehas med tillstånd hör åtminstone följande, under förutsättning att de inte är förbjudna:
  - a) Korta halvautomatiska och korta repetervapen.
  - b) Korta enskottsvapen med centralt perkussionslås.

- c) Korta enskottsvapen med ringformigt perkussionslås med en total längd under 28 cm.
- d) Långa halvautomatiska vapen med magasin och kammarstycke som rymmer fler än tre patroner.
- e) Långa halvautomatiska repetervapen med slätborrad pipa som inte är längre än 60 cm.
- f) Civila halvautomatiska vapen som liknar militära automatvapen.

2. Till vapen för vilka fordras tillstånd till innehav hör inte

- a) vapen för signalgivning, tårgas eller livräddning, under förutsättning att deras tekniska konstruktion gör det omöjligt att med hjälp av vanliga verktyg ändra dem till vapen för kulammunition och att avskjutning av irriterande ämnen inte orsakar andra personer obotlig skada,
- b) långa halvautomatiska vapen med magasin och kammarstycke som inte rymmer fler än tre patroner utan omladdning, under förutsättning att laddstycket inte är löstagbart eller att vapnet inte kan ändras med hjälp av vanliga verktyg på ett sådant sätt att magasin och kammarstycke rymmer fler än tre patroner.

Artikel 81

Till skjutvapen med anmälningsskyldighet hör, såvida innehav av sådana inte är otillåtet eller fordrar tillstånd,

- a) långa repetervapen,
- b) långa enskottsvapen med en eller flera räfflade pipor,
- c) korta enskottsvapen med ringformigt perkussionslås med en total längd över 28 cm,
- d) de vapen som anges i artikel 80.2 b.

Artikel 82

Till de vapen som avses i artiklarna 79, 80 och 81 hör inte

- a) skjutvapen av en modell eller tillverkning, utom i undantagsfall, från tiden före 1 januari 1870 förutsatt att de inte tillåter användning av ammunition avsedd för otillåtna vapen eller vapen som inte får innehas utan tillstånd,

- b) efterbildningar av de vapen som anges i a, på villkor att de inte tillåter användning av patron med metallhylsa,
- c) skjutvapen som gjorts obrukbara för all slags ammunition genom tekniska åtgärder som garanteras genom plombering av en officiell myndighet eller som godtas av en sådan myndighet.

Artikel 83

Tillstånd till förvärv och innehav av sådana skjutvapen som avses i artikel 80 får endast ges om

- a) sökanden fyllt 18 år, med undantag av dispens för jakt eller för tävlings- och övningsskjutning,
- b) sökanden inte kan anses olämplig för förvärv eller innehav av skjutvapen på grund av psykisk sjukdom eller någon annan mental eller kroppslig svaghet,
- c) sökanden inte funnits skyldig till brott eller på annat sätt kan misstänkas utgöra en fara för säkerheten eller den allmänna ordningen,
- d) det skäl till förvärv eller innehav av skjutvapen som den sökande åberopar kan anses som giltigt.

Artikel 84

1. Anmälningar om de vapen som avses i artikel 81 skall antecknas i ett register som förs av sådana personer som avses i artikel 85.
2. Om ett vapen överläts av en annan person än den som avses i artikel 85 skall en anmälan om detta göras enligt bestämmelser som varje avtalsslutande part fastställer.
3. De anmälningar som avses i denna artikel skall innehålla de uppgifter som är nödvändiga för att identifiera de berörda personerna och vapnen.

Artikel 85

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att se till att den som tillverkar skjutvapen som det krävs tillstånd för och att den som bedriver handel med sådana vapen, ansöker om tillstånd och att den som tillverkar skjutvapen vars innehav måste anmälas, och den som bedriver handel med sådana, har anmälningsskyldighet. Tillstånd som avser skjutvapen för vilka sådant tillstånd krävs skall även täcka skjutvapen med anmälningsskyldighet. De avtalsslutande parterna skall övervaka de personer som tillverkar eller bedriver handel med vapen på ett sådant sätt att en effektiv kontroll garanteras.

2. De avtalsslutande parterna förpliktar sig att anta bestämmelser om att alla skjutvapen åtminstone skall vara försedda med ett fast tillverkningsnummer för att underlätta identifiering och att de skall vara försedda med varumärke.

3. De avtalsslutande parterna skall föreskriva att tillverkare och handlare har skyldighet att låta registrera samtliga skjutvapen för vilka krävs tillstånd eller anmälan; registren skall göra det möjligt att på kort tid fastställa vapentyp, ursprung och köpare.

4. I fråga om de vapen för vilka krävs särskilt tillstånd enligt artiklarna 79 och 80 åtar sig de avtalsslutande parterna att anta bestämmelser om att sådana skjutvapens identifieringsnummer och beteckning skall finnas upptagna på det tillståndsbevis som utfärdas till innehavaren.

Artikel 86

1. De avtalsslutande parterna förbinder sig att anta bestämmelser som förbjuder den som genom tillståndsbevis eller anmälan har rätt att inneha skjutvapen att överlämna sådana vapen till personer som inte har tillstånd till förvärv eller innehav.

2. De avtalsslutande parterna kan bevilja tillfälligt överlämnande av sådana vapen enligt bestämmelser som de själva skall fastställa.

Artikel 87

1. De avtalsslutande parterna skall i sin nationella lagstiftning införa bestämmelser om återkallande av tillstånd, när innehavaren inte längre uppfyller de krav för beviljande av tillstånd som avses i artikel 83.

2. De avtalsslutande parterna förbinder sig att vidta tillräckliga åtgärder som särskilt skall omfatta beslag av vapen och återkallande av tillstånd, och att föreskriva lämpliga påföljder vid brott mot de bestämmelser i lagar och förordningar som avser skjutvapen. Sådana påföljder kan innebära beslag av skjutvapen.

Artikel 88

1. För den som beviljats tillstånd att förvärva skjutvapen skall inte krävas något särskilt tillstånd till förvärv av sådan ammunition som är avsedd för detta vapen.

2. För ammunition som förvärvas av personer utan tillstånd att förvärva vapen skall samma regler gälla som för det vapen ammunitionen är avsedd för. Tillstånd kan beviljas för endast en eller för alla typer av ammunition.

Ändringar eller tillägg vad avser otillåtna typer av skjutvapen och de typer av skjutvapen för vilka krävs tillstånd eller anmälan kan göras av Verkställande kommittén med hänsyn till såväl den tekniska och ekonomiska utvecklingen som statens säkerhet.

Artikel 90

De avtalsslutande parterna skall ha möjlighet att anta strängare lagar eller bestämmelser vad gäller reglerna för skjutvapen och ammunition.

Artikel 91

1. Med stöd av den europeiska konventionen av den 28 juni 1978 om kontroll av enskilda personers införskaffande och innehav av skjutvapen överenskommer de avtalsslutande parterna om att, inom ramen för sin nationella lagstiftning, skapa ett utbyte av upplysningar om förvärv av skjutvapen när det gäller personer, enskilda eller vapenhandlare, som har sitt vanliga hemvist eller sin verksamhet på en annan parts territorium. Med vapenhandlare avses den vars yrkesmässiga verksamhet helt eller delvis består i handel med skjutvapen.

2. Detta utbyte av upplysningar avser,

- a) mellan två avtalsslutande parter som ratificerat den konvention som anges i punkt 1, de skjutvapen som upptagits i bilaga 1, avdelning A.1 a–h i den konventionen,
- b) mellan två avtalsslutande parter av vilka åtminstone den ena inte har ratificerat den konvention som anges i punkt 1, de vapen för vilka tillstånd och anmälan regleras genom bestämmelser hos var och en av de avtalsslutande parterna.

3. Upplysningar om förvärv av skjutvapen skall lämnas utan dröjsmål och innehålla följande uppgifter:

- a) Datum för införskaffandet och följande personuppgifter om den som förvärvat vapen:
  - I fråga om fysiska personer, efternamn, förnamn, födelsedatum och födelseort, adress och passnummer eller nummer på identitetshandling, samt datum för meddelandets lämnande och uppgift om verkställande myndighet, oberoende av om denna är vapenhandlare eller inte.
  - I fråga om juridiska personer, företagsnamn och säte samt beträffande den person som är bemyndigad att företräda den juridiska personen efternamn, förnamn, födelsedatum och födelseort, adress och passnummer eller nummer på identitetshandling.

b) Vapentyp, tillverkningsnummer, kaliber och övriga kännetecken för skjutvapnet i fråga samt identifieringsnummer.

4. Varje avtalsslutande part skall utse en nationell myndighet som ansvarar för översändande och mottagande av de upplysningar som avses i punkterna 2 och 3, samt utan dröjsmål underrätta övriga avtalsslutande parter om varje ändring vad gäller den utsedda myndigheten.

5. Den myndighet som är utsedd av varje part får förmedla de mottagna upplysningarna till behöriga lokala polismyndigheter och gränsbevakningsmyndigheter för att på så sätt kunna förhindra eller åtala straffbara gärningar och brott mot bestämmelserna.

AVDELNING IV

Schengens informationssystem

KAPITEL 1

Inrättandet av Schengens informationssystem

Artikel 92

1. De avtalsslutande parterna skall upprätta och underhålla ett gemensamt informationssystem, nedan kallat "Schengens informationssystem", som skall bestå av en nationell enhet för varje part och en teknisk stödfunktion. Med hjälp av ett automatiskt sökningsförfarande skall varje part genom Schengens informationssystem kunna få rapporter om personer och föremål för gränskontroller, undersökningar och andra kontroller som utförs av polis och tullmyndigheter inom landets gränser i överensstämmelse med nationell lagstiftning samt, vad beträffar den särskilt rapporterade grupp som avses i artikel 96, vid utfärdande av viseringar, uppehållstillstånd och handhavande av utlänningar inom ramen för tillämpningen av bestämmelserna om rörlighet för personer i denna konvention.

2. I Schengens informationssystem skall varje avtalsslutande part för egen räkning och på eget ansvar upprätta och underhålla en nationell enhet vars dataregister skall innehålla uppgifter som är identiska med uppgifterna i de dataregister som finns vid de övriga avtalsslutande parternas nationella enheter; detta skall åstadkommas med hjälp av den tekniska stödfunktionen. För att en sådan överföring av uppgifter som avses i punkt 3 skall kunna ske utan dröjsmål och så effektivt som möjligt skall varje part, i samband med upprättandet av den nationella enheten, följa gemensamt fastställda protokoll och förfaranden vad gäller

den tekniska stödfunktionen. Det nationella dataregistret hos var en och av parterna skall kunna användas för automatisk sökning på varje avtalsslutande parts territorium. Sökning i dataregister vid andra avtalsslutande parters nationella enheter skall inte kunna göras.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

3. De avtalsslutande parterna skall för gemensam räkning och under gemensamt ansvar upprätta och underhålla den tekniska stödfunktionen i Schengens informationssystem, för vilken Frankrike skall ha ansvaret; detta stödsystem skall placeras i Strasbourg. Den tekniska stödfunktionen skall innehålla ett dataregister som genom serieöverföring av uppgifter garanterar att de nationella enheternas dataregister är identiska. Den tekniska stödfunktionens dataregister skall innehålla rapporter om personer och föremål, såvida de är av intresse för samtliga avtalsslutande parter. Den tekniska stödfunktionens dataregister skall inte uppta andra uppgifter, förutom dem som anges i denna punkt och i artikel 113.2.

KAPITEL 2

Utnyttjande och användning av Schengens informationssystem

Artikel 93

I enlighet med bestämmelserna i denna konvention skall syftet med Schengens informationssystem vara att på de avtalsslutande parternas territorium med hjälp av information som överförs via detta system bevara ordning och allmän säkerhet, inbegripet statens säkerhet, samt tillämpa denna konventions bestämmelser om rörlighet för personer.

Artikel 94

1. Schengens informationssystem skall endast innehålla sådana uppgiftskategorier som lämnas av var och en av de avtalsslutande parterna och som är nödvändiga för de ändamål som avses i artikel 95–100. Den rapporterade avtalsslutande parten skall pröva om ärendet är av sådan vikt att en registrering av rapporten i Schengens informationssystem är berättigad.

2. Uppgiftskategorierna är följande:

- a) Rapporterade personer.
- b) De föremål som avses i artikel 100 och de fordon som avses i artikel 99.

3. För personer får inga andra uppgifter registreras än följande:

- a) Efternamn och förnamn, eventuellt separat registrering av alias.
- b) Särskilda yttre oföränderliga fysiska kännetecken.

- c) Andra förnamnets initialbokstav.
- d) Födelsedatum och födelseort.
- e) Kön.
- f) Nationalitet.
- g) Uppgift om huruvida personen är beväpnad.
- h) Uppgift om huruvida personen kan tillgripa våld.
- i) Syftet med registreringen.
- j) Begärt förfarande.

Anmärkningar av annat slag, särskilt de uppgifter som nämns i första meningen i artikel 6 i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, är inte tillåtna.

4. I den mån någon part bedömer att en rapport i enlighet med artiklarna 95, 97 eller 99 inte är förenligt med dess nationella lagstiftning, internationella förpliktelser eller viktiga nationella intressen, kan denna part låta rapporten i den nationella delen av Schengens informationssystem åtföljas av ett påpekande om att verkställighet av det begärda förfarandet inte kommer att ske på dess territorium på grundval av rapporten. Överläggningar om detta bör ske med övriga avtalsslutande parter. Om den rapporterande parten inte återkallar den gjorda rapporten skall den tillämpas fullt ut för övriga avtalsslutande parter.

Artikel 95

1. Uppgifter angående personer som har efterlysts för förvarstagande för utlämning skall tas med på begäran av den ansökande partens rättsliga myndigheter.

2. Före rapporten skall den rapporterande avtalsslutande parten undersöka om förvarstagandet sker i överensstämmelse med den anmodade partens nationella lagstiftning. Om den rapporterande avtalsslutande parten är tveksam, skall den rådgöra med övriga berörda avtalsslutande parter.

Samtidigt med sin rapport skall den avtalsslutande parten utan dröjsmål skicka följande uppgifter av betydelse för ärendet till de anmodade avtalsslutande parterna:

- a) Vilken myndighet som begär förvarstagande.
- b) Huruvida det finns häkningsbeslut eller någon annan handling med samma innebörd eller en lagakraftvunnen dom.
- c) Brottets art och tillämpliga straffbestämmelser.
- d) Beskrivning av omständigheterna kring brottets begående, inbegripet tidpunkt, plats och i vilken grad den rapporterade personen varit delaktig i gärningen.
- e) Sannolik brottspåföljd.

3. En anmodad avtalsslutande part kan i dataregistret i den nationella delen hos Schengens informationssystem låta rapporten åtföljas av en uppgift som avser förbud, under tiden fram till det att denna uppgift raderas, att verkställa förvarstagande på grundval av rapporten. Radering av en sådan uppgift skall ske inom tjugofyra timmar efter registrering av rapporten, såvida den berörda parten inte avslår begäran om förvarstagande på rättsliga grunder eller av särskilda lämplighets skäl. Om det finns synnerliga skäl med anledning av den sammansatta arten hos de sakförhållanden rapporten grundas på, kan tidigare nämnda tidsfrist förlängas till att omfatta högst en vecka. Utan att det påverkar en sådan uppgift eller beslut om avslag kan övriga avtalsslutande parter låta verkställa det begärda förvarstagandet.

4. Om någon part av särskilt brådskande skäl begär omedelbar efterspaning skall den anmodade parten undersöka om den kan avstå från uppgiften. Den anmodade parten skall vidta de åtgärder som krävs för omedelbar verkställighet av det begärda förfarandet, om rapporten godtas.

5. Om förvarstagande inte kan verkställas på grund av att någon undersökning ännu inte avslutats eller på grundval av beslut om avslag hos någon anmodad part, skall den sistnämnda parten behandla rapporten som en rapport i syfte att få meddelande om vistelseort.

6. De anmodade avtalsslutande parterna skall verkställa det begärda förfarandet i enlighet med gällande konventioner om utlämning och nationell lagstiftning. De är inte skyldiga att verkställa det begärda förfarandet om det avser någon av deras egna medborgare, dock utan att detta påverkar möjligheten att verkställa förvarstagandet enligt nationell lagstiftning.

Artikel 96

1. Uppgifter angående utlämningar som rapporteras för införande på spärllista skall registreras på grundval av en nationell rapport till följd av beslut som fattats av administrativa myndigheter eller behörig domstol i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning.

2. Besluten kan grundas på det hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten och statens säkerhet som en utlännings vistelse på statens territorium kan medföra.

Till sådana fall kan framför allt räknas

- a) en utlämning som dömts till ansvar för en gärning för vilken föreskrivs frihetsberövande påföljd i minst ett år,
- b) en utlämning om vilken det finns grundad anledning att anta att han begått grova brott, till vilka även räknas de som avses i artikel 71 eller om vilken det skäligen kan befaras att han kommer att begå sådana handlingar på någon avtalsslutande parts territorium.

3. Beslut kan även grundas på att utlänningen varit föremål för en åtgärd som innebär avlägsnande, avvisning eller utvisning som vare sig återkallats eller varit förenad med viss tidsbegränsning, eller som åtföljts av inreseförbud eller, i förekommande fall, av vägrat uppehållstillstånd som grundats på överträdelse av nationella bestämmelser om inresa eller uppehållstillstånd för utlänningar.

Artikel 97

Vad avser försvunna personer eller personer som med hänsyn till sin egen säkerhet eller i syfte att förebygga hot tillfälligt bör omhändertas på begäran av en behörig myndighet eller en behörig rättslig myndighet hos den rapporterande parten, skall deras personuppgifter registreras för att de polisiära myndigheterna skall kunna underrätta den rapporterande parten om uppehållsort eller omhänderta personen för förhindrande av fortsatt resa, om det inte strider mot nationell lag. Detta gäller särskilt minderåriga och personer som enligt beslut av en behörig myndighet bör ges sluten vård. Meddelande får inte lämnas utan den försvunnes samtycke, om han är myndig.

Artikel 98

1. På framställning av behöriga rättsliga myndigheter om meddelande om uppehållsort eller hemvist skall det registreras personuppgifter rörande vittnen, åtalade som förelagts att infinna sig för hörande vid domstolsförhandling i samband med brottmål eller personer som skall dömas till påföljd för brott eller inställa sig för verkställighet av frihetsberövande.

2. Den avtalsslutande part som gör en framställning skall lämnas begärda uppgifter i enlighet med nationell lagstiftning och gällande konventioner om inbördes rättshjälp i brottmål.

Artikel 99

1. Med hänsyn till nationell lagstiftning hos den rapporterande avtalsslutande parten skall uppgifter registreras om personer eller fordon för hemlig övervakning eller särskild kontroll i enlighet med punkt 5.

2. En sådan rapport får ske i syfte att bekämpa brottslighet och förebygga hot mot den allmänna säkerheten

- a) om det finns sannolika skäl till misstanke om att personen avser att begå, eller redan begår, ett stort antal synnerligen grova brott, eller
- b) om den allmänna uppfattning om personen, särskilt på grundval av redan begångna brott, leder till misstanke om att han även i framtiden kommer att begå synnerligen grova brott.

3. På begäran av myndigheter som ansvarar för statens säkerhet kan en rapport dessutom göras i enlighet med nationell lagstiftning, om det finns synnerliga skäl till misstanke om att de uppgifter som avses i punkt 4 är nödvändiga för vidtagande av skyddsåtgärder för avvärjande av den allvarliga fara någon utgör, eller av någon annan allvarlig fara för statens inre och yttre säkerhet. Den rapporterade avtalsslutande parten är skyldig att först rådgöra med övriga avtalsslutande parter.

4. I syfte att utföra hemlig övervakning genom av polis och tullmyndigheter verkställda gränskontroller eller andra kontroller inom landet, kan nedanstående uppgifter, helt eller delvis, inhämtas och översändas till den rapporterade myndigheten:

- a) Påträffande av en rapporterad person eller ett rapporterat fordon.
- b) Plats, tidpunkt eller skäl för undersökningen.
- c) Resväg och målet för resan.
- d) Personer i den övervakades sällskap eller passagerare i fordonet.
- e) Använt fordon.
- f) Transporterade föremål.
- g) Omständigheter kring påträffandet av personen eller fordonet.

Inhämtandet av uppgifter bör ske på ett sådant sätt att det inte skadar övervakningens hemliga karaktär.

5. Inom ramen för den särskilda kontroll som avses i punkt 1 får personer, fordon och medförda föremål kroppsvisiteras eller genomsökas i enlighet med nationell lagstiftning för uppnående av de mål som avses i punkterna 2 och 3. Om någon parts lagar inte tillåter denna särskilda kontroll, skall den i den berörda partens fall ändras till hemlig övervakning.

6. En anmodad avtalsslutande part kan i dataregistret i den nationella enheten hos Schengens informationssystem låta denna rapport åtföljas av en uppgift som avser förbud, under tiden fram till att denna uppgift raderas, att verkställa det begärda förfarandet avseende hemlig övervakning eller särskild kontroll. Radering av en sådan uppgift skall ske inom tjugofyra timmar efter det att rapporten registrerats, såvida den berörda parten inte avslår förfarandet på rättsliga grunder eller av särskilda lämplighetsskäl. Utan att det påverkar en sådan uppgift eller beslut om avslag kan övriga avtalsslutande parter låta verkställa det begärda förfarandet.

1. Uppgifter om föremål som efterlysts för beslag eller för att användas som bevismaterial vid rättegång i brottmål skall registreras i Schengens informationssystem.

2. Om en efterforskning visar att det föreligger en rapport om ett påträffat föremål, skall den myndighet som har observerat rapporten kontakta den rapporterande för att överenskomma om vilka åtgärder som behöver vidtas. För detta ändamål kan i enlighet med denna konvention även personuppgifter översändas. De åtgärder som skall vidtas av den part som påträffat föremålet skall vara förenliga med dennas nationella lagstiftning.

3. Följande kategorier av föremål skall registreras:

- a) Stulna, bortförda eller försvunna motorfordon med en cylindervolym överstigande 50 cc.
- b) Stulna, bortförda eller försvunna släpvagnar och husvagnar med en tjänstevikt överstigande 750 kg.
- c) Stulna, bortförda eller försvunna skjutvapen.
- d) Stulna, bortförda eller försvunna blankodokument.
- e) Stulna, bortförda eller försvunna utfärdade legitimationshandlingar (pass, ID-kort, körkort).
- f) Sedlar (registrerade sedlar).

Artikel 101

1. Tillgång till i Schengens informationssystem registrerade uppgifter och rätt att söka fram dessa direkt har endast myndigheter som har behörighet för

- a) gränskontroller,
- b) andra undersökningar inom landet som verkställs av polis och tullmyndigheter samt samordning av sådana undersökningar.

2. Därutöver skall tillgång till uppgifter som är registrerade enligt artikel 96 samt rätt att söka fram dessa direkt beviljas myndigheter med behörighet att utfärda viseringar, centrala myndigheter med behörighet att granska viseringsansökningar samt myndigheter med behörighet att bevilja uppehållstillstånd och handha utlänningsärenden inom ramen för tillämpningen av denna konventions bestämmelser om rörlighet för personer. Tillgången till uppgifterna skall regleras i varje avtalsslutande parts nationella lagstiftning.

3. Användarna får endast hämta de uppgifter som krävs för att de skall kunna fullgöra sina förpliktelser.

4. Varje part skall till Verkställande kommittén överlämna en förteckning över de behöriga myndigheter som har tillstånd att direkt hämta uppgifter som är registrerade i Schengens informationssystem. I förteckningen skall det för varje myndighet anges vilka uppgifter den får hämta och för vilket syfte.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

KAPITEL 3

Skydd av personuppgifter och säkerhet för uppgifter i Schengens informationssystem

Artikel 102

1. De uppgifter som föreskrivs i artikel 95–100 får av de avtalsslutande parterna endast utnyttjas för de ändamål som angivits för var och en av de rapporter som avses i dessa artiklar.
2. Kopiering av registrerade uppgifter får endast ske i tekniskt syfte, i den mån sådan kopiering krävs för direkt hämtande av uppgifter av de myndigheter som avses i artikel 101. Rapporter från andra avtalsslutande parter får inte kopieras från Schengens informationssystemets nationella del till andra nationella datafiler.
3. I samband med de rapporter som föreskrivs i artiklarna 95–100 i denna konvention skall, vid varje avvikelse från punkt 1 i avsikt att gå från ett slag av rapport till en annan, finnas grundad anledning att avvärja en omedelbart förestående allvarlig fara för den allmänna ordningen och säkerheten, en stor risk för statens säkerhet eller grovt brott. För detta ändamål skall tillstånd ges i förväg av den rapporterande parten.
4. Registrerade uppgifter får inte användas för administrativa ändamål. Härav följer att de uppgifter som avses i artikel 96 i enlighet med varje parts nationella lagstiftning inte kan användas för andra ändamål än vad som avses i artikel 101.2.
5. All användning av uppgifterna som inte är förenlig med punkt 1–4 skall betraktas som åsidosättande av varje parts lagar.

Artikel 103

För att kunna kontrollera utlämnandet av uppgifterna skall varje part se till att i genomsnitt var tionde överföring av personuppgifter registreras i Schengens informationssystemets nationella del av den myndighet som ansvarar för registret. Registreringen kan endast användas för detta ändamål och skall raderas efter sex månader.

1. Den nationella lagstiftning som gäller hos den rapporterande avtalsslutande parten skall tillämpas på rapporten, med undantag för vad som särskilt föreskrivs i denna konvention.
2. Om inte annat följer av bestämmelserna i denna konvention, skall varje avtalsslutande parts lagar gälla i fråga om de uppgifter som registreras i den nationella delen av Schengens informationssystem.
3. Om inte annat följer av bestämmelserna i denna konvention om verkställighet av det förfarande som begärs i en rapport, skall nationell lag hos den avtalsslutande part som verkställer det begärda förfarandet tillämpas. I den mån det föreskrivs annorlunda i denna konvention om verkställighet av förfarande som begärts i rapporten, skall befogenheterna vid förfarandet regleras av nationell lag hos den anmodade parten. Om det begärda förfarandet inte kan verkställas, skall den anmodade parten omedelbart underrätta den rapporterande parten.

Artikel 105

Den rapporterande avtalsslutande parten skall ansvara för uppgifternas riktighet, aktualitet och laglighet vid registreringen i Schengens informationssystem.

Artikel 106

1. Endast den rapporterande avtalsslutande parten skall vara berättigad att göra ändringar, komplettera, korrigera eller radera de uppgifter som den låtit införa.
2. Om en part som inte gjort rapporten, känner till omständigheter som föranleder misstanke om att någon uppgift är felaktig ur rättslig eller saklig synpunkt, skall den omedelbart underrätta den rapporterande parten om detta, vilken i sin tur är skyldig att kontrollera den meddelade uppgiften och, om det visar sig nödvändigt, omedelbart rätta eller radera uppgiften.
3. Om de avtalsslutande parterna inte kan komma överens, skall den part som inte är upphov till rapporten remittera ärendet för yttrande till den gemensamma tillsynsmyndighet som avses i artikel 115.1.

Artikel 107

Om en person redan varit föremål för en rapport i Schengens informationssystem, skall den part som låter införa en ny rapport, träffa överenskommelse med den part som har fört in den första rapporten om hur rapporterna skall kombineras. För detta ändamål kan de avtalsslutande parterna även fastställa allmänna bestämmelser.

1. Varje avtalsslutande part skall utse en myndighet som har huvudansvaret för den nationella delen av Schengens informationssystem.
2. Varje avtalsslutande part skall göra sina rapporter genom denna myndighet.
3. Denna myndighet skall ansvara för att den nationella delen fungerar på ett tillfredsställande sätt och vidta åtgärder som garanterar att bestämmelserna i denna konvention följs.
4. De avtalsslutande parterna skall meddela sig med varandra genom depositarien om den myndighet som avses i punkt 1.

Artikel 109

1. En enskild persons rättighet att få tillträde till de uppgifter som finns registrerade om honom i Schengens informationssystem skall höra under lagen hos den part som han vänder sig till. Om det föreskrivs i den nationella lagen, skall den nationella tillsynsmyndighet som avses i artikel 114.1 avgöra om uppgifterna får lämnas ut och på vilka villkor. En part som inte har lämnat rapporten får endast lämna ut information om sådana uppgifter efter att den rapporterade avtalsslutande parten givits tillfälle till ställningstagande.
2. Utlämnande av information till den berörda personen skall avslås, om det kan skada verkställigheten av rättsliga uppdrag som rapporten avser, eller om någon annan persons rätt och frihet måste skyddas. Information får aldrig lämnas ut under pågående begärd hemlig övervakning.

Artikel 110

Vem som helst kan begära rättelse av felaktiga sakuppgifter som berör honom själv, eller låta radera uppgifter om honom som är felaktiga ur rättslig synpunkt.

Artikel 111

1. På varje avtalsslutande parts territorium skall enskilda personer kunna vända sig till domstol eller enligt nationell lag behöriga myndigheter med talan om framför allt rättelse, radering, upplysningar eller gottgörelse i samband med en rapport som berör honom.
2. Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 116 förbinder sig de avtalsslutande parterna inbördes att verkställa slutliga beslut som fattats av en domstol eller myndigheter som avses i punkt 1.

1. Personuppgifter som registrerats i Schengens informationssystem för personefterlysning, skall inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för det syfte i vilket de lämnats. Senast tre år efter registreringen skall den rapporterade avtalsslutande parten undersöka om uppgifterna måste bevaras. För de rapporter som avses i artikel 99 är denna tidsfrist ett år.
2. I förekommande fall skall varje avtalsslutande part i enlighet med sin nationella lagstiftning bestämma kortare tidsfrister för undersökning.
3. Schengens informationssystemets tekniska stödfunktion skall automatiskt underrätta de avtalsslutande parterna med en månads varsel om raderingar som har programmerats in i systemet.
4. En rapporterad avtalsslutande part kan, inom tidsfristen för undersökningen, besluta att rapporten skall kvarstå, om detta visar sig nödvändigt för det syfte som ligger till grund för denna. Förlängd tidsfrist för en rapport måste meddelas till den tekniska stödfunktionen. Bestämmelserna i punkt 1 skall gälla vid förlängd rapport.

Artikel 113

1. Andra uppgifter än de som avses i artikel 112 skall bevaras i högst tio år, uppgifter angående utfärdade legitimationshandlingar och registrerade sedlar i högst fem år och uppgifter angående motorfordon, släpvagnar och husvagnar i högst tre år.
2. Raderade uppgifter skall bevaras under ytterligare ett år vid den tekniska stödfunktionen. Under denna tidsfrist skall de inte kunna utnyttjas för annat än för att i efterhand kontrollera deras riktighet och att registreringen skett i överensstämmelse med lagen. Därefter skall de förstöras.

Artikel 114

1. Varje avtalsslutande part skall utse en tillsynsmyndighet med uppgift att med beaktande av den nationella lagen utöva självständig tillsyn över det nationella registret i Schengens informationssystem och att kontrollera att behandling och utnyttjande av uppgifter som upptagits i Schengens informationssystem inte skadar den enskildes rättigheter. För detta ändamål skall tillsynsmyndigheten ha tillträde till registret i den nationella delen av Schengens informationssystem.
2. Enskilda personer har rätt att begära att tillsynsmyndigheterna skall granska registrerade uppgifter som berör dem i Schengens informationssystem och hur dessa uppgifter används. Denna rättighet skall regleras i den nationella lagen hos den part till vilken begäran lämnas. Om uppgifterna har registrerats av en annan part, skall kontrollen utföras i nära samarbete med den senare partens tillsynsmyndighet.

Artikel 115

1. En gemensam tillsynsmyndighet skall bildas med uppgift att utöva tillsyn över den tekniska stödfunktionen i Schengens informationssystem. Denna myndighet skall vara sammansatt av två representanter från varje nationell tillsynsmyndighet. Varje part skall ha rätt att delta i överläggningar och beslut. Denna tillsyn skall utövas i enlighet med bestämmelserna i denna konvention, Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter med beaktande av Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av utnyttjandet av personuppgifter inom den polisiära sektorn samt i enlighet med nationell lag hos den part som har ansvar för den tekniska stödfunktionen.
2. Vad beträffar Schengens informationssystemets tekniska stödfunktion skall den gemensamma tillsynsmyndigheten ha till uppgift att granska tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention. För detta ändamål skall den ha tillträde till den tekniska stödfunktionen.
3. Den gemensamma tillsynsmyndigheten skall även ha behörighet att analysera de svårigheter i samband med tillämpning eller tolkning som kan uppkomma vid användningen av Schengens informationssystem, studera de problem som kan komma att uppstå i samband med den självständiga tillsyn som utövas av nationella tillsynsmyndigheter hos de avtalsslutande parterna eller i samband med utövandet av rätten till tillträde till systemet, samt att utarbeta harmoniserade förslag för att komma fram till gemensamma lösningar på befintliga problem.
4. Redogörelser som upprättats av den gemensamma tillsynsmyndigheten skall översändas till de myndigheter som de nationella tillsynsmyndigheterna översänder sina redogörelser till.

Artikel 116

1. Varje avtalsslutande part skall i enlighet med sin nationella lagstiftning vara ansvarig för varje skada som tillfogas en person genom utnyttjande av det nationella registret i Schengens informationssystem. Detta skall även gälla när skador förorsakats av den rapporterande parten, därför att denne låtit registrera uppgifter som varit felaktiga ur rättslig eller saklig synpunkt.
2. Om den part mot vilken talan väcks inte är rapporterande part, skall den senare på begäran ersätta utbetalade skadeståndsbelopp, såvida den anmodade parten inte använt uppgifterna på ett sätt som strider mot denna konvention.

Artikel 117

1. Vad avser automatisk databehandling av personuppgifter som överförs i enlighet med vad som föreskrivs i denna avdelning, skall varje part senast vid

tidpunkten för denna konventions ikraftträdande vidta de nationella åtgärder som krävs för att uppnå en skyddsnivå för personuppgifter som åtminstone motsvarar den som följer av principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter och är förenlig med Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av användningen av personuppgifter inom den polisiära sektorn.

2. Sådan överföring av personuppgifter som avses i denna avdelning skall inte kunna äga rum förrän de bestämmelser om skydd av personuppgifter som avses i punkt 1 trätt i kraft på det territorium som innehas av de avtalsslutande parter som berörs av överföringen.

1. Varje avtalsslutande part förbinder sig att vad gäller den nationella delen av Schengens informationssystem vidta åtgärder för att

- a) hindra obehöriga från tillträde till de anläggningar som används för databehandling av personuppgifter (kontroll vid ingången till anläggningarna),
- b) hindra obehöriga från att läsa, kopiera, ändra eller avlägsna datamedier (kontroll av datamedier),
- c) hindra obehörigt införande av uppgifter i registret och hindra obehöriga från att skaffa sig kännedom om, ändra eller radera registrerade personuppgifter (kontroll av införande av uppgifter),
- d) hindra att system för automatisk databehandling används av obehöriga personer via anläggningar för överföring av data (kontroll av användningen),
- e) hindra behöriga från att i samband med användningen av ett automatiskt databehandlingssystem skaffa sig tillträde till andra uppgifter än dem som ingår i deras befogenheter (kontroll av tillgången till uppgifter),
- f) garantera möjlighet till kontroll och granskning av vilka myndigheter som personuppgifter kan överföras till via anläggningar för överföring av data (kontroll av dataöverföring),
- g) garantera möjlighet till efterföljande kontroll och granskning av vilka personuppgifter som förts in i ett automatiskt databehandlingssystem, tidpunkt för införandet och vem som infört sådana uppgifter (kontroll av registrering),
- h) hindra obehörig läsning, kopiering, ändring eller radering i samband med såväl överföring av personuppgifter som transport av datamedier (kontroll av transport).

2. Varje avtalsslutande part skall vidta särskilda åtgärder för att garantera säkerheten vid överföring av uppgifter till myndigheter utanför de avtalsslutande parternas territorium. Underrättelse om sådana åtgärder skall ske till den gemensamma tillsynsmyndigheten.

3. Varje part får för databehandlingen vid sin nationella del av Schengens informationssystem endast utse särskilt kvalificerade personer som skall underkastas säkerhetskontroll.

4. Den part som ansvarar för Schengens informationssystemets tekniska stödfunktion skall med avseende på denna vidta de åtgärder som föreskrivs i punkt 1–3.

Fördelning av kostnaderna för Schengens informationssystem*Artikel 119*

1. Kostnaderna för inrättandet och användningen av den tekniska stödfunktion som avses i artikel 92.3 inbegripet kostnader för de ledningar som förbinder de nationella delarna av Schengens informationssystem med den tekniska stödfunktionen skall delas av de avtalsslutande parterna. Varje parts andel skall bestämmas på grundval av varje parts skattesats i beräkningsunderlaget för mervärdesskatt i enlighet med artikel 2.1 c i Europeiska gemenskapernas råds beslut av den 24 juni 1988 om systemet för medlemmarnas egna medel.
2. Kostnaderna för inrättande och användning av den nationella delen av Schengens informationssystem skall bäras individuellt av varje part.

AVDELNING V**Transport av och rörlighet för varor***Artikel 120*

1. De avtalsslutande parterna skall gemensamt vaka över att deras lagar och andra författningar inte medför orättmätigt hinder för varors rörlighet över de inre gränserna.
2. De avtalsslutande parterna skall underlätta varors rörlighet över de inre gränserna vid verkställighet av formaliteter som är förbundna med förbud och restriktioner i samband med förtullning av konsumtionsvaror. Verkställighet av sådan förtullning kan ske efter eget val antingen inom landet eller vid inre gränser. De avtalsslutande parterna skall sträva efter att förlägga förtullningen inom landet.
3. I den mån det underlättande som avses i punkt 2 inte kan åstadkommas, helt eller delvis, på vissa områden, skall de avtalsslutande parterna sinsemellan eller inom ramen för Europeiska gemenskaperna försöka skapa förutsättningar för att underlätta varors rörlighet.

I denna punkt avses särskilt kontroll av att bestämmelser om transporttillstånd och tekniska kontroller av transportmedel efterlevs, kontroller som genomförs av veterinär och polis, hälsokontroller som genomförs av veterinär, kontroller av växter samt kontroller av transporter av farligt gods och avfall.

4. De avtalsslutande parterna skall bemöda sig om att harmonisera formaliteterna vad gäller varors rörlighet över de yttre gränserna och genom tillämpning av enhetliga principer övervaka att dessa följs. För detta ändamål skall ett nära samarbete mellan de avtalsslutande parterna ske i Verkställande kommittén, inom ramen för Europeiska gemenskaperna och i andra internationella sammanslutningar.

Artikel 121

1. De avtalsslutande parterna skall med beaktande av gemenskapsrätten avstå från kontroller och inte längre kräva de sundhetsintyg för växter som i gemenskapsrätten föreskrivs för vissa växter och växtprodukter.

Verkställande kommittén skall anta en förteckning över de växter och växtprodukter som skall omfattas av den förenkling som anges i föregående mening. Den kan göra ändringar i denna förteckning och skall fastställa dagen för ikraftträdande av sådana ändringar. De avtalsslutande parterna skall underrätta varandra om vidtagna åtgärder.

2. Om det föreligger risk för att skadliga organismer förs in eller sprids får en avtalsslutande part begära ett tillfälligt återinförande av de kontrollåtgärder som föreskrivs i gemenskapsrätten och tillämpa dem. Den skall omedelbart skriftligen informera de övriga avtalsslutande parterna om detta och ange orsakerna till sitt beslut.

3. Sundhetsintyg för växter får även fortsättningsvis användas som det intyg som krävs enligt lagstiftningen om artskydd.

4. Den behöriga myndigheten skall på begäran utfärda ett sundhetsintyg för växter när ett parti helt eller delvist är avsett för återexport, under förutsättning att växtskyddskraven är uppfyllda för de berörda växterna eller växtprodukterna.

Artikel 122

1. De avtalsslutande parterna skall utvidga sitt samarbete avseende säkerheten i samband med transport av farligt gods och förbinder sig att harmonisera de nationella bestämmelser som utfärdats med hänsyn till gällande internationella konventioner. Dessutom förbinder de sig särskilt att bevara säkerhetsnivån genom att

- a) harmonisera kraven vad avser yrkesutbildning av förare,
- b) harmonisera villkoren för och omfattningen av kontroller som verkställs under pågående transport och på företag,
- c) harmonisera brottsrubriceringarna och lagbestämmelserna om tillämpliga straff,

d) upprätthålla ett ständigt utbyte av information och av erfarenheter som vunnits i samband med vidtagna åtgärder och verkställda kontroller.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

2. De avtalsslutande parterna skall utvidga sitt samarbete i fråga om kontrollerna av transporter över de inre gränserna av farligt och icke-farligt avfall.

För detta ändamål skall de sträva efter att inta en gemensam hållning i fråga om ändringar av gemenskapens direktiv vad avser kontroll och administration av transporter av farligt avfall och vid upprättandet av gemensamma dokument om icke-farligt avfall, för att på så sätt skapa en tillräcklig infrastruktur för omhändertagande och kunna fastställa så harmoniserade normer som möjligt för omhändertagandet.

I avvaktan på gemensamma bestämmelser angående icke-farligt avfall skall kontroller i samband med transporter av sådant avfall verkställas på grundval av ett särskilt förfarande som tillåter kontroll av transport till bestämmelseorten under pågående behandling.

Bestämmelserna i punkt 1 andra meningen gäller även denna punkt.

Artikel 123

1. De avtalsslutande parterna åtar sig att samråda om ett upphävande av den ömsesidiga skyldighet de för närvarande har att skaffa exporttillstånd för strategiska industriella och tekniska produkter och att, om det visar sig nödvändigt, ersätta dessa tillstånd med ett smidigt förfarande, under förutsättning att det första och det slutliga bestämmelselandet är någon av de avtalsslutande parterna.

Utöver detta samråd och för att garantera effektiviteten av de kontroller som kan visa sig nödvändiga, skall de avtalsslutande parterna genom ett nära samarbete på grundval av en samordningsmekanism och med beaktande av nationella bestämmelser sträva efter att åstadkomma ett utbyte av ändamålsenlig information.

2. Vad avser andra varor än de strategiska industriella och tekniska produkter som avses i punkt 1 skall de avtalsslutande parterna inrikta sig på att å ena sidan verkställa exportformalitetserna inom landet och å andra sidan harmonisera sina kontrollförfaranden.

3. Inom ramen för de mål som beskrivits i punkterna 1 och 2 ovan skall de avtalsslutande parterna inleda samråd med andra berörda partnerstater.

Artikel 124

Varukontrollernas antal och omfattning i samband med persontrafiken över de inre gränserna skall minskas till lägsta möjliga nivå. Fortsatt minskning och slutlig avveckling är beroende av en gradvis ökande avgiftsbefrielse för resande och av

den framtida utvecklingen vad gäller bestämmelserna om personers rörlighet över gränserna.

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

1. De avtalsslutande parterna skall träffa överenskommelser om tillsättande av kontaktpersoner hos sina tullmyndigheter.
2. Tillsättandet av kontaktpersoner skall syfta till att främja och påskynda samarbetet mellan de avtalsslutande parterna i allmänhet, framför allt inom ramen för redan befintliga konventioner och gemenskapsdokument om ömsesidigt bistånd.
3. Kontaktpersonerna skall ha en rådgivande och stödjande funktion. De skall inte ha befogenhet att på eget initiativ vidta några åtgärder i samband med tullmyndigheternas administrativa verksamhet. De skall lämna information och utföra sina uppgifter inom ramen för de instruktioner de får från sin egen avtalsslutande part.

AVDELNING VI

Skydd av personuppgifter

Artikel 126

1. Vad gäller automatisk databehandling av personuppgifter som skall överföras i enlighet med denna konvention, skall varje avtalsslutande part senast vid denna konventions ikraftträdande anta de nationella bestämmelser som krävs för att skyddsnivån för personuppgifterna minst skall motsvara den som följer av principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk behandling av personuppgifter.
2. Överföring av personuppgifter enligt vad som föreskrivs i denna konvention får inte äga rum förrän de bestämmelser om skydd av personuppgifter som avses i punkt 1 har trätt i kraft på det territorium som innehas av de avtalsslutande parter som överföringen berör.
3. Vad gäller automatisk databehandling av personuppgifter som överförs genom tillämpning av denna konvention, skall dessutom följande bestämmelser gälla:
  - a) Uppgifterna får av den mottagande avtalsslutande parten inte användas för andra ändamål än de som föreskrivs i denna konvention vad gäller överföring av sådana uppgifter. Användning av uppgifterna för andra ändamål får endast ske efter föregående tillstånd av den part som ombesörjer överföringen och med hänsyn tagen till den mottagande partens lagstiftning. Tillstånd får beviljas på villkor att nationell lag hos den part som låter överföra uppgifterna medger detta.

- b) Uppgifterna får endast användas av domstolar, förvaltningar och organ som utför sådana uppgifter eller fyller en funktion inom ramen för de mål som avses i a.
- c) Den avtalsslutande part som överför uppgifterna, skall vara skyldig att se till att de är riktiga. Om denna part, antingen genom eget initiativ eller på begäran av en berörd person, konstaterar att felaktiga uppgifter, eller uppgifter som inte skulle ha överförts, har lämnats ut, skall den mottagande parten, eller parterna, omedelbart underrättas om detta. Denna, eller dessa, är skyldiga att se till att sådana uppgifter rättas eller förstörs, eller låta meddela att uppgifterna är felaktiga eller inte borde ha överförts.
- d) Om en person har tillfogats skada, kan en avtalsslutande part inte åberopa att en annan avtalsslutande part låtit överföra felaktiga uppgifter för att på så sätt frita sig från ansvar enligt nationell lag. Om den mottagande avtalsslutande parten är skyldig att gottgöra användning av överförda felaktiga uppgifter, skall den avtalsslutande part som var ansvarig för överföringen ersätta den mottagande avtalsslutande parten utbetalade skadeståndsbelopp i sin helhet.
- e) Överföring och mottagande av personuppgifter skall införas i såväl det ursprungliga som i det mottagande dataregistret.
- f) Den gemensamma tillsynsmyndighet som avses i artikel 115 kan på en avtalsslutande parts begäran yttra sig om svårigheter i samband med tillämpning och tolkning av denna artikel.

4. Denna artikel gäller inte sådana överföringar av uppgifter som avses i avdelning II kapitel 7 och i avdelning IV. Punkt 3 gäller inte sådan överföring av uppgifter som avses i avdelning III kapitel 2–5.

Artikel 127

1. Vid överföring av personuppgifter till någon annan part med tillämpning av bestämmelserna i denna konvention, gäller bestämmelserna i artikel 126 för överföring av uppgifter från ett icke-automatiskt dataregister och deras införande i ett sådant dataregister.

2. Vid överföring av personuppgifter till en annan avtalsslutande part med tillämpning av denna konvention skall, i andra fall än de som regleras i artikel 126.1 och punkt 1 i den här artikeln, artikel 126.3, med undantag av punkt e, tillämpas. Dessutom gäller följande:

- a) Överföring och mottagande av personuppgifter skall registreras skriftligt. Denna skyldighet gäller inte om inte registrering krävs för användningen av uppgifterna, i synnerhet om de inte används eller endast används i mycket begränsad omfattning.

- b) Vid användningen av uppgifterna skall den mottagande parten garantera minst samma skyddsnivå som föreskrivs i dess egna lagar vid användningen av uppgifter av liknande slag.
  - c) Tillträde till uppgifter och villkor för dess beviljande skall regleras i nationell lag hos den part hos vilken den berörda personen anhåller om detta.
3. Denna artikel skall inte tillämpas på sådan överföring av uppgifter som avses i avdelning II kapitel 7, avdelning III kapitel 2–5 samt i avdelning IV.

Artikel 128

1. Sådan överföring av personuppgifter som avses i denna konvention får endast ske, om de avtalsslutande parter som berörs av överföringen ålagt en nationell tillsynsmyndighet att genomföra en fristående granskning av att bestämmelserna i artiklarna 126 och 127 följs, liksom de bestämmelser som antagits för tillämpningen av dessa artiklar, i samband med behandlingen av personuppgifterna i dataregistren.
2. I den mån en part i enlighet med nationell lag uppdragit åt en tillsynsmyndighet att inom ett eller flera områden genomföra en fristående granskning av att bestämmelserna om skydd för personuppgifter som inte införts i dataregister följs, skall denna part ålägga samma myndighet att övervaka att bestämmelserna i denna avdelning följs inom dessa områden.
3. Denna artikel skall inte tillämpas på överföring av uppgifter som avses i avdelning II kapitel 7 och i avdelning III kapitlen 2–5.

Artikel 129

Vad gäller överföring av personuppgifter i enlighet med avdelning III kapitel 1 förbinder sig de avtalsslutande parterna att, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artiklarna 126 och 127, införa en skyddsnivå i fråga om personuppgifter som tar hänsyn till principerna i Europarådets ministerkommittés rekommendation R (87) 15 av den 17 september 1987 avseende reglering av användningen av personuppgifter inom den polisiära sektorn. I fråga om överföring av uppgifter enligt artikel 46 gäller dessutom följande :

- a) Uppgifterna får av den mottagande avtalsslutande parten endast användas för de ändamål som anges av den utlämnande avtalsslutande parten och med hänsyn tagen till de villkor som ställts av denna part.
- b) Uppgifterna får endast utlämnas till polisiära myndigheter; förmedling av uppgifter till andra myndigheter får endast ske efter föregående tillstånd av den part som lämnar ut uppgifter.

- c) På begäran skall den mottagande avtalsslutande parten underrätta den part som överförde uppgifterna om hur dessa använts och vilka resultat som uppnåtts på grundval av dem. Prop.1997/98:42
Bilaga 3

Vid utlämnande av personuppgifter genom en sådan kontaktperson som avses i artikel 47 eller artikel 125, gäller bestämmelserna i denna avdelning endast om kontaktpersonen i fråga överför uppgifterna till den avtalsslutande part som tillsatt honom på den andra avtalsslutande partens territorium.

AVDELNING VII

Verkställande kommittén

Artikel 131

1. En verkställande kommitté (Verkställande kommittén) skall inrättas för tillämpningen av denna konvention.
2. Utan att det påverkar de särskilda befogenheter som Verkställande kommittén tilldelas i denna konvention, skall dess huvudsakliga uppgift bestå i att utöva tillsyn över att denna konvention tillämpas på ett korrekt sätt.

Artikel 132

1. Varje avtalsslutande part skall ha en plats i Verkställande kommittén. I Verkställande kommittén skall de avtalsslutande parterna företrädas av en minister som ansvarar för genomförandet av denna konvention; denna företrädare får kalla erforderliga sakkunniga som får delta i överläggningarna.
2. Verkställande kommittén skall fatta enhälliga beslut. Den skall själv fastställa sin arbetsordning; i detta avseende får den föreskriva ett skriftligt förfarande för beslutsfattandet.
3. På begäran av företrädaren för någon avtalsslutande part kan det slutliga beslutet rörande ett förslag om vilket Verkställande kommittén beslutat uppskjutas i högst två månader efter framläggandet av förslaget.
4. Verkställande kommittén kan låta bilda arbetsgrupper, som är sammansatta av företrädare för de avtalsslutande parternas administrativa myndigheter, för att förbereda beslut eller för andra arbetsuppgifter.

Artikel 133

Verkställande kommitténs sammanträden skall alternerande äga rum på varje avtalsslutande parts territorium. Den skall sammanträda så ofta som det behövs för att kunna utföra sina uppgifter.

Prop.1997/98:42

Bilaga 3

Slutbestämmelser

Artikel 134

Bestämmelserna i denna konvention skall endast tillämpas i den mån de är förenliga med gemenskapsrätten.

Artikel 135

Bestämmelserna i denna konvention skall tillämpas om inte annat följer av bestämmelserna i Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.

Artikel 136

1. En avtalsslutande part som avser att inleda förhandlingar med tredje land om gränskontrollerna skall i god tid underrätta de övriga avtalsslutande parterna om detta.

2. Om inte annat följer av den rätt som medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna har att gemensamt träffa sådana avtal, får inte någon part utan föregående medgivande av övriga avtalsslutande parter träffa avtal med ett eller flera tredje länder om förenkling eller avskaffande av gränskontrollerna.

3. Bestämmelserna i punkt 2 skall inte tillämpas på avtal om lokal gränstrafik, eftersom dessa avtal följer de undantag och villkor som fastställs i artikel 3.1.

Artikel 137

Denna konvention kan inte vara föremål för reservationer, med undantag för dem som anges i artikel 60.

Artikel 138

Bestämmelserna i denna konvention skall vad beträffar Frankrike endast tillämpas på dess europeiska territorium.

Bestämmelserna i denna konvention skall vad beträffar Nederländerna endast tillämpas på dess europeiska territorium.

1. Denna konvention skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande. Ratificerade, godkända eller antagna handlingar skall deponeras hos regeringen i Luxemburg, som skall underrätta samtliga avtalsslutande parter om detta.
2. Denna konvention skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter deposition av den handling som sist ratificerats, godkänts eller antagits. Bestämmelserna angående Verkställande kommitténs bildande, verksamhet och befogenheter skall gälla från och med ikraftträdandet av denna konvention. Övriga bestämmelser skall gälla från och med första dagen i tredje månaden efter denna konventions ikraftträdande.
3. Luxemburg skall underrätta samtliga avtalsslutande parter om datum för ikraftträdandet.

Artikel 140

1. Varje stat som är medlem i Europeiska gemenskaperna kan bli part i denna konvention. Anslutningen skall vara föremål för ett avtal mellan staten i fråga och de avtalsslutande parterna.
2. Ett sådant avtal skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande av den anslutande staten och var och en av de avtalsslutande parterna. Det skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter deposition av den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen.

Artikel 141

1. Varje avtalsslutande part kan till depositarien lägga fram förslag om ändring av denna konvention. Depositarien skall översända förslaget till övriga avtalsslutande parter. På en parts begäran skall bestämmelserna i denna konvention omprövas av de avtalsslutande parterna, om de finner att något förhållande innebär en väsentlig förändring av de villkor som förelåg vid tidpunkten för denna konventions ikraftträdande.
2. De avtalsslutande parterna skall besluta enhälligt om ändringar i denna konvention.
3. Ändringarna skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter depositionsdatum för den sist ratificerade, godkända eller antagna handlingen.

1. Då konventioner ingås mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna avseende förverkligandet av ett område utan inre gränser, skall de avtalsslutande parterna komma överens om de villkor på vilka bestämmelserna i denna konvention skall ersättas eller ändras med hänsyn till motsvarande bestämmelser i de konventionerna.

De avtalsslutande parterna skall i detta avseende beakta att bestämmelserna i denna konvention kan föreskriva ett mer vittgående samarbete än det som följer av bestämmelserna i de konventionerna.

Bestämmelser som strider mot dem som medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna överenskommit om skall under alla omständigheter anpassas.

2. Ändringar i denna konvention som av de avtalsslutande parterna bedöms som nödvändiga, skall läggas fram för ratificering, godkännande eller antagande. Bestämmelserna i artikel 141.3 skall tillämpas under förutsättning att ändringarna inte träder i kraft före ikraftträdandet av de ovan nämnda konventionerna mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna.

Till bevis härpå har undertecknade befullmäktigade undertecknat denna konvention.

Prop.1997/98:42

Bilaga 3

Upprättad i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Franska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

SLUTAKT

Prop.1997/98:42
Bilaga 3

I samband med undertecknandet av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna har de avtalsslutande parterna antagit följande förklaringar:

1. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 139

Signatärstaterna skall underrätta varandra redan före konventionens ikraftträdande om alla omständigheter av betydelse för de frågor som avses i konventionen och för ikraftträdandet av denna.

Konventionen skall inte träda i kraft förrän villkoren för dess tillämpning uppfyllts i signatärstaterna och bevakningen av de yttre gränserna blivit genomförd.

2. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 4

De avtalsslutande parterna förbinder sig att så långt möjligt samtidigt iakttä denna tidsfrist och att förebygga varje svaghet i samband med säkerhetskontroller. Före den 31 december 1992 skall Verkställande kommittén undersöka vilka framsteg som gjorts. Nederländerna understryker att det kan uppstå svårigheter i samband med iakttagandet av tidsfristen vad gäller en viss flygplats, men att dessa dock inte skall ge upphov till brister ur säkerhetssynpunkt. Övriga avtalsslutande parter kommer att ta hänsyn till denna situation, utan att detta får resultera i svårigheter för den inre marknaden.

I händelse av svårigheter skall Verkställande kommittén undersöka vilka de bästa förhållandena är för ett samtidigt vidtagande av dessa åtgärder på flygplatserna.

3. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 71.2

Om någon avtalsslutande part inom ramen för sin nationella politik vad gäller att förebygga och behandla beroende av narkotika och psykotropa ämnen, avviker från den princip som avses i artikel 71.2, skall samtliga avtalsslutande parter vidta de administrativa och straffrättsliga åtgärder som krävs för att förebygga och bekämpa olaglig import och export av dessa produkter och ämnen, särskilt sådan som är avsedd för övriga avtalsslutande parters territorium.

4. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 121

De avtalsslutande parterna skall i överensstämmelse med gemenskapsrätten avstå från kontroller och inte längre kräva de sundhetsintyg för växter som i gemenskapsrätten föreskrivs för de växter och växtprodukter som

- a) förtecknas i punkt 1 nedan, eller
- b) förtecknas i punkt 2–6 nedan och som har sitt ursprung hos en av de avtalsslutande parterna.

1. Snittblommor och växtdelar för prydnadsändamål av arterna

Castanea
Chrysanthemum
Dendranthema
Dianthus
Gladiolus
Gypsophila
Prunus
Quercus
Rosa
Salix
Syringa
Vitis

2. Färska frukter av arterna

Citrus
Cydonia
Malus
Prunus
Pyrus

3. Träslag av arterna

Castanea
Quercus

4. Odlingssubstrat som helt eller delvist består av jord eller kompakt organiskt stoff som exempelvis växtdelar, torv och bark med mull, men som inte helt utgörs av torv.

5. Frön

6. Sådana levande växter som förtecknas nedan och som omfattas av nedan angivna KN-nummer ur den tullnomenklatur som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 7 september 1987.

<u>KN-nr</u>	<u>Varuslag</u>	Prop.1997/98:42 Bilaga 3
0601 20 30	Lökar, stamknölar, rotknölar och rhizomer, under tillväxt eller i blomning: orkidéer, hyacinter, narcisser och tulpaner	
0601 20 90	Lökar, stamknölar, rotknölar och rhizomer, under tillväxt eller i blomning: andra	
0602 30 10	Rhododendron simsii (Azalea indica)	
0602 99 51	Frilandsplantor: perenna växter	
0602 99 59	Frilandsplantor: andra	
0602 99 91	Krukväxter: blomväxter med knoppar eller blommor, med undantag av kaktusar	
0602 99 99	Krukväxter: andra	

5. Gemensam förklaring avseende nationell asylpolitik

De avtalsslutande parterna skall granska sin nationella politik i asylfrågor i syfte att harmonisera denna.

6. Gemensam förklaring i anslutning till artikel 132

De avtalsslutande parterna skall underrätta sina nationella parlament om denna konventions genomförande.

Upprättad i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio, i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part. Prop.1997/98:42
Bilaga 3

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Franska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

För komplettering av slutakten till konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna, har de avtalsslutande parterna avgivit följande gemensamma förklaring samt tagit del av nedanstående ensidiga förklaringar gjorts i samband med nämnda konvention:

I. Förklaring avseende konventionens tillämpningsområde

De avtalsslutande parterna fastställer att efter enandet av de båda tyska staterna skall konventionens folkrättsliga tillämpningsområde utvidgas till att även omfatta Tyska demokratiska republikens nuvarande territorium.

II. Förklaringar av Förbundsrepubliken Tyskland rörande tolkningen av denna konvention

1. Konventionen ingås i perspektivet av de båda tyska staternas enande.

Tyska demokratiska republiken betraktas inte som främmande land i förhållande till Förbundsrepubliken Tyskland.

Artikel 136 skall inte tillämpas i fråga om förbindelserna mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Tyska demokratiska republiken.

2. Denna konvention strider inte mot de bestämmelser som antagits i skriftväxlingen av den 20 augusti 1984 mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike angående minskade kontroller vid de gemensamma gränserna för de båda staternas medborgare. Dessa bestämmelser skall dock, med hänsyn till de oeftergivliga krav avseende säkerhet och inresa som ställs av de avtalsslutande parterna i Schengen, tillämpas på ett sådant sätt att dessa lättnader i praktiken kommer att begränsas till att endast omfatta österrikiska medborgare.

III. Förklaring av Konungariket Belgien i anslutning till artikel 67

Prop.1997/98:42

Bilaga 3

Det förfarande som skall tillämpas inom landet vad gäller övertagande av verkställighet av utländska domar skall inte vara det som föreskrivs i belgisk lag om mellanstatlig överföring av dömda, utan ett särskilt förfarande som kommer att beslutas om i samband med ratificeringen av denna konvention.

Upprättat i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Franska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

GEMENSAM FÖRKLARING

Prop.1997/98:42

Bilaga 3

av ministrar och statssekreterare

vid möte den 19 juni 1990 i Schengen

Regeringarna hos de avtalsslutande parter som slutit Schengenavtalet skall inleda eller fullfölja diskussioner som särskilt berör följande områden:

- Förbättring och förenkling vad gäller tillvägagångssättet vid utlämning.
- Förbättrat samarbete vad gäller åtal för brott som rör vägtrafiken.
- Bestämmelser angående ömsesidigt erkännande av förverkande av rätten att framföra motorfordon.
- Möjliggörande av ömsesidig verkställighet av bötesstraff.
- Fastställande av regler för ömsesidig överföring av åtal, inbegripet möjlighet till överföring av den tilltalade till hans ursprungsland.
- Fastställande av regler för återförande till hemlandet av minderåriga som obehörigen skilts från vårdnad av den person som med stöd av lagen har vårdnaden.
- Fortsatt förenkling av kontroller i samband med kommersiell rörlighet för varor.

Upprättad i Schengen den nittonde juni nittonhundranittio i ett enda original på franska, nederländska och tyska språken, vilka samtliga tre texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Luxemburgs regering, som skall överlämna en bestyrkt kopia till varje avtalsslutande part.

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Franska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

Den 19 juni 1990 undertecknade företrädare för regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Kungariket Nederländerna i Schengen en konvention om tillämpning av det den 14 juni 1985 i Schengen ingångna avtalet mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna.

I samband med undertecknandet avgav de följande förklaring:

- Enligt de avtalsslutande parternas mening utgör denna konvention en viktig etapp i förverkligandet av ett område utan inre gränser och inspirerar till fortsatt samarbete mellan medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna.
- Med beaktande av riskerna vad gäller säkerhet och olaglig invandring betonar ministrarna och statssekreterarna nödvändigheten av att införa en effektiv kontroll vid de yttre gränserna enligt de enhetliga principer som avses i artikel 6. De avtalsslutande parterna skall särskilt bemöda sig om en harmonisering av arbetsmetoderna för kontroll och bevakning av gränserna i samband med genomförandet av dessa enhetliga principer.
- För övrigt kommer Verkställande kommittén att undersöka såväl alla åtgärder av betydelse för införandet av en enhetlig och effektiv kontroll vid de yttre gränserna som den konkreta tillämpningen av dessa. Till sådana åtgärder hör åtgärder för att kontrollera de omständigheter under vilka en utlänning har rest in på de avtalsslutande parternas territorium samt åtgärder för tillämpning av samma regler för vägrad inresa, utarbetande av en gemensam handbok för tjänstemän med uppgift att bevaka gränserna och skapande av gemensamma normer rörande kontrollen vid de yttre gränserna genom utbyten och arbetsbesök sinsemellan.

I samband med undertecknandet bekräftades dessutom det av den centrala förhandlingsgruppen fattade beslutet att skapa en arbetsgrupp med uppgift att

- redan före konventionens ikraftträdande underrätta den centrala förhandlingsgruppen om alla omständigheter av betydelse för de områden som avses i konventionen och för dennas ikraftträdande, särskilt i fråga om gjorda framsteg beträffande en harmonisering av lagbestämmelserna inom ramen för enandet av de båda tyska staterna,
- samråda om denna harmoniserings och dessa omständigheters inverkan på genomförandet av avtalet,
- redan före konventionens ikraftträdande utarbeta konkreta åtgärder inför perspektivet av inresa av utlänningar som inte underkastats viseringstvång och framlägga förslag angående harmoniseringen av tillvägagångssättet i samband med personkontroll vid de framtida yttre gränserna.

Avtal om Konungariket Sveriges anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990

Prop.1997/98:42
Bilaga 4

Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna, som är parter i tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, nedan kallad "1990 års konvention", och Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike, som anslutit sig till 1990 års konvention genom avtal undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995,

å ena sidan,

och Konungariket Sverige å andra sidan,

som beaktar att Konungariket Sveriges regering den 19 december 1996 i Luxemburg undertecknat protokoll om anslutning till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, ändrat genom Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Hellenska republikens och Republiken Österrikes anslutningsprotokoll, undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995,

som stöder sig på artikel 140 i 1990 års konvention,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Genom detta avtal ansluter sig Konungariket Sverige till 1990 års konvention.

Artikel 2

1. De polismän som avses i artikel 40.4 i 1990 års konvention är, vad gäller Konungariket Sverige, dagen för undertecknandet av detta avtal följande:

- a) Polismän som är anställda vid svenska polismyndigheter.
- b) Tulltjänstemän, som är anställda vid svenska tullmyndigheter i de fall de har polisiära befogenheter, dvs. främst i samband med smugglingsbrott och andra brott i samband med inresa och utresa till och från riket.
- c) Tjänstemän anställda vid den svenska Kustbevakningen i samband med övervakning till sjöss.

2. Den myndighet som avses i artikel 40.5 i 1990 års konvention är, vad gäller Konungariket Sverige, dagen för undertecknandet av detta avtal: Rikspolisstyrelsen. Prop.1997/98:42
Bilaga 4

Artikel 3

De polismän som avses i artikel 41.7 i 1990 års konvention är, vad gäller Konungariket Sverige, dagen för undertecknandet av detta avtal följande:

1. Polismän som är anställda vid svenska polismyndigheter.
2. Tulltjänstemän, som är anställda vid svenska tullmyndigheter i de fall de har polisiära befogenheter, dvs. främst i samband med smuglingsbrott och andra brott i samband med inresa och utresa till och från riket.

Artikel 4

Det behöriga departement som avses i artikel 65.2 i 1990 års konvention är, vad gäller Konungariket Sverige, dagen för undertecknandet av detta avtal: Utrikesdepartementet.

Artikel 5

Bestämmelserna i detta avtal skall inte utgöra hinder för samarbetet inom ramen för den nordiska passunionen i den mån detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av detta avtal.

Artikel 6

1. Detta avtal skall ratificeras, godkännas eller godtas. Ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall meddela de avtalsslutande parterna om deponeringen.

2. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att de stater för vilka 1990 års konvention har trätt i kraft och Konungariket Sverige har deponerat sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument.

För de övriga staterna skall avtalet träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att dessa stater har deponerat sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument, under förutsättning att det har trätt i kraft enligt bestämmelserna i föregående stycke.

3. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall meddela var och en av de övriga avtalsslutande parterna om dagen för ikraftträdandet.

Artikel 7

1. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Konungariket Sveriges regering överlämna en bestyrkt kopia av 1990 års konvention på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

2. Texten till 1990 års konvention upprättad på svenska bifogas detta avtal och gäller på samma villkor som de texter till 1990 års konvention som är upprättade på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Prop.1997/98:42
Bilaga 4

Upprättat i Luxemburg den 19 december 1996 i ett original på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska, vilka samtliga åtta texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall överlämna bestyrkta kopior därav till varje avtalsslutande part.

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Helleniska republikens regering

För Konungariket Spaniens regering

För Franska republikens regering

För Italienska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

För Republiken Österrikes regering

För Portugisiska republikens regering

För Konungariket Sveriges regering

I. Vid undertecknandet av avtalet om Konungariket Sveriges anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, till vilket Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike anslutit sig genom avtal av den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, har Konungariket Sveriges regering antagit slutakten, protokollet och den gemensamma förklaringen av ministrar och statssekreterare som undertecknades i samband med undertecknandet av 1990 års konvention.

Konungariket Sveriges regering ansluter sig till de gemensamma förklaringarna och beaktar de ensidiga förklaringarna i dessa.

Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Konungariket Sveriges regering överlämna bestyrkta kopior av slutakten, protokollet och den gemensamma förklaringen av ministrar och statssekreterare som undertecknades i samband med undertecknandet av 1990 års konvention på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska.

II. Vid undertecknandet av avtalet om Konungariket Sveriges anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, till vilken Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike anslutit sig genom avtal av den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, har de avtalsslutande parterna antagit följande förklaringar:

1. Gemensam förklaring avseende artikel 6 i anslutningsavtalet

De avtalsslutande parterna skall redan före anslutningsavtalets ikraftträdande underrätta varandra om alla omständigheter av betydelse för de frågor som avses i 1990 års konvention och för ikraftsättandet av anslutningsavtalet.

Detta avtal skall sättas i kraft mellan de stater för vilka 1990 års konvention har satts i kraft och för Konungariket Sverige när villkoren för tillämpning av 1990 års konvention har uppfyllts i samtliga dessa stater och när kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion.

För var och en av de övriga staterna skall detta anslutningsavtal sättas i kraft när villkoren för tillämpning av 1990 års konvention är uppfyllda i respektive stat och när kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion.

2. Gemensam förklaring avseende artikel 9.2 i 1990 års konvention

De avtalsslutande parterna fastställer att, vid tidpunkten för undertecknandet av avtalet om Konungariket Sveriges anslutning till 1990 års konvention, det gemensamma regelsystem på visumområdet som åsyftas i artikel 9.2 i 1990 års

konvention är det system som från och med den 19 juni 1990 tillämpas mellan signatärstaterna av 1990 års konvention.

Prop.1997/98:42
Bilaga 4

3. Gemensam förklaring avseende konventionen om utlämning upprättad med stöd av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen

Signatärstaterna av 1990 års konvention bekräftar att artikel 5.4 i konventionen om utlämning, upprättad med stöd av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen undertecknad i Dublin den 27 september 1996, liksom deras respektive förklaringar som fogats till nämnda konvention, skall gälla inom ramen för 1990 års konvention.

III. De avtalsslutande parterna beaktar Konungariket Sveriges förklaring angående Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Hellenska republikens och Republiken Österrikes anslutningsavtal.

Konungariket Sveriges regering beaktar innehållet i anslutningsavtalen för Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike till 1990 års konvention, undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, liksom innehållet i de till dessa avtal fogade slutakterna och förklaringarna.

Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Konungariket Sveriges regering överlämna bestyrkta kopior av dessa handlingar.

Förklaring av Konungariket Sverige avseende Konungariket Danmarks och Republiken Finlands anslutningsavtal till 1990 års konvention

Vid undertecknandet av detta avtal beaktar Konungariket Sverige innehållet i Konungariket Danmarks och Republiken Finlands anslutningsavtal till 1990 års konvention jämte de till dessa avtal fogade slutakterna och förklaringarna.

Upprättad i Luxemburg den 19 december 1996 i ett original på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska, vilka samtliga åtta texter är lika giltiga, som skall deponeras i arkiven hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall överlämna bestyrkta kopior därav till varje avtalsslutande part.

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Hellenska republikens regering

För Konungariket Spaniens regering

För Franska republikens regering

För Italienska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

För Republiken Österrikes regering

För Portugisiska republikens regering

För Konungariket Sveriges regering

Protokoll om Konungariket Sveriges regerings anslutning till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna undertecknat i Schengen den 14 juni 1985

Prop.1997/98:42
Bilaga 5

Regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna,

som är parter i det avtal som undertecknades i Schengen den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan kallat "avtalet", liksom regeringarna i Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Hellenska republiken och Republiken Österrike, vilka har anslutit sig till avtalet genom protokoll undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995, å ena sidan,

och Konungariket Sveriges regering, å andra sidan,

som beaktar de framsteg som redan gjorts inom Europeiska unionen avseende den fria rörligheten för personer, varor och tjänster,

som beaktar att även Konungariket Sveriges regering vill avskaffa inre gränskontroller för persontrafik,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Genom detta protokoll ansluter sig Konungariket Sveriges regering till avtalet i dess lydelse enligt protokollen om Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Hellenska republikens och Republiken Österrikes anslutning undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995.

Artikel 2

I artikel 1 i avtalet skall orden "Konungariket Sverige" läggas till efter "Portugisiska republiken".

Artikel 3

I artikel 8 i avtalet skall orden "Konungariket Sverige" läggas till efter "Portugisiska republiken".

Artikel 4

1. Detta protokoll skall undertecknas antingen utan eller med förbehåll för ratifikation eller godkännande.
2. Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då regeringarna i de stater för vilka avtalet har trätt i kraft och Konungariket Sveriges regering har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet.

För de övriga staterna träder protokollet i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då var och en av dessa stater har uttryckt sitt samtycke till

att vara bunden av protokollet, förutsatt att det har trätt i kraft enligt bestämmelserna i föregående stycke.

Prop.1997/98:42
Bilaga 5

3. Storhertigdömet Luxemburgs regering är depositarie för detta protokoll och skall överlämna en bestyrkt kopia till var och en av de övriga signatärstaternas regeringar. Den skall även meddela dem om dagen för ikraftträdandet.

Artikel 5

1. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall till Konungariket Sveriges regering överlämna en bestyrkt kopia av avtalet på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

2. Texten till avtalet, upprättad på svenska, bifogas detta protokoll och gäller på samma villkor som de texter till avtalet som upprättats på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska och tyska.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Luxemburg den 19 december 1996 på franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska, vilka samtliga åtta texter är lika giltiga.

För Konungariket Belgiens regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Helleniska republikens regering

För Konungariket Spaniens regering

För Franska republikens regering

För Italienska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

För Republiken Österrikes regering

För Portugisiska republikens regering

För Konungariket Sveriges regering

Förklaring av Konungariket Sveriges regering om Konungariket Danmarks och Republiken Finlands regeringars anslutningsprotokoll

Prop.1997/98:42
Bilaga 5

Vid undertecknandet av detta protokoll beaktar Konungariket Sveriges regering innehållet i Konungariket Danmarks och Republiken Finlands regeringars anslutningsprotokoll till Schengenavtalet och bifogade förklaringar.

Förklaring av ministrarna och statssekreterarna

Den 19 december 1996 har företrädare för regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Helleniska republiken, Konungariket Spanien, Franska republiken, Italienska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Portugisiska republiken och Konungariket Sverige i Luxemburg undertecknat avtalet om Konungariket Sveriges anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken, till vilket Italienska republiken, Konungariket Spanien och Portugisiska republiken, Helleniska republiken och Republiken Österrike anslutit sig genom avtal av den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992 respektive den 28 april 1995.

De har beaktat den förklaring varigenom företrädaren för Konungariket Sveriges regering ansluter sig till den förklaring som de ministrar och statssekreterare som företrädde regeringarna i Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg och Konungariket Nederländerna avgav i Schengen den 19 juni 1990 och till det beslut som bekräftades samma dag i samband med undertecknandet av tillämpningskonventionen till Schengenavtalet, till vilket beslut och vilken förklaring regeringarna i Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Helleniska republiken och Republiken Österrike har anslutit sig.

Samarbetsavtal mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken, Republiken Österrike, Konungariket Danmark, Republiken Finland och Konungariket Sverige, som är avtalsslutande parter i Schengenavtalet och Schengenkonventionen, och Republiken Island och Konungariket Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna

Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Franska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Italienska republiken, Konungariket Spanien, Portugisiska republiken, Hellenska republiken, Republiken Österrike, Konungariket Danmark, Republiken Finland, Konungariket Sverige, Republiken Island och Konungariket Norge, nedan kallade ”parterna”,

med stöd av avtalet mellan regeringarna i de stater som ingår i den ekonomiska unionen Benelux, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, som undertecknades i Schengen den 14 juni 1985, nedan kallat ”Schengenavtalet”, och tillämpningskonventionen till detta avtal, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, nedan kallad ”Schengenkonventionen”, i deras ändrade lydelse enligt Italienska republikens, Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens, Hellenska republikens, Republiken Österrikes och Konungariket Danmarks, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutningsprotokoll och anslutningsavtal, undertecknade den 27 november 1990, den 25 juni 1991, den 6 november 1992, den 28 april 1995 respektive den 19 december 1996,

som återoppar protokollet av den 22 maj 1954 angående befrielse för medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige från att under uppehåll i annat nordiskt land än hemlandet inneha pass och uppehållstillstånd, samt överenskommelsen undertecknad i Köpenhamn den 12 juli 1957 av Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om passkontroll, nedan kallad ”nordiska passunionen”,

som återoppar avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) av den 2 maj 1992, och som beaktar att parterna i det avtalet är beslutna, bl.a., att, så långt det är möjligt, förverkliga fri rörlighet för personer i hela EES,

som beaktar den förklaring av regeringarna i medlemsstaterna i Europeiska gemenskaperna och staterna i Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) som antogs vid mötet i Oporto den 2 maj 1992, som fogats till avtalet om EES, enligt vilken EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna, för att främja den fria rörligheten för personer, skall samarbeta inom ramen för den ordning som skall bestämmas i vederbörliga organ i syfte att för varandras medborgare och deras familjemedlemmar underlätta kontrollerna vid gränserna mellan sina territorier,

som beaktar att Schengenavtalet, Schengenkonventionen och den nordiska passunionen föreskriver att personkontrollerna mellan de avtalsslutande parterna skall avskaffas vid de gemensamma gränserna,

som beaktar att Konungariket Danmark, Republiken Finland och Konungariket Sverige, som är medlemmar i Europeiska unionen, har undertecknat protokollen om anslutning till Schengenavtalet och avtalen om anslutning till Schengenkonventionen den 19 december 1996 i Luxemburg,

som beaktar att det, för att vara part i Schengenkonventionen, fordras medlemskap i Europeiska gemenskaperna; att så länge som Republiken Island och Konungariket Norge inte är medlemmar i Europeiska gemenskaperna, de inte kan tillträda Schengenkonventionen,

som önskar bidra till avskaffandet av kontrollerna av persontrafik vid parternas gemensamma gränser, och som anser att detta samarbete omfattar de nödvändiga kompensatoriska åtgärderna; att, för att uppnå detta mål, det är nödvändigt att sluta ett samarbetsavtal mellan parterna,

som beaktar att detta avtal inte gäller varor; att varor täcks av avtalet om EES; att de åtgärder som syftar till att reglera kontrollen av handbagage måste sökas utanför detta avtal,

som beaktar att vissa av Europeiska gemenskapens bestämmelser eller bestämmelser som antagits inom ramen för Europeiska unionen och som ersätter bestämmelser i Schengenkonventionen, för att kunna utsträckas till att omfatta Republiken Island och Konungariket Norge, kan medföra behov av att träffa arrangemang mellan Republiken Island och Konungariket Norge och Europeiska gemenskapen eller medlemsstaterna i Europeiska unionen; att det är nödvändigt att, i förekommande fall, införa övergångsbestämmelser,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Schengenavtalet, Schengenkonventionen inklusive slutakten, protokollen och de gemensamma förklaringar som fogats till Schengenkonventionen, de beslut som fattats och de förklaringar som gjorts av verkställande kommittén eller på dess vägnar enligt bestämmelserna i Schengenkonventionen, liksom de avtal som träffats i samband med Schengenkonventionen, skall gälla mellan parterna i detta avtal, om inte annat sägs i detta avtal. I avtalets bilaga finns en förteckning över de bestämmelser som gäller dagen för undertecknandet av avtalet.

Artikel 2

1. Republiken Island och Konungariket Norge skall delta i alla möten med verkställande kommittén, gemensamma övervakningsmyndigheten, centralgruppen samt alla övriga arbetsgrupper som har inrättats för att bereda beslut eller för annan verksamhet.
2. Republiken Island och Konungariket Norge får framföra sina ståndpunkter och problem samt framlägga förslag, men skall inte delta i omröstningar.
3. De stater som är parter i Schengenkonventionen skall utbyta synpunkter med Republiken Island och Konungariket Norge om frågor som behandlas i Europeiska unionens organ och som har samband med detta avtal.

Artikel 3

1. Republiken Island och Konungariket Norge skall självständigt besluta om de vill godta:

- a) beslut som fattats och förklaringar som avgivits av verkställande kommittén eller på dess vägnar,
- b) bestämmelser i gemenskapsrätten som verkställande kommittén har förklarat medföra att bestämmelser i Schengenkonventionen inte längre är tillämpliga enligt dess artikel 134,
- c) bestämmelser antagna av medlemsstaterna i Europeiska unionen som verkställande kommittén har förklarat ersätter bestämmelser i Schengenkonventionen enligt dess artikel 142.1,
- d) ändringar i Schengenkonventionen enligt dess artiklar 141 och 142.2, och
- e) avtal som kan komma att ingås mellan samtliga parter i Schengenkonventionen och tredje land, vilka träder i kraft efter dagen för undertecknandet av detta avtal.

De förklaringar som avses i 1 b och 1 c ovan utgör beslut av verkställande kommittén enligt innebörden i artikel 132.2 i Schengenkonventionen. Kommittén skall bestämma vilka av bestämmelserna i 1 b och 1 c ovan som skall göras till föremål för arrangemang mellan Republiken Island och Konungariket Norge och Europeiska gemenskapen eller medlemsstaterna i Europeiska unionen. Om målsättningen att ovannämnda arrangemang och ersättningsbestämmelser skall träda i kraft samtidigt inte kan uppnås, skall verkställande kommittén, inom ramen för sin behörighet, anta de övergångsbestämmelser som eventuellt kan behövas.

2. Republiken Islands och Konungariket Norges godtagande av beslut, förklaringar, bestämmelser, ändringar eller avtal som åsyftas i punkt 1 skapar rättigheter och skyldigheter mellan parterna. Verkställande kommittén skall formellt notera detta godtagande och införa det i sitt mötesprotokoll.

3. Om verkställande kommitténs dagordning innehåller antagande av ett beslut som avses i punkt 1 ovan och om diskussionen i en arbetsgrupp och därefter i centralgruppen har givit anledning förmoda att Republiken Island och/eller Konungariket Norge inte kan instämma i detta beslut, skall de båda länderna ges tillfälle att uttrycka sin ståndpunkt i verkställande kommittén. Denna skall inte fatta beslut i frågan förrän den uttryckligen har beaktat Republiken Islands och/eller Konungariket Norges ståndpunkt.

Artikel 4

Bestämmelserna i detta avtal skall inte utgöra hinder för samarbetet inom ramen för den nordiska passunionen i den mån detta inte står i motsatsställning till eller hindrar tillämpningen av detta avtal.

Artikel 5

Detta avtal skall inte tillämpas på Svalbard (Spetsbergen).

Artikel 6

Artikel 2.4 och avdelning V i Schengenkonventionen faller inte inom detta avtals tillämpningsområde.

Artikel 7

1. Republiken Island och Konungariket Norge skall vid undertecknandet av detta avtal anmäla följande uppgifter:

- Vilka polismän som avses i artikel 40.4 i Schengenkonventionen.
- Vilken myndighet som avses i artikel 40.5 i Schengenkonventionen.
- Vilket departement som avses i artikel 65.2 i Schengenkonventionen.

2. Samtidigt skall Konungariket Norge anmäla följande uppgifter:

- Vilka polismän som avses i artikel 41.7 i Schengenkonventionen.
- Vilka polismän som avses enligt bilateralt avtalade villkor enligt artikel 41.10 i Schengenkonventionen i fråga om behörighet vad gäller olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, vapen och sprängämnen samt olaglig transport av giftigt och skadligt avfall.

3. De anmälningar som avses i punkterna 1 och 2 skall lämnas till Storhertigdömet Luxemburgs regering, som är depositarie för detta avtal och som skall meddela de övriga parterna. Detsamma gäller för ändringar som kan komma att göras avseende förordnanden av de polismän, myndigheter och departement som avses i punkterna 1 och 2 ovan.

Artikel 8

Detta avtal skall ratificeras, godkännas eller godtas. Ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrumenten skall deponeras hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall meddela alla övriga parter.

Artikel 9

1. För detta avtals ikraftträdande skall följande villkor gälla:

- a) Att alla stater som är parter i detta avtal skall ha deponerat sina ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrument.
- b) Att Konungariket Danmarks, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges avtal om anslutning till Schengenkonventionen har trätt i kraft.
- c) Att de särskilda avtal med Europeiska gemenskapen har trätt i kraft som, enligt beslut av verkställande kommittén, fordras för att Republiken Island och Konungariket Norge skall kunna anta de gemenskapsbestämmelser som har medfört att bestämmelser i Schengenkonventionen vid dagen för undertecknandet av detta avtal inte längre är tillämpliga enligt dess artikel 134.
- d) Att de särskilda avtal med medlemsstaterna i unionen har trätt i kraft som, enligt beslut av verkställande kommittén, fordras för att Republiken Island och Konungariket Norge skall kunna anta de unionens bestämmelser som vid dagen för

undertecknandet av detta avtal har ersatt Schengenkonventionens bestämmelser enligt dess artikel 142.1.

Prop.1997/98:42
Bilaga 6

e) Att de särskilda avtal med tredje land har trätt i kraft som, enligt beslut av verkställande kommittén, fordras för att Republiken Island och Konungariket Norge skall kunna ansluta sig till bestämmelserna i de avtal som vid dagen för undertecknandet av detta avtal har träffats mellan medlemsstaterna i Schengenkonventionen och tredje land.

2. Verkställande kommittén skall försäkra sig om att villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts och meddela depositarien, Storhertigdömet Luxemburgs regering. Detta avtal skall träda i kraft första dagen i andra månaden efter det att ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrumenten har deponerats, med förbehåll för att de villkor som anges i punkt 1 b, c, d och e ovan har uppfyllts. Storhertigdömet Luxemburgs regering skall meddela alla parter om dagen för ikraftträdandet.

3. Detta avtal skall sättas i kraft mellan de stater för vilka Schengenkonventionen har satts i kraft och för Republiken Island och Konungariket Norge när villkoren för tillämpning av Schengenkonventionen har uppfyllts i samtliga dessa stater och när kontrollerna vid de yttre gränserna har trätt i funktion.

Artikel 10

1. Om allvarliga meningsskiljaktigheter skulle uppstå mellan Republiken Island och/eller Konungariket Norge, å ena sidan, och de övriga parterna i detta avtal, å andra sidan, kan avtalet sägas upp av de stater som är parter i Schengenkonventionen gemensamt och av Republiken Island och/eller Konungariket Norge var för sig.

2. Om Republiken Island och/eller Konungariket Norge inte godtar ett beslut enligt artikel 3.1, skall det betraktas som en uppsägning och ordförandeskapet i verkställande kommittén skall inom 30 dagar underrätta Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall meddela de övriga parterna. Republiken Island och/eller Konungariket Norge skall upphöra att vara parter i detta avtal sex månader efter detta meddelande.

3. Detta avtal skall upphöra att gälla när Republiken Island och Konungariket Norge eller när de stater som är parter i Schengenkonventionen upphör att vara parter i avtalet.

4. Följderna av en uppsägning av detta avtal skall göras till föremål för en överenskommelse mellan de återstående parterna och den part som gör uppsägningen. I avsaknad av överenskommelse skall verkställande kommittén, inom gränserna för sin behörighet, vidta nödvändiga åtgärder.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Luxemburg den 19 december 1996 på danska, finska, franska, grekiska, isländska, italienska, nederländska, norska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken, vilka samtliga tolv texter är lika giltiga, i ett originalexemplar som skall deponeras i arkiven hos Storhertigdömet Luxemburgs regering, som skall överlämna bestyrkta kopior därav till varje part.

För Konungariket Belgiens regering
För Förbundsrepubliken Tysklands regering
För Franska republikens regering
För Storhertigdömet Luxemburgs regering
För Konungariket Nederländernas regering
För Italienska republikens regering
För Konungariket Spaniens regering
För Portugisiska republikens regering
För Helleniska republikens regering
För Republiken Österrikes regering
För Konungariket Danmarks regering
För Republiken Finlands regering
För Konungariket Sveriges regering
För Republiken Islands regering
För Konungariket Norges regering

Protokoll om ändring av artiklarna 40, 41 och 65 i Konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990.

Prop.1997/98:42
Bilaga 7

Regeringarna i Kungariket Belgien, Kungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Helleniska republiken, Kungariket Spanien, Franska republiken, Italienska republiken, Stor-hertigdömet Luxemburg, Kungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Portugisiska republiken, Republiken Finland och Kungariket Sverige (nedan kallade avtalsparterna), som är parter i Konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985, undertecknad i Schengen den 19 juni 1990 (nedan kallad Schengenkonventionen),

som beaktar artikel 141 i Schengenkonventionen,

som beaktar att av avtalsparterna utsedda behöriga polismän, myndigheter och ministerier enligt artikel 40.4 och 40.5 samt artiklarna 41.7 och 65.2 i Schengenkonventionen anges uttryckligen i konventionen, och att ändringar av dessa uppgifter till följd av förändringar i en avtalsparts nationella organisation därför kräver att konventionen ändras,

som beaktar att det, för att undvika framtida ändringar av konventionen, är nödvändigt att förenkla detta förfarande, med bevarande av principen att det, under förutsättning av samtycke från de övriga avtalsparter där polismännen i fråga kan komma att genomföra operationer, är upp till var och en av avtalsparterna att utse sina egna polismän, myndigheter och ministerier,

som beaktar att införandet av detta förenklade förfarande innebär att nya punkter måste läggas till i artiklarna 40, 41 och 65 i Schengenkonventionen, i vilka de utsedda behöriga polismännen, myndigheterna och ministerierna anges,

har kommit överens om följande.

Artikel 1

1. Följande punkt skall läggas till i artikel 40.4 i Schengenkonventionen:

”Avtalsparterna får ändra sina uppgifter om vilka polismän som de har utsett. Varje sådan ändring skall anmälas av den berörda avtalsparten och bekräftas genom en förklaring från Verkställande kommittén. Ändringen skall träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter denna förklaring.”

2. Följande punkt skall läggas till i artikel 40.5 i Schengenkonventionen:

”Avtalsparterna får ändra sina uppgifter om vilka myndigheter som de har utsett. Varje sådan ändring skall anmälas av den berörda avtalsparten och skall bekräftas genom en förklaring från Verkställande kommittén. Ändringen skall träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter denna förklaring.”

3. Följande punkt skall läggas till i artikel 41.7 i Schengenkonventionen:

”Avtalsparterna får ändra sina uppgifter om vilka polismän de har utsett. Varje sådan ändring skall anmälas av den berörda avtalsparten och bekräftas genom en förklaring från Verkställande kommittén. Ändringen skall träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter denna förklaring.”

4, Följande punkt skall läggas till i artikel 65.2 i Schengenkonventionen:

”Avtalsparterna får ändra sina uppgifter om vilka behöriga ministerier de har utsett. Varje sådan ändring skall anmälas av den berörda avtalsparten och skall bekräftas genom en förklaring från Verkställande kommittén. Ändringen skall träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter denna förklaring”

Artikel 2

1. Detta protokoll skall ratificeras, godtagas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumenten skall deponeras hos regeringen i Storhertigdömet Luxemburg, som skall underrätta alla avtalsparter om detta.

2. Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att det sista ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet har deponerats.

3. Storhertigdömet Luxemburg skall underrätta alla avtalsparter om dagen för dess ikraftträdande.

Till bekräftelse härav har nedanstående befulmäktigade personer undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Lissabon den 24 juni nittonhundranittiosju på danska, holländska, finska, franska, tyska, grekiska, italienska, portugisiska, spanska och svenska språken, vilka alla texter är lika giltiga, i ett enda original som skall deponeras i arkiven i Storhertigdömet Luxemburg, som skall översända bestyrkta kopior därav till varje avtalspart.

För Kungariket Belgiens regering

För Kungariket Danmarks regering

För Förbundsrepubliken Tysklands regering

För Helleniska republikens regering

För Konungariket Spaniens regering

För Franska republikens regering

För Italienska republikens regering

För Storhertigdömet Luxemburgs regering

För Konungariket Nederländernas regering

För Republiken Österrikes regering

För Portugisiska republikens regering

För Republiken Finlands regering

Sammanfattande bedömningar

Promemorians tre kapitel om yttre gränskontroll (kap 3), flygplatser (kap 4) och SIS och SIRENE (kap 5) avslutas med en sammanfattande bedömning. Nedan ges en sammanfattning av dessa bedömningar.

Yttre gränskontroll

Konsekvenserna är beroende av flera svårbedömda faktorer – som inte direkt kan relateras till Schengen

Det är svårt att bilda sig en uppfattning om vilka förändringar av gränskontrollmyndigheternas organisation och arbetsformer som kommer att krävas vid ett Schengenmedlemskap. Det beror bl.a. på att konsekvenserna av medlemskapet är beroende av en rad svårbedömda faktorer – t.ex. övriga medlemsländers insatser, myndigheternas nuvarande resurser, och förändringar i omvärlden – som tillsammans med Schengen utgör villkoren för den svenska gränskontrollen.

En bedömning av omfattningen på de organisatoriska förändringar som följer av Schengen måste därför grundas på en samlad politisk bedömning av Schengenavtalet som sådant och de specifika förutsättningar som gäller för varje myndighet. Detta innebär att det är svårt att utifrån objektiva utgångspunkter bedöma rimligheten i de svenska gränskontrollmyndigheternas krav. De iakttagelser, som redovisas i promemorian, kan dock ge vägledning vid en sådan bedömning.

Schengenavtalets krav är en tolkningsfråga

Personkontrollen vid de yttre gränserna ska enligt tillämpningskonventionen utföras av behörig myndighet i enlighet med respektive avtalsparts nationella lagstiftning. Någon enhetlig uppfattning om styrkan på kontrollen eller ”praxis” på området är dock svår att finna. Att mer konkret definiera vad som menas med en stark och effektiv kontroll samt hur den praktiskt ska utföras är därför problematiskt. Medlemsländerna åtar sig också att övervaka den yttre gränsen mellan gränsövergångsställena med mobila bevakningsenheter. Hur övervakningen i praktiken ska gå till regleras inte närmare i konventionen.

Det finns därför också relativt stora skillnader mellan hur olika svenska aktörer tolkar kraven. Av gränskontrollmyndigheterna är det i första hand polisen som förespråkar en strikt tillämpning av Schengenkonventionen. Men även Kustbevakningen och Generaltullstyrelsen har framfört att en svensk anslutning till Schengen kräver en mer omfattande och effektiv kontrollverksamhet inom respektive myndighets ansvarsområde.

Flera intervjuade menar att Schengen inte motiverar de förslag som myndigheterna har presenterat. Myndigheternas tolkningar sägs i stora stycken sakna grund i tillämpningskonventionen. Det förefaller också finnas skillnader mellan hur tjänstemän i olika länder tolkar kraven, och de praktiska konsekvenser som följer därav.

Sammantaget innebär de oklarheter som finns i tillämpningskonventionen, samt de skilda uppfattningar som finns mellan svenska aktörer å ena sidan, och mellan olika länder å den andra, att det enligt vår mening är svårt att ge några entydiga

svar på frågan om vilka krav Schengenavtalet ställer på gränskontrollen – det är i stor utsträckning en tolkningsfråga.

Finns skäl att avvakta med beslut om stora förändringar?

Sverige har förklarat sig berett att vidta de kompensatoriska åtgärder, bl.a. en effektiv yttre gränskontroll, som anges i tillämpningskonventionen. Detta åtagande kommer att innebära förändringar för gränskontrollmyndigheterna. Flera av dessa åtgärder är dock av sådan karaktär att de bör bedömas från fall till fall och grundas på en värdering av de särskilda förhållanden som råder i de berörda länderna och deras omgivningar. Enligt vår mening är det därför inte rimligt att, med ensidig hänvisning till Schengenanslutningen, hävda att de åtgärder Sverige ska vidta *måste* vara av den rigorösa karaktär som t.ex. polisen menar.

Det finns idag inte några tydliga indikationer på att den svenska gränskontrollen skulle vara otillräcklig. Mot den bakgrunden anser vi att det förefaller väl tidigt, att på grundval av Schengenavtalets krav, redan i dag besluta om några *stora* förändringar av gränskontrollmyndigheternas organisation. Ett sådant beslut bör enligt vår uppfattning anstå tills vi vet mer om vilken ambitionsnivå samarbetet kräver. Målsättningen måste vara en ambitionsnivå som motsvarar svenska, såväl som andra Schengenländers krav.

Myndigheternas planerade ambitionsnivåer är överdrivna

De tre gränskontrollmyndigheternas sammanlagda förslag till personalförstärkningar uppgår till 747 personer. Idag finns enligt myndigheterna cirka 811 personer i den samlade nationella gränskontrollen. *Myndigheternas samlade förslag innebär därmed en personalutökning med drygt 90 %.* Det sammanlagda resursanspråket beträffande gränskontrollen uppgår till ungefär 225 mkr/år för personal och drygt 243 mkr för investeringar.

Det ska inte förnekas att Schengenanslutningen kommer medföra en rad anpassningskostnader. Schengen kan också komma att medföra vissa kostnader av mer beständig natur. Enligt vår bedömning behöver dock inte de resursmässiga konsekvenserna på långt när bli i den storleksordning som myndigheterna menar.

Samtliga myndigheter förefaller också mena att det inte i första hand är Schengen som motiverar resursförstärkningarna. Exempelvis har alla myndigheter påtalat att behovet av resursförstärkning framför allt motiveras av att man redan idag har stora resursmässiga brister i kontrollverksamheten. Myndigheterna framhåller även de stora förändringarna i omvärlden, bl.a. EU-medlemskapet, Sovjetunionens sönderfall och utvecklingen i Östeuropa.

Utrymme för effektiviseringar bör finnas

I de bedömningar som de tre gränskontrollmyndigheterna presenterat finns flera till synes överlappande förslag. Denna iakttagelse väcker frågan om inte myndigheternas bedömningar borde gjorts utifrån en helhetssyn på de samlade nationella gränskontrollresurserna. Mot denna bakgrund finns det enligt vår mening också skäl att under det fortsatta planerings- och implementeringsarbetet utvidga samarbetet. Enligt vår uppfattning torde detta kunna innebära betydande samordningsvinster. Det torde även finnas möjligheter att såväl rationalisera som effektivisera den praktiska gränskontrollverksamheten genom en ökad samverkan såväl nationellt som internationellt.

Flygplatser

Inte praktiskt möjligt att ersätta ombyggnader med kontrollpersonal

Frågan har på uppdrag av Luftfartsverket studerats i olika projektgrupper på Arlanda, Landvetter och Sturup. Projektgruppernas bedömning var att om inte stora

olägenheter skulle uppstå för bl.a. flygbolag och passagerare måste en ombyggnad göras. Erfarenheterna från andra flygplatser bekräftar projektgruppernas ställningstagande. Sammantaget pekar detta på att en ombyggnad på Arlanda inte kan ersättas med ett ökat antal kontrollpersoner eftersom konsekvenserna är alltför omfattande.

Ombyggnaderna bedöms medföra relativt få negativa konsekvenser för flygplatsens aktörer

Polis, tull, flygbolag m.fl. aktörer på Arlanda, Kastrup och Vanda har fortlöpande kunnat lämna synpunkter på ombyggnadsförslag. Aktörerna är överens om att de förslag till ombyggnader på flygplatserna, som nu tagits fram, sammantaget ger så få negativa konsekvenser som möjligt för inblandade aktörer.

Ombyggnader finansieras i allmänhet av flygplatsen

De utländska flygplatserna vi studerat har olika typer av huvudmän. Skillnaderna i associationsform påverkar inte finansieringen utan ombyggnaderna på Vanda, Kastrup och Zaventem ska finansieras/-des i sin helhet av flygplatserna. Ombyggnadskostnaderna för Schengenanpassningen på dessa flygplatser är emellertid betydligt mer begränsade än för Arlanda.

Polisen får ökad kontrollbörda efter Schengenanslutningen

Enligt Schengenavtalet ska personkontrollen omfatta dels utresekontroll, dels utökad inresekontroll för tredjelandsresenärer. Schengenmedlemskapet innebär också att passkontrollen ska upphöra för Schengenresenärer. Utifrån en schablonmässig beräkning kan vi konstatera att kontrollättnaden inte motsvarar ökningen utan den totala kontrolltiden ökar med cirka 20 procent. Denna beräkning visar dock endast att personkontrollen *totalt* kan ta längre tid. Det är inte möjligt att utifrån denna beräkning bedöma om utökade resurser behövs eftersom antalet resurser för kontrollen är nära knutet till passagerarströmmar, antal passagerare i hög och lågtrafik etc. För att avgöra resursbehovet erfordras noggrannare studier. Klart är dock att inga egentliga besparingar torde kunna göras i personkontrollen sett utifrån Schengenperspektivet.

Gränskontrollmyndigheternas beräkningar

De tre gränskontrollmyndigheternas har beräknat att Schengensamarbetet kommer att kräva ökade resurser. I nedanstående tabell har en sammanställning gjorts av myndigheternas krav på ökade personella resurser. Uppgifterna för *hösten 1996* är hämtade från *Statskontorets rapport*. Uppgifterna för *juni 1997* är hämtade från myndigheternas redovisningar till regeringen. För Polisens del avser det angivna resursbehovet för *juli 1997* de uppgifter som P-G Näss redovisat i en diskussionspromemoria efter det att Riksrevisionsverket begärt att få en specificering av de 140 årsarbetskrafter som Rikspolisstyrelsen redovisat i junirapporten.

Gränskontrollmyndigheternas behov av personella resurser

	Polisen			Tullverket		Kustbevakningen	
	hösten 96	juni 97	juli 97	hösten 96	juni 97	hösten 96	juni 97
Yttre gränskontroll	90	–	140	156	88		
Yttre gränsbevakning	153	–	18	40	40	52	75 (+85)
Inrikeskontroll	256	–	65				
Totalt	499	140	223	196	128	52	75

För Kustbevakningens del avser parentesen de 85 årsarbetskrafter som myndigheten anser krävs för EU-anpassningen.

Riksrevisionsverkets granskning

I Statskontorets rapport anges att Schengensamarbetet för flygplatspolisen på Arlanda kommer att medföra en ökad arbetsbelastning på ca 20 % och ett ökat personalbehov från 74 till 84 årsarbetskrafter. Denna bedömning baseras på att

- tredjelandstrafiken utgör ca **50 %** av den totala utrikestrafiken,
- de genomsnittliga kontrolltiderna vad gäller tredjelandstrafiken skulle komma att bli 20 sekunder för EU-medborgare och 40 sekunder för icke EU-medborgare vad gäller såväl in- som utresekontrollen samt
- i tredjelandstrafiken utgör icke EU-medborgare 40 % av den totala passagerarantalet.

Riksrevisionsverkets har vid sin granskning av dessa beräkningar funnit att tredjelandstrafiken bara utgör ca **30 %** av den totala utrikestrafiken, att mätningar från bl a Schiphol visar att de genomsnittliga kontrolltiderna vad gäller både EU-medborgare och icke EU-medborgare går att pressa samt att andelen EU-medborgare i tredjelandstrafiken sannolikt är lägre än 40 %. Schengenavtalet medför således enligt Riksrevisionsverkets bedömning i sig inte något behov av ökade resurser på Arlanda och inte heller vid någon annan flygplats.

Då det gäller färjetrafiken kommer Schengenavtalet att leda till ett ökat kontrollbehov vad gäller främst trafiken till Polen och de baltiska staterna, men samtidigt bortfaller passkontrollen för den omfattande tysklandstrafiken. Kraven i Schengenkonventionen kan således tillgodoses genom att Polisen omfördelar resurser.

Ombyggnaden av Arlanda och Landvetter med ett nytt övre plan reserverat för tredjelandstrafik medför enligt Generaltullstyrelsen behov av ökade resurser för gatekontroll, dold spaning och identifiering samt bemanning av s k röda punkter. Den granskning som Riksrevisionsverket gjort av hur Luftfartsverket planerar att bygga om de båda flygplatserna, visar dock att behovet av ökade resurser främst är en konsekvens av EUs tullregler. Ombyggnaden av Arlanda och Landvetter påverkar endast marginellt tullens resursbehov.

Polisens, Kustbevakningens och Tullverkets redovisning av mobila resurser för att bevaka den svenska kusten för att förhindra otillåten gränsövergång mellan de auktoriserade gränsövergångarna, är inte baserade på några beräkningar, utan endast på en operativ bedömning. Riksrevisionsverket har vid genomgången av de inspektionsrapporter som Schengenländernas besöksgrupp gjort i olika länder inte funnit något klart stöd för gränskontrollmyndigheternas bedömning. I inspektionsrapporterna har inte frågan om utformningen av inrikeskontrollen behandlats.

Riksrevisionsverkets bedömning

Schengenavtalet förutsätter att vissa investeringar görs inom Polisen. Rikspolisstyrelsen har beräknat det totala investeringsbehovet till 90 mkr. Riksrevisionsverkets bedömning är att detta belopp torde kunna nedbringas genom att upphandlingen av teknisk utrustning samordnas med andra länder. När förfrågningsunderlag för anskaffningen tagits fram har Rikspolisstyrelsen och Justitiedepartementet bättre förutsättningar att bedöma resursbehovet.

Riksrevisionsverket anser att det finns motiv för att förstärka Polisens gränskontroll med totalt 47 årsarbetskrafter motsvarande en årlig kostnad på ca 18 mkr. Enligt verkets uppfattning är detta personalbehov *inte* en konsekvens av Schengenavtalet, utan motiverade för att få tillräcklig kvalitet i gränskontrollen vid Arlanda och Landvetter. Resurserna torde behövas även om Sverige inte skulle inträda i Schengensamarbetet före utgången av år 1999.

Utbildning av personal för att klara den mer noggranna kontroll av tredjelandspassagerare, som föreskrivs i Schengenkonventionen, bör ske successivt så att, när Sverige inträder i det operativa Schengensamarbetet, Polisen har en väl fungerande och trimmad organisation vad gäller både in- och utresekontrollen. I enlighet med vad Schengenländernas besöksgrupp rekommenderat bör utresekontroll, där det är praktiskt möjligt, påbörjas redan innan Sverige inträder i det operativa samarbetet.

Riksrevisionsverket anser att Kustbevakningen bör tillföras 3 mkr för återbemanning av sjöbevakningsstationen Understen. Denna åtgärd är inte något som följer av Schengenkonventionen, utan är ett kostnadseffektivt sätt att klara bevakningen av den långa Norrlandskusten, eftersom det finska och svenska territorialområdet går samman vid Ålandshav. Kustbevakningen bör enligt Riksrevisionsverkets uppfattning härutöver inte nu tillföras några särskilda resurser till följd av Schengenavtalet, utan resursbehovet för bevakning av främst området Ålands hav – Öresund får prövas i den normala budgetprocessen.

Riksrevisionsverket anser att inte heller Tullverket nu bör tillföras några resurser som konsekvens av Schengenavtalet. Däremot kan det behövas ett resurstillskott främst på Arlanda för att bättre uppfylla EUs krav på tullkontroll och för att klara de kraftiga volymökningarna vad gäller både passagerare och gods. Den ändrade hotbilden motiverar också en resursökning och då särskilt inom området dold spaning. Frågan om en eventuell resursökning bör prövas i samband med den nu

pågående utvärderingen av EU-medlemskapets effekter på Tullverkets organisation och dimensionering.

Prop.1997/98:42
Bilaga 9

För att minska kostnaderna för den samlade gränskontrollen bör samarbetet mellan myndigheterna utvecklas. Vid sidan av vad det egentliga uppdraget omfattar vill Riksrevisionsverket med anledning av den genomförda granskningen föreslå därför följande:

- att Rikspolisstyrelsen, Generaltullstyrelsen och Luftfartsverket ges i uppdrag att utreda vid vilka mindre flygplatser som det är kostnadseffektivt att låta Polisen respektive Tullpersonal ensam svara för både pass- och tullkontrollen,

- att Polisen formella ansvar vad gäller kontroll av handelsfartyg i hamnar överförs till Tullverket,

- att en samverkan både på central och lokal nivå utvecklas mellan gränskontrollmyndigheternas underrättelseenheter och att det härvid övervägs att ge Polisen samma möjligheter som Tullverket idag har att ta del av uppgifter från flygbolagens databokningssystem,

- att sampatrullering mellan polismän och tullare prövas i ökad utsträckning samt att gränskontrollmyndigheternas fordon och resurser utnyttjas mer flexibelt vid bevakningen av den svenska kusten som utgör yttre gräns för Schengenområdet.

Riksrevisionsverket har vid bedömningen av gränskontrollmyndigheternas resursbehov utgått från att myndigheterna kommer att ha ett väl utvecklat samarbete då Sverige operativt inträder i Schengensamarbetet. För att stimulera till ett ökat samarbete mellan gränskontrollmyndigheterna anser verket att de vinster som uppnås genom ett bättre samarbete i första hand bör användas för att förstärka gränskontrollen i syfte att förhindra otillåten införsel av narkotika och vapen samt illegal inresa och människosmuggling till Sverige.

Sveriges förklaring i enlighet med artikel 41.9 i Schengenkonventionen

Prop.1997/98:42
Bilaga 10

Med hänvisning till Anslutningsavtalet för Konungariket Sverige av den 19 december 1996 till Konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (Schengenkonventionen), undertecknad i Schengen den 19 juni 1990, har den svenska regeringen äran att underrätta Storhertigdömet Luxemburg om att, efter samråd med Finland och Norge, med beaktande av artikel 41.9 i Schengenkonventionen, följande villkor gäller för verkställande av förföljande på svenskt territorium för polismän från de två nämnda staterna, med vilka Sverige har gemensamma gränser:

Avseende artikel 41.2 i Schengenkonventionen:

– Polismän som verkställer förföljande får gripa den förföljda misstänkta personen på de villkor som beskrivs i artikel 41.2 b).

Avseende artikel 41.3 i Schengenkonventionen:

– Det skall inte finnas någon tids- eller områdesbegränsning för verkställandet av förföljandet, punkt 3 b).

Avseende artikel 41.4 i Schengenkonventionen:

– Förföljande enligt artikel 41 får ske beträffande alla brott som kan leda till utlämning, punkt 4 b).

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 december 1997

Närvarande: statsrådet Peterson, ordförande, och statsråden Freivalds,
Tham, Åsbrink, Andersson, Winberg, Johansson, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1997/98:42 Schengensamarbetet.